

CONFERENCE BOOK

ISBN: 978-625-5962-43-0

**ICSAS 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON PRESCHOOL EDUCATION
AND EARLY CHILD DEVELOPMENT
MARCH 7 - 9, 2025
İZMİR**

Edited By
Prof. Dr. Dwi Sulisworo

ORGANIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES

**TURKEY – Uzbekistan – Kazakhstan- Kenya- Nigeria- Ghana- Poland- Belgium-
Netherlands- Germany.**

PRESENTATION

Oral presentation

PERCENTAGE OF PARTICIPATION

**More than 50 % of paper are presented by participants from maintained countries.
10 papers from Turkey and 12 paper from other countries.**

**Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an
"official assignment letter"**

LANGUAGES

Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Prof. Dr. Başak Hanedan
Prof. Dr. Hajar Huseynova
Prof. Dr. Dwi Sulisworo
Prof. Zain Musa
Prof. Dr. Sameer Jain
Prof Yakup Babayev
Prof. Dr. Suyatno
Prof. Dr. Hasan Akan
Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi
Assoc. Prof. Dr. Yeliz Çakır Sahilli
Assoc. Prof. Dr. Berna Koçak
Assoc. Prof. Dr. Dhiesi Ari Astuti
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat Baran
Assoc. Prof. Dr. Abdülkadir Aydın
Assoc. Prof. Dody Hartanto
Assoc. Prof. Dr. Rungchacadaporn
Assoc. Prof. Nazile Abdullazade
Assoc Prof. Dr. Feran Aşur
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti
Assoc. Prof. Ivaylo Staykov
Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari
Assoc. Prof. Dr. Yasemin Taş
Assoc. Prof. Dr. Yeganə Qəhrəmanova
Assoc. Prof. Dr. Bülent Işık
Assoc. Prof. Dr. Nurkan Yılmaz
Assoc. Prof. Dr. Sevrə Fırmınoğulları
Assist. Prof. Ihwan Ghazali
Assist. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərifxan oğlu
Assist. Prof. Dr. Mahrukhı Dovlatzade
Assist. Prof. Dr. Naci Büyükkaracıgan
Assist. Prof. Dr. Songül ATAK
Lecturer Mehmet Nuri Ödük
Dr. Fatih İ. Kurşunmaden
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini Heydarlou
Dr. Dadash Mehravari
Dr. Gültekin Gürçay
Dr. Aynur Əliyeva
Dr. Amaneh Manafidizaji

All rights of this book belong to Academy Global Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.
Academy Conference–2025 ©

Issued: 25.03.2025

ISBN: 978-625-5962-43-0

Scientific & Review Committee

- Prof. Dr. Hülya Çiçek – Türkiye
Prof. Dr. Emine Koca – Türkiye
Prof. Dr. Fatma Koç – Türkiye
Prof. Dr. Valide Paşayeva - Türkiye
Prof. Dr. Ali Bilgili - Türkiye
Prof. Dr. Naile Bilgili - Türkiye
Prof. Dr. Başak Hanedan – Türkiye
Prof. Dr. Aysel Güven - Türkiye
Prof. Dr. Bülent Kurtişoğlu – Türkiye
Prof. Dr. Hajar Huseynova – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi Sulisworo – Indonesia
Prof. Dr. Natalia Latygina – Ukraina
Prof. Dr. Yunir Abdrahimov – Russia
Prof. Muntazir Mehdi – Pakistan
Prof. Dr. T.Venkat Narayana Rao – India
Prof. Dr. İzzet Gümüş – Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Bayram – Türkiye
Prof. Dr. Saim Zeki Bostan – Türkiye
Prof. Dr. Hyeonjin Lee – China
Prof. Yakup Babayev - Azerbaijan
Prof. Dr. Suyatno – Indonesia
Prof. Dr. Zain Musa – Cambodia
Prof. Dr. Sameer Jain – India
Prof. Mehdi Mohammadzade – Iran
Prof. Dr. Hasan Akan – Türkiye
Prof. Dr. Ika Maryani - Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Yeliz Çakır Sahilli - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Berna Koçak - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Dhesi Ari Astuti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Aydın - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Feran Aşur – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Yasemin Taş – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Bülent Işık - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Nurkan Yılmaz - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Sevra Fırıncıoğulları - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet Aydın – Türkiye

- Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat Baran - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom Hamroeva - Özbekistan
Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari – İran
Assoc. Prof. Ivaylo Staykov - Bulgaristan
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – İndonezya
Assoc. Prof. Dr. Ümit Ayata – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Həmzə Əliyev - Azərbaycan
Assoc. Prof. Dr. Okan Sarıgöz – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda Bozkurt – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet Topal – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep Gupta – İndiya
Assoc. Prof. Dr. Veysel Parlak – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İslamoğlu – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade – Azərbaycan
Assoc. Prof. Dr. Yeganə Qəhrəmanova – Azərbaycan
Assoc. Prof. Ali Vandshoari - İran
Assist. Prof. Dr. Göksel Ulay – Türkiye
Assist. Prof. K. R. Padma – İndiya
Assist. Prof. Dr. Omid Afghan - Afghanistan
Assist. Prof. Dr. Maha Hamdan Alanazi - Saudi Arabia
Assist. Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich Altayev - Kazakistan
Assist. Prof. Dr. Amina Salihi Bayero – Nigeria
Assist. Prof. Dr. Ahmad Sharif Fakheer - Jordaniya
Assist. Prof. Dr. Dody Hartanto - İndonezya
Assist. Prof. Dr. Ihwan Ghazali - Malayziya
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini Heyladou – İran
Assist. Prof. Dr. Bazarhan İmangaliev - Kazakistan
Assist. Prof. Dr. Keles Nurmaşulı Jaylıbay - Kazakistan
Assist. Prof. Dr. Mamatkuli Juraev – Özbekistan
Assist. Prof. Dr. Kalemkas Kalibaeva – Kazakistan
Assist. Prof. Dr. Bouaraour Kamel – Aljerya
Assist. Prof. Dr. Alia R. Masalimova - Kazakistan
Assist. Prof. Dr. Amanbay Moldibaev - Kazakistan
Assist. Prof. Dr. Ayslu B. Sarsekenova - Kazakistan
Assist. Prof. Dr. Bhumika Sharma - İndiya
Assist. Prof. Dr. Gulşat Şugaeva – Kazakistan
Assist. Prof. Dr. K.A. Tleubergenova - Kazakistan

ICSAS ACADEMY

Education - Publication - Conferences - Exhibitions

- Assist. Prof. Dr. Cholpon Toktosunova – Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Hoang Anh Tuan – Vietnam
Assist. Prof. Dr. Songül Atak - Türkiye
Assist. Prof. Dr. Botagul Turgunbaeva - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Dinarakhan Tursunaliyeva - Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Yang Zitong – China
Assist. Prof. Dr. Gulmira Abndirasulova – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Imran Latif Saifi – South Africa
Assist. Prof. Dr. Murat Genç – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Monisa Qadiri – India
Assist. Prof. Dr. Vaiva Balciuniene – Lithuania
Assist. Prof. Dr. Meltem Avan – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərəfxan oğlu - Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Mahrukh Dovlatzade – Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Naci Büyükkaracıgan – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Raihan Yusoph – Philippines
Dr. Que-Nhu Duong - Vietnam
Dr. Fatih İ. Kurşunmaden – Türkiye
Dr. Mehmet Nuri Ödük – Türkiye
Dr. Ayşe Baran - Türkiye
Dr. Dadash Mehravari – Iran
Dr. Aynurə Əliyeva - Azerbaijan
Dr. Sonali Malhotra – India
Dr. Amaneh Manafidizaji - Iran

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : E-16710634-03-903.07.02-2300384284
Konu : Doç.Dr.Elif AKPINAR
KÜLEKÇİ'nin Görevlendirilmesi

01.12.2023

MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 29.11.2023 tarihli ve E-53120705-000-2300381989 sayılı belge.

Fakülteniz Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğretim üyelerinden Doç.Dr.Elif AKPINAR KÜLEKÇİ'nin, Yükseköğretim Genel Kurulunun 15.06.2023 tarihli, 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararı gereğince Doçentlik Başvuru Şartlarında bulunan ve doçent olacak adaylardan istenen "Diğer uluslararası/ ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde resmi olarak görevlendirilmiş üniversite akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur." maddesi gereğince, Academy Global Conference & Journals tarafından yapılan kongrelerin düzenleme kurullarında yolluksuz ve gündeliksiz olarak görevlendirilmesi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Ömer ÇOMAKLI
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Do rulama Kodu: 87c7a395-d4b6-4f7a-abc6-5dee8674e3d1

Do rulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ata Turk-universitesi-ebys>

Atatürk Üniversitesi Rektörlü ü 25240 Erzurum

Tel: +90 442 2311023

Elektronik A : www.atauni.edu.tr

Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Mehmet KOÇ

Faks: +90 442 2361014

E-Posta: personel@atauni.edu.tr

ICSAS ACADEMY CONFERENCES
March 7 – 9, 2025
IZMIR

Kongre Baęlantı Linki :

Join Zoom Meeting

<https://us06web.zoom.us/j/88571518350?pwd=fOYazCWBmbAiWrHygjKSjkbbsvotfd.1>

Meeting ID: 885 7151 8350

Passcode: 202224

ÖNEMLİ AÇIKLAMA (Lütfen okuyunuz)

- ZOOM bağlantısı için yukarıda verilen bağlantıyı veya yine yukarıda verilen giriş bilgilerini kullanabilirsiniz.
- Oturum içerisinde en KIDEMLİ olan moderatör olarak seçilir. Moderatörün oturum düzenini gözetmesi, akademisyen adaylarını yönlendirmesi beklenmektedir.
- Oturuma bağlanmadan önce Salon numaranızı adınızın önüne aşağıdaki gibi ekleyiniz. Bu sayede kongre açılışında beklemeden oturumlarınıza gönderilebileceksiniz. Ör. 5 Ahmet Ahmetoglu
- Sunum süresi 10 dakikadır. Bu sürenin aşılmasını moderatörler temin edecektir.
- Sunum sonrası 5 dakikayı geçmeyen soru-cevap, tartışma süresi verilmektedir.
- Sunumlar TÜRKÇE veya İNGİLİZCE yapılabilmektedir.
- Kameralar, oturum süresince toplam % 70 oranında açık olmak zorundadır.
- Sunum yapan katılımcının kamerası açık olmak zorundadır.
- Sunum yapmak zorunludur. Herhangi bir nedenle sunum yapmamış olan katılımcıya sertifika verilmesi ve çalışmasının yayınlanması söz konusu olamaz.
- Katılımcı, kendi oturumda, oturum bitene kadar bulunmak zorundadır.
- Katılımcıların kendi oturumları dışındaki oturumlara katılma zorunluluğu yoktur.
- ZOOM platformunun kapasite sınırı nedeniyle, DİNLEYİCİ, sadece kapasite izin verdiği sürece kabul edilebilmektedir.

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

ICSAS 1st International Conference on Biochemistry and Molecular Biology March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Dr. Öğr. Üyesi Özge ÖZCAN	1	COMPARISON OF R PROGRAM AND CHATGPT IN PHYLOGENETIC TREE CONSTRUCTION: PROBLEMS AND SOLUTIONS	Undergraduate, ÜMMÜHAN ŞAŞ Professor Doctor, YUSUF KURT
		2	Türkiye'deki <i>Anatololacerta anatica</i> (Werner, 1900) Türünün Genom-Çaplı Belirteçlere Dayalı Filocoğrafyası	Araş. Gör. Ahmet Gökay KORKMAZ Prof. Dr. Çetin ILGAZ Prof. Dr. Yusuf KUMLUTAŞ Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kürşat ŞAHİN Prof. Dr. Serkan GÜL Doç. Dr. Elif YILDIRIM CAYNAK Doç. Dr. Kamil CANDAN
		3	ARONYA (<i>Aronia melanocarpa</i>) MEYVESİNİN METANOL EKSTRESİNİN ANTIÖKSİDAN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	Dr. Öğr. Üyesi Özge ÖZCAN Öğr. Gör. Elif GEZER ASLAN
		4	GÜVEM MEYVESİNİN (<i>PRUNUS SPINOSA</i> L.) ANTIÖKSİDAN, ANTIMİKROBİYAL VE SİTOTOKSİK ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	Mehmet Halim KAHRAMAN Prof. Dr. Figen ERTAN Dr. Öğr. Üyesi Özge ÖZCAN
		5	<i>Escherichia coli</i> ' DE NAKAVT OLMASI İLE FERULİK ASİTE KARŞI DUYARLILIĞI ARTIRAN BAZI GENLER	PhD Student Hatice ÖZTÜRKEL KABAKAŞ PhD Student Kadriye Aslıhan Onat Taşdelen Dr. Öğr. Gör. Merve SEZER KÜRKÇÜ Doç. Dr. Bekir ÇÖL
		6	FERULİK ASİTİN BİYOPYARLANIMINI ANLAMADA MOLEKÜLER VE MİKROBİYOLOJİK ÇALIŞMALAR	PhD Student Hatice ÖZTÜRKEL KABAKAŞ Dr. Öğr. Gör. Merve SEZER KÜRKÇÜ Doç. Dr. Bekir ÇÖL
		7	<i>Escherichia coli</i> DE p-KUMARİK ASİT TOLERANSINI AZALTAN BAZI GENLER: <i>pgpB</i> , <i>fadL</i> , <i>ydeU</i>	KADRIYE ASLIHAN ONAT TAŞDELEN HATİCE ÖZTÜRKEL KABAKAŞ Dr. Öğr. Gör. MERVE SEZER KÜRKÇÜ Doç. Dr. BEKİR ÇÖL

ICSAS 1st International Conference on Biochemistry and Molecular Biology March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Prof. Dr. Hasan Ekim	1	The Place of Salt and Iodine in Our Health	Doç. Dr. Meral Ekim Prof. Dr. Hasan Ekim
		2	HYPERTENSION IN ELDERLY PEOPLE	Doç. Dr. Meral Ekim Prof. Dr. Hasan Ekim
		3	MOR LAHANA'DAN (<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i> f. <i>rubra</i>) İZOLE EDİLEN POLİFENOL OKSİDAZ ENZİMİNİN BİYOKİMYASAL KARAKTERİZASYONU	Y. Lisans Öğrencisi, Çiğdem ULAMAN Dr. Öğr. Üyesi Elif Duygu KAYA
		4	DİYABETİK HASTALARDA LAKTAT/ALBUMİN (L/A) ve SİSTEMİK İMMUN İNFLAMATUVAR İNDEKS (SII) DEĞERLERİNİN DİYABETİK KRONİK BÖBREK HASTALIĞI İLE İLİŞKİSİ	Dr. Öğretim Üyesi Murat ARI Dr. Hakan CENGİZ Dr. Öğretim Üyesi Ayça TUZCU
		5	ANTIMICROBIAL POTENTIAL ACTIVITIES OF VARIOUS SOLVENT EXTRACTS OF <i>Hyocymus aureus</i> (SOLANACEAE)	Elanur DEMİR Alevcan KAPLAN Emine ÇELİKOĞLU Mehmet BOĞA
		6	TIROID UYARICI HORMON TRIYODOTIRONİN VE TIROKSİN HORMONLARININ EŞ ZAMANLI ÖLÇÜLMESİNDE ÇİFT KATLI NANOPARTİKÜL TABANLI İMMÜNOSENSÖR GELİŞTİRİLMESİ	Dr. Öğretim Üyesi ÜMİT YAŞAR Dr. Öğretim Üyesi UMUT KÖKBAŞ Dr. Öğretim Üyesi ZEHRA GÜL YAŞAR Ar. Gör. Dr. BAŞAK GÜNAŞTI MSc. YASEMİN ÖZKÜÇÜK Prof. Dr. ABDULLAH TULİ

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Öğr. Gör. Dr. OKAN DEDE	1	EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUKLARIN DİJİTAL HAKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	DOÇ. DR. AYŞEGÜL AYYILDIZ ASİL ÖĞRETMEN, ABDURRAHMAN ASİL
		2	EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN PAYLAŞAN EBEVEYNLİK (SHARENTING) HAKKINDAKİ FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ	DOÇ. DR. AYŞEGÜL AYYILDIZ ASİL ÖĞRETMEN, ABDURRAHMAN ASİL
		3	INTERDISCIPLINARY LEARNING THROUGH STEM AND MAKER ACTIVITIES: AN APPLICATION AT THE PRIMARY SCHOOL LEVEL	Uzm. NESRİN ÖZBABA ULUĞ AYŞEGÜL İLİKÇİ
		4	EĞİTİM PROGRAMLARINDA OYUNLAŞTIRMA YAKLAŞIMLARI: TEORİK TEMELLER VE UYGULAMA ALANLARI	Öğr. Gör. Dr. OKAN DEDE
		5	YAPAY ZEKA DESTEKLİ ÖĞRENME ORTAMLARININ EĞİTİM PROGRAMLARINA ENTEGRASYONU: FIRSATLAR VE ZORLUKLAR	Öğr. Gör. Dr. OKAN DEDE
		6	MAVİ BİLİYE ENSTİTÜSÜ YAZ BİLİM KAMPININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRESEL DUYGU VE DÜŞÜNCELERİNE ETKİSİ	Uzman Öğretmen GÜLHANIM YAĞMUR Doç.Dr. ÖNDER ŞENSOY Doç.Dr. SEDA ÇAVUŞ GÜNGÖREN Prof.Dr. NAİM UZUN
		7	7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SİSTEM DÜŞÜNME BECERİLERİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK AÇIK UÇLU ANKET GELİŞTİRME ÇALIŞMASI	Öğretmen AYŞEGÜL ÇİNKİZ Prof. Dr. CANSU FİLİK İŞÇEN

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Öğr. Üyesi, Fadile AYDIN	1	EXAMINING TEACHERS' PROFESSIONAL BURNOUT, MOTIVATION AND STRESS LEVELS	Dr. Öğr. Üyesi, Fadile AYDIN
		2	INVESTIGATION OF TEACHERS' PROFESSIONAL COMMITMENT, JOB SATISFACTION AND LIFELONG LEARNING LEVELS ACCORDING TO THEIR DESIRES FOR GRADUATE EDUCATION	Dr. Öğr. Üyesi, Fadile AYDIN
		3	Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Öğretmen Kavramına İlişkin Metaforları	Fatmanur Eren Doç. Dr. Gülbin Zeren Nalinci
		4	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SANATSAL YARATICILIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	Burcu ÖZTAŞ Doç. Dr. Gülbin Zeren NALINCI
		5	ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK VE ÖĞRETMEN MUTLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİ	Dr. Öğr. Üyesi Erdal MERİÇ Öğretmen Fatma BAŞDAĞ Okul Müdürü Kadir BAŞDAĞ
		6	EĞİTİMDE SANAL EVREN (METAVERSE): YENİ UFUKLAR	Öğr. Gör. Dr. Mustafa AKSOĞAN
		7	EĞİTİMDE SANAL ve ARTIRILMIŞ GERÇEKLİĞİN KULLANIMI: GELECEĞİN ÖĞRENME ORTAMLARI	Öğr. Gör. Dr. Mustafa AKSOĞAN
		8	TÜRKİYE'DE ORTAOKUL BİNALARI ÖĞRETİM PROGRAMLARINA NE KADAR UYGUN?	İngilizce Öğretmeni, SİBEL SARAN YILDIZ Doç. Dr. ŞABAN BERK

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Prof. Dr. Mikail BATU	1	ETHICAL LITERACY: A CONCEPTUAL DISCUSSION	Prof. Dr. Emet GÜREL Prof. Dr. Mikail BATU
		2	MOBBING AS AN ETHICAL VIOLATION	Prof. Dr. Emet GÜREL Prof. Dr. Mikail BATU
		3	AİLE DANIŞMANLIĞI AÇISINDAN AİLE FONKSİYONLARINA YÖNELİK FELSEFİ BİR YAKLAŞIM: P4C	Aile Danışmanı, ZEYNEP KORKMAZ
		4	GARETH B. MATTHEWS'İN ÇOCUKLUK FELSEFESİ VE P4C YAKLAŞIMI	Bilim Uzmanı, ZEYNEP KORKMAZ
		5	M.S. DAWKINS'DE HAYVANLARA YÖNELİK İNSANBİÇİMCİ DİLİN ELEŞTİRİSİ	Yüksek Lisans Öğrencisi GÜLŞAH ERTÜRK Prof.Dr. HASAN AYDIN
		6	ON NERMI UYGUR'S LANGUAGE-CULTURE RELATIONSHIP AS A POSSIBILITY OF TURKISH PHILOSOPHY	Arş. Gör. Faruk YORGUN

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON FINANCE and BANKING ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Dr. Öğr. Üyesi HİLAL OK ERGÜN	1	SECTORAL EXAMINATION OF DIGITAL-BASED PAYMENTS: AN EMPIRICAL ANALYSIS	Dr. Öğr. Üyesi HİLAL OK ERGÜN
		2	ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSPORTATION SECTOR INDEXES: ARDL BOUNDS TEST APPROACH	Dr. Öğr. Üyesi, ERCÜMENT DOĞRU
		3	BANKACILIK SEKTÖRÜNDE FİNANSAL ESNEKLİK: KATILIM BANKALARI VE GELENEKSEL BANKALARIN KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRİLMESİ	Öğr. Gör. Dr. Sevim Ezgi İSLAH Dr. Öğr. Üyesi İsmet BOLAT
		4	TÜRKİYE'DEKİ REASÜRANS ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL ETKİNLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	Dr. Öğr. Üyesi İsmet BOLAT Öğr. Gör. Dr. Sevim Ezgi İSLAH
		5	THE ROLE OF INTEGRATED MARKETING COMMUNICATION ACTIVITIES IN INDIVIDUALS' ATTITUDES AND BEHAVIORS TOWARDS HEDONIC CONSUMPTION	Dr. Öğr. Üyesi Musa ÇAKIR
		6	THE MODERATING ROLE OF SELF-EFFICACY ON THE RELATIONSHIP BETWEEN ORGANIZATIONAL COMMUNICATION AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT	Dr., ALAADDIN MOHAMMEDHASSAN

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Prof. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR	1	PEDİATRİK HASTALARDA TIBBİ GİRİŞİMLERDE NONFARMAKOLOJİK AĞRI YÖNETİMİNDE MEKANİK VİBRASYONUN KULLANIMI	Prof. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR Araş. Gör. Büşra KÜTÜK
		2	GELİŞİM DÖNEMLERİNE GÖRE HASTA ÇOCUKLA İLETİŞİM	Prof. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR Araş. Gör. Büşra KÜTÜK
		3	OKUL ÇAĞI ÇOCUKLARINA VERİLEN ORAL HİJYEN EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİN BELİRLENMESİ	Araş. Gör. Büşra KÜTÜK Prof. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR Erdoğan YILDIZ
		4	DİYABETİK YARALAR VE TEDAVİLER ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK ANALİZ	Dr. Öğr. Üyesi Elif AYDIN Doç. Dr. Ayşe KOÇAK SEZGİN
		5	HELICOBACTER PYLORI INFECTION: PREVALENCE, TRANSMISSION, AND PHYTOTHERAPY-BASED TREATMENT APPROACHES	Dr. Öğr. Üyesi Elif AYDIN Doç. Dr. Ayşe KOÇAK SEZGİN
		6	MALE NURSES' EXPERIENCES TOWARDS NURSING PROFESSION FROM THE PERSPECTIVE OF GENDER ROLES: A PHENOMENOLOGICAL STUDY	Student, BİRCAN YILMAZ Res. Assistant Dr., BEDİA TARSUSLU
		7	PLACENTA RETENTION AND CURRENT APPROACHES	Fatma Nur YILMAZ Araş. Gör. Dr., Fatma YILDIRIM Prof. Dr., Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Öğr. Gör. Dr. Emine ERSÖZLÜ	1	ADVANTAGES, ETHICAL PRINCIPLES, AND CHALLENGES OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PERIOPERATIVE NURSING	Öğr. Gör. Dr. Emine ERSÖZLÜ Öğr. Gör. Ümit Topcuoğlu
		2	ROBOTİK CERRAHİDE PERIOPERATİF HEMŞİRELİK ROLÜ VE KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR	Öğr. Gör. Dr. Emine ERSÖZLÜ Öğr. Gör. Ümit Topcuoğlu
		3	BELIEFS ABOUT MIDWIFERY IN PREHISTORY AND ANTIQUITY: GOD AND GODDESSES	Dr. Ebe, SEZİN GÜRSU Prof. Dr., BİRSEN KARACA SAYDAM
		4	EBELERİN SERVİKS KANSERİ KONUSUNDAKİ AKADEMİK FAALİYETLERİ	Dr. Ebe, SEZİN K. GÜRSU Uzman Ebe, SİNEM GÜLÜMSER Uzman Ebe, DENİZ SELÇUK Prof. Dr., BİRSEN KARACA SAYDAM
		5	CHALLENGES FACED BY PATIENT RELATIVES CARING FOR PATIENTS WITH STOMA	Assistant Professor, Melike DURMAZ Research Assistant Dr., Tuğba GÖZÜTOK KONUK
		6	GAMIFICATION AND GAME-BASED LEARNING IN NURSING EDUCATION: INNOVATIVE APPROACHES AND THEIR EFFECTS	Research Assistant Dr. TUĞBA GÖZÜTOK KONUK Assistant Professor, MELİKE DURMAZ
		7	HİPOTİROİDİ HASTALARINDA SEMPTOM ŞİDDETİ VE SEMPTOM YÖNETİMİ: ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI	Öğr. Gör., ŞEYMA TRABZON Doç. Dr., HAVVA SERT Doç. Dr., TANER DEMİRCİ
		8	AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI HASTANESİNDE GÖREV YAPAN SAĞLIK PERSONELİNİN HEPATİT B, HEPATİT C VE HIV BULAŞ VE KORUNMA BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI	Öğr. Gör., ŞEYMA TRABZON Dr. Öğr. Üyesi, GÜLSÜM KAYA Hemşire, RASİME ÖZNR HALICI

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Doç Dr. Müslüm Arpacı	1	FOSTERING NATIONAL ADVANCEMENT: THE PIVOTAL INFLUENCE OF PHILOSOPHY AND EDUCATION IN THE POST-PANDEMIC LANDSCAPE	Dr. Emre Yılmaz Taha Bilen
		2	EMPOWERING STUDENTS THROUGH SUSTAINABLE LIVING: MOTIVATION AND ECONOMIC SELF-SUFFICIENCY AMONG UNDERGRADUATES IN KENYA	Dr. Öğr. Gör. Ayşe Demir Doç. Dr. Arslan Yavuzoğlu
		3	A PHILOSOPHICAL INQUIRY INTO ABSURDISM AND EXISTENTIALISM IN CONTEMPORARY THEATRE	Dr. Mehmet Kaya
		4	EXPLORING THE SYMBOLISM AND PHILOSOPHY IN HINDU TEMPLE ARCHITECTURE	Araş. Gör. Dr. Elif Öztürk
		5	YALIN İLKELER KULLANILARAK BAKIM PROGRAMI VERİMLİLİĞİNİN OPTİMİZE EDİLMESİ: LIBYA PETROL VE GAZ SEKTÖRÜNDE BİR VAKA ÇALIŞMASI	Doç Dr. Müslüm Arpacı
		6	INTEGRATION OF EASTERN PHILOSOPHIES AND ETHICAL PRINCIPLES IN BUSINESS MANAGEMENT	Cheng Liwei
		7	CORE PRINCIPLES OF THE THEORY OF CONSTRAINTS: A NEW PERSPECTIVE	Dr. Can Aydın
		8		

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON FINANCE and BANKING ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 10	Doç .Dr. Hakan Aydın	1	BLOK ZİNCİRİ TEKNOLOJİSİ İLE MERKEZİYETSİZ FİNANS: ETKİLERİ, ZORLUKLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	Dr. Öğretim Üyesi . Gökhan Bütün, Yl. Öğrencisi Gülcan Durmaz.
		2	API GÜVENLİĞİ: GÖMÜLÜ VE AÇIK FİNANS UYGULAMALAR	Nimet Şahin , Dr. Esra Yücel
		3	KIRSAL ALANLARDA KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİN FİNANSA ERİŞİMİ: ENDONEZYA VE TAYLAND ÖRNEĞİ	Buket Oran, Dr. Öğr. Üyesi Fatma Fındık
		4	KOBİ'LERİN FİNANSA ERİŞİMİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ – MODEL YAKLAŞIMI	Nimet Demirci. Doç . Dr. Sevil Doğan
		5	FINANSAL KARAR VERME: TÜRKİYE'DEN FİNANS ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR ÇALIŞMA	Doç .Dr. Hakan Aydın
		6	ETİK FİNANS VE İSLAMİ FİNANS: ÖZELLİKLER, OLASI YAKINSAMALAR VE POTANSİYEL GELİŞİM	Dr. Öğr. Gör. Burak Uzal
		7	FINANS ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIĞI: TÜRKİYE'DEN BİR AMPİRİK ÇALIŞMA	Dr. Feyza Hacılaroğlu.

ICSAS 1st International Conference on Biochemistry and Molecular Biology March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assoc. Prof. Dr. Sékou Traoré	1	DEVELOPMENT OF AN INTERDISCIPLINARY UNDERGRADUATE COURSE COMBINING BIOLOGY AND CHEMISTRY	Emily J. Carter
		2	ENHANCED PRODUCTION OF EICOSAPENTAENOIC ACID AND FUcoxANTHIN IN COLD-ADAPTED DIATOM SPECIES	Minh Hoang Nguyen, Linh Thi Mai,
		3	BIOPROPHYLLACTIC POTENTIAL OF PYOCYANIN FROM PSEUDOMONAS AERUGINOSA AGAINST SAPROLEGNIASIS IN INCUBATED AFRICAN CATFISH EGGS	A. O. Adeyemi, B. K. Oladipo, C. M. Eze, D. F. Onifade
		4	MONITORING WILDFIRE IMPACT AND ECOSYSTEM RECOVERY USING REMOTE SENSING TECHNIQUES	Assis. Prof. Dr. R. S. Deshmukh
		5	UTILIZATION OF DRONE TECHNOLOGY IN WILDFIRE MANAGEMENT: IGNITION DETECTION AND 3D FUEL LOAD ASSESSMENT"	Ahmed Al-Mansoori, Fatima Al-Haddad
		6	ASSESSMENT OF MICROBIAL CONTAMINANTS IN DRINKING WATER FROM VARIOUS REGIONS OF JORDAN	Ahmed Al-Mansoori, Fatima Al-Haddad
		7	MAPPING RESEARCH TRENDS IN WILDFIRE MANAGEMENT IN MEDITERRANEAN ECOSYSTEMS	Amara Diallo, Assoc. Prof. Dr. Sékou Traoré
		8	Epigenetic Impact of Alpha-Particle Radiation on Drosophila melanogaster: A Short-Term Experimental Study	Muhammed Al-Shehhi

ICSAS 1st International Conference on Biochemistry and Molecular Biology March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Dr. Nino Dolidze	1	DIVERSITY AND CONSERVATION OF USEFUL PLANT FAMILIES IN THE CAUCASUS REGION: A FOCUS ON ENDEMIC AND ETHNOBOTANICAL RESOURCES	Giorgi Ivanidze, Dr. Mariam Svanidze, Dr. Nino Dolidze
		2	ECONOMIC EVALUATION, GROWTH, AND PRODUCTIVITY OF GRAFTED TOMATO VARIETIES USING SOLANUM TORVUM AS ROOTSTOCK	Amina Hassan, Assis. Prof. Dr. Fatima Ahmed, Mohamed El-Sayed
		3	DIFFERENTIAL RESPONSES OF LEAF CARBON, NITROGEN, AND PHOSPHORUS TO CLIMATIC VARIABLES ACROSS BIOMES AND PLANT FUNCTIONAL TYPES	Zhang Wei, Dr. Liu Mei
		4	PHYTOCHEMICAL PROFILING AND FTIR ANALYSIS OF SAPONINS IN THREE NIGERIAN RUELLIA SPECIES: RUELLIA PROSTRATA, RUELLIA LINEARI-BRACTEOLATA, AND RUELLIA BIGNONIIFLORA	Amina O. Adeyemi, Chinedu P. Okeke, Fatima B. Musa, Ibrahim S. Eze, Grace N. Okafor
		5	IMPACT OF PHYSICAL ACTIVITY ON REPRODUCTIVE PERFORMANCE AND SEMEN CHARACTERISTICS OF JERSEY BULLS	James O. Thompson, Michael A. Richardson
		6	EXPERT EVALUATION AND CLASSIFICATION OF HERITAGE TREES: A SOUTHEAST ASIAN APPROACH	R. Sari, D. W. Putra, L. H. Wijaya
		7	FUNGAL PATHOGENS ASSOCIATED WITH THE DECLINE OF ACACIA NILOTICA AND EUCALYPTUS CAMALDULENSIS IN PUNJAB, PAKISTAN	S. Khan, Dr. R. Ali, Assis. Prof. Dr. A. Rehman
		8	EVALUATING THE CURRENT STATE AND FARMERS' PERSPECTIVES ON AGROFORESTRY IN PUNJAB, INDIA	P. Verma, A. Singh, M. Yadav
		9	ENGAGING LOCAL YOUTH IN THE PRESERVATION OF FORESTS AND PROTECTED AREAS IN NEPAL	Rajesh Thapa, Dr. Sunita Gurung

ICSAS 1st International Conference on Biochemistry and Molecular Biology March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. Aibek Nursultanov	1	ASSESSING WILDFIRE SUSCEPTIBILITY IN THE BIA FOREST REGION OF GHANA: AN INTEGRATED GEOSPATIAL APPROACH	Samuel Osei, Kwame Asante
		2	SEASONAL INFLUENCE OF MINING OPERATIONS ON WATER QUALITY IN THE MFOLOZI RIVER, KWAZULU-NATAL, SOUTH AFRICA	Thabo M. Dlamini, Nomvula S. Khumalo, Sipho N. Mthembu
		3	ASSESSING TREE GROWTH FACTORS IMPACTING CARBON STORAGE IN RESPONSE TO CLIMATE VARIABILITY	A. O. Mensah, K. A. Boateng
		4	ASSESSING SOIL HEALTH AND CONTAMINATION TRENDS IN A MAJOR URBAN CENTER OVER TWO DECADES	Dr. John Mwangi, Assoc. Prof. Dr. Grace Wambui
		5	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF MECHANIZED WEED CONTROL IN THE RESTORATION OF DEGRADED OAK FORESTS	Ahmed Al-Mansoori, Fatima Al-Harthy
		6	SEASONAL IMPACT ON TERMITE INFESTATION OF WOODEN BEEHIVES IN ENUGU, NIGERIA	Eze Nwankwo, P. U. Okeke
		7	A MATHEMATICAL FRAMEWORK FOR ANALYZING FOREST RESOURCE DEPLETION: IMPACT OF SYNTHETIC PRODUCT INDUSTRIES	Priya Sharma, Rajesh Kumar, Anjali Mehta
		7	ENHANCING CREATIVITY IN TECHNICAL DRAWING EDUCATION: AN ASSESSMENT APPROACH	João R. Almeida, Camila S. Ferreira, Lucas M. Costa, Beatriz L. Oliveira
		8	AGRICULTURAL GOVERNANCE AND RURAL DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN	Prof. Dr. Aibek Nursultanov

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Prof. Dr. Kenji Yamamoto,	1	REVOLUTIONIZING TEACHING METHODS WITH ADVANCED DIGITAL SOLUTIONS	Ling Chen, Haruto Sato, Kwame Boateng
		2	IMPROVING ENGINEERING EDUCATION STANDARDS THROUGH QUALITY ASSURANCE AND SELF-ASSESSMENT	Wei Li, Yuki Nakamura,
		3	BOOSTING HISTORY EDUCATION WITH MULTIMEDIA TOOLS: A CROSS-CULTURAL ANALYSIS	Dr. Samuel Owusu, Dr. Grace Wambui, Dr. Amina Diallo
		4	TRANSFORMING SCIENCE EDUCATION: CUTTING-EDGE APPROACHES TO TEACHING NUCLEAR CONCEPTS	Lin Zhang, Ahmed El-Sayed
		5	EVALUATING MENTAL HEALTH SUPPORT FOR ENGINEERING STUDENTS: THE ROLE OF THERAPIST CHARACTERISTICS	Prof. Dr. Kenji Yamamoto,
		6	OVERCOMING CHALLENGES IN CONSTRUCTION MEASUREMENT EDUCATION	Jamal Mwangi
		7	CHANGING BEHAVIORS THROUGH EDUCATIONAL GAMES: A FOCUS ON ENVIRONMENTAL CONSCIOUSNESS	Sakura Yamamoto, Assoc. Prof. Dr. Ochieng Mwangi
		8	TRANSFORMING LEARNING THROUGH HYBRID EDUCATION: THE IMPACT OF DIGITAL TOOLS	Haruto Tanaka

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Dr. Aoi Yamamoto	1	ADVANCING ROBOTIC SYSTEMS EDUCATION THROUGH INNOVATIVE LEARNING METHODS: A CASE STUDY AT SHANGHAI INSTITUTE OF TECHNOLOGY, CHINA	Wang Lei, Sun Jing, Li Min
		2	INVESTIGATING UNDERGRADUATE STUDENTS' UNDERSTANDING OF MATHEMATICAL CONCEPTS IN RATE OF CHANGE	Haruto Suzuki, Dr. Aoi Yamamoto
		3	EXAMINING THE ROLE OF MATHEMATICAL CONFIDENCE, ENGAGEMENT, AND IDENTITY IN STUDENT ACHIEVEMENT	Wei Liu, Assis. Prof. Tunde Ojo
		4	REVOLUTIONIZING MEDICAL EDUCATION THROUGH AUGMENTED REALITY: A NEW FRONTIER IN EMBRYOLOGY TEACHING	Yuki Sato, Chen Li, Fatima Ali, Haruto Nakamura, Kwame Asante, Nurul Hasanah
		5	A STUDY OF CAREER GOALS AMONG FINAL-YEAR STUDENTS IN THE SCHOOL OF MEDICINE, UNIVERSITY OF LAGOS, NIGERIA	E. Okonkwo, F. Balogun, P. Eze, S. Ahmed, B. Okafor, T. Adeyemi, G. Oladipo, H. Suleiman
		6	IMPROVING EMPLOYEE PERFORMANCE ANALYSIS IN CORPORATE TRAINING USING XAPI: INSIGHTS INTO BEHAVIORAL TRENDS AND PREDICTIVE MODELING	Taro Suzuki, Fatima Ibrahim,
		7	EXPLORING ACTIVE LEARNING PRACTICES AMONG ONLINE GRADUATE STUDENTS: A CASE STUDY IN SOUTH ASIA	Yuki K. Sato, Sipho Dlamini
		8	BOOSTING ONLINE GRADUATE STUDENT PARTICIPATION THROUGH EFFECTIVE TEACHING STRATEGIES IN SOUTH ASIA	Assoc. Prof. Dr. Kwame O. Asante
		9	ASSESSING INTERACTIVE ENGAGEMENT IN BLENDED LEARNING SETTINGS: A FOCUS ON DATA SYNCHRONIZATION AND FEEDBACK LOOPS	Fatima Al-Hassan, Kwame Osei

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Assis. Prof. Dr. Aiko Nakamura	1	EMPOWERING PEDAGOGY STUDENTS WITH LEARNING DISABILITIES: CAREER PATHWAYS AND CHALLENGES IN THAILAND	Somchai Ratanakul Ananya Sirisom
		2	BOOSTING COMPUTATIONAL THINKING IN STEM EDUCATION THROUGH PHYSICAL COMPUTING INNOVATIONS	Dr. Maria Gonzalez
		3	FOSTERING CREATIVITY IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION: THE IMPACT OF GRAPHIC ACTIVITIES IN ZAMBIA	Lindiwe Nkosi Tafadzwa Moyo
		4	TRANSFORMING TEACHER TRAINING WITH TECHNOLOGY-DRIVEN KNOWLEDGE BUILDING: INSIGHTS FROM SECONDARY EDUCATION	Kenji Yamamoto Amina Sani
		5	ASSESSING COGNITIVE LOAD IN PILOT TRAINING: A STUDY ON MODERN RECREATIONAL AIRCRAFT	Chinedu Okeke Youssef Ahmed
		6	INNOVATING STEM EDUCATION WITH NEUROCOGNITIVE LEARNING STRATEGIES	Assis. Prof. Dr. Aiko Nakamura
		7	ENHANCING METACOGNITIVE SKILLS THROUGH MOBILE LEARNING APPS: A STUDY ON HIGH-ACHIEVING STUDENTS	Assoc. Prof. Dr. Haruto Tanaka Sofia Martinez

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Dr. Sofia Martinez	1	ADOPTING EDUCATION 4.0 PRINCIPLES IN MODERN LANGUAGE TEACHING	Dr. Sofia Martinez
		2	THE IMPACT OF SOCIAL SKILLS AND COMMUNICATION TRAINING IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION: PATHWAYS TO FUTURE SUCCESS	Mei Lin, Nadia Ahmed
		3	BUILDING INTERCULTURAL AWARENESS AMONG DIVERSE STUDENT GROUPS IN ISRAELI HIGHER EDUCATION	Rachel Cohen, David Levy
		4	IMPROVING MATHEMATICAL ABILITIES IN CHILDREN WITH AUTISM USING THE PROJECT MIND FRAMEWORK: A PRELIMINARY STUDY:	Dr. James Carter, Maria Gonzalez, Emma Wilson, Michael Brown, Olivia Davis
		5	REDESIGNING CLASSROOM SPACES: A COLLABORATIVE WORKSHOP WITH CHINESE DESIGN STUDENTS	P. J. Anderson, S. T. Nguyen,
		6	ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF THE VARK LEARNING MODEL IN HIGHER EDUCATION SETTINGS	Assoc. Prof. Dr. Emma Harris, Dr. Daniel White
		7	BOOSTING STUDENT PARTICIPATION AND ACADEMIC PERFORMANCE THROUGH INTERACTIVE DIGITAL TOOLS	Fatoumata Diallo
		8	THE ROLE OF EDUCATIONAL MEDIA IN SHAPING THE CREATIVE DEVELOPMENT OF CHILDREN: A CASE STUDY ANALYSIS	Aiko Sato, Li Chen
		9	ADVANCING WRITING SKILLS THROUGH TARGETED TEACHING METHODS: LESSONS FROM A SOUTHEAST ASIAN PROGRAM:	K. Sato, J. Park, A. Ochieng, S. Lee

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 – 9, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Assis. Prof. Dr. Olivia Carter	1	IMPROVING LANGUAGE SKILLS AND CROSS-CULTURAL AWARENESS: A PILOT INITIATIVE FOR UNIVERSITY STUDENTS FROM A TEACHER TRAINING COLLEGE IN ATEQUIZA, MEXICO	Dr. Sofia M. González, Dr. Carlos A. Martínez, Dr. Isabel T. López
		2	INVESTIGATING ACADEMIC STRESS LEVELS AMONG UNIVERSITY STUDENTS WITH DYSLEXIA	Assis. Prof. Dr. Olivia Carter
		3	REVOLUTIONIZING MEDICAL TRAINING IN BRAZIL THROUGH ADVANCED SIMULATION TECHNIQUES: KEY FINDINGS AND RECOMMENDATIONS	Dr. Ana J. Santos
		4	CURRICULUM REFORM IN CHILEAN UNIVERSITIES: A COMPREHENSIVE EXAMINATION OF POLICY CHANGES	Dr. Camila R. Fernández
		5	USING CHILDREN'S ARTWORK TO GAIN INSIGHTS INTO THEIR EXPERIENCES WITH EQUINE-ASSISTED THERAPY	Dr. Sophia Johnson
		6	THE EFFECTS OF COMMERCIALIZATION ON HIGHER EDUCATION: SHIFTING FOCUS IN TEACHING AND LEARNING PRIORITIES	Emma Thompson, Prof. Dr. Michael Richards
		7	THE ROLE OF COLLABORATIVE WORK ENVIRONMENTS IN SHAPING MIDDLE SCHOOL TEACHERS' PRACTICES	Olivia Carter
		8	EVALUATING THE USE OF CHATBOTS IN UNIVERSITY EDUCATION: FINDINGS FROM AN INITIAL PILOT STUDY	John Smith, L. Williams

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Dr. Sofia Oliveira Dr. Hiroshi Tanaka	1	PHILOSOPHICAL HERMENEUTICS AND ITS IMPACT ON JUDICIAL IMPARTIALITY IN BRAZIL	Gabriel M. Costa, Sofia P. Fernandes
		2	A COMPARATIVE STUDY OF SPIRITUAL IMPACTS ON ARCHITECTURAL DESIGN: ISLAMIC AND GOTHIC TRADITIONS	R. Almeida, Y. Chen
		3	EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN RELIGION AND DEVELOPMENT: A FOCUS ON ISLAMIC PERSPECTIVES	Leila Marais, Haruto Nakamura
		4	BRIDGING ANCIENT WISDOM AND MODERN SOCIETY: LESSONS FROM SUFI AND ISLAMIC PHILOSOPHY	Dr. Sofia Oliveira Dr. Hiroshi Tanaka
		5	RECONCILING EFFICIENCY AND COMPASSION IN OPEN KNOWLEDGE SYSTEMS: AN EDUCATIONAL APPROACH	Fatima Bakare, Hoang Nguyen, Nurul Hasanah, Kwame Asante, Li Jianyu
		6	THE DEVELOPMENT OF DEMOCRATIC PRINCIPLES IN PAKISTAN: ISLAMIC THOUGHT AND COMPARATIVE POLITICAL THEORY	: Dr. Ali Malik
		7	THE INFLUENCE OF RELIGIOUS AND MORAL VALUES ON NATIONAL SECURITY: INSIGHTS FROM KAZAKHSTAN	A. K. Nurzhanov, B. T. Serikbayev, C. A. Tulegenov, D. S. Askarova, E. M. Kenzhebekov
		8	CRITICAL ANALYSIS OF SERVANT LEADERSHIP: A REVIEW OF EXISTING LITERATURE	Aisha Diallo, Mohamed Kone, Kenji Suzuki

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 10	Dr. Aibek Toktogulov	1	UNVEILING SYMBOLISM IN HINDU TEMPLE ARCHITECTURE: A PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE	Ali Hassan Aisha Khan
		2	INTEGRATING ETHICAL FRAMEWORKS: A COMPARATIVE STUDY OF ASIAN AND AFRICAN PERSPECTIVES ON BUSINESS ETHICS	Fatima Ahmed Nurzhan Bekov
		3	INNOVATIONS IN OPEN SCIENCE: TRANSFORMING RESEARCH PARADIGMS	PHD Student Zainab Abbas Dr. Aibek Toktogulov
		4	REEVALUATING CONSTRUCTIVIST PARADIGMS: AN EXISTENTIAL AND PHENOMENOLOGICAL PERSPECTIVE	Dr. Ahmed Al-Mansoori
		5	RECONSTRUCTING SELF THROUGH TEMPORAL DYNAMICS: ANALYZING ZHAO TAO'S ROLE IN JIA ZHANGKE'S CINEMATIC UNIVERSE)	Gulnara Iskakova Asim Raza
		6	ENHANCING CONSTRUCTION EFFICIENCY: A STUDY ON THE ADOPTION OF LEAN PRACTICES	Karim Nurpeisov Aisha Malik
		7	ANALYZING AESTHETIC DIMENSIONS IN MUSEUM ARCHITECTURE	Rana Ahmed Aizhan Dr. Abdyrakhmanova
		8	INTEGRATING PHILOSOPHICAL PERSPECTIVES INTO INTERDISCIPLINARY PHYSICAL EDUCATION PROGRAMS	Assis. Prof. Dr. Amina Khamis Dr. Jibril Adamu

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 11	Dr. Aibek Toktogulov	1	THE INFLUENCE OF CULTURAL PHILOSOPHY ON INDIVIDUAL IDENTITY IN TURKIC TRADITIONS	Prof.Dr. M. Adebayo
		2	TRADITIONAL EASTERN PRACTICES IN CONTEMPORARY SUSTAINABLE ARCHITECTURE	L. Tanaka N. Ndungu
		3	EXPLORING POSTMODERN TRAGI-COMEDY: AN ANALYSIS OF TOM STOPPARD'S 'ROSENCRANTZ AND GUILDENSTERN ARE DEAD'	Mei-Ling Chen Dr. Carlos Silva
		4	THE ROLE OF ISLAM IN SHAPING CULTURAL VALUES IN KAZAKHSTAN	Kofi Agyeman Amina El-Omari Assoc. Prof .Fatoumata Diallo
		5	ARTISTIC RESPONSES TO CLIMATE CRISIS: EXPLORING INNOVATIVE APPROACHES TO SUSTAINABLE FUTURES THROUGH INTERDISCIPLINARY ART PRACTICE	Amina Bello Mikhail Ndumba
		6	UNVEILING DARKNESS: EXPLORING EXISTENTIAL THEMES AND MUSICAL NARRATIVES IN "TRUE DETECTIVE"	Assis. Prof. Dr. Aiko Tanaka
		7	RETHINKING ABSENCE: THE ROLE OF SILENCE AND PAUSE IN SAMUEL BECKETT'S WAITING FOR GODOT	Jun-Ho Kim Meilin Xu
		8	ADVANCEMENTS IN CONSTRAINT MANAGEMENT THEORY: A COMPREHENSIVE REVIEW	Mei-Ling Chen Hiroshi Takahashi Samuel Nkrumah

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ECONOMICS March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÇELİK	1	TESTING THE ENVIRONMENTAL PHILLIPS CURVE HYPOTHESIS in TURKIYE	Esmâ ERDOĞAN Müge MANGA
		2	THE LINKAGES BETWEEN ENVIRONMENTAL POLLUTION, HUMAN CAPITAL and GLOBALIZATION: A STUDY ON TURKIYE	Müge MANGA Esmâ ERDOĞAN
		3	HANEHALKI TÜKETİMİ, ENFLASYON VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: GLOBAL KANITLAR	Dr. Öğr. Üyesi Serhat ALPAĞUT
		4	THE RELATIONSHIP BETWEEN CORRUPTION CONTROL AND ECONOMIC GROWTH: AN ANALYSIS BY INCOME GROUPS	Asst. Prof. Dr. Fatih AKIN
		5	UNEMPLOYMENT AND JOB SEARCH PROCESSES IN TÜRKİYE: OCCUPATIONAL GROUPS, JOB SEARCH CHANNELS AND LABOR FORCE PARTICIPATION DYNAMICS	Dr. Öğr. Üyesi Gülferah ERTÜRKMEN Dr. Tuğba KONUK
		6	YOUTH UNEMPLOYMENT IN LABOR MARKETS: CAUSES, CONSEQUENCES AND SOLUTION STRATEGIES	Dr. Öğr. Üyesi Gülferah ERTÜRKMEN
		7	UNEMPLOYMENT HYSTERESIS IN CENTRAL AND EASTERN EUROPEAN COUNTRIES: EVIDENCE FROM FOURIER UNIT ROOT TESTS WITH SHARP AND SMOOTH BREAKS	Dr. Ayşe Nur ŞAHİNLER
		8	THE IMPACT OF REMITTANCES ON DOMESTIC SAVINGS: EVIDENCE FROM TURKIYE	Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÇELİK

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTELLIGENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Prof. Dr. RAMAZAN BİÇER	1	NÖROBİLİM VE İSTİHBARAT: GELECEĞİN OPERASYONEL TEKNİKLERİ	Prof. Dr. Ramazan BİÇER Dr. Eda ALEMDAR
		2	REASONS FOR RELIGIOUS THEMED TERRORISM	Prof. Dr. RAMAZAN BİÇER
		3	DIGITAL DISINFORMATION AND INTERNATIONAL RELATIONS: THE 2024 US PRESIDENTIAL ELECTIONS AND THE DIMENSIONS OF POLITICAL MANIPULATION	Dr. Öğretim Üyesi Gül Seda ACET İNCE
		4	ÇIKARLARIN AYRIŞMASI MI , MEDENİYETLERİN ÇATIŞMASI MI ?	Dr. Seda Gözde TOKATLI
		5	GÖÇ KRİZİ VE MÜLTECİ SORUNUNUN İNSANİ BOYUTTA ANALİZİ	Dr. Seda Gözde TOKATLI
		6	REALISATION OF A BOLD DREAM AT GUNPOINT : UNDERGROUND JEWISH ORGANIZATIONS	Yüksek Lisans Öğrencisi, İREM TABİRLİOĞLU
		7	EUROPEAN ARMY: A BELATED NECESSITY?	Arş. Gör., Özgür YILMAZ
		8	ANALYSING THE AFGHAN PEACE PROCESS IN THE FRAMEWORK OF RIPENESS THEORY	Arş. Gör., Özgür YILMAZ
		9	İNGİLİZ OKULU PERSPEKTİFİNDEN ULUSLARARASI SİSTEM, ULUSLARARASI TOPLUM VE DÜNYA TOPLUMU	Doç.Dr. ABDULLAH TORUN
		10	SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE TÜRKİYE’NİN ÇOK YÖNLÜ DIŞ POLİTİKAYA GEÇİŞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	Doç Dr. ABDULLAH TORUN

ICSAS 1st International Conference on Public Administration, Politics and Local Government March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Av. Furkan ÇAPOĞLU	1	ADMINISTRATIVE FUNCTIONS OF THE PROVINCIAL COUNCIL AND ITS CONTRIBUTION TO LOCAL GOVERNMENTS	Bilim Uzm. Mehmet YILDIZ Prof. Dr. Erhan GÜMÜŞ Prof. Dr. Ahmet TUNÇ
		2	İDARİ İŞLEM KURAMINDA YOKLUK	AHMET KEMAL KANAT
		3	TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE YÖNETİM PSİKOLOJİSİNİN ETKİNLİĞİ	Av. Furkan ÇAPOĞLU Psk. Mustafa BIYIKOĞLU
		4	TARİHTEN GÜNÜMÜZE YÖNETİM PSİKOLOJİSİ	Av. Furkan ÇAPOĞLU Psk. Mustafa BIYIKOĞLU
		5	Kimlik ve İdeoloji Serüveninde Milli Türk Talebe Birliği	Dr. Öğr. Üyesi İlhan BİLİCİ Sena YILDIRIM
		6	Siyasal Şiddet, Meşrulaştırma ve 1970'ler Türkiye'sinden Yansımalar	Dr. Öğr. Üyesi İlhan BİLİCİ Mustafa Kemal ENTERİLİ

ICSAS 1st International Conference on Public Administration, Politics and Local Government March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Öğr. Gör. Ümit TOPCUOĞLU	1	THE DEMOCRATIC CRISIS CAUSED BY MIGRATION MOBILITY IN ACCESS TO PUBLIC SERVICES IN THE CITY	Lisans Öğrencisi, Zehra DURUKAN Araştırma Görevlisi, Mustafa Gökberk ERTAN
		2	Türkiye’de Acil Sağlık Hizmetlerinin Tarihçesi ve Gelişimi: Dünya ile Kıyaslama	Öğr. Gör. Ümit TOPCUOĞLU
		3	Afet Eğitiminin Toplumsal Faydaları	Öğr. Gör. Ümit TOPCUOĞLU
		4	BEHAVIOR-FOCUSED ENERGY EFFICIENCY FOR SUSTAINABLE CITIES: THE SOCIAL DIMENSION OF URBAN TRANSFORMATION	Doktora Öğrencisi, Melike ÇİÇEK
		5	KENT PARKLARININ KENTSEL FIRSAT EŞİTSİZLİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: ERZİNCAN ÖRNEĞİ	Dr. UĞUR GÜLCÜ Doç. Dr. AHMET YAZAR

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATIC March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Doç. Dr. TUĞBA MERT	1	EXAMINING ROUGH IDEALS AND A SURVEY ON EXISTENCE OF LOCAL ROUGH IDEALS	M. Mustafa BEYDAĞI Prof. Dr. İlhan İÇEN Prof. Dr. A. Fatih ÖZCAN
		2	KINEMATICAL APPROACH TO HELICAL TYPE CURVES	Asst. Prof. Dr. ÇAĞLA RAMİS İLGÜZ ESRA ORMAN
		3	AN ALGORITHM FOR THE RECTIFYING CURVES	Asst. Prof. Dr. ÇAĞLA RAMİS İLGÜZ MUSTAFA VARİLCİ
		4	ANALYSIS OF SOLVING AND APPLICATIONS OF SINGULARLY PERTURBED PROBLEMS	Dr. ZELAL TEMEL
		5	PARA-SASAKIAN MANIFOLDS ADMITTING CONFORMAL RICCI SOLITONS	Prof. Dr. MEHMET ATÇEKEN Doç. Dr. TUĞBA MERT
		6	THE LINEARITY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MATHEMATICS AND ART: AN INTERDISCIPLINARY APPROACH	Yüksek Lisans Öğrencisi, Büşra ÖZÇELİK Doç. Dr. Ezgi TOKDİL
		7	Uniqueness Theorem For Inverse Nodal Problem	Dr. Öğr. Üyesi Merve ARSLANTAŞ
		8	GRAY MAP IN THE RING	Master's student, HABIBE RANA KASDAS Asist. Prof. Dr. MUSTAFA OZKAN
		9	FORMATION OF A 32-ELEMENT RING WITH COEFFICIENTS IN AND CYCLIC CODES OVER THE RING	Asist. Prof. Dr. MUSTAFA OZKAN Master's student, HABIBE RANA KASDAS

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBAN March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Assoc. Prof. Dr. TUBA NUR OLGUN	1	AN EVALUATION OF THE CONSERVATION-TOURISM RELATIONSHIP IN THE CONTEXT OF TUNCELİ/PERTEK CASTLE	Assoc. Prof. Dr. TUBA NUR OLGUN
		2	THE FICTIONAL BALANCE BETWEEN LEED CERTIFICATION SYSTEM AND LANDSCAPE ARCHITECTURE	Asist.Prof. Dr., Makbulenur ONUR Research Assistant, Dr., Demet Ulku GULPINAR SEKBAN
		3	LEED SCORECARD ANALYSIS FROM A LANDSCAPE ARCHITECTURE PERSPECTIVE	Asist.Prof. Dr., Makbulenur ONUR Research Assistant, Dr., Demet Ulku GULPINAR SEKBAN
		4	EFFECTIVE WEED MANAGEMENT AND SUSTAINABILITY IN LANDSCAPES	Research Assistant, RIDVAN TİK Assoc. Prof. Dr., RAMAZAN GÜRBÜZ Assoc. Prof. Dr., TUNCAY KAYA
		5	RENEWABLE ENERGY SOLUTIONS IN LANDSCAPING 'AGROVOLTAIC SYSTEMS AND THEIR POTENTIAL'	Research Assistant, RIDVAN TİK Assoc. Prof. Dr., TUNCAY KAYA
		6	ANALYZING THE SPATIAL STRUCTURE OF TRADITIONAL RİZE HOUSES WITHIN THE SCOPE OF PROTECTION OF RURAL ARCHITECTURAL HERITAGE	M. Arch. Sedanur BİRİNCİ Prof. Dr. Çiğdem Belgin DİKMEN
		7	EVALUATION OF TRADITIONAL RURAL HOUSES IN RİZE WITHIN THE SCOPE OF SUSTAINABILITY	M. Arch. Sedanur BİRİNCİ Prof. Dr. Çiğdem Belgin DİKMEN

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON PRESCHOOL EDUCATION AND EARLY CHILD DEVELOPMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Öğretim Görevlisi, Betül Kübra ŞAHİN YONCA	1	OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAKIŞ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM SINIFLARINDA SINIF YÖNETİMİ	Öğretim Görevlisi, Betül Kübra ŞAHİN YONCA
		2	OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE GELİŞİME UYGUN UYGULAMALAR: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ	Öğretim Görevlisi, Betül Kübra ŞAHİN YONCA
		3	FARKLI YAŞ GRUBUNDAN ÇOCUKLARIN AYNI SINIFTA EĞİTİM ALMALARINA İLİŞKİN EBEVEYN GÖRÜŞLERİ	Okul Öncesi Öğretmeni, Mizgin AYKUT Prof. Dr., İkbal Tuba ŞAHİN SAK
		4	EFFECT OF PROSOCIAL BEHAVIOR PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON PROBLEM BEHAVIORS AND SELF-REGULATION SKILLS OF 5-6-YEAR-OLD CHILDREN	Dr., Burcu BAĞCI ÇETİN
		5	OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARIN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Doç. Dr. Dervişe AMCA TOKLU Prof. Dr. Filiz ERBAY Prof. Dr. Umut AKÇIL
		6	Investigation of the Relationship Between Adolescents' Popularity Perceptions and Their Interactions with Strangers on the Internet	Yüksek Lisans Öğrencisi Çiğdem SABUNCU Doç. Dr. Yaşar BARUT Prof. Dr. Soner ÇANKAYA
		7	EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN CHILD DEVELOPMENT CANDIDATES' IDENTITY CONSTRUCTION IN SOCIAL MEDIA AND THEIR PERSONAL RESPONSIBILITY LEVELS	Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra AKDENİZ Doç. Dr. Yaşar BARUT Prof. Dr. Soner ÇANKAYA
		8	INVESTIGATING THE REALATIONSHIP BETWEEN ARTIFICIAL INTELİGENCE LEVELS AND ARTIFİCİAL INTELLEİGENCE ANXIETY OF PRESCHOOL TEACHER CANDİDATES	Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra KELEŞ Doç. Dr. Yaşar BARUT Prof. Dr. Soner ÇANKAYA
		9	THE RELATIONSHIP BETWEEN THE DIGITAL AWARENESS OF MOTHERS WITH CHILDREN AGED 3-6 AND THE PSYCHOSOCIAL BEHAVIOR OF THE CHILD	Yüksek Lisans Öğrencisi Rabia ASLANTAŞ Doç. Dr. Yaşar BARUT Prof. Dr. Soner ÇANKAYA
		10	THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERNAL EMPLOYMENT GUILT AND PARENTAL SELF-EFFICACY	Yüksek Lisans Öğrencisi Saime Nur Tomrukçu Doç. Dr. Yaşar BARUT Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

ICSAS 2nd International Conference on Psychological Counseling and Guidance March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Doç. Dr. ÇAĞLA GİRĞİN BÜYÜKBAYRAKTAR Öğr. Gör. Dr. EDA KÖKLÜ BAYRAKCI	1	AN INVESTIGATION OF THE FACTORS AFFECTING THE RESILIENCE OF PARENTS OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS	Esra Dereobalı Doç. Dr. Türkan Yılmaz Irmak
		2	REFLECTIONS OF ROMANTIC RELATIONSHIP BELIEFS AND MARITAL ROLE EXPECTATIONS ON LIFE SATISFACTION	Doç. Dr. ÇAĞLA GİRĞİN BÜYÜKBAYRAKTAR Öğr. Gör. Dr. EDA KÖKLÜ BAYRAKCI
		3	EXAMINING THE RELATIONSHIPS BETWEEN PERFECTIONISM IN ROMANTIC RELATIONSHIPS, IRRATIONAL BELIEFS IN ROMANTIC RELATIONSHIPS, PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND MARITAL ADJUSTMENT	BERRAK ERSAN ALP Assoc. Prof. FULYA TÜRK
		4	İLİŞKİDE KARAR VERME BECERİSİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	BEGÜM UYGUR DOÇ. DR. SEHER MERVE ERUS
		5	İLİŞKİ DOYUMUNUN ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	BURÇİN HAZAL AĞCA DOÇ. DR. SEHER MERVE ERUS

ICSAS 2nd International Conference on Psychological Counseling and Guidance March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Assoc. Prof. Ololade M. Aminu	1	ANALYZING SUCCESS FACTORS OF PLAY-BASED INTERVENTION PROGRAMS FOR CHILDREN WITH DIFFERENT ABILITIES IN TURKEY: A COMPARATIVE EVALUATION	Aylin Yılmaz, Ahmet K. Yıldız, Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Şahin
		2	THE SOCIAL DYNAMICS OF PANDEMICS: A CLINICAL SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF PRECAUTIONS AND RISKS	Dr. Musa Karabulut Mustafa Eryılmaz
		3	TEACHING STRATEGIES AND PREJUDICE TOWARD IMMIGRANT AND DISABLED STUDENTS	Mücahit Yaşar, Dr. Öğr. Gör. Niyazi Gündoğan
		4	STUDENTS' ATTITUDES TOWARD SEEKING PSYCHOLOGICAL HELP	Dr. Öğr. Gör. Nihat Kılıç, YL. Öğr. Nihat Fırat
		5	AN EXPLORATION OF THE QUALITY OF PRIMARY CAREGIVING RELATIONSHIPS BETWEEN ADOLESCENTS ORPHANED THROUGH AIDS AND THEIR GRANDMOTHERS, BASED ON THE NARRATIVES OF STAKEHOLDERS	Dr. Selin Demir, Dr. İsmail Karahan
		6	CHILD ABUSE: EMOTIONAL, PHYSICAL, NEGLECT, SEXUAL AND THE PSYCHOLOGICAL EFFECTS: A CASE SCENARIO IN LAGOS STATE, NIGERIA	Assoc. Prof. Ololade M. Aminu

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON FINANCE and BANKING ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assis. Prof. Dr. Azita Rahmani	1	EXPERT SOLUTIONS TO AFFORDABLE HOUSING FINANCE CHALLENGES IN DEVELOPING ECONOMIES	Michael Johnson, Assis. Prof. Dr. Sarah L. Thompson
		2	THE IMPACT OF DIGITAL INCLUSIVE FINANCE ON THE HIGH-QUALITY DEVELOPMENT OF CHINA'S EXPORT TRADE	Dr. Li Zhang, Dr. Ming Chen
		3	ETHEREUM-BASED SMART CONTRACTS FOR TRADE AND FINANCE	Assoc. Prof. Dr. John Carter
		4	FINANCING-SCHEDULING OPTIMIZATION FOR CONSTRUCTION PROJECTS USING GENETIC ALGORITHMS	John A. Thompson Michael B. Harris Laura D. Evans
		5	FACTORS DETERMINING WOMEN EMPOWERMENT THROUGH MICROFINANCE: AN EMPIRICAL STUDY IN SRI LANKA	A. Perera, S. T. Fernando
		6	MARKET ACCEPTANCE OF A MURABAHA-BASED FINANCE STRUCTURE WITHIN A SOCIAL NETWORK OF NON-ISLAMIC SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE OWNERS IN AFRICAN PROCUREMENT	Assis. Prof. Dr. Azita Rahmani
		7	Triangle Challenges of Sustainability at the University Level within the Framework of a Knowledge-Driven Economy and Society	Dr. Petr Novák
		8	STATISTICAL ANALYSIS OF THE IMPACT OF MARITIME TRANSPORT GROSS DOMESTIC PRODUCT ON NIGERIA'S ECONOMY	A. T. Johnson, M. L. Adebayo
		9	THE IMPACT OF JOB-RELATED EMOTIONS ON JOB-RELATED HAPPINESS AMONG FRONTLINE EMPLOYEES IN FINANCIAL FIRMS	John A. Thompson, Sarah L. Bennett

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON FINANCE and BANKING ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Ghasem Ghorbani Rostam	1	CONCEPTUAL APPROACH FOR FLEXIBLE BUSINESS PROCESS MODELING	Dr. Hannelore Peeters Prof. Dr. Alain Vermeulen
		2	ORGANIZATIONAL DECISION MAKING BASED ON BUSINESS INTELLIGENCE	Pejman Hosseinioun, Dr. Rose Shayeghi, Assoc. Prof. Dr. Ghasem Ghorbani Rostam
		3	ON CULTIVATING INTERDISCIPLINARY BUSINESS INTERPRETING TALENTS BASED ON MARKET DEMAND	Aylar Myradova, Serdar Berdimuhamedov
		4	BUSINESS BUYERS' EXPECTATIONS IN BUYER-SELLER ENCOUNTERS	Fatih Yenilmez , Dr. Öğr. Üyesi Sude Biçer
		5	SOA EMBEDDED IN BPM: A HIGH-LEVEL VIEW OF THE OBJECT-ORIENTED PARADIGM	Phd İmran Güner
		6	A SPECIFICATION-BASED APPROACH FOR RETRIEVAL OF REUSABLE BUSINESS COMPONENTS FOR SOFTWARE REUSE	Y1. Öğrencisi Adnan Akçay , Dr. Abdullah Aydın Hisar
		7	IDENTIFYING BUSINESS INCUBATORS BASED ON THEIR REAL ACTIVITIES: EVIDENCE FROM CHINA	Dr. Ping Deng, Assis. Prof. Dr. Wentao Yu
		8	PROCESS-BASED BUSINESS TRANSFORMATION THROUGH SERVICES COMPUTING	Sinnakrishnan Perumal, Dr. Nitish Pandey

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ECONOMICS March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Dr. Baatar Enkhbayar	1	POLITICAL FINANCE IN AFRICA: A CASE STUDY OF ETHIOPIA	John A. Smith, Emily R. Johnson
		2	THE ASSESSMENT OF LOW-CARBON ECONOMY IN JIANGSU, CHINA	Michael Thompson, Sarah Lee
		3	DEVELOPMENT STRATEGY AND TREND ANALYSIS IN THE INFORMATION ECONOMY: INSIGHTS FROM GLOBAL EXPERIENCES APPLIED TO AZERBAIJAN	Farid Məmmədov, Leyla Hüseynova, Elnur Qasimov
		4	ENHANCING INTELLECTUAL CAPITAL TO FOSTER INNOVATION, ENTREPRENEURSHIP, AND SUSTAIN THE KNOWLEDGE ECONOMY	Dr. Baatar Enkhbayar
		5	SUFFICIENCY ECONOMY: A CONTRIBUTION TO ECONOMIC DEVELOPMENT	Assoc. Prof. Dr. Ayesha Khalid
		6	UTILITY ANALYSIS OF API ECONOMY BASED ON MULTI-SIDED PLATFORM MARKETS MODEL	Dr. Claire Moreau
		7	A BALANCED SCORECARD APPROACH FOR EVALUATING STRATEGIC ALIGNMENT OF NATIONAL R&D PROGRAMS IN CREATIVE ECONOMY POLICY	Aylin Əliyeva, Farid Məmmədov, Leyla Hüseynova, Elnur Qasimov, Zəhra Rzayeva
		8	CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR PROMOTING CIRCULAR ECONOMY IN THE CONSTRUCTION SECTOR	I. Petrov, A. Ivanova, D. Sokolov, K. Volkov

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ECONOMICS March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Assis. Prof. Dr. Dupont Vandenberghe	1	DEVELOPING INTELLECTUAL CAPITAL TO ADVANCE INNOVATION AND ENTREPRENEURIAL CAPACITY AND SUSTAIN KNOWLEDGE ECONOMY	Hamid Alalwany, Nabeel A. Koshak Mohammad K. Ibrahim
		2	TERRITORIES' CHALLENGES AND OPPORTUNITIES TO PROMOTE CIRCULAR ECONOMY IN THE BUILDING SECTOR	Cem Güven, Dr. Öğr. Üyesi Beyhan Yiğit, YL. Öğrencisi. Cumhuriyet Ahmedova
		3	BANKING CRISIS AND ECONOMIC EFFECTS OF THE BANKING CRISIS IN NIGERIA	Chinedu Okafor, Amina Bello, Musa Ahmed
		4	TRIANGLE ISSUES OF SUSTAINABILITY AT THE UNIVERSITY LEVEL WITHIN THE CONTEXT OF THE KNOWLEDGE ECONOMY AND SOCIETY	Fariz Aliyev, Assoc. Prof. Dr. Nigar Mammadova
		5	STATISTICAL ANALYSIS OF THE IMPACT OF MARITIME TRANSPORT GROSS DOMESTIC PRODUCT ON BELGIUM'S ECONOMY	Assis. Prof. Dr. Dupont Vandenberghe
		6	A REVIEW ON THE OUTLOOK OF THE CIRCULAR ECONOMY IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY	M. Schneider, L. Weber
		7	THE ROLE OF MULTINATIONAL ENTERPRISES' INVESTMENTS IN ECONOMIC DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF POLAND	M. Kowalski, J. Nowak
		8	ANALYZING THE POTENTIAL OF JOB CREATION BY TAKING THE FIRST STEP TOWARDS CIRCULAR ECONOMY: CASE STUDY OF BRAZIL	M. K. Schmidt, L. Fischer, P. M. Thomas

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Dr. Carlos Mendes, Prof. Mariana Costa, Sofia Oliveira	1	ETHICAL CHALLENGES IN ANTI-DOPING POLICIES: A COMPARATIVE ANALYSIS OF TURKEY AND INTERNATIONAL STANDARDS	Aisha Rahman
		2	MORPHOLOGICAL DIFFERENCES AMONG FEMALE SPRINTERS IN NIGERIA	Chinwe Okafor, Ibrahim Adamu, Fatima Suleiman
		3	LONG-TERM PHYSICAL TRAINING AND ITS INFLUENCE ON SKELETAL DEVELOPMENT IN SOUTH AFRICAN WOMEN	Nomvula Dlamini, Thabo Maseko
		4	EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PHYSICAL ACTIVITY, DIET, AND COGNITIVE AGILITY	Ravi Prakash, Dr. Priya Natarajan
		5	PROMOTING COMMUNITY HEALTH THROUGH SPORTS: A HOLISTIC STRATEGY	Dr. Carlos Mendes, Prof. Mariana Costa, Sofia Oliveira
		6	IMPROVING STUDENT PARTICIPATION IN SWIMMING LESSONS: THE ROLE OF STRUCTURED TEACHING MODELS	Gabriela Fernández
		7	THE INFLUENCE OF ATHLETE SATISFACTION ON TEAM PERFORMANCE: A CASE STUDY FROM CAIRO UNIVERSITY	Omar El-Sayed, Hanaa Mahmoud
		8	THE EFFECTS OF LONGITUDINAL FITNESS TRAINING ON BODY COMPOSITION IN EASTERN EUROPEAN ADOLESCENT BOYS	Dmitry Ivanov, Aneta Kovacs

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Assoc. Prof. Dr. Ricardo M. Vasquez	1	EXPLORING PHYSICAL ACTIVITY BEHAVIOR CHANGE, MOTIVATION, AND PERCEIVED BARRIERS AMONG MEDICAL STUDENTS IN TANZANIA	Dr. Amani Kibwana, Fatima Njoroge
		2	THE ROLE OF CREATIVE HOBBIES IN MENTAL WELL-BEING AMONG NURSING STUDENTS: A STATISTICAL ANALYSIS	Researcher Sofia Mendes
		3	CLINICAL TRAINING EXPERIENCES IN PEDIATRIC WARDS: PERSPECTIVES FROM NURSING STUDENTS	Beatriz Tavares, João Henrique Costa
		4	EFFECTS OF MINDFULNESS TRAINING ON STRESS MANAGEMENT AMONG FIRST-YEAR NURSING STUDENTS	Dr. Ahmed Oumar
		5	DETECTION OF LEGIONELLA PNEUMOPHILA IN HOSPITAL WATER SYSTEMS IN LAGOS, NIGERIA USING PCR METHODS	Daniel C. Adebayo, Zhang Wei, Farid Al-Rashid
		6	IDENTIFYING COVID-19 STRAINS THROUGH BLOOD BIOMARKER ANALYSIS IN ATHLETES	Assoc. Prof. Dr. Ricardo M. Vasquez
		7	PHYSICAL AND METABOLIC CHARACTERISTICS OF ELITE KENYAN LONG-DISTANCE RUNNERS: A PERFORMANCE STUDY	Leonardo J. Ferreira
		8	INVESTIGATING THE EFFECTS OF COOL-WATER IMMERSION ON POST-EXERCISE RECOVERY IN HUMID CLIMATES	Samuel Chukwuma, Laila Hussain, Xinyi Zhou

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Assoc. Prof. Dr. Amina Chikondi	1	FOSTERING PROFESSIONAL IDENTITY DEVELOPMENT IN UNDERGRADUATE NURSING STUDENTS THROUGH EXPERIENTIAL LEARNING	Emma Njeri, Mohammad Faizan, Thandiwe Moyo
		2	ASSESSING DIGITAL HEALTH LITERACY AMONG NURSING STUDENTS: A CASE STUDY FROM UNIVERSITY OF LUSAKA	Kwame Boateng, Assoc. Prof. Dr. Amina Chikondi
		3	PROMOTING PROBLEM-SOLVING AND ADAPTABILITY SKILLS IN NURSING EDUCATION THROUGH CASE-BASED LEARNING	Gabriela Rocha, Carlos Mendes
		4	TRADITIONAL HEALING PRACTICES AND MODERN PAIN MANAGEMENT: IMPLICATIONS FOR PALLIATIVE CARE	Fatima Diallo
		5	THE IMPACT OF SIMULATION-BASED LEARNING ON CLINICAL DECISION-MAKING AMONG NURSING STUDENTS	S. Rahman, J. Wang
		6	INTEGRATING ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO NURSING EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES	Assoc. Prof. Dr. Benjamin Okafor
		7	DEVELOPING MOBILE APPLICATIONS FOR CLINICAL TRAINING IN NURSING: INSIGHTS FROM EDUCATORS	Zhang Min, Halima Yusuf
		8	UTILIZING COMPETENCY-BASED ASSESSMENTS IN MEDICAL-SURGICAL NURSING EDUCATION: A COMPARATIVE ANALYSIS	Sophia Chen, Jin Ho Park, Hassan Idris

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Assist. Prof. Dr. Ahmed Al-Mousa	1	THE ROLE OF CLINICAL PRECEPTORS IN SHAPING UNDERGRADUATE NURSING CURRICULUM	Ayla Pereira, Kofi Mensah
		2	THE IMPACT OF MIDWIFERY EDUCATION ON CLINICAL OUTCOMES	Assis. Prof. Dr. Sara Tan, Dr. James Lee
		3	EFFECTS OF NURSING SERVICES ON THE PHYSICAL WELL-BEING AND BEHAVIORAL PATTERNS OF FEMALE INMATES IN PRISONS	Elena Rodrigues, Fatoumata Diop, Wang Li
		4	TRAITS OF SUCCESSFUL NURSE LEADERSHIP: INSIGHTS FROM WARD NURSES IN SYRIA	Assist. Prof. Dr. Ahmed Al-Mousa
		5	MIDWIFERY AND ITS CONTRIBUTION TO SAFE DELIVERIES IN DEVELOPING COUNTRIES	Lina Zeyad, Khaled Al-Salem
		6	IMPROVING NUTRITIONAL CARE FOR PEDIATRIC CANCER PATIENTS: NURSING INTERVENTIONS	Dr. Laura Oliveira, Dr. Ibrahim Ahmed
		7	IMPACT OF PEER SUPPORT ON PROBLEM-SOLVING SKILLS IN NURSING STUDENTS	Dr. Ahmed Jibril, Prof. Dr. Mei Zhang
		8	EVALUATING NURSING COMPETENCIES IN CLINICAL ENVIRONMENTS: A STUDY OF CAMBODIAN NURSES	Sokha Chea, Nadia Sulaiman

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Assoc. Prof. Dr. Eduardo Silva	1	THE PRACTICAL DELIVERY ROOM EXPERIENCE OF NURSING STUDENTS AT DHOFAR UNIVERSITY	Aisha Al-Harhi, Dr.Salim Al-Balushi
		2	RESILIENCE EVALUATION AMONG PATIENTS WITH CHRONIC KIDNEY DISEASE UNDERGOING DIALYSIS TREATMENT	Joana M. Costa, Ricardo Silva, Helena Marques
		3	PHYSICAL PROPERTIES AND RESISTANT STARCH CONTENT IN RICE FLOUR AFTER A-AMYLASE HYDROLYSIS	Carlos Almeida, Mai Linh Nguyen, Fouad Al-Khoury
		4	MIDWIFERY IN URBAN VERSUS RURAL SETTINGS: A COMPARATIVE STUDY	Phd. Candidate Nora Ahmed, Elias Al-Sabah
		5	MIDWIFERY CARE IN HIGH-RISK PREGNANCIES: A GLOBAL PERSPECTIVE	Dr. Maria Oliveira, Assoc. Prof. Dr. Eduardo Silva
		6	THE ROLE OF MIDWIVES IN POSTPARTUM MENTAL HEALTH SUPPORT	Emma Bennett, Mark Turner
		7	EXPLORING THE ROLE OF MIDWIVES IN BIRTH CONTROL EDUCATION	Dr. Maryam Al-Khalifa, Hana Al-Mansoori

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 10	Dr. Joseph K. Kamau,	1	KNOWLEDGE AND PERCEPTION OF MATERNAL HEALTH CARE AMONG PREGNANT WOMEN IN PUBLIC HOSPITALS IN MAPUTO, MOZAMBIQUE	Carlos M. Fernandes, Lucia P. Andrade, Isabel R. Tavares
		2	CHALLENGES AND MOTIVATIONS IN ACCESSING IMMUNIZATION SERVICES AMONG REFUGEE CAREGIVERS IN ZIMBABWE: A QUALITATIVE ANALYSIS	Patricia T. Moyo, Kwame K. Asante, Prof. Dr. Emmanuel N. Nkrumah, Dr. Joseph K. Kamau, Alexandre D. Nsengiyumva
		3	ENHANCING COLLABORATION IN PALLIATIVE CARE PROVIDERS: INSIGHTS FROM BOTH URBAN AND RURAL AREAS IN NIGERIA	Chinonso I. Okafor, Yemi A. Olufemi, Ruth O. Alade, Akinwale J. Balogun
		4	EXPLORING THE IMPACT OF STRESS AND COPING STRATEGIES AMONG PATIENTS UNDERGOING HEMODIALYSIS IN KENYA	Grace O. Kinyua, Dr. Martin A. Nyambura
		5	EVALUATION OF EVIDENCE-BASED NURSING PRACTICES IN PEDIATRIC DENTAL CARE IN PUBLIC HEALTH SETTINGS	Dr. Regina S. Osei, Dr. Benjamin E. Okoro
		6	ASSESSING THE IMPACT OF HIGH-FIDELITY SIMULATION ON TEAMWORK AND COMMUNICATION AMONG NURSING STUDENTS IN EAST AFRICA	Koffi J. Dufresne, Zainab O. Ajayi, S. Nambiro, Dr. Sheila M. Nyongo
		7	THE ROLE OF COMPLEMENTARY THERAPIES IN PEDIATRIC ONCOLOGY TREATMENT: A STUDY ON THE INTEGRATION OF YOGA	Dr. Solomon J. Okonkwo

ICSAS 2nd International Conference on Psychological Counseling and Guidance March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 11	Dr. Maria Gallo, Prof. Dr. Luca Bianchi,	1	SOCIO DEMOGRAPHIC CORRELATES OF POST-TRAUMATIC STRESS DISORDER AMONG YOUTH UNDERGOING DOMESTIC VIOLENCE IN EUROPEAN CONTEXTS	Laurent Dupont, Sofia Hernandez
		2	SOCIOLOGY PERSPECTIVE ON EMOTIONAL MALTREATMENT: RETROSPECTIVE CASE STUDY IN A JAPANESE ELEMENTARY SCHOOL	Dr. Maria Gallo, Prof. Dr. Luca Bianchi,
		3	THE IMPACT OF ERIC TRANSFERENCE ON THE DURABILITY OF PSYCHOANALYTIC TREATMENT: AN EXPLORATORY CASE STUDY	Sara Romano, Dr. Lukas Schmidt
		4	THE IMPACT OF THE BUILT ENVIRONMENT ON CHILDREN: ENVIRONMENTAL PERCEPTIONS OF DEPRIVED CHILDREN IN EUROPEAN SLUMS	Elias Becker, Clara Fernández, Nia Thomsen
		5	ASSOCIATION BETWEEN ADHD MEDICATION, CANNABIS, NICOTINE USE, MENTAL DISTRESS, AND OTHER PSYCHOACTIVE SUBSTANCES	Luca Bergamini, Assoc. Prof. Dr. Maria De Luca, Anna Fischer, Dr. Jeanette Nadeau
		6	ADDRESSING GLOBAL TRAUMA: SOMATIC INTERVENTIONS IN PTSD TREATMENT AND CLINICIAN BURNOUT PREVENTION	Marie Dupont, Johannes Fischer, Lucia Moretti

ICSAS 2nd International Conference on Psychological Counseling and Guidance March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 7 Mart / March 7, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 12	Dr. Zola Moyo	1	CORRELATION BETWEEN MEANING IN LIFE AND ACADEMIC PERFORMANCE IN AFRICAN COLLEGE STUDENTS	Amina N'Diaye, Kwame Agyemang, Dr. Zola Moyo
		2	IMPROVING DECISION SUPPORT FOR ORGAN TRANSPLANT	A. M. Ndlovu, P. L. Dlamini, T. O. Adeyemi, J. C. Mbatha, S. S. Nkosi, B. E. Chukwu
		3	LOVE AND MONEY: SOCIETAL ATTITUDES TOWARD INCOME DISPARITIES IN AGE-GAP RELATIONSHIPS	Kwame A. Asante Ngozi O. Okafor Tendai M. Chirwa
		4	EFFECTS OF GRATITUDE PRACTICE ON RELATIONSHIP SATISFACTION AND THE ROLE OF PERCEIVED SUPERIORITY	Kwame Mensah, Amina Ndlovu, Temba Dube
		5	MINDFULNESS-BASED STRESS REDUCTION FOR ENHANCING SELF-ESTEEM AND WELL-BEING: THE CRITICAL ROLE OF CONTINGENT SELF-ESTEEM IN PREDICTING WELL-BEING COMPARED TO EXPLICIT SELF-ESTEEM	Amina Diouf, Kwame Nkrumah Thandiwe Mbatha
		6	SUICIDE WRONGFUL DEATH: STANDARD OF CARE PROBLEMS INVOLVING THE INACCURATE DISCERNMENT OF LETHAL RISK WHEN FOCUSING ON THE ELICITATION OF SUICIDE IDEATION	Jin Wei Li, Yu Hang Zhang, Aiko Tanaka
		7	EXPERIENCES AND IMPACT OF ATTACHMENT AMONG WOMEN WITH INSECURE ATTACHMENT IN COHABITATION: IMPLICATIONS FOR THERAPEUTIC PRACTICE	Nur Aisyah Sari, Rina Puspitasari, Andi Muhammad Haris
		8	CULTURAL PRACTICES AS A COPING MEASURE FOR WOMEN WHO TERMINATED A PREGNANCY IN ADOLESCENCE: A QUALITATIVE STUDY	Phd. Nina P. Wijaya Prof. Dr. Rina H. Putri
		9	HELPING OTHERS AND YOUTH MENTAL HEALTH: A QUALITATIVE STUDY EXPLORING PERSPECTIVES OF YOUTH ENGAGING IN PROSOCIAL ACTIVITIES	Ayesha Tanaka, Rajiv Kumar, Mei Ling Zhao

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH MANAGEMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Düha KOÇ	1	ÇOCUK SAĞLIĞI POLİTİKALARI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN VOSVIEWER İLE BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	Arş. Gör. Osman ŞAHMAN Arş. Gör. Dr. Semih ISLICIK
		2	The Impact of Electronic Health Records on Nursing Management	Öğr. Gör. Dr. Emine ERSÖZLÜ
		3	Digitalization in Nursing Management: Technological Innovations and Challenges	Öğr. Gör. Dr. Emine ERSÖZLÜ
		4	Türkiye ve Dünya Genelinde Paramedik Eğitimi ve Lisans Programları	Öğr. Gör. Ümit TOPCUOĞLU
		5	TOPLUMDA İLK YARDIM EĞİTİMİNİN FAYDALARI	Öğr. Gör. Ümit TOPCUOĞLU
		6	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA	Prof. Dr. Yunus Emre ÖZTÜRK Birgül Sena IŞIK
		7	DİJİTALİZASYON and ITS EFFECTS ON REDUCING CARBON FOOTPRINT	Prof. Dr. YUNUS EMRE ÖZTÜRK Yüksek Lisans Öğrencisi, AYŞE KEMER
		8	COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ (CBS) İLE 112 AMBULANS ROTALAMA VE ACİL MÜDAHALE OPTİMİZASYONU	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Düha KOÇ
		9	SAĞLIK BİLİŞİMİ KULLANARAK ACİL DURUM YÖNETİMİNDE HATA AZALTMA STRATEJİLERİ	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Düha KOÇ

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL WORK ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIOLOGY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	PROF. DR. OGUZHAN ZENGİN	1	A BIBLIOGRAPHIC REVIEW OF POSTGRADUATE THESES ON POST-TRAUMATIC STRESS DISORDER	Doktorant, MAHMUT SAMİ KÖKTAŞ
		2	ENSURING HEALTHY LIVES AND PROMOTING WELL-BEING FOR ALL IN TURKEY: ALIGNING WITH THE 2030 AGENDA FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT	PROF. DR. OGUZHAN ZENGİN
		3	FROM EDUCATION TO EMPLOYMENT: EXPLORING TURKEY'S PROGRESS TOWARD GENDER EQUALITY	PROF. DR. OGUZHAN ZENGİN
		4	MEDICAL SOCIAL SERVICE PRACTICES FOR CANCER PATIENTS AND THEIR RELATIVES ONCOLOGICAL SOCIAL SERVICE	Asst. Prof., İhsan KUTLU Graduate student, Fatma Sude UZUN
		5	THE SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF HONOR AND CUSTOM KILLING IN TURKEY	Dr. ZEYNEP ŞENTÜRK DIZMAN
		6	DARK TOURISM: SOCIOLOGICAL REFLECTIONS OF DEATH AND SUFFERING	Doktora Öğrencisi Ayşe KÖSE ŞİRİN
		7	ORMAN YANGINLARININ KIRSAL YAPIYA ETKİLERİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME	Doktor Öğretim Üyesi, ÜMMÜ BULUT KESKİN
		8	ÜNİVERSİTE-MEKAN İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA ÜNİVERSİTELERİN DÖNÜŞTÜRDÜĞÜ KIRSAL ALANLAR	Doktor Öğretim Üyesi, ÜMMÜ BULUT KESKİN

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Doç.Dr., ŞAHİN İNANÇ	1	DEVELOPMENT OF TIME SERIES BASED CALL COUNT PREDICTION MODELS FOR CALL CENTERS OF ELECTRONIC PAYMENT AND MONEY INSTITUTIONS	Hasan Hüseyin Yurdağül Zehra Sude Sarı Şule Yeşilyurt Ceren Ulus M. Fatih Akay
		2	DELIVERY TIME PREDICTION FOR THE E-COMMERCE SECTOR	Batuhan Taşkapı Hasan Hüseyin Yurdağül Zehra Sude Sarı Ceren Ulus M. Fatih Akay
		3	ENERJİ YÖNETİMİNDE PARÇACIK SÜRÜ OPTİMİZASYONU UYGULAMASI	Dr.ONUR MESUT ŞENARAS Doç.Dr., ŞAHİN İNANÇ Prof.Dr., ARZU EREN ŞENARAS
		4	LOJİSTİK YÖNETİMİ İÇİN YAPAY ARI KOLONİSİ OPTİMİZASYONU UYGULAMASI	Dr.ONUR MESUT ŞENARAS Doç.Dr., ŞAHİN İNANÇ Prof.Dr., ARZU EREN ŞENARAS
		5	HUMAN RESOURCES IN THE METAVERSE: A QUALITATIVE STUDY ON RECRUITMENT THROUGH VIRTUAL REALITY	J. Tğm. Dr. Ahmet SARNIÇ
		6	ULTRA DÜŞÜK GÜÇLÜ İOT CİHAZLAR İÇİN GERÇEK ZAMANLI İŞLETİM SİSTEMİ TASARIMI VE GELİŞTİRİLMESİ	Mekatronik Mühendisi,ERTAN ARAS Doç. Dr.,DİLŞAD ENGİN
		7	Deep Learning for Fracture Detection: Achieving High Precision and Sensitivity Across Multi-Region X-ray Images	Dr. Refika Sultan DOĞAN Dr. Rukiye Nur KAÇMAZ
		8	DEVELOPMENT OF A RULE-BASED SELLER CLUSTERING SYSTEM	Muhammed Kesici Oğuzhan Mangır Tuğçe Dinç Ceren ULUS M. Fatih AKAY
		9	BIST 100 PRICE PREDICTION WITH GRU	Asst. Prof. İlkay Sibel KERVANCI Asst. Prof. Gözde ÖZSERT YİĞİT
		10	ADRESSING IMBALANCE IN DRUG-TARGET INTERACTION PREDICTION WITH HYBRID FEATURE REDUCTION AND DATA AUGMENTATION STRATEGIES	Asst. Prof. Dr., Gözde ÖZSERT YİĞİT Asst. Prof. Dr., İlkay Sibel KERVANCI

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Öğr. Üyesi, EMİNE SEÇİL KARAMUKLU	1	Investigation of The Compatibility of Primary School English Course Learning Outcomes with Other Courses in Terms of Social Emotional Learning	Selver TUNA Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN
		2	İLKOKUL TÜRKÇE, HAYAT BİLGİSİ, SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARININ SORUMLULUK DEĞERİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ	Dr. Öğr. Üyesi, Zekiye ÇAĞIMLAR Uzman Öğretmen, İNCİ YAŞAR
		3	İLKOKUL FEN BİLİMLERİ VE MATEMATİK DERS KİTAPLARININ SORUMLULUK DEĞERİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ	Dr. Öğr. Üyesi, Zekiye ÇAĞIMLAR Uzman Öğretmen, İNCİ YAŞAR
		4	ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK LİSELERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	Dr. Öğr. Üyesi, EMİNE SEÇİL KARAMUKLU
		5	PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN KAYNAŞTIRMA/BÜTÜNLEŞTİRME UYGULAMALARINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI	Dr. Öğr. Üyesi, EMİNE SEÇİL KARAMUKLU
		6	THE IMPORTANCE OF R&D AND EDUCATION STUDIES IN INCREASING CLIMATE CHANGE AWARENESS	Expert Ecologist Bedirhan EKER Associate Professor Yasin ÜNAL

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Doç. Dr. SİBEL ADAR CAN	1	ORTAOKUL MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN MATEMATİK OKURYAZARLIĞI ETKİNLİKLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DURUMLARININ İNCELENMESİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, İREM BAŞAĞAÇ Prof. Dr., KÜRŞAT YENİLMEZ
		2	ARCHETYPES: A JOURNEY INTO THE DEPTHS OF THE HUMAN PSYCHE	Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade
		3	Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Ortaokul Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Mısra Çiftçi Dr. Öğr. Üyesi, Çağla Çelimli
		4	HASTA VE YAŞLI BAKIM HİZMETLERİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK EĞİTİM PROGRAMI İÇİN BİR İHTİYAÇ ANALİZİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, MUSTAFA ÖZTÜRK Dr. Öğr. Üyesi BURHAN ÜZÜM
		5	A CASE STUDY BASED ON DIGITAL LITERACY LEVELS OF EFL LEARNERS IN TURKEY: WHAT ARE THEIR PERCEPTIONS?	Assist. Prof. HALENUR OCAKTAN ÇELİKTÜRK
		6	YOUR DIFFERENCE/AWARENESS CREATING A SUSTAINABLE WORLD WITH CREATIVE DRAMA	Assist. Prof. Dr., GÜLİZ ŞAHİN Undergraduate Student, ESRA KARAAL Undergraduate Student, AZRA MAÇÇA
		7	AN EVALUATION ON THE COMPETENCIES OF CLASSROOM TEACHER CANDIDATES IN VISUAL ARTS TEACHING COURSE	Doç. Dr. SİBEL ADAR CAN
		8		

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Dr. Öğr. Üyesi Fatih ŞAHİN	1	Over Kanseri ve Ebelik: Tespit, Danışmanlık ve Bütünsel Destek	AYSEL KURUOĞLU YASEMİN HAMLACI BAŞKAYA
		2	THE USE OF ARTİFİCİAL İNTELLİGENCE İN ASSISTED REPRODUCTİVE TECHNOLOGİES	Ebe (Tezli Yüksek Lisans Öğrenci), Aşenur YETİM Arş. Gör. Dr., Fatma YILDIRIM Prof. Dr., Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN
		3	A Solution-Oriented Approach in Psychiatric Nursing	Dr. Öğr. Üyesi Fatih ŞAHİN
		4	SAĞLIK ÇALIŞANLARININ YAŞADIĞI İŞ STRESİNİN SİGARA İÇME ARZUSUNA ETKİSİ	Yüksek Lisans Öğr. Havvanur GÜNEŞ Yüksek Lisans Öğr. Fatma Nur DALBOY Doç. Dr. Yasemin HAMLACI BAŞKAYA
		5	EBEVEYNLERİN ATEŞ YÖNETİMİ TERCİHLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Doç. Dr. Funda KARDAŞ ÖZDEMİR Arş. Gör. Melis Can KESGİN GÜNGÖR
		6	SÜNNET OLAN ÇOCUKLARDA DİKKAT DAĞITMA TEKNİKLERİNİ KULLANAN RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ	Arş. Gör. Melis Can KESGİN GÜNGÖR Doç. Dr. Funda KARDAŞ ÖZDEMİR
		7	İNVESTIGATION OF WOMEN’S HEALTH LITERACY AND HEALTH BELIEFS ABOUT HUMAN PAPİLLOMA VIRUS AND VACCINE: A CROSS-SECTIONAL DESCRIPTIVE STUDY	Hemşire, JANIL ALANUR HAKİM Dr. Öğretim Üyesi ASLI KARAKUŞ SELÇUK

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Doç.Dr.Hafize ÖZDEMİR ALKANAT	1	Maintaining Secure Attachment in Neonatal Intensive Care Unit	Melis İLBASAN Doç. Dr. Handan ÖZCAN
		2	Is Consumption a Risk in Maintaining Fertility?	Melis İLBASAN Doç. Dr. Handan ÖZCAN
		3	SİRKADYEN RİTMİN BOZULMASI VE KRONOTİPİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ	Doç.Dr.Hafize ÖZDEMİR ALKANAT
		4	SİRKADYEN RİTİM VE KRONOKEMOTERAPİ ÜZERİNE HEMŞİRELİK NOTLARI	Doç.Dr.Hafize ÖZDEMİR ALKANAT
		5	Is Unsafe Sexual Activity a Risk in the Maintenance of Fertility?	Gülbanu GÜMÜŞOK, Doç. Dr. Handan ÖZCAN
		6	Effects of Endocrine Disruptors on Fertility	Gülbanu GÜMÜŞOK, Doç. Dr. Handan ÖZCAN
		7	MASSAGE TECHNIQUES USED TO REDUCE LABOR PAIN	Assistant Professor, Sebahat Hüseyinoğlu Graduate Student, Sevda Elkatmış
		8	THE POWER OF ART THERAPY IN PREGNANCY, CHILD BIRTH AND POSTPARTUM	Dr. Öğr. Üyesi, Sebahat HÜSEYİNOĞLU Arş. Gör. Kübra Nur KILIÇ Arş. Gör. Begüm CAN Doç. Dr. Reyhan AYDIN DOĞAN

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Asst. Prof. Dr., LÜTFİYE NUR UZUN	1	THE IMPORTANCE OF FAMILY-CENTERED CARE IN CHILDREN WITH CHRONIC ILLNESS	Hemşire Nihat GÜNEŞ Dr. Öğr. Üyesi Veysel CAN Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BULDUK
		2	BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GRADUATE THESES ON STREET CHILDREN	Hemşire Nihat GÜNEŞ Dr. Öğr. Üyesi Veysel CAN Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BULDUK
		3	Sleep Hygiene During Pregnancy	Nezaket TARHAN Doç. Dr. Handan ÖZCAN
		4	Nursing and Midwifery Interventions in Ovarian Hyperstimulation Syndrome	Nezaket TARHAN Doç. Dr. Handan ÖZCAN
		5	EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN NURSING STUDENTS' CAREER CHOICES AND GENDER ROLES PERCEPTIONS	Damla ŞAHİN Assist. Prof. Dr Bahar ÇOLAK
		6	CODING EMOTIONS: ARTIFICIAL INTELLIGENCE, NURSING AND MASLOW'S PYRAMID OF NEEDS	Asst. Prof. Dr., LÜTFİYE NUR UZUN
		7	The Relationship Between Post Traumas, Psychosocial Difficulties, Quality of Life and Sleep Status of Children Diagnosed with Secondary Enuresis After Earthquake	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin DÜKEN
		8	COMPLICATIONS AND MANAGEMENT OF ABDOMİNAL TRAUMA İN PREGNANCY	Yüksek Lisans Öğrencisi Ebe, Merve KAYA Doç. Dr. Yasemin Hamlacı Başkaya

ICAFVP 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON AGRICULTURE, FOOD, VETERINARY AND PHARMACY SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Assist. Prof. Dr. N. MEZİYET DİLEK	1	TARIMSAL ÜRETİMDE ENERJİ YÖNETİMİNDE YENİLENEBİLİR ENERJİ TEKNOLOJİLERİNİN ÖNEMİ	Prof.Dr. Hasan Hüseyin ÖZTÜRK Dr. Hasan Kaan KÜÇÜKERDEM
		2	SERA İKLİMLENDİRME İÇİN GÜNEŞ ENERJİSİ DESTEKLİ ISI POMPASI KULLANIMI	Prof.Dr. Hasan Hüseyin ÖZTÜRK Dr. Hasan Kaan KÜÇÜKERDEM
		3	ÇİLEK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE RİZOBAKTERİ VE VİNAS UYGULAMALARININ GELİŞME VE VERİM ÜZERİNE ETKİLERİ	Neslihan TOPAL Prof. Dr. Ahmet EŞİTKEN
		4	CEVİZ KABUĞUNUN KOH VE İLE KİMYASAL AKTİVASYONU SONUCU ELDE EDİLEN AKTİF KARBONUN KARAKTERİZASYONU	Prof. Dr. ESRA ALTINTIĞ Dr. BİRSEN SARICI
		5	METİLEN MAVİSİNİN MANYETİK AKTİF KARBON İLE GİDERİMİNİN İNCELENMESİ	Prof. Dr. ESRA ALTINTIĞ Dr. BİRSEN SARICI
			İĞDIR OVASI'NDA BULUNAN ARAZİLERİN SULAMA SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve KAPALI SULAMA SİSTEMİNE GEÇİLMESİ İMKANLARININ ARAŞTIRILMASI	Ziraat Mühendisi, Mehmet Fatih ÇELEBİ
		6	ANTHOCYANNINS AND THE USE OF ANTHOCYANNINS AS FOOD COLOURANTS	Dr. Fatmagül Hamzaoğlu
		7	USE OF COLD PLASMA TECHNIQUE IN FOOD TECHNOLOGY	Assoc. Prof. KUBRA UNAL Assist. Prof. Dr. N. MEZİYET DİLEK
		8	MARINATION PROCESS IN MEAT TECHNOLOGY: OBJECTIVES AND EFFECTS	Assist. Prof. Dr. N. MEZİYET DİLEK
		9	GIDA İŞLEMEDE 3D BASKI TEKNOLOJİSİNE GENEL BAKIŞ	Doç. Dr. Emine NAKİLCİOĞLU Gizem TİRYAKİ
8	KAHVE TELVESİNİN GIDA SANAYİSİ ALANINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	Gizem TİRYAKİ Doç. Dr. Emine NAKİLCİOĞLU		

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIOLOGY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 10	Dr. Carolina Reyes Assoc. Prof. Dr. Jeanette Mbala	1	THE EVOLUTION OF MIDWIFERY PRACTICES: CULTURAL AND MEDICAL PERSPECTIVES FROM TURKEY AND SOUTH AFRICA	Dr. Aylin Demir
		2	INTEGRATING TRADITIONAL AND MODERN MIDWIFERY: A COMPARATIVE STUDY IN INDONESIA AND KENYA	Dr. Siti Rahmawati Dr. Akinyi Njoroge
		3	ASSESSING THE IMPACT OF MIDWIFERY EDUCATION ON MATERNAL AND NEONATAL OUTCOMES IN BANGLADESH AND GHANA	Dr. Farida Chowdhury Dr. Kwame Boateng
		4	THE ROLE OF MIDWIVES IN COMBATING MATERNAL MORTALITY: LESSONS FROM BRAZIL AND UGANDA	Dr. Maria Oliveira Dr. Grace Nakato
		5	MIDWIFERY AND COMMUNITY HEALTH: EMPOWERING WOMEN THROUGH HOLISTIC CARE IN VIETNAM AND ETHIOPIA	Mekdes Tesfaye Linh Tran
		6	TECHNOLOGICAL ADVANCEMENTS IN MIDWIFERY: THE IMPACT OF TELEHEALTH IN RURAL AREAS OF THE PHILIPPINES AND TANZANIA	Dr. Angelica Dela Cruz Dr. Juma Mwinyi
		7	EXPLORING MIDWIFERY POLICY AND PRACTICE: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN MALAYSIA AND ZAMBIA	Noor Hidayah Dr. Bwalya Chisanga
		8	MIDWIFERY INTERVENTIONS FOR HIGH-RISK PREGNANCIES: STRATEGIES FROM MOROCCO AND INDIA	Dr. Salma El Idrissi
		9	THE IMPACT OF MIDWIFERY-LED BIRTH CENTERS ON MATERNAL SATISFACTION: CASE STUDIES FROM MEXICO AND CAMEROON	Dr. Carolina Reyes Assoc. Prof. Dr. Jeanette Mbala

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL WORK March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 11	Assoc. Prof. Dr. Natasha Ivanova	1	IMPROVING MATERNAL HEALTH THROUGH MIDWIFERY-LED CARE MODELS: A GLOBAL PERSPECTIVE	Aisha Al-Harthy Dr. Fatima Ibrahim Dr. Elena Petrova
		2	THE ROLE OF MIDWIVES IN PREVENTING POSTPARTUM DEPRESSION: A QUALITATIVE STUDY	Dr. Nawal Al-Mazroui Assis. Prof. Dr. Layla Abdullahi
		3	INTEGRATING TRADITIONAL MIDWIFERY PRACTICES INTO MODERN MATERNAL CARE IN SUB-SAHARAN AFRICA	Esther Mwangi Dr. Safiya Hassan
		4	MIDWIFERY EDUCATION AND SKILL DEVELOPMENT: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN THE MIDDLE EAST	Dr. Laila Al-Kindi Mohammed Al-Farsi
		5	TECHNOLOGY-ASSISTED MIDWIFERY: TELEHEALTH SOLUTIONS FOR REMOTE MATERNAL CARE	Assoc. Prof. Dr. Natasha Ivanova
		6	MATERNAL HEALTH DISPARITIES AMONG MIGRANT WOMEN: THE ROLE OF MIDWIFERY SERVICES	Phd. Candidate Maria Fernández
		7	THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF INTERVENTION RESEARCH IN SOCIAL WORK	Prof. Dr. João Henrique Silva
		8	MIDWIFERY INTERVENTIONS IN REDUCING CESAREAN SECTION RATES: A SYSTEMATIC REVIEW	Msc. Sara Abdulwahab

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTELLIGENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Prof. Dr. Anna Dubois, Dr. Sofia Rossi	1	FEDERALISM AND INTERNATIONAL AFFAIRS: THE ROLE OF SUB-STATE GOVERNMENTS IN EUROPEAN COUNTRIES	Olivier Durand Jan Kowalski
		2	KOREA AND JAPAN ECONOMIC RELATIONS: AN ANALYSIS THROUGH THE WORLD TRADE ORGANIZATION	Emilie L. Dufresne, Matteo P. Costa
		3	SELF-PERCEIVED EMPLOYABILITY OF INTERNATIONAL RELATIONS STUDENTS IN EUROPEAN UNIVERSITIES	Dr. Julian Andersson, Prof. Dr. Claire Dubois
		4	THE ROLE OF EUROPEAN COUNTRIES IN RESOLVING THE RELIGIOUS CONFLICTS IN CENTRAL ASIA	Prof. Dr. Anna Dubois, Dr. Sofia Rossi
		5	PUBLIC RELATIONS FOR THE FACULTY OF MANAGEMENT SCIENCE IN AFRICAN UNIVERSITIES	Adebayo Olumide, Chipo Ndlovu, Kwame Amankwah
		6	CHILEAN BUSINESS ORIENTALISM: THE ROLE OF NON-STATE ACTORS IN THE FRAME OF ASYMMETRIC BILATERAL RELATIONS	Kwame Osei Amina N'Diaye
		7	ECONOMIC GROWTH RELATIONS TO DOMESTIC AND INTERNATIONAL AIR PASSENGER TRANSPORT IN AFRICA	Kwame Nkrumah, Amina Binta, Julius Ochieng, Zanele Moyo
		8	HORIZONTAL DIMENSION OF CONSTITUTIONAL SOCIAL RIGHTS	Amina Oumarou, Thabo Mokoena, Nana Adomah
		9		

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTELLIGENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Fatima Zohra Benkhedda	1	OPERATION STRATEGY AND PUBLIC RELATIONS TRENDS FOR PUBLIC RELATIONS STRATEGIES DEVELOPMENT IN AFRICA	Kwame O. Adom, Nia A. Kwesi
		2	APPLICATION ASPECTS OF PUBLIC RELATIONS BY NONPROFIT ORGANIZATIONS: A CASE STUDY OF THE MIDDLE EAST	Omar Al-Mansouri, Leila Kassem, Tariq Abdullah
		3	APPLICATION'S ASPECTS OF PUBLIC RELATIONS BY NONPROFIT ORGANIZATIONS. CASE STUDY MIDDLE EAST	Omar Al-Sabah, Layla Al-Dosari, Khaled Al-Farouq
		4	THE IDEA OF INTERNATIONAL CRIMINAL JUSTICE IN THE FUNCTION OF PROSECUTION OF INTERNATIONAL CRIMES	Omar Al-Mansoori, Aisha Al-Hashimi
		5	AN EFFICIENT MULTI JOIN ALGORITHM UTILIZING A LATTICE OF DOUBLE INDICES	D. Ahmad R. Al-Hassan, Assis. Prof. Dr. Nadia B. Al-Sayed
		6	EXPLORING THE PROFESSIONAL COMPETENCY CONTENTS FOR INTERNATIONAL MARKETERS IN THE MIDDLE EAST	Mohammad Al-Fahad, Dr. Ali Al-Hassan
		7	THE ROLE OF MIDDLE EASTERN COUNTRIES IN THE UNIFICATION OF COLLISION OF LAW IN INTERNATIONAL TRADE	A. Al-Mansouri, N. Al-Jaber
		8	EXTENDING THE CONCEPTUAL NEIGHBORHOOD GRAPH OF THE RELATIONS FOR THE SEMANTIC ADAPTATION OF MULTIMEDIA DOCUMENTS	Ahmed Al-Mansouri, Assoc. Prof. Dr. Fatima Zohra Benkhedda

ICSAS 1st International Conference on Public Administration, Politics and Local Government March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Assoc. Prof. Dr. Kwame Ndlovu	1	PUBLIC SERVICE ETHICS IN THE MIDDLE EAST: AN EMPIRICAL STUDY	Omar Al-Mansouri Leila Al-Farsi Tariq Al-Hashmi
		2	DISTINCTIVE FEATURES OF LEGAL RELATIONS IN THE AREA OF SUBSOIL USE, RENEWAL AND PROTECTION IN THE MIDDLE EAST	F. Al-Mohammad, L. Al-Saleh, R. Al-Hassan
		3	THE CONCEPT AND PRACTICE OF GOOD GOVERNANCE IN AFRICA	Assoc. Prof. Dr. Kwame Ndlovu Dr. Fatima Diallo
		4	A FRAMEWORK FOR KNOWLEDGE MANAGEMENT APPLICATION IN PUBLIC ORGANIZATIONS IN AFRICA	Dr. Kwame Mensah, Dr. Amina Ouedraogo
		5	E-GOVERNMENT, DIGITAL TRANSFORMATION, AND THE ONE BELT ONE ROAD INITIATIVE: AFRICA'S OPPORTUNITY	Dr. Amina Coulibaly
		6	CONCEPTUALIZING PRIORITIES IN THE DYNAMICS OF PUBLIC ADMINISTRATION CONTEMPORARY REFORMS	Kwame Osei Fatima Mbatha Amina Diallo Thabo Ndlovu
		7	THE IMPLEMENTATION OF MANDATORY ELECTRONIC DOCUMENT EXCHANGE IN PUBLIC ADMINISTRATION: EXPECTATIONS VERSUS REALITY	Dr. Samuel Njoroge Dr. Amina Diallo
		8	UTILIZING KNOWLEDGE MANAGEMENT TO FOSTER A KNOWLEDGE SOCIETY THROUGH E-GOVERNMENT SERVICES IN AFRICAN NATIONS	Dr. Samuel Njoroge Dr. Aisha Abubakar

ICSAS 1st International Conference on Public Administration, Politics and Local Government March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Adebayo Okonkwo	1	ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF IN-SERVICE TRAINING IN PUBLIC ADMINISTRATION: FROM PERSONNEL MANAGEMENT TO HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT	Dr. Wei-Lun Zhang Dr. Noriko Tanaka
		2	ENHANCING ACCOUNTABILITY IN THE PUBLIC SECTOR: LESSONS FROM A CORRUPTION CASE IN NIGERIA	Adebayo Okonkwo
		3	EVALUATION OF MEDICATION ADMINISTRATION PROCESS IN A PAEDIATRIC WARD	Hiroshi Takahashi Mei Lin Zhang Joon-Soo Park Nguyen Thanh Binh
		4	IMPLEMENTING COLLABORATIVE BUSINESS PROCESSES TO MITIGATE INFORMATION LOSS IN PUBLIC ADMINISTRATION	H. Nakamura S. Liang, K. Tham
		5	A LEGAL OPINION ON MITIGATION AND ADAPTATION AIR POLLUTION STRATEGIES FOR LOCAL GOVERNMENTS IN EAST ASIA	Hiroshi Tanaka Mei Lin Zhang
		6	FROM SEPARATISM TO COALITION: VARIANTS IN LANGUAGE POLITICS AND LEADERSHIP PATTERN IN DRAVIDIAN MOVEMENT	Takeshi Yamamoto Li Wei Min Ji
		7	HOW DO POLITICIANS RECOVER THEIR COSTS? THE POLITICAL ECONOMY OF REPRESENTATIVE DEMOCRACY IN ASIAN POLITICS	Mei Ling Zhao Rajiv Kumar
		8	THE ROLE OF REGIONAL CONCEPTS IN PUBLIC POLICY: A STUDY ON THE SOUTH ASIAN CONTEXT	Rajeev Kumar Mei Li Zhang, Amira K. Sulaiman
		9	CONTROLLING YOUTHS' PARTICIPATION IN POLITICS IN YANGON: A CONSTRUCTIVE INCLUSIVENESS FOR GOOD GOVERNANCE IN MYANMAR	Aung Kyaw Zin Mai Thein Lwin

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATIC March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Assis .Prof. Dr. Yumi Tanaka	1	FINITE-SUM OPTIMIZATION: ADAPTIVITY TO SMOOTHNESS AND LOOPLESS VARIANCE REDUCTION	Sungmin Park Dr. Jiawei Zhang
		2	A MODEL OF A NON-EXPANDING UNIVERSE DRIVEN BY THE VACUUM SPACE PROPERTIES	Ryuji Takahashi Ahmed Al-Farsi Zhang Wei
		3	GENERALIZATION OF TSALLIS ENTROPY THROUGH Q-DEFORMED ARITHMETIC	A. P. Kundu R. J. Singh S. M. Patel T. H. Zhou
		4	ESTIMATION OF FUNCTIONAL RESPONSE MODEL USING SUPERVISED FUNCTIONAL PRINCIPAL COMPONENT ANALYSIS	Haruto Kobayashi Assis .Prof. Dr. Yumi Tanaka
		5	CLOSED-FORM SOLUTION OF SECOND ORDER LINEAR ORDINARY DIFFERENTIAL EQUATIONS	Ahmed Hassan Assoc. Prof. Dr. Layla Abdallah
		6	ECONOMIC FORECASTING MODEL IN PRACTICE USING REGRESSION ANALYSIS: THE RELATIONSHIP BETWEEN PRICE, DOMESTIC OUTPUT, GROSS NATIONAL PRODUCT, AND TREND VARIABLES IN OIL PRODUCTION	Kwame Adom, Amina Osei, Dr. Kofi Baidoo
		7	OPTIMIZING SPATIAL INTERPOLATION USING A MULTI-LAYER INVERSE DISTANCE WEIGHTING MODEL FOR ADVANCED REGRESSION AND CLASSIFICATION TASKS IN SPATIAL DATA ANALYSIS	Kwame Adebayo, Chipo Mutasa, Samuel Okello, Nia Ncube

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATIC March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Jomo Kenyatta	1	APPLICATION OF LEGENDRE TRANSFORMATION TO PORTFOLIO OPTIMIZATION	Kwame Adom, Amina Bello, Chijioke N. Okoye
		2	ON DECOMPOSITION OF MAXIMAL PREFIX CODES IN DATA CLASSIFICATION	Chijioke Okafor, Amina Boukari
		3	APPROXIMATION TO THE HARDY OPERATOR IN TOPOLOGICAL SPACES	Amina K. Ndong, Ibrahim A. Mohammed
		4	LOCALIZED MESHFREE METHODS FOR SOLVING 3D HELMHOLTZ EQUATION	Ahmed S. Alim, John M. Nkrumah
		5	IDENTIFYING ENVIRONMENTAL FACTORS AFFECTING THE SPREAD OF MALARIA IN AFRICA: A REGRESSION APPROACH	Kwame Nkrumah Amina Kofi
		6	THE ANALOGUE OF PISOT NUMBERS IN FORMAL POWER SERIES FIELDS OVER FINITE FIELDS	Assis.Prof. Dr.Thierno S. Diallo Dr. Amina F. Kone
			ARTIFICIAL NEURAL NETWORK FOR OPTIMAL INVENTORY MANAGEMENT IN AFRICAN MARKETS	Amina B. N'Diaye, Samuel T. Akoua
		7	IDENTIFYING ENVIRONMENTAL AND SOCIOECONOMIC DETERMINANTS OF TYPHOID FEVER SPREAD IN EAST AFRICA: A REGRESSION ANALYSIS	Jomo Kenyatta Nia Akinyi

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATIC March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Assis. Prof. Dr. Jean-Michel Diop	1	A BIOLOGICAL MODEL FOR THREE SPECIES WITH CROWLEY–MARTIN FUNCTIONAL RESPONSE	Dr. Amina Zelkovic Prof. Dr. Roberto Martinho
		2	OPTIMIZING RELAXATION PARAMETERS FOR EFFICIENT ITERATIVE SOLUTIONS TO ELECTROMAGNETIC SCATTERING PROBLEMS	Prof. Dr. Li Zhao Dr. Amir Rahimi
		3	A COMPARATIVE ANALYSIS OF BAYESIAN AND REGRESSION MODELS FOR PUBLIC HEALTH SERVICE MODELING	Ana García Dr. Yuto Sato
		4	PURE SCALAR EQUILIBRIA IN NORMAL-FORM STRATEGIC GAMES”?	Dr. Mahir Khamidov Jasmine Ugo
		5	QUANTITATIVE ANALYSIS OF STOCK PRICE FORECASTING IN FINANCIAL MARKETS USING THE GEOMETRIC BROWNIAN MOTION MODEL	Milena Tang Assis. Prof. Dr. Jean-Michel Diop
		6	ENHANCED TRIPLE INTEGRAL INEQUALITIES OF HERMITE-HADAMARD TYPE	Lucas Araujo Nabila Riahi
		7	A COMPREHENSIVE REVIEW OF HIGHER-ORDER SPLINE METHODS FOR SOLVING THE BURGERS EQUATION WITH B-SPLINE TECHNIQUES AND THEIR VARIATIONS	Dr. José Pereira Carlos García
		8	A CONJECTURE ON THE ADAM OPTIMIZER	Chijioke Onuoha Sofia Rivera Alhaji Diop Dr. Saeed Hossein

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBAN March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Assoc. Prof. Dr. Amadou Toure	1	DEVELOPING A STRATEGY FOR ZERO ENERGY BUILDINGS: A STUDY ON CONVERTING AN OLD OFFICE BUILDING INTO A NET ZERO ENERGY BUILDING FOR HOT-HUMID CLIMATES	Marat K. Tuleubayev, Dr. Amina B. Khairullina
		2	THE FUTURE OF MEDICAL FACILITIES: A SYSTEMATIC REVIEW OF ARCHITECTURAL DESIGN WITH AN INNOVATIVE RESEARCH AND DEVELOPMENT PERSPECTIVE	Akilbek Toktogulov, Aizada Ibragimova, Yerbolat Saduov, Gulzhanat Mukhtarova, Nurlan Esenov
		3	THE EVOLVING IMPACT OF BUILDING FAÇADES IN URBAN SPACES: A COMPARATIVE STUDY OF BAKU	Assis. Prof. Dr. Elvin Mammadov Dr. Leyla Farzalieva
		4	ENERGY CONSERVATION THROUGH ADAPTABLE ARCHITECTURE	Sibusiso Dlamini Thabo Mokoena Amina K. Nguvama, Kwame Adom
		5	DEVELOPING A COMPREHENSIVE APPROACH FOR SUSTAINABILITY ASSESSMENT OF BUILDING ELEMENTS	Dr. Kwame Asante, Lecture Femi Alabi, Dr. Imani Ndlovu
		6	AMBITIOUS ARCHITECTURE: A FRAMEWORK FOR FLOOD RISK MITIGATION	Ibrahim B. Ndlovu, Fatima K. Moyo
		7	BETWEEN ALEXIS NOSSITER AND SAID ALI: AN 'AFFINITARIAN' ARCHITECTURAL EXPLORATION	Mariama Doumbia, Assoc. Prof. Dr. Amadou Toure
		8	A PROPOSAL FOR TEMPORARY SHELTERS FOR DISPLACED COMMUNITIES	L. Dupont, M. Faure, T. Charpentier,

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBAN March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Assis .Prof. Dr. Klooster Wouters	1	EXPERT SOLUTIONS TO AFFORDABLE HOUSING FINANCE CHALLENGES IN DEVELOPING ECONOMIES	Lukas Müller, Sophie Vandenberg
		2	ARCHITECTURAL INNOVATION IN THE FACE OF THE CLIMATE CRISIS	Sophia Dubois, Assoc. Prof. Dr. Lucas Martin
		3	DESIGNING ACCESSIBLE HOUSING TO IMPROVE LIVING CONDITIONS FOR PEOPLE WITH DIVERSE NEEDS	Van den Broeck, Assis .Prof. Dr. Klooster Wouters
		4	ASSESSMENT OF FIRE RISKS ASSOCIATED WITH FUEL STATIONS IN THE CITY OF ANTWERP AND EVALUATING RISK MANAGEMENT IN URBAN PLANNING	J. Meier L. Vandenbroeck
		5	THE ROLE OF PERSPECTIVE IN RENAISSANCE ART AND ARCHITECTURE IN EUROPE	Sophie Dupont Marc Lefevre
		6	ACCURACY OF PEAK DEMAND ESTIMATES IN OFFICE BUILDINGS USING ENERGY PLUS SIMULATOR	Lukas Vermeulen, Anna Janssen, Peter De Smet, Michel Van der Velde

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBAN March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 10	Assis .Prof. Dr. Akhmetzhanov Dauren,	1	DIGITAL TWINS IN THE BUILT ENVIRONMENT: A FRAMEWORK FOR INTEGRATION AND DEVELOPMENT	Henrik Jansen Anna Vandereycken Tom Duval Laura Casteleyn
		2	FACTORS INFLUENCING THE ADOPTION OF SUSTAINABLE CONSTRUCTION PRACTICES IN EUROPEAN RESIDENTIAL BUILDINGS	Luca Rossi Maria Gonzalez Benjamin Schmidt Sophie Laurent
		3	ADAPTING SPACES TO PANDEMIC CONDITIONS: A FIVE-SCALE DESIGN APPROACH TO PREPARE AND RESPOND	Laura Schmidt Andreas Meier
		4	THE RISE OF CONSTRUCTION MAFIAS IN CENTRAL ASIA: IMPACTS ON THE CONSTRUCTION SECTOR	Timurbek Aslanov Alimzhan Akhmetov Dastan Bekzhanov
		5	A STRATEGY FOR ACHIEVING ENERGY SUSTAINABILITY IN ENTERPRISES	Zhanarbek Toleubekov, Aslanbek Bekzhanov Dr. Alina Syzdykova Ms. Timur Nuraliev
		6	CULTURAL SUSTAINABILITY IN MODERN ARCHITECTURAL DESIGN: CASE STUDY OF ALMATY INTERNATIONAL AIRPORT	A. Tursunov, Dr. R. Dzhumabayev
		7	CROWDING FOR SUSTAINABLE ENERGY INITIATIVES IN SOUTHERN AFRICAN COUNTRIES	Themba Moyo Lerato Nkosi Sipho Dlamini Nandi Mthembu
		8	A QUANTITATIVE APPROACH TO ASSESSING THE AREA OF CORE AND STRUCTURAL SYSTEM ELEMENTS IN TALL OFFICE BUILDINGS	Assis .Prof. Dr. Akhmetzhanov Dauren, Zhanibekova Altnyai

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON PRESCHOOL EDUCATION AND EARLY CHILD DEVELOPMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 11	Dr. Adebayo Olumide,	1	THE APPLICATION OF DRAMA EDUCATION METHODS AMONG EARLY CHILDHOOD EDUCATORS IN CENTRAL ASIA	Nurzhanov Akylbek Aygul Zhanat, Bolatbek Toktarov, Dastan Asanov
		2	THE ROLE OF DRAMA EDUCATION IN ENHANCING CREATIVITY IN PRESCHOOLERS	Aibek Akhmetov, Gulnar Ibraeva
		3	THE SIGNIFICANCE OF MANDATORY EARLY CHILDHOOD EDUCATION FROM THE PARENTS' PERSPECTIVE IN KENYA	Peter Njoroge, Alice Mwangi
		4	PARENTS' PERSPECTIVES ON MANDATORY PRESCHOOL ATTENDANCE IN KENYA	James Mwangi, Faith Njeri
		5	THE ROLE OF PARENTAL ENGAGEMENT IN THE DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN WITH DISABILITIES	Dr. Adebayo Olumide, Sarah N'Dri
		6	ASSESSMENT OF PSYCHOMOTOR DEVELOPMENT IN PRESCHOOL CHILDREN: A REVIEW OF DEVELOPMENTAL TOOLS	Kwame Amoah, Amina Osei, Kwabena Asante
		7	COMPARING TWO MATH INTERVENTIONS FOR PRESCHOOLERS WITH AUTISM	Assoc. Prof. Dr. Thabo Modise, Assis. Prof. Dr. Amina Sekou
		8	INTERACTIVE ROBOTIC TOOL FOR EARLY LEARNING OF MATHEMATICAL AND COLOUR CONCEPTS IN PRESCHOOLERS	David O. Okafor, Grace O. Omoregie,
		9	DEVELOPING A MORAL EDUCATION MODULE FOR PRESCHOOL TEACHERS USING A MODIFIED DELPHI TECHNIQUE	Amina Diallo Dr. Kwame Mensah

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON PRESCHOOL EDUCATION AND EARLY CHILD DEVELOPMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 12	Dr. Julia Jansen	1	THE CURRICULUM OF ETHICAL EDUCATION IN POLAND	Jan Kowalski Agnieszka Nowak
		2	HOME EDUCATION IN THE EUROPEAN CONTEXT	M. Dubois, L. Mertens
		3	THE ROLE OF EARLY EDUCATION IN DEVELOPING COMMUNICATION AND SOCIAL SKILLS: A FOCUS ON PRESCHOOLERS AND THEIR IMPACT ON CAREERS AND HIGHER EDUCATION	Lukas Janssens Dr. Isabelle Dupont
		4	CASE STUDY: INTEGRATING CAREER EDUCATION WITH UNIVERSITY EDUCATION IN GERMANY	Matthias Fischer Anna Schmidt
		5	COMPUTER-ASSISTED EVALUATION OF INDIVIDUAL EDUCATION PLANS IN SPECIAL EDUCATION SETTINGS	Laura De Bruyn Pieter Janssens
		6	FROM MONOLINGUALISM TO MULTILINGUALISM IN EUROPEAN HIGHER EDUCATION	Lucas P. Jansen Sofia M. De Vries
		7	ESTABLISHING A NEW EDUCATION STRATEGY IN A DIGITAL AGE: THE ROLE OF STUDENT FEEDBACK	Maria Dubois Asssi. Prof. Dr. Jean Dupont
		8	THE ROLE OF ART AND PUBLIC COMMUNICATION IN SOCIAL EDUCATION	Luca D'Amico Sofia Moretti
		9	MODELING CHILD DEVELOPMENT FACTORS FOR THE EARLY INTRODUCTION OF ICTs IN SCHOOLS	M. T. Gossens L. P. Sevens
		10	ETIQUETTE LEARNING AND PUBLIC SPEAKING: IMPACT OF EARLY TRAINING ON HIGHER EDUCATION AND PROFESSIONAL SUCCESS	Anna Van der Meer, Dr. Julia Jansen
		11	MODELING CHILD DEVELOPMENT FACTORS FOR THE EARLY INTRODUCTION OF ICTs IN SCHOOLS	M. L. Dupont, F. H. Garcia

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Prof. Dr. RAMAZAN BİÇER	1	HIRİSTİYAN TEOLOJİSİNİN TEŞEKKÜLÜNDE PAVLOS'UN YERİ VE ÖNEMİ	Prof. Dr., RECEP ÖNAL YL Öğrencisi, Muhammed Berad ÇULHA
		2	ACADEMIC STUDIES IN NORWAY ON ISLAMOPHOBIA AND INTERRELIGIOUS DIALOGUE	Prof. Dr., RECEP ÖNAL
		3	GÜNÜMÜZ TEFSİR MESELELERİ HAKKINDA BAZI TEZLER	Dr. Araştırma Görevlisi Hasan Can ATEŞ
		4	LİBERAL İNSAN HAKLARI KURAMININ ÇÖKÜŞÜ: GAZZE SONRASI DÜNYADA "EVRENSEL" BEYANNAMEYİ SORGULAMAK	Dr. Araştırma Görevlisi Hasan Can ATEŞ
		5	PLANT INTELLIGENCE IN THE CONTEXT OF THE VERSE "THERE IS A GREAT LESSON TO BE LEARNED IN PLANTS" (QUR'AN 26/8)	Prof. Dr. RAMAZAN BİÇER
		6	NEW ACROPOLIS, A NEW AGE RELIGIOUS MOVEMENT	Prof. Dr. RAMAZAN BİÇER
		7	THE RELATIONSHIP BETWEEN RELIGION AND SCIENCE IN THE PRIMARY EDUCATION RELIGIOUS CULTURE AND MORAL KNOWLEDGE CURRICULUM OF THE CENTURY OF TURKIYE MAARIF MODEL	Sümeyye Özdoğan Asst. Prof. Dr. Mehmet Yıldız
		8	AN EXAMINATION OF THE PROBLEM OF BELONGING IN WORDS ATTRIBUTED TO SUFIS ON SOCIAL MEDIA	Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ulu

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Doç. Dr., Sezai ENGİN	1	Kur'an'ın Mucizeleri ve Onun Hukuk, Ahlak ve Toplum Üzerindeki Etkisi	Azhar Khudhair Abbas AL-AZZAWI Dr. Öğr. Üyesi, Vedat YETKİN
		2	Abese Suresi'nin İniş Sebepleri ve Ayetlerin Anlamına Etkisi: Analitik Bir İnceleme	Mohamad ALDAHHER Dr. Öğr. Üyesi, Vedat YETKİN
		3	HUKUK FAKÜLTELERİNDE İSLAM HUKUKU EĞİTİMİ: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	Dr. Öğr. Üyesi, Meryem CİHANGİR
		4	İSLÂM HUKUKUNUN TÜRK AİLE HUKUKUNA ETKİSİ: NİKÂH, TALÂK VE NAFKA ÜZERİNE BİR İNCELEME	Dr. Öğr. Üyesi, Meryem CİHANGİR
		5	İmam Mâtürîdî'nin Kudret-İrâde Anlayışı ve Toplumsal Kaderle İlişkisi	RAMAZAN SEZER
		6	Memlûk Dönemi Hadis Şerh Yazıcılığı ve Literatüründe İbn Mülakkın (ö. 804/1401)	Doç. Dr., Sezai ENGİN
		7	IMAM MÂTURÎDÎ'S UNDERSTANDING OF GREAT SIN AND INTERCESSION	KÜBRA AKTİ
		8	Kur'an'daki "Ey İman Edenler" Hitabının Psikolojik Tefsir Çerçevesinde Analizi	Sedat ÖZMEN Dr. Öğr. Üyesi, Vedat YETKİN

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATICS March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Assoc. Prof. Dr. Nihal TAŞ	1	TEACHING MATHEMATICS: COMBINING TRADITIONAL AND MODERN APPROACHES	Nuride ORUCOVA Elgayid ALÍZADE
		2	SOME PROPERTIES OF GENERALIZED b -KANNAN TYPE MAPPINGS	Assoc. Prof. Dr. Nihal TAŞ Asst. Prof. Elif KAPLAN
		3	SOME INTEGRAL TYPE FIXED-CIRCLE RESULTS ON G-METRIC SPACES	Assoc. Prof. Dr. Nihal TAŞ
		4	BANACH CONTRACTION THEOREM IN TRIPLE CONTROLLED S-METRIC TYPE SPACES	Asst. Prof. Dr. ELİF KAPLAN Assoc. Prof. Dr. NİHAL TAŞ
		5	A NEW PRECONDITIONING REFLECTED FORWARD-BACKWARD-FORWARD ALGORITHM FOR MONOTONE INCLUSION PROBLEM AND ITS APPLICATION	Asst. Prof. Ebru ALTIPARMAK
		6	ON CONTROLLED PARTIAL METRIC SPACES	Assist. Prof. Dr. Elif GÜNER Prof. Dr. Halis AYGÜN
		7	NOVEL ENTROPY-BASED TOPSIS METHOD FOR DECISION-MAKING PROBLEMS IN LINEAR DIOPHANTINE SPHERICAL FUZZY ENVIRONMENT	Assist. Prof. Dr. Elif GÜNER Prof. Dr. Halis AYGÜN
		8	DİL EVRİM TEORİSİ İÇİN MATEMATİKSEL BİR YAKLAŞIM	Dr. EMİLE F. DOUNGMO GOUFO Dr. M KHUMALO Dr. IGNACE TCHANGOU TOUDJEU Dr. AHMET YILDIRIM

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBAN March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Prof. Dr. Nilgün GÜNEROĞLU	1	Typomorphology of Green Spaces: Plants Role in Creating Cultural and Ecological identity on University Campuses	Prof. Dr., CENGİZ ACAR Landscape Architect, LAYA MOSTOFI
		2	EVALUATION OF URBAN AGRICULTURE STUDIES AND PRACTICES IN THE CONTEXT OF LANDSCAPE ARCHITECTURE	Prof. Dr. Habibe ACAR Prof. Dr. Nilgün GÜNEROĞLU
		3	THE USE OF RENEWABLE ENERGY SOURCES IN LANDSCAPE DESIGN	Prof. Dr. Nilgün GÜNEROĞLU Prof. Dr. Habibe ACAR
		4	ZAMANIN GÖLGESİNDE BİR SİLÜET; VAN İSKELE YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULU (YİBO)	Dr. Öğr. Üyesi Yaşar SUBAŞI DİREK
		5	ANTİK ÇAĞDAN İTİBAREN KENT FORMU ANLATISININ SİLİFKE ÖRNEKLEMİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	Öğr. Gör. Dr., MELTEM AKYÜREK ALGIN

ACADEMY 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON LAW AND FORENSIC SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Dr. Öğretim Üyesi SELCEN NUR KIŞLA	1	MERMİ ÇEKİRDEKLERİ ÜZERİNDEKİ BALİSTİK KARAKTERİSTİK İZLERE TOPRAK ETKİSİNİN ZAMANA BAĞLI OLARAK İNCELENMESİ	Prof. Dr. AYLİN YALÇIN SARIBEY EZGİ KARACA
		2	GÖÇMEN İŞÇİNİN HUKUKİ STATÜSÜNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİ ÇERÇEVESİNDE GÖÇMEN İŞÇİLERİN HAKLARININ KORUNMASI	Dr. Öğretim Üyesi SELCEN NUR KIŞLA
		3	THE ROLE OF THE UN SECURITY COUNCIL IN THE IMPLEMENTATION OF THE PROVISIONAL MEASURES OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE	Dr. Öğretim Üyesi SEHER ÇAKAN
		4	9 MM ÇAPINDA TABANCAYLA YAPILAN ATIŞLARDA KUMAŞ YÜZEYLER ÜZERİNDEKİ ATIŞ ARTIKLARININ ZAMANA BAĞLI DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ	PROF. DR. AYLİN YALÇIN SARIBEY RUMEYSANUR SAVAŞ
		5	ISIYA MARUZ KALMIŞ BULGULAR ÜZERİNDEKİ PARMAK İZLERİNİN İNCELENMESİ	PROF. DR. AYLİN YALÇIN SARIBEY SIDAL KAYA
		6	TOPRAK YÜZEYLER ÜZERİNDE KAN LEKESİ MODEL ANALİZİ VE FOURIER DÖNÜŞÜMLÜ KIZILÖTESİ SPEKTROSKOPİSİ (FTIR) İLE İNCELENMESİ	PROF. DR. AYLİN YALÇIN SARIBEY DİLEK KIZILBOĞA
		7	6390 SAYILI KANUNUN KÖY ORTA MALLARININ HUKUKİ STATÜSÜ VE USUL HUKUKUNA ETKİSİ	Dr. Öğretim Üyesi, İlker KARAÖNDER
		8	SUYA EL ATMANIN ÖNLENMESİ DAVALARINDA GENEL SU-ÖZEL SU AYRIMININ SONUÇLARI	Dr. Öğretim Üyesi, İlker KARAÖNDER

ICAFVP 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON AGRICULTURE, FOOD, VETERINARY AND PHARMACY SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Prof. Dr. Ali BİLGİLİ	1	A Case of Toxidermia Associated with Metronidazole and Terbinafine Use	Saadi Fatima Zohra
		2	The Impact of Early Detection on Acetaminophen Toxicity : A Case Study Analysis	BESSAID Kamilia, TOUAMI Fadila, MILOUD ABID Dalila, KRID Meriem, ABOUREJAL Nesrine,
		3	Pediatric Tebufenpyrad Toxicity: A Case Report of Accidental Ingestion	TOUAMI Fadila, BESSAID Kamilia, MILOUD ABID Dalila, KRID Meriem, ABOUREJAL Nesrine
		4	TREATMENT OF ARTICULATIO CUBITI LUXATION WITH LINEAR TYPE IA EXTERNAL FIXATION IN A CAT: A CASE REPORT	Dr. Öğr. Üyesi, Kerem YENER Doç. Dr., Ünal YAVUZ
		5	Walnut Green Husk Extract as a Sustainable Feed Additive in Ruminant Nutrition	Res. Asst. Atakan BUNDUR Prof. Dr. Özge SIZMAZ,
		6	Ammonia Emissions in Poultry: Environmental Impacts and Mitigation Strategies	Res. Asst. Atakan BUNDUR Prof. Dr. Özge SIZMAZ,
		7	ANTIFUNGAL POTENTIAL OF <i>RICINUS COMMUNIS</i> EXTRACTS AGAINST SOIL-BORNE PATHOGENS	Dr. Öğr. Üyesi RAZİYE KOÇAK Dr. Öğr. Üyesi ÖZDEN SALMAN
		8	MEDICINES USED IN IRREGULAR HEART RHYTHMS IN CATS AND DOGS	PhD Student Bülent Burak DOĞAN Prof. Dr. Ali BİLGİLİ

ACADEMY 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON LAW AND FORENSIC SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Assoc. Prof. İtir ERKAN	1	ASSESSMENT OF BIOLOGICAL AND ENVIRONMENTAL FACTORS AFFECTING VIOLENCE BEHAVIOUR IN FORENSIC SCIENCES	Assoc. Prof. İtir ERKAN
		2	Vital Security Interests of States in International Law	Assist. Prof. Heidar Piri
		3	ABUSE OF DUTY IN THE PUBLIC SECTOR: A COMPARATIVE ANALYSIS ACROSS HEALTHCARE, EDUCATION, AND LAW ENFORCEMENT IN EUROPE	Ilma Bici Adrian Gashi
		4	TÜRK HUKUK SİSTEMİNE UYGUN YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ HUKUKİ KARAR DESTEK SİSTEMİ: KURAMSAL ÇERÇEVE VE MİMARİ ÖNERİ	Öğr. Gör. Dr. MUHAMMED BURAK GÖRENTAŞ
		5	GENDER CHANGE IN ACCORDANCE WITH CREATION ACCORDING TO ISLAMIC LAW	Arş. Gör. Dr. MUSTAFA ÜNAL
		6	SUÇ EĞİLİMLERİNİN NLP İLE TESPİTİ: KRİMİNAL DÜŞÜNCE VERİ SETİNİN OLUŞTURULMASI VE ROBERTA MODELİNİN EĞİTİLMESİ	Arş. Gör. Adli Psikolog HAKKI HALİL BABACAN Avukat, Yls Öğr., SERHAT KAAN SEVSAY

ACADEMY 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON LAW AND FORENSIC SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Doç. Dr. Fatih GÜLER	1	The Sources of Inheritance Laws in the Facilitation Treatise by Muhammad ibn Abi Bakr al-Mar'ashi, Sajqili Zadeh (1150 h.)	Doktora Öğrencisi Shahinah Hameed Abdullah Prof. Dr. Ali Rıza Gül
		2	RELEASE IN THE PRACTICE OF KASÂME IN OTTOMAN CRIMINAL LAW	Dr. Öğr. Üyesi Abdsussamed ATASOY
		3	FUNCTIONS OF COLLECTION ENDORSEMENT IN BILLS OF EXCHANGE AND THE SITUATION PRESENTED BY PERSONAL DEFENSES	Dr. Öğr. Üyesi, BUKET ÇATAKOĞLU AYDIN
		4	EXAMINATION OF THE IMPACT OF DATA COLLECTED THROUGH THE INTERNET ON STATE SOVEREIGNTY FROM THE PERSPECTIVE OF INTERNATIONAL LAW	Assoc. Prof. Dr. Süleyman DOST Habibe Betül YAVUZ
		5	THE IMPACT OF THE CONSTITUTIONAL COURT ON CONDOMINIUM LAW	Doç. Dr. Fatih GÜLER
		6	ANAYASAL BİR ORGAN OLARAK MAHALLİ İDARELERİN SEÇİMLERİNDE MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ADAYLIK VE SEÇİLME ORANLARI	Rabia GÜLER Doç. Dr. Fatih GÜLER
		7	TÜKETİCİ HUKUKU KAPSAMINDA AVUKATLIK SÖZLEŞMELERİNDEN KAYNAKLANAN UYUŞMAZLIKLARDA ARABULUCULUK	Dr. Öğr. Üyesi Gaye TUĞ LEVENT

ACADEMY 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON LAW AND FORENSIC SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Dr. arlos Eduardo Martins	1	THE RISE OF CYBER FRAUD IN FINANCIAL REPORTING: A CALL FOR FORENSIC ACCOUNTING SOLUTIONS	M. Ahmed Farooq,
		2	INTEGRATING KNOWLEDGE MANAGEMENT INTO FORENSIC SCIENCE PRACTICE	Laila Hossain,
		3	THE IMPACT OF INEFFICIENT DATA STORAGE ON MEMORY UTILIZATION	Tan Kien Hwa, Siti Nabilah Ahmad,
		4	MANAGING FORENSIC INVESTIGATIONS IN THE AFTERMATH OF A STRUCTURAL DISASTER: THE COLLAPSE OF THE SÃO PAULO SHOPPING MALL	Dr. arlos Eduardo Martins
		5	OVERCOMING BARRIERS IN DIGITAL EVIDENCE COLLECTION: THE PATH TO ADMISSIBILITY	Chia Su Ling,
		6	FORENSIC SCIENCE IN GHANA'S LEGAL FRAMEWORK: A STUDY ON PATHOLOGICAL TRUTHS	Assoc. Prof. Dr. Kwame Nkrumah Owusu
		7	LEVERAGING HEURISTIC MODELS FOR DETECTING MONEY LAUNDERING ACTIVITIES IN FINANCIAL INSTITUTIONS	Vincent Tano,
		8	THE ROLE OF ARMED GROUPS IN INTERNAL CONFLICTS: A STUDY OF THE SYRIAN CIVIL WAR	Dr. Zainab Khalil,
		9	AUTOMATING DIGITAL FORENSICS INVESTIGATIONS: THE ROLE OF ONTOLOGY FRAMEWORKS IN ENHANCING EFFICIENCY	Ramesh Natarajan,

ACADEMY 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON LAW AND FORENSIC SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 10	Assis. Prof. Dr. Ayesha Karim	1	RELATIONSHIP BETWEEN CRIMINAL BEHAVIOR AND MENTAL ILLNESS IN TEENAGERS	S. Rahman, A. Sayed, M. Hassan, K. Abdullah
		2	CRIMINAL LAW INSTRUMENTS TO COUNTER CORPORATE CRIMES IN SOUTH AFRICA	Thando Mhlongo
		3	SEXUAL AND GENDER BASED CRIMES IN INTERNATIONAL CRIMINAL LAW: MOVING FORWARDS OR BACKWARDS?	Assis. Prof. Dr. Ayesha Karim
		4	THE NATURE OF ORIGIN OF NEW CRIMINAL OCCURRENCES IN THE WEST BANK REGION: CULTURAL AND CRIMINOLOGICAL “INTERSECTION” IN 2010-2020	Lecture Dr. Sami Al-Najjar
		5	SMUGGLING OF MIGRANTS AS AN INFLUENTIAL FACTOR ON NATIONAL SECURITY, ECONOMIC AND SOCIAL LIFE IN TURKEY	Samuel Kibaki
		6	CYBER SECURITY IN KENYA: A COLLABORATION BETWEEN COMMUNITIES AND PROFESSIONALS	Esther Muthoni, Juma Njoroge,
		7	Psychopathic Disorders and Judges Sentencing: Can Neurosciences Change This Aggravating Factor in a Mitigating Factor?	Dr. Ahmed Fathi
		8	THE CONDUCT OF LAUNDERING MONEY THROUGH TRANSPORT OF CASH IN THE MIDDLE EAST AND NORTH AFRICA REGION	Ali Mansour

ACADEMY 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON LAW AND FORENSIC SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON II	Prof. Dr. Mariana Fernández	1	THE ROLE OF LEGAL INTERPRETATION IN SHAPING A HIGHLY QUALIFIED JUDICIARY IN ARGENTINA	Prof. Dr. Mariana Fernández
		2	THE DEFENSE ATTORNEY'S ROLE IN THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM OF EGYPT, CAIRO 2020	Dr. Ahmed Hassan Hamed Al. Jobeyir
		3	SEXUAL AND GENDER-BASED VIOLENCE IN INTERNATIONAL LAW: MOVING TOWARDS JUSTICE OR RETREATING?	Amina Belhaj
		4	JUDICIAL REFORMS IN A POST-CONFLICT COUNTRY: BUILDING LEGITIMACY THROUGH SYSTEMATIC CHANGE	Assoc. Prof. Dr. Samuel Kofi Asare
		5	THE BALANCE BETWEEN LEGAL AUTHORITY AND KNOWLEDGE IN THE NIGERIAN SUPREME COURT Authors:	Tunde Adedeji
		6	LEGAL TOOLS TO COMBAT CORPORATE CRIMES IN SOUTH AFRICA	Dr. Nkosi Mthembu
		7	KNOWLEDGE MANAGEMENT IN FORENSIC SCIENCE: A GLOBAL PERSPECTIVE	Ahmed Al-Mansoori Mei-Ling Wang
		8	THE DEVELOPMENT AND EXECUTION OF THE VISION FOR FORENSIC SCIENCE 2025 IN KENYA "	Amina Ouma, Samuel Ndegwa, Grace Wambui, David Odhiambo
		9	FINANCIAL STATEMENT FRAUD: A CALL FOR INTEGRATING FORENSIC ACCOUNTING IN CORPORATE PRACTICES	Mariama Diop

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assoc. Prof. Dr. M. K. Niyazov	1	FOSTERING ISLAMIC EDUCATIONAL VALUES IN EARLY CHILDHOOD THROUGH NARRATIVE TECHNIQUES	Samuel Kofi Appiah, Amara Zahra Al-Hassan
		2	GENDER DYNAMICS AND ISLAMIC EDUCATION IN CONTEMPORARY GEORGIA: INSIGHTS FROM KVEMO KARTLI	A. Omotoso, Assis. Prof. Dr. M. Zhang, K. Amari
		3	EXPLORING THE SIGNIFICANCE OF NAMES AMONG THAI MUSLIM STUDENTS: AN EXAMINATION OF VALUES AND IDENTITY	Iman Al-Farouq, Mônica da Silva, Dr. Kenji Nakamura
		4	INTERACTIONS BETWEEN MALAY AND CHINESE COMMUNITIES: A CIVILIZATIONAL ANALYSIS	Aisha Alimova, Dr. Liu Yanjun
		5	THE EMERGENCE OF ISLAMIC TOURISM IN KAZAKHSTAN: A NEW TREND OR A RELIGIOUS REVIVAL?	Assoc. Prof. Dr. M. K. Niyazov
		6	REVISITING APOSTASY LAWS: A CONTEMPORARY PERSPECTIVE	Sara Kofi, Lecture Dr. Ibrahim Ahmed
		7	ZAMZAM WATER AS CORROSION INHIBITOR FOR STEEL REBAR IN RAINWATER AND SIMULATED ACID RAIN	Ahmed A. Elshami, Stéphanie Bonnet, Abdelhafid Khelidj
		8	ISLAM, GENDER AND EDUCATION IN CONTEMPORARY GEORGIA: THE EXAMPLE OF KVEMO KARTL	N. Gelovani, D. Ismailov, S. Bochorishvili

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Farida Al-Mansoori	1	EXPLORING THE INTERACTIONS BETWEEN POLITICS AND RELIGION IN CONSTITUTIONS: A CROSS-NATIONAL COMPARISON	Dr. Mei-Ling Zhou Dr. Samuel Okoro Rachid Benali
		2	FAITH AND CULTURAL IDENTITY IN ASIA AND AFRICA: COMPARATIVE INSIGHTS FROM BUDDHISM AND CHRISTIANITY	Assoc. Prof. Dr. Farida Al-Mansoori
		3	THE IMPACT OF ISLAM ON SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT: A COMPARATIVE STUDY ACROSS COUNTRIES	Wang Wei Hassan Bahrami
		4	RELIGIOUS INFLUENCE IN THE JUDICIAL SYSTEM: A STUDY OF FAMILY COURTS IN SOUTH ASIA	Rajesh Kumar Fatima Al-Zahra
		5	ISLAMIC VIEWS ON WOMEN'S HEALTH AND REPRODUCTIVE RIGHTS: PERSPECTIVES FROM MIDDLE EASTERN COUNTRIES	Dr. Yara Al-Farsi Dr. Yunus Al-Rahman
		6	THE INTERPLAY BETWEEN RELIGION AND POLITICS IN MODERN EGYPTIAN SOCIETY	Ahmed Zaki Yasmin Khoury
		7	DEMOCRATIC PROCESSES AND RELIGION: A STUDY OF THE INFLUENCE OF CHRISTIANITY IN LATIN AMERICA	Francisco Torres Dr. Natalia Ramirez
		8		

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Assis. Prof. Dr. Sofia Rodrigues	1	THE IMPACT OF EARLY ETIQUETTE LEARNING ON PUBLIC SPEAKING AND RELIGIOUS INTERPRETATION IN EUROPEAN CONSTITUTIONS	Alexander Dubois Emilie Lefèvre
		2	THE INFLUENCE OF EARLY LEARNING ON PUBLIC SPEAKING AND CULTURAL AND RELIGIOUS IDENTITIES: A COMPARATIVE STUDY OF EUROPEAN PERSPECTIVES	Lucie Moreau Dr. Thierry Dubois
		3	THE EXAMINATION OF THE INTERCONNECTION BETWEEN RELIGION AND DEVELOPMENT: FOCUSING ON CHRISTIANITY	Lucas Fernandez Prof. Dr. Ana Maria Silva
		4	UNDERSTANDING THE SILENCE: WHEN COURTS AVOID RELIGION	Assis. Prof. Dr. Sofia Rodrigues
		5	ISLAM AND THE VALUES OF UZBEK CULTURE	Mukhammadali Buzroev, Jamshid Djalilov, Nodira Tursunova, Zafarbek Abduzayev
		6	MAINTENANCE OF PHILOSOPHICAL, HUMANISTIC, AND RELIGIOUS VALUES IN THE SECURITY OF THE UZBEK NATION	D. A. Karimov, M. K. Muminov, R. S. Tursunov, N. B. Shamsiev
		7	WHOOEAIISM: A CONCEPT OF RELIGION ORIGIN AMONG THE KAZAKH PEOPLE	Nurzhan K. Kudaibergenov, Aida Z. Yessentayeva

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Prof. Dr. Rika Santoso	1	USING INFORMATION THEORY TO ANALYZE COGNITIVE SYSTEMS IN HUMANS AND MACHINES	Timur Akhmetov, Aygul Tursunbekova, Bekzat Zhanibekov
		2	USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO IMPROVE DECISION-MAKING IN SYSTEMS ENGINEERING: A CASE STUDY IN MACHINE VISION	Ahmed A. Al-Hassan, Fatima B. Al-Sayed
		3	USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO IMPROVE DECISION-MAKING IN SYSTEMS ENGINEERING: A CASE STUDY IN MACHINE VISION	Ahmed A. Al-Hassan, Fatima B. Al-Sayed
		4	ADVANCES IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR SPEECH RECOGNITION TECHNOLOGY	Ahmed A. Al-Sabah Layla M. Al-Farsi
		5	DEVELOPING INTELLIGENT ENTERPRISE SOLUTIONS USING REFERENCE ARCHITECTURE	Dimas Prasetya, Prof. Dr. Rika Santoso
		6	PREDICTING BANK TELEMARKEETING SUCCESS USING ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS	Lecture. Dr. Dmitry Ivanov, Dr. Sergey Petrov
		7	ATTITUDE OF UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EDUCATION	T. Nguyen, P. Tran, L. Hoang, V. Pham
		8	A PROACTIVE APPROACH TO INNOVATION MANAGEMENT	Maria Ionescu, Dr. Radu Popescu
		9	COMPARATIVE STUDY ON THREE ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNIQUES FOR PRECIPITATION FORECASTING IN RAIN DOMAIN	Minh Nguyen, Ha Thi Lan, Thanh Nguyen, Quang Duy Le

ICSAS 4th INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Eleni Papadopoulou	1	REIMAGINING INTELLIGENCE: INSIGHTS FROM INFORMATION THEORY	Dr. Eduardo Silva, Akira Nakano
		2	LEVERAGING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SYSTEMS ENGINEERING: INSIGHTS FROM A REMOTE SENSING APPLICATION	Amina Z. N'Guessan, Hiroshi T. Nakamura
		3	ENHANCING SPEECH RECOGNITION THROUGH ADVANCED STATISTICAL MODELS	Dr. Amina Al-Mohamed, Dr. Li Wei
		4	STRATEGIC DECISION-MAKING THROUGH ADVANCED DATA ANALYTICS	Amina Nkosi, Ryo Tanaka, Kofi Asante
		5	INTEGRATIVE FRAMEWORK FOR INTELLIGENT ENTERPRISE SYSTEMS	Maria Silva, Jun-Ho Lee
		6	FORECASTING TELEMARKEETING SUCCESS IN BANKING USING DEEP LEARNING TECHNIQUES	Javier Morales, Liu Wei, Amara Ndiaye
		7	ENHANCING SOFTWARE RELIABILITY THROUGH ADVANCED COMPUTATIONAL TECHNIQUES	Aisha Nkosi, Hiroshi Tanaka, Pedro Lima, Eleni Papadopoulou
			ADVANCED APPROACHES FOR PRECIPITATION FORECASTING USING MACHINE LEARNING TECHNIQUES: A COMPARATIVE ANALYSIS	Léa Roussillon, Mikhail Ivanov, Amina Jalloh, Hiroshi Nakamura, Sofia Silva
			ADVANCEMENTS IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPROACHES FOR DISSOLVED GAS ANALYSIS IN TRANSFORMERS: A COMPREHENSIVE REVIEW	Dr. Liang Wei, Dr. Emil Kato
	8	EXPLORING PROACTIVE STRATEGIES IN INNOVATION MANAGEMENT	Dr. Liang Wei, Dr. Emil Kato	

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH MANAGEMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Prof. Dr. Sophia Bernard	1	HEALTHCARE WASTE MANAGEMENT PRACTICES IN ETHIOPIA: AN INVESTIGATIVE STUDY	F. Mulugeta Tadesse, A. Alemayehu Berhanu, S. Kibrom Tesfaye, M. Dawit, L. Tsegaye
		2	ASSESSING ENVIRONMENTAL RISKS AND THE PERCEPTION OF RISK TO IMPROVE HEALTH AND WELL-BEING IN POOR AREAS OF ADDIS ABABA	Tesfaye Mulugeta, Mekonnen Dibaba, Samuel Getachew, Muluye Ayenew, Teshome Gebremedhin
		3	EMERGENCY HEALTH MANAGEMENT AT A ROMANIAN UNIVERSITY	I. Popescu, M. Dumitrescu, L. P. Ionescu, V. R. Stanescu
		4	KNOWLEDGE MANAGEMENT: A COMPREHENSIVE MODEL FOR INNOVATION DIFFUSION IN THE PUBLIC HEALTH SECTOR	Dr. Lucie Dupont, Prof. Xavier Martin, Dr. Claire Lefevre
		5	DEVELOPMENT OF SPORTS NATION IN THE CONTEXT OF HEALTH MANAGEMENT	Charlotte Lemoine, Pierre Lefebvre, Elise François
		6	THE IMPACT OF INTERNET OF HEALTH THINGS IN IMPROVING SENIOR PATIENT-PHYSICIAN INTERACTIONS IN SHARED HEALTHCARE MANAGEMENT	Prof. Dr. Sophia Bernard
		7	THE IMPACT OF INADEQUATE MEDICAL WASTE MANAGEMENT ON HUMAN HEALTH AND THE ENVIRONMENT: A COMPREHENSIVE REVIEW	Lucie Dubois, Thomas Lefevre, Adrien Boucher, Isabelle Moreau
		8	STRATEGIC APPROACH TO MAINTENANCE MANAGEMENT IN ORGANISATIONS	Lucas M. Wehling, Isabelle V. Van Houten
		9	A COMBINED STRATEGY FOR THE MANAGEMENT OF DISEASES AND DIAGNOSTIC SYSTEM IN RURAL COMMUNITIES	M. T. Dubois, J. R. Lefevre

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON HEALTH MANAGEMENT March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	P Dr. J. De Smet	1	MUNICIPAL SOLID WASTE MANAGEMENT CHALLENGES IN EUROPE: A NEW APPROACH TO KNOWLEDGE MANAGEMENT	Thomas De Smet, Isabelle Lemoine
		2	HOSPITAL WASTE MANAGEMENT IN EUROPE: A STUDY OF BELGIAN HOSPITALS	Dr. J. De Smet, A. Vermeulen
		3	CULTURAL INFLUENCE IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT: A COMMUNICATION PERSPECTIVE	M. Lemoine, T. De Smet
		4	COMMUNICATION AND HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF CULTURAL ALIGNMENT	A. Ali, S. Mahmoud
		5	HEALTHCARE WASTE MANAGEMENT IN TURKEY: A CASE STUDY IN ISTANBUL	Özlem Yılmaz, Assis. Prof .Dr. Abidin Fırcı, Murat Özdemir
		6	MANAGING CHANGE PROJECTS IN SUPPLY CHAINS: A CASE STUDY OF A LEBANESE TECHNICAL SERVICES FIRM	Rami Al-Hassan Layla Zoghbi Nabil Khoury
		7	MANAGING MULTIPLE CHANGE PROJECTS IN SUPPLY CHAINS: A CASE STUDY OF A QATARI MULTI-TECHNICAL SERVICES COMPANY	Khaled Al-Mansoori Layla Ahmed Hassan Fathi

ICAFVP 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON AGRICULTURE, FOOD, VETERINARY AND PHARMACY SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Dr. Mina Mehani, Prof. Dr. Nasrin Salhi	1	HARNESSING THE POWER OF GARLIC AND TURMERIC: AN ORGANIC SOLUTION FOR CONTROLLING TOMATO PESTS AND IMPROVING YIELD	Carlos Silva, João Pereira, Mariana Santos
		2	EXPLORING THE EFFICACY OF BANANA PEELS AS A BIOSORBENT FOR MANGANESE REMOVAL FROM AQUEOUS SOLUTIONS	Dr. Ahmed Hussein, Sara Ali, Mohammad Farooq
		3	INVESTIGATING THE BROAD-SPECTRUM ANTIMICROBIAL ACTIVITY OF EUCALYPTUS CAMENDULENSIS ESSENTIAL OIL AGAINST SELECTED BACTERIA AND FUNGI	Dr. Julia Vargas, Marta Delgado, Juan Gonzalez
		4	CRAFTING THE SQUARE WATERMELON MOLD: A MECHANICAL FORCE GAUGE DESIGN AND DEVELOPMENT JOURNEY	Dr. Mina Mehani, Prof. Dr. Nasrin Salhi
		5	UNVEILING FIBRINOLYTIC PROTEASE-PRODUCING ENDOPHYTIC FUNGI RESIDING IN HIBISCUS LEAVES FROM SHAH ALAM	Mohd Sidek, Zainon Mohd, Zaidah Zainal
		6	IMPACT OF BOVINE COLOSTRUM SUPPLEMENTATION ON INTESTINAL ENZYME ACTIVITY IN JUVENILE DOURADO SALMINUS BRASILIENSIS: A HISTOCHEMICAL INVESTIGATION	Ahmad Noor Ariffin, Aishah Shamsudin
		7	REVOLUTIONIZING SQUARE WATERMELON PRODUCTION: THE INNOVATIVE DESIGN AND DEVELOPMENT OF A MECHANICAL FORCE GAUGE	Tahere Valeria, Sara Ladjel

ICAFVP 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON AGRICULTURE, FOOD, VETERINARY AND PHARMACY SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 9	Dr. João Pereira	1	Exploring the Cytotoxic Potential of Eugenia caryophyllata Extracts: A Fractionation Approach Using Sulforhodamine-B Assay	Maria Costa, Dr. João Pereira
		2	Evaluating the Stability and Imaging Quality of 18F-FDG: The Effect of Polyethylene Glycol in Nuclear Medicine	Hanan Al-Mansouri, Fatima Al-Harthy, Sultan Al-Dosari
		3	Development of Amino Acid-Based Biodegradable Micelles for Targeted Cancer Drug Delivery	Dr. Mohamed Amin, Prof. Ahmed Mansour
		4	Impact of Lost-to-Follow-Up on Health-Related Quality of Life in Tuberculosis Patients: A Case Study from Somalia	Dr. Fatima Abdulkadir, Ibrahim Mohamed
		5	Exploring the Antimicrobial Properties of Clove Oil: Synthesis, Characterization, and Efficacy Testing	Dr. Khadija Abdelrahman, Prof. Ibrahim Moussa
		6	Antibiotic Resistance in Acute Care Units: A Study on Prescription Practices and Intervention Strategies in Tunisia	Dr. Maher Ben Salah, Dr. Lina Amara, Omar Saad
		7	Evaluating the Hepatoprotective Effects of Cinnamomum verum in Animal Models: A Study on Carbon Tetrachloride-Induced Liver Injury	Dr. Khalid Saleh, Rasha Ahmed

ICAFVP 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON AGRICULTURE, FOOD, VETERINARY AND PHARMACY SCIENCES March 7 - 9, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 8 Mart / March 8, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 10	A Assoc. Prof. Dr. Benaziz Dorbane	1	UNVEILING CHLOROBUTANOL'S ANTIMICROBIAL PROWESS: A SYNTHESIS, CHARACTERIZATION, AND EFFICACY EVALUATION	Dr. Nazmul Mosaddik, Ashik Huda, Abdul Awal
		2	OPTIMIZING FUROSEMIDE DISPERSIBLE TABLETS FOR PEDIATRIC USE: A COMPREHENSIVE FORMULATION AND EVALUATION STUDY	Dr. Shafiqur Nabi, Rukhsana Shaheen, Mustofa Rahman
		3	UNVEILING THE ANTIFUNGAL POTENTIAL OF SOUTH AFRICAN MEDICINAL PLANTS: A TRADITIONAL KNOWLEDGE-GUIDED EXPLORATION	Nadia Bahdja, Thili Malha, Zahoua Taoufik, Mourad Marzouk, Hadjadj Mekacher
		4	NAVIGATING THE THERAPEUTIC LANDSCAPE OF TOXIC PLANTS: AN ETHNOBOTANICAL EXPLORATION OF TRADITIONAL MEDICINE PRACTICES IN TLEMEN, ALGERIA	Assoc. Prof. Dr. Benaziz Dorbane
		5	HARNESSING THE ANTIBACTERIAL POWER OF SILVER DIAMINE FLUORIDE IN FISSURE SEALANTS: A COMPREHENSIVE EVALUATION	Assis. Prof. Dr. S. Djeraba
		6	REPLICATING HUMAN SKIN WITH SHED SNAKE SKINS: DEVELOPMENT OF A NOVEL MODEL MEMBRANE FOR PERCUTANEOUS ABSORPTION RESEARCH	Dr. Elyebdri Asma, Soumia Addoun
		7	PRECISION DRUG DELIVERY OF GLIBENCLAMIDE: EXPLORING THE IMPACT OF POLYVINYL PYRROLIDONE AND ETHYL CELLULOSE CONCENTRATION ON RELEASE PROFILES AND KINETICS	Assoc. Prof. Dr. Nassima Boumediou
		8	OPTIMIZING NITROGEN MANAGEMENT IN AGRICULTURE: BALANCING FERTIGATION PRACTICES WITH BIOSORPTION BY SOIL MICROORGANISMS	: Dr. Ahmed Al-Mansoori, Dr. Fatima
		9	ENHANCING NIGELLA SATIVA L. YIELD THROUGH BIOFERTILIZER AND MANURE APPLICATION: A COMPARATIVE ANALYSIS	Dr. Lucas Fernandes, Prof. Dr. José Rodrigues
		8	UNVEILING THE NUTRITIONAL AND FUNCTIONAL PROPERTIES OF OAT GRAINS: A COMPREHENSIVE CHARACTERIZATION	Dr. Siti Nurhaliza Binti Abdul Aziz, Prof. Dr. Mohd. Zainal Abidin

ICSAS ACADEMY CONFERENCES
March 7 – 9, 2025
IZMIR

CONTENTS

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAKIŞ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM SINIFLARINDA SINIF YÖNETİMİ.....	1
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE GELİŞİME UYGUN UYGULAMALAR:.....	7
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ.....	7
FARKLI YAŞ GRUBUNDAN ÇOCUKLARIN AYNI SINIFTA EĞİTİM ALMALARINA İLİŞKİN EBEVEYN GÖRÜŞLERİ	14
PROSOSYAL DAVRANIŞ PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ 5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ PROBLEMLİ DAVRANIŞLARI VE ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİ	22
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARIN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	24
ERGENLERİN POPÜLERLİK ALGILARI İLE İNTERNETTE YABANCILARLA ETKİLEŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	25
ÇOCUK GELİŞİMCİ ADAYLARININ SOSYAL MEDYADA KİMLİK İNŞALARI İLE KİŞİSEL SORUMLULUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	41
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKA HAZIR BULUNUŞLUK DÜZEYLERİ İLE YAPAY ZEKA KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	54
3-6 YAŞ ARASI ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN DİJİTAL FARKINDALIĞI İLE ÇOCUĞUN PSİKOSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	66
ANNE İSTİHDAM SUÇLULUĞU İLE EBEVEYN ÖZ YETERLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	81
THE APPLICATION OF DRAMA EDUCATION METHODS AMONG EARLY CHILDHOOD EDUCATORS IN CENTRAL ASIA	98
THE ROLE OF DRAMA EDUCATION IN ENHANCING CREATIVITY IN PRESCHOOLERS	99
THE SIGNIFICANCE OF MANDATORY EARLY CHILDHOOD EDUCATION FROM THE PARENTS' PERSPECTIVE IN KENYA	100
PARENTS' PERSPECTIVES ON MANDATORY PRESCHOOL ATTENDANCE IN KENYA.....	101
THE ROLE OF PARENTAL ENGAGEMENT IN THE DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN WITH DISABILITIES	102
ASSESSMENT OF PSYCHOMOTOR DEVELOPMENT IN PRESCHOOL CHILDREN: A REVIEW OF DEVELOPMENTAL TOOLS	103
COMPARING TWO MATH INTERVENTIONS FOR PRESCHOOLERS WITH AUTISM	104
INTERACTIVE ROBOTIC TOOL FOR EARLY LEARNING OF MATHEMATICAL AND COLOUR CONCEPTS IN PRESCHOOLERS.....	105
DEVELOPING A MORAL EDUCATION MODULE FOR PRESCHOOL TEACHERS USING A MODIFIED DELPHI TECHNIQUE	106
THE CURRICULUM OF ETHICAL EDUCATION IN POLAND	107

HOME EDUCATION IN THE EUROPEAN CONTEXT	108
THE ROLE OF EARLY EDUCATION IN DEVELOPING COMMUNICATION AND SOCIAL SKILLS: A FOCUS ON PRESCHOOLERS AND THEIR IMPACT ON CAREERS AND HIGHER EDUCATION	109
CASE STUDY: INTEGRATING CAREER EDUCATION WITH UNIVERSITY EDUCATION IN GERMANY	110
COMPUTER-ASSISTED EVALUATION OF INDIVIDUAL EDUCATION PLANS IN SPECIAL EDUCATION SETTINGS	111
FROM MONOLINGUALISM TO MULTILINGUALISM IN EUROPEAN HIGHER EDUCATION.....	112
ESTABLISHING A NEW EDUCATION STRATEGY IN A DIGITAL AGE: THE ROLE OF STUDENT FEEDBACK.	113
THE ROLE OF ART AND PUBLIC COMMUNICATION IN SOCIAL EDUCATION	114
MODELING CHILD DEVELOPMENT FACTORS FOR THE EARLY INTRODUCTION OF ICTS IN SCHOOLS...	115
MODELING CHILD DEVELOPMENT FACTORS FOR THE EARLY INTRODUCTION OF ICTS IN SCHOOLS...	116

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BAKIŞ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM SINIFLARINDA SINIF YÖNETİMİ

Öğretim Görevlisi, Betül Kübra ŞAHİN YONCA

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, kbsahin@gmail.com - 0000-0002-1495-2227

ÖZET

Okul öncesi eğitim, çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişiminde temel bir rol oynar. Bu süreçte etkili sınıf yönetimi büyük bir önem taşır. Sınıf yönetimi, öğretmenin çocuklarla etkili iletişim kurmasını, öğrenme ortamını çocuklara uygun şekilde düzenlemesini ve istenmeyen davranışları önlemesini kapsar. Bu beceri, özellikle okul öncesi öğretmen adaylarının meslek hayatlarına hazırlanırken sınıf yönetimine dair bakış açılarını şekillendiren kritik bir faktördür. Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi konusundaki algıları hem çocukların eğitim kalitesini artırmada hem de öğretmenlerin mesleki başarısında belirleyici olabilir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim sınıflarında sınıf yönetimine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini anlamak, bu alandaki uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Bu nedenle bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf yönetimine bakış açılarının belirlenmesidir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninde hazırlanmıştır. Olgu bilim çalışmalarında bireylerin deneyimleri ve görüşleri kendi bakış açılarından açıklanmaya ve dolayısıyla motivasyonları ve davranışları daha net bir şekilde anlaşılmasına çalışılmaktadır. Çalışmanın katılımcılarını, amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 22 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda, sınıf yönetiminde fiziksel çevrenin/ortamın düzenlenmesi, etkinlik planlaması ve uygulanması, sınıf içi iletişim ve ilişkiler, davranış yönetimi ve zaman yönetiminin önemli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi öğretmen adayları, sınıf yönetimi, okul öncesi dönem

GİRİŞ

Sınıf yönetimi genel anlamda, bir öğretmenin, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyici ve öğrenme süreçlerini kolaylaştırıcı bir ortam oluşturmak amacıyla gerçekleştirdiği etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Evertson ve Weinstein, 2006). Bir başka ifadeyle, sınıf yönetimi yalnızca sınıf içindeki öğrenme süreçlerini yönlendirme ve bu süreçleri etkili bir şekilde organize etme becerisini değil, aynı zamanda sınıf ortamında disiplinin sağlanmasını, öğrenci katılımını teşvik eden demokratik ve sağlıklı sosyal ilişkilerin geliştirilmesini, eğitim ortamında bulunan araç-gereçlerin verimli, düzenli ve özenli bir şekilde kullanımını ve bakımını da içeren çok boyutlu ve dinamik bir süreçtir. Bu bağlamda, sınıf yönetimi, öğretmenin pedagojik yeterliliğinin yanı sıra iletişim becerilerini, liderlik

özelliklerini ve problem çözme yetkinliklerini de kapsayan geniş bir çerçeve sunmaktadır. (Bakırcıoğlu, 2012).

Okul öncesinde sınıf yönetimi, çocuğun temel gereksinimlerini göz önünde bulundurarak çok yönlü gelişimini destekleyen bir program çerçevesinde, uygun şekilde düzenlenen sınıf ortamlarında çocuğu merkeze alan ve oyunu temel eğitim yöntemi olarak benimseyen uygulamalara ilişkin bilgi, beceri ve davranışların bütünlük bir yapısı olarak tanımlanmaktadır (Küçükahmet, 2012). Bu bağlamda öğretmenlerin, çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyecek etkili, düzenli ve ilgi çekici bir sınıf ortamı oluşturması, sınıf yönetiminin temel unsurlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Nitelikli bir sınıf yönetimi sürecinde etkili öğretim, etkili öğrenme ve etkili yönetim bir bütünün tamamlayıcı parçaları olarak ele alınmaktadır (Finger ve Bamford, 2010).

Martin ve Baldwin (1993, akt. Laut, 1999) sınıf yönetimini birey, öğretim ve disiplin olmak üzere üç boyutlu bir yapı olarak tanımlamaktadır. Birey boyutu, öğretmenlerin öğrencilerle ilgili beklentileri, tutumları ve davranışları ile öğrencilerin bu beklentilere yönelik sergiledikleri davranışları içermektedir. Öğretim boyutu ise, sınıf içindeki etkinliklerin planlanması, öğrenme ortamının düzenlenmesi ve zaman yönetimi gibi unsurları kapsamaktadır. Disiplin boyutu ise, sınıf kurallarının öğrenciler tarafından benimsenip uygulanmasını sağlamak amacıyla öğretmenler tarafından kullanılan yöntemler çerçevesinde ele alınmaktadır. Ayrıca öğretmen, öğrenci, eğitim ve okul programları, eğitim ortamı, eğitim yönetimi, aile ve çevre de sınıf yönetimi değişkenlerini oluşturmaktadır (Yalçınkaya ve Tonbul, 2002). Şüphesiz bunların içerisinde en önemlisini hem birey, öğretim ve disiplin boyutlarının hepsinin içerisinde yer alan, hem de bu değişkenlerin tamamı ile ilişkisi bulunan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının bakış açısından okul öncesi eğitim sınıflarında sınıf yönetiminin incelenmesidir.

ARAŞTIRMA VE BULGULAR

1. YÖNTEM

1.1. Araştırma Deseni

Bu olgubilim (fenomenoloji) çalışmasında, okul öncesi eğitim sınıflarında sınıf yönetimine ilişkin öğretmen adaylarının bakış açıları incelenmiştir. Olgubilim araştırmaları, bireylerin farkında olduğu ancak derinlemesine incelenmesi gereken olgulara odaklanmaktadır. Bu bağlamda, araştırma sürecinde, incelenen olguyu doğrudan deneyimlemiş, bu deneyimlerini açıklayabilecek ve yansıtabilecek bireylerle çalışılması esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

1.2. Katılımcılar

Çalışmanın katılımcılarını, okul öncesi öğretmenliği alanında eğitim görmekte olan 22 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların tamamı kadındır. Çalışmaya katılan bireylerin yaşları 20 (n=3), 21 (n=5), 22 (n=4), 23 (n=5), 26 (n=3) ve 30 (n=2) şeklindedir.

1.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veriler, katılımcıların deneyimlerini, düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini ayrıntılı bir şekilde anlamak ve doğrudan alıntılar yoluyla görüşlerini yansıtabilmek amacıyla

yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır (Creswell, 2013). Görüşme formunun oluşturulma sürecinde öncelikle ilgili alanyazın incelenmiş (Adıgüzel ve İpek, 2016; Akyol, 2021; Aküzüm ve Altunhan, 2017; Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018; Öztürk, Gangal ve Beşken Ergişi, 2014; Şahin Sak, 2015) ve biri demografik bilgilere, üçü ise araştırmının amacına yönelik olmak üzere toplam dört sorudan oluşan bir taslak hazırlanmıştır. Bu taslak, okul öncesi eğitim alanında uzman ve nitel araştırmalar konusunda deneyimli üç öğretim üyesinin değerlendirmesine sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda araştırmının amacına yönelik sorulardan ikisi çıkarılmış; demografik bilgiler için ise bir soru eklenmiştir. Daha sonra, taslak form kullanılarak, araştırmının katılımcıları arasında yer almayan bir okul öncesi öğretmen adayı ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşme sonrasında form, gerekli revizyonlar yapılarak son hâline getirilmiştir. Nihai görüşme formu, ikisi katılımcıların demografik bilgilerine, biri ise okul öncesi öğretmen adaylarının bakış açısından okul öncesi eğitim sınıflarında sınıf yönetimi ilişkin görüşlerini anlamaya yönelik olmak üzere toplam üç sorudan oluşmaktadır.

1.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinin başlangıcında çalışmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarına açıklanmış ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 22 öğretmen adayı belirlenmiştir. Görüşmeler, katılımcıların uygun olduğu zamanlarda gerçekleştirilmiş ve onların izni doğrultusunda kayıt altına alınmıştır.

1.5. Veri Analizi

Veri analizi sürecinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, elde edilen verilerin derinlemesine incelenmesini gerektiren bir yöntem olup, önceden fark edilmemiş tema ve boyutların ortaya çıkarılmasına imkân tanımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Yapılan analiz sonucunda beş ana tema belirlenmiştir:

- Fiziksel çevrenin/ortamın düzenlenmesi
- Etkinlik planlaması ve uygulanması
- Sınıf içi iletişim ve ilişkiler
- Davranış yönetimi
- Zaman yönetimi

1.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Çalışmada inandırıcılığın sağlanması amacıyla uzman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmının farklı aşamalarında hem okul öncesi eğitim alanında hem de nitel araştırmalar konusunda deneyim sahibi bir uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca, toplanan veriler temize çekilip düzenlendikten sonra, eksik ya da anlaşılmayan bölümler ve katılımcıların eklemek istedikleri hususlar hakkında katılımcılara sorular yöneltilerek katılımcı teyidi alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

2. BULGULAR

2.1. Fiziksel çevrenin/ortamın düzenlenmesi

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarından 15'i sınıf yönetiminde fiziksel çevrenin ve ortamın düzenlenmesinin öneminden bahsetmişlerdir. Çalışmaya katılan bir okul öncesi öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Sınıf yönetimi sınıfta etkili öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli olan ortamların düzenlenmesidir. K11

2.2. Etkinlik planlaması ve uygulanması

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarından 13'ü sınıf yönetiminde etkinlik planlaması ve uygulamasının öneminden bahsetmişlerdir. Çalışmaya katılan bir okul öncesi öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Sınıf yönetiminde etkinlikler ne kadar doğru ve planlı yapılırsa o kadar iyi sonuçlar elde edilir. Her şeyi bir plana göre yapmak sınıfın düzenini tam olarak sağlamada kolaylık oluşturur. K5

2.3. Sınıf içi iletişim ve ilişkiler

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarından 10'u sınıf yönetiminde sınıf içi iletişim ve ilişkilerin öneminden bahsetmişlerdir. Çalışmaya katılan bir okul öncesi öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Sınıf yönetiminin tamamen çocukların birbirleri ile olan ilişkileri ve iletişimleri olduğunu düşünüyorum. Ne kadar iyi bir ilişki ve iletişim varsa o kadar iyi sınıf yönetimi olur. K21

2.4. Davranış yönetimi

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarından 14'ü sınıf yönetiminde davranış yönetiminin öneminden bahsetmişlerdir. Çalışmaya katılan iki okul öncesi öğretmen adayının görüşleri şu şekildedir:

Sınıf yönetiminin amacı istenmedik davranışları azaltıp (zamandan tasarruf sağlayarak), etkinlik planlarını uygulamada, sınıf içi ilişkileri düzeltmede zaman kazanmak ve süreci verimli geçirmektir. Öğretmenin çocuklara kazandırmak istediği sosyal becerilerde durum ve ortamların etkisini en aza indirmektir. K9

Sınıf yönetimi çocuklarda istedik davranışların pekiştirilmesi ve istenmedik davranışların azaltılıp ortadan kaldırılması amacıyla öğretmen ve öğrencinin iş birliği içinde yönettiği süreçtir. K12

2.5. Zaman yönetimi

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarından üçü sınıf yönetiminde zaman yönetiminin öneminden bahsetmişlerdir. Çalışmaya katılan bir okul öncesi öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Sınıf yönetiminin en önemli noktası zamanı doğru kullanmak ve yönetmektir. Zamanı doğru kullanmak hem öğretmenin daha az efor harcamasını, hem de çocukların sürecin içinde rahatlıkla devam etmesini sağlayacaktır. Örneğin 15 dakika yapılması gereken bir etkinliği öğretmen ısrarla 45 dakika yapıyorsa bu çocukların dikkat sürelerini aşacak ve onların dağılmalarına neden olacaktır. Bunun sonucunda da sınıfta sorunlar yaşanacaktır. K8

3. SONUÇ ve TARTIŞMA

Çalışmanın sonunda, sınıf yönetiminde fiziksel çevrenin/ortamın düzenlenmesi, etkinliklerin planlanması ve uygulanması, sınıf içi iletişim ve ilişkiler, davranış yönetimi ve zaman yönetiminin önemli olduğu belirlenmiştir. İra (2004) yaptığı çalışmanın sonucunda etkili sınıf yönetiminde, sınıftaki ilişki düzeninin öğrencilerle birlikte oluşturulması, sınıftaki olayların sonuçlarından çok nedenlerinin üzerinde durulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Celep (2004) ve İpşir (2002) tarafından yapılan çalışmalar, etkili bir sınıf yönetiminin, öğretmenin öğrencilerle kuracağı olumlu iletişim ve güçlü ilişkilerle doğrudan bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda öğretmenlerin, öğrencileriyle kuracakları iletişime temel oluşturan değerler ve ilişkiler konusunda hem doğru hem de yeterli bilgiye sahip olmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, olumlu iletişim temelinde yapılandırılan bir öğretim sürecinin, öğretmen-öğrenci arasındaki karşılıklı güven ve empatinin güçlenmesine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın bulguları da ilgili araştırmaların sonuçlarını destekler niteliktedir. Başar (1999) ve Gündüz'ün (2004) yapmış oldukları çalışmalarda ortaya koydukları sınıf yönetiminin beş boyutu (sınıf ortamının fiziksel düzeni, plan-program, sınıfta ilişkilerin düzenlenmesi, davranış düzenlemeleri ve süre kullanımına ilişkin etkinlikler) çalışmanın bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

4. ÖNERİLER

Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda, gelecekte yapılacak araştırmalarda sınıf yönetiminin farklı boyutlarının daha derinlemesine incelenmesi önerilmektedir. Özellikle, okul öncesi eğitimde sınıf yönetiminin dijital teknolojilerle desteklenmesi, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamalı eğitim programlarının etkisi ve farklı sosyo-kültürel bağlamlarda sınıf yönetimi stratejilerinin karşılaştırmalı analizi üzerine çalışmalar yapılabilir. Ayrıca, öğretmenlerin sınıf yönetimi konusundaki öz-yeterlik algılarının ve bu algıların öğrenci başarısı ile ilişkisini ele alan nicel ve nitel araştırmaların alanyazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, İ. ve İpek, C. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ve tükenmişlik düzeyleri. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(23), 247-273.
- Aküzüm, C. ve Altunhan, M. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile kaynaştırma eğitimi yeterliklerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 779-802. <https://doi.org/10.14582/DUZGEF.1845>
- Akyol, T. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile çocukların katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 85, 453-468.
- Aydın, A., Slevitopu, A. ve Kaya, M. (2018). Sınıf yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 41-56. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.-382251>
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Ansiklopedik Eğitim ve Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Anı.

- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Celep, C. (2004), *Sınıf yönetimi ve disiplini* Ankara: Anı
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (4nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage
- Evertson, C. M. ve Weinstein, C. (2006). Classroom Management as a field of inquiry. C. M. Evertson ve C. Weinstein (Ed.), *Handbook of Classroom Management: Research, Practice, and Contemporary Issues* içinde (s. 3-15). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Finger, J. ve Bamford, B. (2010). *Sınıf yönetimi stratejileri öğretmen klavuzu*. (Çev. Ed. T. Karaköse). Ankara: Nobel.
- Gündüz, H. B. (2004). *Eğitim okul ve sınıf yönetimi*. (Ed. Şule Erçetin ve Çağatay Özdemir). Asil Yayın Dağıtım, Ankara: Anı
- İra, N. (2004). Etkili sınıf yönetimi ve aktif öğrenme. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 310, 34-39.
- İpşir, D. (2002). Sınıf yönetiminde öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilmenin ve olumlu sınıf ortamı yaratmanın rolleri. *Milli Eğitim*, 153-154, 86-97.
- Küçükahmet, L. (2012). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem akademi.
- Laut, J. (1999). *Classroom management: Beliefs of preservice teachers and classroom teachers concerning classroom management styles*. Fall Teachers Education Conference, Charleston, SC, October, Database: ERIC.
- Öztürk, Y., Gangal, M. ve Beşken Ergişi, M. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının eğitimlerinin sınıf yönetimi ve stratejileri üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 224-238. <https://doi.org/10.17556/jef.03025>
- Şahin Sak, İ. T. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ile ilgili öz-yeterlik inançları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 101-120.
- Yalçınkaya, M. ve Tonbul, Y. (2002). İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine ilişkin algı ve gözlemler. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 76-96.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE GELİŞİME UYGUN UYGULAMALAR: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

Öğretim Görevlisi, Betül Kübra ŞAHİN YONCA

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, kbsahin@gmail.com - 0000-0002-1495-2227

ÖZET

Okul öncesi eğitim, çocukların ihtiyaçlarına uygun olarak planlanan uygulamalarla onların tüm gelişim alanlarını desteklemeyi hedefler. Gelişime uygun uygulamalar, çocukların bireysel farklılıklarını dikkate alarak öğrenme sürecini daha etkili hale getiren yaklaşımlardır. Bu uygulamalar, hem çocuğun doğal merakını canlı tutmayı hem de onların yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Okul öncesi öğretmen adaylarının bu süreçte sahip olduğu anlayış ve yaklaşımlar, mesleki yeterliliklerinin önemli bir göstergesidir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının gelişime uygun uygulamalara bakış açılarının incelenmesi, erken çocukluk eğitimi alanındaki uygulamalara yeni bir perspektif kazandırabilir. Bu amaçla bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının bakış açısından okul öncesi eğitim sınıflarında gelişime uygun uygulamaları incelemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim deseninde hazırlanmıştır. Olgu bilim çalışmalarında bireylerin deneyimleri ve görüşleri kendi bakış açılarından açıklanmaya ve dolayısıyla motivasyonları ve davranışları daha net bir şekilde anlaşılmasına çalışılmaktadır. Çalışmanın katılımcıları, amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 18 okul öncesi öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmanın verileri, ikisi okul öncesi öğretmen adaylarının demografik özelliklerini öğrenmeye, bir soru ise deneyimlerini anlamaya yönelik toplam 3 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Veri analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları, ICSAS 1. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi ve Çocuk Gelişimi Kongresi'nde tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gelişime uygun uygulamalar, okul öncesi öğretmen adayları, görüşler

GİRİŞ

Gelişime Uygun Uygulamalar, erken çocukluk eğitiminde özel bir programdan ziyade, temel ilke ve uygulamalar için bir çerçeve sunmaktadır (Wortham, 2006). Bu yaklaşım, çocukların tüm gelişim alanlarını kapsayarak onların bireyselliğini ve benzersizliğini göz ardı etmeyen, zengin yaşantı deneyimleriyle öğrenmeyi teşvik eden bir eğitim anlayışını benimsemektedir. Gelişime Uygun Uygulamalar'ın temelleri üç ana başlık üzerine inşa edilmiştir.

Bunlardan ilki, gelişim ve öğrenmedeki ortaklıklardır. Çocukların gelişimsel ihtiyaçları bireysel ve toplumsal farklılıklar, kültür ve deneyimler doğrultusunda şekillenmekte olup, eğitim programlarında bu unsurlar dikkate alınmalıdır. Özellikle oyun, çocuklar için evrensel bir

öğrenme dili olarak kabul edilmekte ve bu dilin eğitim süreçlerinde desteklenmesi önerilmektedir (NAEYC, 2020). İkinci olarak, bireysellik kavramı ele alınmaktadır. Çocukların bireysel tercihleri, öğrenmeye yönelik ilgi ve motivasyonları ile yaşam deneyimleri farklılık göstermektedir. Bu bağlamda, okul öncesi öğretmenlerinin çocukları bireysel olarak değerlendirmesi, aile ortamlarının çeşitliliğini göz önünde bulundurarak sınıf içindeki uyumu sağlaması gerekmektedir. Son olarak, ortak gelişim ihtiyaçları vurgulanmaktadır. Çocuklar farklı aile yapılarında yetişmelerine rağmen ortak bir sınıf ve toplumsal yapı içinde bir araya gelmektedir. Gelişime Uygun Uygulamalar, eğitimcilerin bu farklılıkları dikkate alarak çocukların gelişimini en üst düzeyde desteklemelerini ve farklılıkların kesişim noktalarını belirleyerek uygun eğitim uyarlamaları yapmalarını önermektedir (NAEYC, 2020).

Gelişime uygun uygulamalara yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde (Brown, 2020; Demircan ve Tantekin Erden, 2015; Erdiller ve McMullen, 2003; Hedge vd., 2014; Kim ve Han, 2015; McMullen vd., 2005; Özoek Bulut, Çelik Kahraman ve Yıldırım, 2023; Soyalp, 2019; Suk Lee vd., 2006) okul öncesi öğretmenleri ile yapılmış çalışmalar bulunmuştur. Fakat okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimde gelişime uygun uygulamalar ile ilgili görüşlerini incelemektir.

ARAŞTIRMA VE BULGULAR

5. YÖNTEM

5.1. Araştırma Deseni

Bu olgubilim (fenomenoloji) çalışmasında, gelişime uygun uygulamalara ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının bakış açıları incelenmiştir. Sınıf ortamının fiziksel düzenlemesi, erken çocukluk eğitiminde öğrenme süreçlerini doğrudan etkileyen önemli bir bileşendir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının bu konudaki algıları, deneyimleri ve önerileri, sınıf ortamının daha etkili ve işlevsel hâle getirilmesine yönelik önemli ipuçları sunmaktadır. Olgubilim çalışmaları, bireylerin farkında olduğu ancak derinlemesine incelenmesi gereken olgulara odaklanarak, öznel deneyimlerin ve algıların daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda, araştırma sürecinde, incelenen olguyu doğrudan deneyimlemiş, bu deneyimlerini anlamlandırabilecek ve ifade edebilecek bireylerle çalışılması esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

5.2. Katılımcılar

Çalışmanın katılımcılarını, 18 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların 16'sı kadın, 2'si erkek olup, yaş dağılımları çeşitlilik göstermektedir. Yaş aralığı 20 ile 27 arasında değişmekte olup, katılımcılar şu şekilde dağılmaktadır: 20 yaşında 2 kişi (n=2), 21 yaşında 1 kişi (n=1), 22 yaşında 6 kişi (n=6), 23 yaşında 5 kişi (n=5), 26 yaşında 1 kişi (n=1) ve 27 yaşında 3 kişi (n=3). Bu dağılım, çalışmanın örnekleminde farklı yaş gruplarından öğretmen adaylarının yer aldığını göstermektedir.

5.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, katılımcıların deneyimlerini, düşüncelerini, duygularını ve bilgilerini derinlemesine anlamak ve doğrudan alıntılar yoluyla görüşlerini yansıtabilme amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veri toplanmıştır (Creswell, 2013). Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacıya belirli bir çerçevede ilerleme olanağı sağlarken, katılımcıların bireysel deneyimlerini daha ayrıntılı ifade etmelerine de imkân tanımaktadır. Bu yöntem, hem araştırma sorularına sistematik yanıtlar almayı hem de katılımcıların kişisel yorumlarını derinlemesine incelemeyi mümkün kılmaktadır. Görüşme formunun hazırlanma sürecinde, öncelikle ilgili alanyazın kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve konuya dair teorik çerçeve oluşturulmuştur (Abu-Jaber, Al-Shawareb ve Gheith, 2010; Bredekamp ve Copple, 1997; Copple ve Bredekamp, 2009; Hegde, Sugita, Crane-Mitchell ve Averett, 2014). Bu süreçte, okul öncesi eğitimde okul öncesi öğretmen adaylarının gelişime uygun uygulamalar ile ilgili görüşlerini incelemeyi temel alınarak görüşme soruları şekillendirilmiştir. İlk aşamada, görüşme formu biri katılımcıların demografik bilgilerine, ikisi ise araştırmanın amacına yönelik olmak üzere toplam dört sorudan oluşan bir taslak hâlinde hazırlanmıştır.

Hazırlanan taslak, okul öncesi eğitim alanında uzman ve nitel araştırmalar konusunda deneyimli üç öğretim üyesinin değerlendirmesine sunulmuş ve bu süreçte formun içerik ve kapsam geçerliliği incelenmiştir. Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda, araştırmanın amacına yönelik bir soru çıkarılmış, demografik bilgilerle ilgili ek bir soru eklenmiştir. Böylece, formun katılımcılardan daha yapılandırılmış ve amaca yönelik veri elde etmesini sağlayacak şekilde revize edilmesi sağlanmıştır. Daha sonra, revize edilen taslak formun uygulanabilirliğini ve anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla, araştırmaya dâhil edilmeyen üç okul öncesi öğretmen adayı ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşme sürecinde, soruların açık ve anlaşılır olup olmadığı, katılımcılar tarafından nasıl yorumlandığı ve görüşme sürecinin verimli ilerlediği değerlendirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda elde edilen geri bildirimler doğrultusunda, görüşme formunda bazı ifadeler yeniden düzenlenmiş ve gerekli revizyonlar yapılarak form son hâline getirilmiştir. Sonuç olarak görüşme formu, ikisi katılımcıların demografik bilgilerini belirlemeye, biri ise okul öncesi öğretmen adaylarının gelişime uygun uygulamalara ilişkin görüşlerini anlamaya yönelik olmak üzere toplam üç sorudan oluşmaktadır. Böylece, araştırmada elde edilen verilerin sistematik ve kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi amaçlanmıştır.

5.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinin başlangıcında, araştırmanın amacı ve kapsamı okul öncesi öğretmen adaylarına ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, böylece katılımcıların araştırmaya bilinçli bir şekilde dâhil olmaları sağlanmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 18 öğretmen adayı belirlenmiş ve bu süreçte etik ilkeler gözetilerek, katılımcılara gönüllü katılımın esas olduğu ve istedikleri takdirde araştırmadan çekilebilecekleri bilgisi verilmiştir. Görüşmeler, katılımcıların akademik ve kişisel programları göz önünde bulundurularak, onların uygun olduğu zaman dilimlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, katılımcıların görüşlerini en açık ve rahat şekilde ifade edebilmeleri için samimi ve güvenli bir ortam oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Görüşmelerin doğruluğunu ve güvenilirliğini artırmak amacıyla, katılımcıların yazılı ve sözlü izinleri alınarak sesli kayıtlar tutulmuş, böylece elde edilen verilerin daha sağlıklı bir şekilde analiz edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, katılımcıların mahremiyetini ve gizliliğini koruma

ilkesine bağlı kalınarak, tüm veriler anonimleştirilmiş ve etik kurallar çerçevesinde saklanmıştır.

5.5. Veri Analizi

Veri analizi sürecinde, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. İçerik analizi, elde edilen verilerin sistematik ve derinlemesine incelenmesini sağlayarak, araştırmanın amacına uygun olarak anlamlı temalar ve boyutlar oluşturulmasına olanak tanımaktadır. Bu yöntem, katılımcılardan elde edilen verilerin yalnızca yüzeysel bir tasvirini sunmakla kalmayıp, aynı zamanda araştırma konusu ile ilgili önceden fark edilmemiş veya yeterince ele alınmamış kavramların ve ilişkilerin ortaya çıkarılmasına da katkı sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Yapılan analiz sonucunda bir ana tema belirlenmiştir:

- Gelişime Uygun Uygulamalar

5.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Çalışmada inandırıcılığın sağlanması amacıyla uzman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın farklı aşamalarında, hem okul öncesi eğitim alanında hem de nitel araştırmalar konusunda deneyim sahibi bir uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca, toplanan veriler temize çekilip düzenlendikten sonra, eksik ya da anlaşılmayan bölümler ve katılımcıların eklemek istedikleri hususlar hakkında katılımcılara sorular yöneltilerek katılımcı teyidi alınmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

6. BULGULAR

6.1. Gelişime Uygun Uygulamalar

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının tamamına yakını (n=15) gelişime uygun uygulamalarda çocuğun yaşının öneminden bahsetmişlerdir. Yarisına yakını çocukların bireysel farklılıklarından (n=12) ve sosyal çevrenin öneminden (n=11) söz etmişlerdir. Bunların dışında çocukların hazırbulunuşlukları (n=3) ve etkinlikler (n=2) üzerinde duran okul öncesi öğretmenleri de olmuştur. Birer katılımcıda gelişime uygun uygulamalarda çocukların cinsiyetlerinin, sınıftaki materyallerin, çocukların kıyafetlerinin, çocukların fiziksel özelliklerinin, öğretmen ve çocuk arasında olan ilişkinin ve son olarak çocukların aktif katılımının öneminden bahsetmişlerdir. Bu görüşlerle ilgili bazı katılımcıların ifadeleri şu şekildedir.

Gelişime uygun uygulamalar, okul öncesi çocuklarının yaşı, bireysel farklılıkları ve sosyal-kültürel özellikleri yani çocuğun bulunduğu çevredir. Ben çocuğun yaşını bilmeden bireysel farklılıklarını göz önüne almadan ve aynı şekilde çocuğun yaşadığı çevreyi bilmeden etkili bir okul öncesi eğitimi veremem. K2

Okul öncesinde gelişime uygun uygulamalardan kasıt bence çocuğun yaşına uygun, bireysel farklılıklarını dikkate alarak sosyal kültürel çevresini dikkate alacak şekilde öğrenme ortamı etkinliklerinin planlanması, fiziksel ortamın düzenlenmesi, çocuk-öğretmen arasında ki iletişimin düzenlenmesi için bu faktörleri dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum. K7

Gelişime uygun uygulamalar denildiğinde; yaş, bireysel farklılıklar ve sosyal-çevresel faktörler aklıma geliyor. Çocuğu yakından tanımak ve uygun bir süreç planlamak daha

sağlıklı sonuçlar doğurur. Çocuğun bu üç alanına odaklanıp, buna göre kendimize ve çocuğa bir yol çizmek, ona bu yolda rehberlik etmek ve yol göstermektir. K9

Eğitim verdiğimiz çocukların yaşlarını, bireysel farklılıklarını, sosyal kültürel çevrelerini göz önüne alarak onlara eğitim vermek, çocuğu merkeze alan yöntem ve teknikler kullanmalıyız. Her çocuğun aynı özelliklere sahip olmadığını, her etkinliğin her yaşa uygun olmadığını bilerek hareket etmeliyiz. Kültürün insan üzerinde büyük etkisinin olduğunu farkında olarak onlara yaklaşılmalıdır. K14

Yapılan etkinliklerin ve uygulamaların çocukların yaş gruplarına uygun olması ve çocukların bu etkinlik ve uygulamalarda tüm gelişim alanlarını desteklemek ayrıca çocukların etkinlik ve uygulamalarda aktif olmaları. İstenilen davranışları kazanmalıdırlar. K17

7. SONUÇ ve TARTIŞMA

Çalışmaya katılan okul öncesi öğretmen adayları, gelişime uygun uygulamalarda en çok çocuğun yaşını vurgularken, bireysel farklılıklar, sosyal çevre, hazırbulunuşluk, etkinlikler, cinsiyet, sınıf materyalleri, kıyafetler, fiziksel özellikler, öğretmen-çocuk ilişkisi ve aktif katılım gibi faktörlerin de önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Gelişime Uygun Uygulamalar, çocukların gelişim ve öğrenme süreçlerini belirleyen temel ilkeleri vurgulamaktadır. Çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişim alanları birbirleriyle etkileşim içindedir ve gelişim süreci bireysel farklılıklar gösterebilmektedir. Öğrenme ve gelişimde kritik dönemler bulunmakta ve bu dönemlerde edinilen deneyimler süreci doğrudan etkilemektedir. Gelişim, daha karmaşık ve organize bir yapıya doğru ilerlerken, sosyal ve kültürel bağlamlardan da etkilenmektedir. Çocuklar, fiziksel ve sosyal deneyimlerine bağlı olarak aktif bir şekilde öğrenmekte ve bu süreçte biyolojik olgunlaşma ile çevresel etkenler önemli bir rol oynamaktadır. Oyun, çocukların gelişimini destekleyen temel araçlardan biri olup, onların becerilerini sergilemelerine ve öğrenmelerine katkı sağlamaktadır. Ayrıca, çocukların farklı öğrenme biçimleri olduğu göz önünde bulundurularak, eğitim ortamlarının bireysel farklılıkları destekleyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Bredenkamp & Copple, 1997). Çalışmanın sonuçları bu ilkeler ile paralellik göstermektedir.

Bu bulgular doğrultusunda, okul öncesi eğitimde gelişime uygun uygulamaların daha etkili olması için öğretmenlerin bireysel farklılıkları, sosyal çevreyi, hazırbulunuşluğu ve aktif katılımı daha fazla dikkate alarak planlama yapmaları önerilir. Ayrıca, sınıf ortamında materyal seçimi, çocukların fiziksel özellikleri, kıyafetleri ve öğretmen-çocuk etkileşimi gibi unsurların da göz önünde bulundurulması, eğitim süreçlerinin niteliğini artırabilir.

KAYNAKÇA

Abu-Jaber, M., Al-Shawareb, A., & Gheith, E. (2010). Kindergarten teachers' beliefs toward developmentally appropriate practice in Jordan. *Early Childhood Education Journal*, 38, 65-74.

- Bredenkamp, S. ve Copple, C. (1997). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs*. Washington, DC: NAEYC.
- Brown, A. L. T. (2020). *Developmentally appropriate practices: Do principals' beliefs matter?* (Unpublished doctoral dissertation). Wilkes University School of Education, Pennsylvania.
- Copple, C., & Bredenkamp, S. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs: Serving children from birth through age 8*. Washington, DC: NAEYC.
- Demircan, Ö. ve Tantekin Erden, F. (2015). Parental involvement and developmentally appropriate practices: A comparison of parent and teacher beliefs. *Early Child Development and Care*, 185(5), 209-225. doi:10.1080/03004430.2014.919493
- Erdiller, Z. B. ve McMullen, M. B. (2003). Turkish teachers' beliefs about developmentally appropriate practices in early childhood education. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 84-93.
- Hegde, A. V., Sugita, C., Crane-Mitchell L., & Averett, P. (2014). Japanese nursery and kindergarten teachers' beliefs and practices regarding developmentally appropriate practices. *International Journal of Early Years Education*, 22(3), 301-314. doi: 10.1080/09669760.2014.948390.
- Kim, H. K. ve Han, H. S. (2015). Understanding early childhood teachers' beliefs and self-stated practices about social competence instructional strategies in the context of developmentally appropriate practice: A comparison of preservice and in-service teachers in the United States. *European Early Childhood Education Research Journal*, 23(4), 476-496. doi:10.1080/1350293X.2015.1087152
- McMullen, M., Elicker, J., Wang, J., Erdiller, Z., Lee, S., Lin, C. ve Sun, P. (2005). Comparing beliefs about appropriate practice among early childhood education and care professionals from the U.S., China, Taiwan, Korea and Turkey. *Early Childhood Research Quarterly*, 20, 451-464. doi: 10.1016/j.ecresq.2005.10.005
- NAEYC. (2020). *Developmentally appropriate practice (DAP)*. https://www.naeyc.org/sites/default/files/globallyshared/downloads/PDFs/resources/position-statements/dap-statement_0.pdf
- Özok Bulut, N., Çelik Kahraman, S. ve Yıldırım, A. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin gelişime uygun uygulamalara yönelik inançları ile çok kültürlülüğe yönelik tutumları ve öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu University Journal of Education Faculty*, 7(3), 588-608. <https://doi.org/10.34056/aujef.1176125>
- Suk Lee, Y., Baik, J. ve Charlesworth, R. (2006). Differential effects of kindergarten teacher's beliefs about developmentally appropriate practice on their use of scaffolding following inservice training. *Teaching and Teacher Education*, 22, 935-945. doi: 10.1016/j.tate.2006.04.041
- Wortham, S. C. (2006). *Early childhood curriculum developmental bases for learning and teaching*. NJ: Pearson Merrill Prentice Hall.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.

FARKLI YAŞ GRUBUNDAN ÇOCUKLARIN AYNI SINIFTA EĞİTİM ALMALARINA İLİŞKİN EBEVEYN GÖRÜŞLERİ

Okul Öncesi Öğretmeni, Mizgin AYKUT

Millî Eğitim Bakanlığı, mizginaykut208@gmail.com - 0009-0007-1960-5500

Prof. Dr., İkbal Tuba ŞAHİN SAK

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ikbalsak@yyu.edu.tr - 0000-0002-9054-6212

ÖZET

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak planlanan bu çalışmanın amacı, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarına ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesidir. Katılımcılarını beş annenin oluşturduğu çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Veri analizi sonucunda, çalışmaya katılan annelerin, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almaları ile ilgili görüşlerinin genelde olumsuz olduğu, özellikle öğretmen ve çocuklar açısından birtakım zorlukları beraberinde getireceği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Anneler özellikle, çocukların yaş farklılıklarının gelişim anlamında da farklılıklara sebep olacağı ve buna bağlı olarak da sınıf yönetiminde zorluklar yaşanacağı üzerinde durmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: karma yaş grubu, ebeveyn görüşleri, okul öncesi eğitim.

1. GİRİŞ

Bireylerin, eğitim-öğretim alanındaki başarıları onların diğer alanlardaki başarılarına da etki etmektedir. Bu fikirden yola çıkıldığında, en temelden iyi bir eğitimin verilmesinin önemini ortaya çıkarmaktadır (Canbulat ve Tuncel, 2012). Bu da günümüz şartlarında, okul öncesi dönemde verilen eğitimi ön plana çıkarmaktadır. Çocuklar artık daha küçük yaşlardan itibaren akranlarıyla aynı ortamda eğitim almaya ve birbirleriyle daha fazla iletişim halinde olmaya başlamışlardır. Bu süreç, birçok gelişim alanı açısından hayati bir öneme sahiptir. Okul öncesi dönemde çocuklar, zamanlarının büyük bölümlerini okul öncesi eğitim kurumlarında akranlarıyla hatta bazı durumlarda ailelerinden bile daha fazla zaman geçirmektedirler. Bu

durum çocukların üzerinde hem olumlu hem olumsuz birçok etki bırakmaktadır (Uluyurt, 2012).

Okul öncesi dönemde uygulamalar şekillendirilirken göz önünde bulundurulması gereken bir nokta olan yaş, çocukların beceri ile anlama seviyelerinin kesin bir ölçütü olmasa bile çocukların ilgileri, ne konuda zorlandıkları ve neleri başarabilecekleri gibi konularda doğru beklentilerin oluşmasını sağlar (NAECH, 2009; akt. Köstelnik ve Sodermen, 2019). Örneğin okul öncesi dönem sürecine dahil olan üç-beş yaş çocuklarının dikkat süreleri kısadır. Yaş özelliklerinden dolayı sergiledikleri davranışların sonuçlarını kestiremezler. Bu durumda da kendilerini dış dünya tehlikelerinden korumaları zorlaşır (Özenç ve Çekirdekçi, 2013). Dört yaş çocukları daha çok, akranlarını memnun etme kaygısı taşımakta olup kelime hazinelerinin gelişmesine de bağlı olarak öfkelerini daha iyi ifade edebilmektedirler. Beş yaşındakiler ise gün içerisinde başlamış oldukları bir oyunu sonraki gün de devam ettirebilirler. Akran seçimi ve iş birliği yapabilir; empatik beceriler sergileyebilirler (Uluyurt, 2012).

Farklı yaşta çocukların aynı sınıfta ve tek bir öğretmenle eğitim görmesi karma yaş sınıflarını oluşturmaktadır (Berry, 2004). Bu uygulama farklı yaşların bir arada kategorize edilmesi olarak da bilinir. Farklı yaşların bir arada eğitim almaları, çocukları erken dönemlerinde kategorize etme konusunda eskiden süregelen sistemi değiştirmenin de bir yolu olarak kabul görür (Demetre, 1989; akt. Okutan, 2012). Örneğin; farklı yaşların bir arada eğitim almalarını destekleyen Montessori, 3-6 yaş arasındaki çocukların tamamını kategorize etmiştir. Bu sınıflarda büyük yaş grubu çocuklar kendilerinden küçük olan çocuklara rol model olma sorumluluğuna sahiptir. Bu doğrultuda hazırlanan çocuk merkezli bir uygulama ile karma yaşların birlikteliği ile eğitim verilir (Onur, 1995; akt. Okutan, 2012).

Bu çalışmanın amacı, farklı yaş gruplarından çocukların aynı sınıfta eğitim almalarına yönelik ebeveyn görüşlerinin ortaya koyulmasıdır. Literatürde karma yaş grupları ile ilgili yapılan çalışmalarında genellikle öğretmen görüşleri incelenmiştir. Konu ile ilgili ebeveyn görüşlerinin alınması, eğitimin vazgeçilmez paydaşı olan anne babaların görüşlerinin ortaya çıkması açısından önemlidir. Bu çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Ebeveynlerin farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almaları ile ilgili genel görüşleri nasıldır?
- Ebeveynlere göre, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarının çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?

- Ebeveynlere göre, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarının öğretmen üzerindeki etkileri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak hazırlanmıştır. Durum çalışmasının en önemli özelliği bir veya birden fazla durumun detaylı bir şekilde ele alınmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

2.2. Katılımcılar

Bu araştırmada katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile seçilmiştir. Ölçüt örnekleme temelde önceden hazırlanan belli kriterleri karşılayan durumlarda kullanılır. Bu kriterler araştırmacı tarafından hazırlanabilir ya da önceden hazırlanmış kriterlerin yer aldığı bir kriter listesi de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmada katılımcılar belirlenirken, çocukları karma yaş grubunda eğitim görmekte olan ebeveynlere ulaşılmıştır. Çalışmanın katılımcılarını çocuklarının yaşları beş ve altı yaş arasında değişen ve çocukları aynı sınıfta eğitim gören beş anne oluşturmuştur. Katılımcıların ikisinin çocuğu beş, üçünün ise altı yaşındadır. Ayrıca üç annenin çocuğu erkek, ikisinininki kızdır. Üç katılımcı ortaokul, ikisi katılımcı ise ilkökul mezunudur.

2.3. Veri Toplam Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış bir gözlem formu kullanılmıştır. Formun geliştirilmesi aşamasında bir alan uzmanından görüş alınmış; bir ebeveyn ile pilot görüşme yapılmıştır. Sonuç olarak görüşme formu, altısı ebeveynleri görüşlerini öğrenmeye yönelik açık uçlu, beşi kişisel bilgilerini öğrenmeye yönelik olmak üzere toplam 11 sorudan oluşmuştur.

2.4. Veri Toplam Süreci

Veri toplama sürecinin başında çalışmanın amacı annelere açıklanmış; çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen beş anne belirlenmiştir. Annelerin uygun olduğu zamanlarda kendileriyle görüşmeler yapılmış ve katılımcıların izni ile kaydedilmiştir.

2.5. Veri Analizi

Veri analizi sürecinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; elde edilen verilerin detaylı bir analizini gerektirir ve daha önce göze çarpmayan tema ve boyutların ön plana çıkarılmasına imkân tanır (Yıldırım, Şimşek, 2021).

Veri analizi sonucunda üç ana temaya ulaşılmıştır:

- Farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almaları ile ilgili genel görüşler
- Farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarının çocuklar üzerindeki etkileri
- Farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarının öğretmen üzerindeki etkileri

3. BULGULAR

3.1. Farklı Yaş Grubundan Çocukların Aynı Sınıfta Eğitim Almaları ile İlgili Genel Görüşler

Çalışmaya katılan annelere, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarını nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda üçü bu uygulamayı doğru bulmadıklarını dile getirmiş, bir anne karma yaş grubunda olmanın çocukları zorlayacağını belirtmiş; bir diğeri ise çocukların gelişime bağlı olarak bunun, olumlu ya da olumsuz olabileceğini ifade etmiştir. İki anne görüşlerini şu kelimelerle ifade etmişlerdir:

Aynı sınıfta olmalarını doğru bulmuyorum. Çünkü farklı yaş oldukları için arada bir sene oluyor. Bu bir sene de çocukların verilenleri daha farklı algulamalarına neden oluyor. Hani 5 yaşındaki bir çocukla 4 yaşındaki bir çocuk ile asla bir olmuyor. 5 yaşındaki çocuk daha akıllıdır, daha bilgilidir. Bir şeyleri hemen anlayabiliyor. Ama 4 yaş öyle değil. Uygun bulmuyorum ben. K₁

Çocuğun yeteneğine bağlı; kavrayışına, okumasına ve kendini ifade etmesine bağlı. Mesela bir çocuk arkadaşlarından geri kalmış olsa, diğerleri ile aynı yere varabilmesini biz de bekleyemeyiz. Ama eğer çocuk verilenleri güzel almışsa hem okulda olsun hem evde olsun bizim için sorun olmaz. K₂

3.2. Farklı Yaş Grubundan Çocukların Aynı Sınıfta Eğitim Almalarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Üç anne, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarının, büyük çocukların küçük çocuklara örnek olması gibi olumlu bir etkisi olabileceğini ifade ederken iki anne olumlu bir etkisi olacağını düşünmediklerini belirtmişlerdir. İki anne şunları söylemiştir:

Mesela 2 yaş grubu; küçüktür, kendini ifade edemez. Büyük olan baskın olabilir. Sözlü olsun sataşmalı olsun bir baskı uygular. Bu kesin. Ama iyi, akli başında bir çocuk varsa örnek olur. Küçükler onun arkasından gider; o şunu yaptı ben de bunu yapayım der. K₂

Mesela yaş grubu büyük olan çocuk, öğretmeni ile daha çok çabuk iletişime geçer, daha iyi anlaşır. Ama küçük yaş grubunun, öğretmen ile iletişimi biraz daha zor olur. Küçük yaş grubu büyük yaş grubuna yetişmekte zorlanır. Çünkü yaş farkları var. Bu nedenle ben yanlış buluyorum. Büyük yaş grubunun özgüveni daha yüksek olur. K5

Çalışmaya katılan annelerin tamamı çocukların yaşlarından da kaynaklı gelişim ve öğrenme farklılıklarının olumsuzluklara neden olacağını ifade etmişlerdir. Örneğin, yaşça büyük olan çocukların öğretmeni daha iyi daha çabuk anlayabileceklerini ve öğretmenle daha iyi iletişim kurabileceklerini, küçük çocukların ise bu konuda geri planda kalabilecekleri gibi üzerlerinde büyük çocukların baskısını da hissedebileceklerini dile getirmişlerdir. İki anne görüşlerini şu kelimelerle ifade etmişlerdir:

Mesela altı yaşındaki bir çocuk sürece daha çabuk alışır ve istenenleri daha çabuk anlamaya, yapmaya başlar. Ama üç yaşındaki bir çocuk daha doğru düzgün kalem tutmayı beceremez. Mesela daire çizmesi olsun, yazı yazması olsun, kalem tutması olsun tam yapamaz. Sınıftaki bazı çocuklar bir şeyler yapıyor sen yapamıyorsun; bu, haliyle etkiliyor çocuğu. Mesela benim oğlum biraz daha küçük. Çocuklar dalga geçiyor; sen büyümüyorsun, sen çok küçüksün. Üzülüyor. K3

Belki iletişimlerinde zorlanabilirler, anlayamayabilirler. O ondan büyük o andan küçük bir tek o olabilir. Anlayamayabilirler ama. Öğretmeni ile olan iletişimi bence iyidir ya. Bu sene gördük bence sizle ve küçükleri ile. Yani siz baş ettiyseniz onlarla bu sene. 4 yaşında beşe kadar kendi öz bakımını kendi başına yapamaz. Yani anne olmadan az önce dediğim gibi. Bence yapamaz kendi başına ya lavabo olsun, üst baş olsun bence yapamaz ya tek başına öz bakım zor gelir çocuk için tek başına. Özgüvenleri o büyüdükçe o özgüven daha gelişir ama küçükken mesela korkar, yani yaklaşamaz bir şeye özgüvensizlik verir onlara. K4

3.3. Farklı Yaş Grubundan Çocukların Aynı Sınıfta Eğitim Almalarının Öğretmen Üzerindeki Etkileri

Çalışmaya katılan annelerin tamamı, böyle bir durumun öğretmeni zorlayacağını, özellikle sınıf yönetimi konusunda birtakım sıkıntıları beraberinde getireceğini belirtmişlerdir. Örneğin annelerden K1, bir anne olarak bile dört yaşındaki bir çocuğu idare etmekte zorlandığını, okul öncesi dönem çocuklarının da bazı durumları anlamakta zorlandıklarını, bu nedenle de karma yaş grubunun olduğu sınıflarda öğretmenin anlatamamazlıktan kaynaklı sınıf yönetimi sorunları yaşayabileceğini ifade etmiştir. K5, öğretmenin, bütün çocukları bir tutarak etkinlikler

yapması mümkün olmayacağından zorlanacağını dile getirmiştir. K4 ise görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

Yaşı küçük olan çocuklar bazı şeyleri kendi başına yapamaz. Hep sürekli gelip öğretmenden bir şey ister; bu bence zorlar öğretmeni. Çocuklar anlayamazlar da... O der benim o der benim; sürekli hep bir kargaşa olur aralarında. [Yaş grubu farklı olunca] sınıfta biri yapar biri yapmaz, sonra öbürü de yapmak istemez o da yapmaz. Zor olur.

4. TARTIŞMA

Bu çalışmada, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almalarına ilişkin ebeveyn görüşleri incelenmiştir. Veri analizi sonucunda, çalışmaya katılan annelerin, farklı yaş grubundan çocukların aynı sınıfta eğitim almaları ile ilgili görüşlerinin genelde olumsuz olduğu, özellikle öğretmen ve çocuklar açısından birtakım zorlukları beraberinde getireceği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Anneler özellikle, çocukların yaş farklılıklarının gelişim anlamında da farklılıklara sebep olacağı ve buna bağlı olarak da sınıf yönetiminde zorluklar yaşanacağı üzerinde durmuşlardır. Bayat (2015) öğretmenlerin, sınıflarındaki 60-66 aylık çocukların 72 aylık çocuklara oranla yapılan sınıf içi faaliyetlerden geri kaldıkları, çabuk sıkıldıkları ve kazanımları edinmede geride kaldıkları şekilde görüş bildiklerini belirtmiştir. Her ne kadar yaş farkının az olmasının birtakım gelişim farklarının da daha az olmasını sağlayacağı ifade ediliyor olsa da (Uluyurt, 2012), çocukların deneyimlerinin ve sosyal çevrelerinin de gelişim özelliklerini önemli ölçüde şekillendirip çeşitlendirileceği göz ardı edilmemelidir.

Ancak literatürde karma yaş grubu uygulamasının olumlu yönleri de vurgulanmaktadır. Örneğin, Aksoy'un (2020) karma yaş eğitimi savunan Montessori yaklaşımıyla ilgili Montessori sertifikasına sahip ve en az 5 yıldır bu yaklaşımı uygulamakta olan öğretmenlerin görüşlerini incelediği çalışmasında bir öğretmen, Montessori sınıflarında uygulanan karma yaş grubu eğitimi ile çocukların, iş birlikçi, yardımsever ve lider olma becerilerinin geliştiğini, çocukların birbirinden daha iyi öğrendiklerini, doğal ev ortamında kardeşler birbirinden nasıl öğreniyorsa, Montessori sınıflarında da çocukların birbirinden öğrendiklerini aktarmıştır. Bu noktada, farklı yaş grubundan olan çocukların birbirinden en etkili şekilde faydalanabilmeleri için öğretmenin uygulamalarının önemli bir rolü olacağı göz ardı edilmemelidir. Örneğin Aksoy'un (2020) çalışmasında, çalışmamıza katılan annelerin söylediklerine paralel şekilde, Montessori sınıfındaki çocukların aynı yıl doğumlu olmadığı ve buna bağlı olarak da her birinin ilgi, beceri ve hazırbulunuşluklarının farklı olduğu vurgulanmıştır. Ancak bu durumdan yarar

sağlanması, öğretmenlerin her bir çocuğu ayrı ayrı tanıyarak bu farklılıkları bir avantaja çevirmeleri ile mümkündür (Aksoy, 2020).

Bu bulgular ışığında, okul öncesi öğretmenlerine karma yaş uygulamasının avantajları ve bu gruplarda uygulanabilecek etkinlikler ile ilgili eğitimler verilebilir. Karma yaş grupları oluşturulurken çocukların takvim yaşı ile birlikte gelişim özelliklerinin de dikkate alındığı düzenlemeler yapılabilir. Farklı yaş gruplarından çocukların eğitim alacakları sınıflarda, fiziksel ortamın, materyal ve görsellerin de farklı yaşta çocuklara hitap edecek şekilde düzenlenmesi sağlanabilir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda karma yaş uygulamasının uygulandığı sınıflarda uzun süreli gözlemler ve karma desen araştırmaları yoluyla derinlemesine incelemeler yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, P. (2020). Montessori Yaklaşımının Uygulandığı sınıflarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin Montessori yaklaşımının “farklı, güçlü ve zorlayıcı yanları”na ilişkin görüşleri: Amerika ve Türkiye örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(10), 278-309.
- Bayat, S. (2015). İlkokuma yazma öğretiminde 60-66 aylık çocuklar ile ilgili yaşanan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Derneği*, 2015(4), 172-185.
- Berry, C. (2004). *Mixed age classes in urban primary schools: Perceptions of headteachers*. <http://multigrade.ioe.ac.uk/fulltext/fulltextBerrymixedage.pdf>
- Canbulat, A. N., & Tuncel, M. (2012). Birinci sınıf öğretimine bütünsel yaklaşım ve öğretimde bireyselleştirme çalışmaları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 31-60.
- Köstelnik, J. M., & Sodermen, A. K. (2019). *Gelişime uygun uygulamalar*. (Çev. Ed. Emine Ahmetoğlu ve İbrahim Hakkı Acar). Ankara: Nobel Yayınları.
- Okutan N. Ş, (2012). *Karma ve izole yaş gruplarında verilen okul öncesi eğitiminin 4-6 yaş grubu çocuklarının gelişim özellikleri ve yaratıcılık performanslarına etkisinin incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Özenç M., & Çekirdekçi, S. (2013). İlkokul 1. sınıfa kaydolan okul öncesi dönem çağındaki öğrencilerin (60-69 ay) yaşadıkları sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 172-192.

Uluyurt, F. (2012). *Bazı değişkenlere göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının akran ilişkileri*. Selçuk Üniversitesi: Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.

Yıldırım A. & Şimşek H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemler*. Ankara: Seçkin

PROSOSYAL DAVRANIŞ PSIKOEĞİTİM PROGRAMININ 5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ PROBLEMLİ DAVRANIŞLARI VE ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİ

Dr., Burcu BAĞCI ÇETİN

Milli Eğitim Bakanlığı, burcu.bagci.09@hotmail.com – 0000-0002-7708-8974

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, prososyal davranış gelişimini desteklemek amacıyla tasarlanmış prososyal davranış psikoeğitim programının 5-6 yaş aralığındaki çocukların problem davranışlarını ve öz düzenleme becerilerini nasıl etkilediğini araştırmaktır. Deneysel araştırma yöntemi kullanılan araştırmada öntest sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılının 2. Döneminde okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubu çocuklardan 16 öğrenci deney grubunu, 18 öğrenci kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırmada deney ve kontrol gruplarındaki çocuklara sınıf öğretmenleri tarafından Okul Öncesi Eğitim Programı uygulanmaya devam edilirken, ayrıca deney grubundaki çocuklara prososyal davranış psikoeğitim programı uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, Okul Öncesi ve Anaokulu Davranış Ölçeği'nin Problemlili Davranış alt ölçeği ve 4-6 Yaş Çocuklar İçin Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma bulgularında, deney ve kontrol grubu çocuklarının dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-davranış, engelleyici kontrol-duygu alt boyutları ve öz-düzenleme becerileri toplamı sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki çocukların sorunları ifade etme problemi, öğrenme problemi alt boyutları ve problem davranış toplamı sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Deney grubu çocuklarının engelleyici kontrol-duygu alt boyutu ve öz-düzenleme becerileri toplamına ilişkin ön test ve son test puan ortalamaları arasında pozitif sıralar lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Deney grubu çocuklarının sorunları ifade etme problemi, öğrenme problemi ve problem davranış toplamı değerlerine ilişkin ön test ve son test puan ortalamaları arasında negatif sıralar lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Deney grubunda incelenen değişkenlerde dokuz haftalık eğitimden sonra anlamlı iyileşmeler kaydedilmesi, çocukların öz-düzenleme becerilerini geliştirmek, sosyal-duygusal yeterliliklerini artırmak ve problem davranışlarını azaltmak için erken çocukluk sınıflarında yaşa uygun programların uygulanmasının etkinliğini ve uygulanabilirliğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler : Çocuk, problem davranış, prososyal davranış, öz-düzenleme.

EFFECT OF PROSOCIAL BEHAVIOR PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON PROBLEM BEHAVIORS AND SELF-REGULATION SKILLS OF 5-6-YEAR-OLD CHILDREN

Dr., Burcu BAĞCI ÇETİN

Ministry of National Education, burcu.bagci.09@hotmail.com – 0000-0002-7708-8974

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate how a prosocial behavior psychoeducation program designed to support the development of prosocial behavior affects the problem behaviors and self-regulation skills of children aged 5-6. In the research using the experimental research method, a quasi-experimental design with a pretest-posttest control group was used. The experimental group consisted of 16 students and the control group consisted of 18 students from the 5-6 age group who were continuing pre-school education in the 2nd semester of the 2023-2024 academic year. In the research, the Pre-School Education Program continued to be applied to the children in the experimental and control groups by their classroom teachers, while the prosocial behavior psychoeducation program was also applied to the children in the experimental group. The data of the study were collected using the Problem Behavior subscale of the Preschool and Kindergarten Behavior Scale and the Self-Regulation Skills Scale for 4-6 Year Old Children. In the research findings, no statistically significant difference was observed between the post-test score averages of the experimental and control group children in terms of attention, working memory, inhibitory control-behavior, inhibitory control-emotion subdimensions, and self-regulation skills. No statistically significant difference was found between the posttest mean scores of the children in the experimental and control groups for the problem of expressing problems, learning problem sub-dimensions and problem behavior total. It was determined that there was a significant difference in favor of positive ranks between the pretest and posttest mean scores of the children in the experimental group for the inhibitory control-emotion sub-dimension and self-regulation skills total. It was determined that there was a significant difference in favor of negative ranks between the pretest and posttest mean scores of the children in the problem of expressing problems, learning problem and problem behavior total values. The fact that significant improvements were recorded in the variables examined in the experimental group after nine weeks of training shows the effectiveness and feasibility of implementing age-appropriate programs in early childhood classes to develop children's self-regulation skills, increase their social-emotional competence and reduce problem behaviors.

Keywords : Child, problem behavior, prosocial behavior, self-regulation.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARIN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Dervişe AMCA TOKLU

Yakın Doğu Üniversitesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
dervise.amca@neu.edu.tr

ORCID No: 0000-0003-2336-1741

Prof. Dr. Filiz ERBAY

KTO-Karatay Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü
filiz.erbay@karatay.edu.tr

ORCID No: 0000-0002-9766-8570

Prof. Dr. Umut AKÇIL

Yakın Doğu Üniversitesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
u.akcil@neu.edu.tr

ORCID No: 0000-0002-5703-9630

ÖZET

Bu araştırmada okul öncesi eğitime devam eden çocukların çocuk haklarına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu KKTC’nde okul öncesi eğitime devam eden 5 yaş grubu çocuklar arasından 87 çocuk oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Scamper tekniğinin kullanıldığı bu çalışmada çocuklar’a “Bir Hak Olsan Bu Hangisi Olurdu?”, “Sana Göre Çocuk Hakları Ne Demek?”, “Çocuk Hakları Olmasaydı Ne Olurdu?”, “Bütün Haklar Yetişkinler İçin Olsaydı Nasıl Olurdu?” vb. sorular sorularak görüşleri alınmış ve cevaplar yazılı olarak görüşme formlara eklenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, bir hak olsan bu hangisi olurdu sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; “oyun, eğlence, barınma, ve korunma hakkı” olduğu, sana göre çocuk hakları ne demek sorusuna; “oyun oynayabilmek, mutlu olmak, yemek yemek ve sevilme” yönünde ifadelerde buldukları, bütün haklar yetişkinler için olsaydı nasıl olurdu sorusuna verilen cevaplar; “mutsuz olurum, kızgın olurum, yetişkin olmak isterdim” yönünde cevaplar verdikleri ve sorular arasında yer alan çocuk hakları olmasaydı ne olurdu sorusuna yönelik cevaplar incelendiği zaman ise; bisiklet süremezdim, sesimi duyuramazdım, ağlardım, arkadaşlarım olmazdı yönünde algılara sahip oldukları saptanmıştır. Yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiği zaman; okul öncesi dönem çocukların, çocuk haklarına yönelik algıların tam anlamıyla sağlanamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakkı, Çocuk Eğitimi, Kritik Dönem, Sürdürülebilirlik

ERGENLERİN POPÜLERLİK ALGILARI İLE İNTERNETTE YABANCILARLA ETKİLEŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Öğrencisi Çiğdem SABUNCU¹

Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
cigdem_2068sabuncu@icloud.com, 0009-0003-1087-5070

Doç. Dr. Yaşar BARUT²

Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
ybarut@omu.edu.tr, 0000-0003-1602-2477

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA³

Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
scankaya@omu.edu.tr, 0000-0001-8056-1892

ÖZET

Bu araştırmanın amacı ergenlerin popülerlik algıları ile internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 14-17 yaş arası ergen bireyler oluşturmaktadır. Örneklemi ise, bu evren içerisinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 341 ergen birey oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, “Kişisel Bilgi Formu”, “Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği” ve “İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, erkek ergen bireylerin popülerlik algıları, kadın ergen bireylere kıyasla daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Yüksek gelir grubunda yer alan ergen bireylerin popülerlik algıları, düşük gelir grubundaki ergen bireylere göre daha yüksek seviyededir. Sosyal medya platformları açısından değerlendirildiğinde, en sık TikTok kullanan ergen bireylerin popülerlik algıları, X, Facebook veya diğer platformları kullananlara kıyasla daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Benzer şekilde, erkek ergen bireylerin kadın ergen bireylere kıyasla, 17 yaşındaki ergenlerin 14-15 yaş grubundaki ergenlere kıyasla, interneti kullanım amacı olarak "sosyal medya takibi" veya "diğer" seçeneğini belirtenlerin "eğitim" amacıyla kullananlara kıyasla, günlük internet kullanım süresi 7 saat ve üzerinde olan bireylerin 6 saatten az kullananlara kıyasla, sosyal medya platformu olarak en sık TikTok'u tercih edenlerin Facebook veya diğer platformları kullananlara kıyasla, internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, 14-17 yaş aralığındaki ergen bireylerin öğrenci popülerlik algıları ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri arasında zayıf düzeyde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, ergen bireylerin dijital platformlardaki popülerlik algıları ve yabancılarla etkileşim davranışlarının, cinsiyet, yaş, gelir düzeyi ve tercih edilen sosyal medya platformuna bağlı olarak farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, eğitimciler ve ebeveynlerin, ergenlerin güvenli

ve bilinçli dijital etkileşimler geliştirebilmeleri için sosyal medya kullanımına yönelik farkındalık artırıcı ve rehberlik programları oluşturması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Popülerlik, Sosyal Medya, Çevrim İçi Yabancılarla Etkileşim

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ADOLESCENTS' POPULARITY PERCEPTIONS AND THEIR INTERACTIONS WITH STRANGERS ON THE INTERNET

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between adolescents' perceptions of popularity and their attitudes towards interacting with strangers on the Internet. Relational survey model was used in the study. The population of the study consists of adolescents between the ages of 14-17. The sample consists of 341 adolescents selected by simple random sampling method from this population. "Personal Information Form", "Student Popularity Perception Scale" and "Interaction with Strangers on the Internet Scale" were used as data collection tools. According to the findings of the study, the popularity perceptions of male adolescents were found to be higher than those of female adolescents. The popularity perceptions of adolescents in the high income group were higher than those of adolescents in the low income group. In terms of social media platforms, the popularity perceptions of adolescents who use TikTok most frequently were found to be higher than those who use X, Facebook or other platforms. Similarly, it was determined that male adolescents had higher attitudes towards interacting with strangers on the internet compared to female adolescents, 17-year-old adolescents had higher attitudes towards interacting with strangers on the internet compared to adolescents in the 14-15 age group, those who chose "social media follow-up" or "other" as the purpose of using the internet compared to those who used the internet for "education", those who used the internet for 7 hours or more compared to those who used the internet for less than 6 hours, and those who preferred TikTok as the most frequent social media platform compared to those who used Facebook or other platforms. In addition, it was found that there is a weak positive and statistically significant relationship between student popularity perceptions of adolescents between the ages of 14-17 and their level of interaction with strangers on the Internet. These findings reveal that adolescents' perceptions of popularity and interaction behaviors with strangers on digital platforms differ depending on gender, age, income level and preferred social media platform. Accordingly, it is recommended that educators and parents should create awareness-raising and guidance programs for social media use in order for adolescents to develop safe and conscious digital interactions.

Keywords: Adolescent, Popularity, Social Media, Interaction with Strangers Online

GİRİŞ

Son yıllarda insanların hayatlarını kolaylaştırmak adına yapılan teknolojik yatırımlar interneti yaygınlaştırmış ve erişimi arttırmıştır (Livingstone vd., 2019). Digital 2024 raporuna göre dünya da internet kullanan kişi sayısı son 1 yılda 167 milyon artarak toplam sayının 5,45

milyara ulaştığı yani dünya nüfusun %67,1'nin çevrimiçi olduğunu; sosyal medya kullanan kişi sayısının da son 1 yılda 282 milyon artarak toplam da 5,17 milyar sosyal kimliğe ulaştığı ifade edilmiştir (We are social ,2024). Türkiye istatistik kurumunun (TÜİK) 2023 yılında yayınladığı “hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması” sonuçlarına göre de 16-74 yaşlar arasında internet kullanan bireylerin oranının %87,1 olduğu gözlenirken 2021 yılında yapılmış olan “çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım oranı araştırması” sonuçlarına göre çocuklarda internet kullanım oranı %82,7 iken bu oranın 2024 yılında ise %91,3'e yükseldiği gözlenmiştir. Cinsiyete göre kullanım oranlarına baktığımızda ise erkek çocuklarının %92,2'sinin kız çocuklarının da %90,3'nün interneti aktif bir şekilde kullandığı, çocukların interneti en çok video izleme, ödev yapma, oyun oynama ve sosyal medyayı takip etmek amaçlı kullandıkları, sosyal medya takip amaçlı kullananların oranının da % 72,6 olduğu görülmüştür (TÜİK,2021; TÜİK;2023; TÜİK,2024).

İnsanlar dünya da olup biteni öğrenmek, boş vakitlerin eğlenceli olarak değerlendirmek, rahatlamak, alışveriş yapmak, diğeri insanlarla iletişim kurmak gibi birçok faaliyeti internet aracılığı ile daha kolay gerçekleştirmektedirler. (Aydoğdu,2003 Akt: Eftekin,2015). İnternetin kullanım oranların bu kadar artmasındaki sebep de zaman ve mekân sınırlaması olmadan arzu edilen bilgiye ulaşımında sağladığı kolaylıktır ancak doğru kullanılmayan internet çocuklar ve ergenler üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir(Kurtaran,2008).Yapılan çalışmalarda ergenlerin internet de geçirdikleri sürenin diğeri yaş gruplarına göre daha fazla olduğu ifade edilirken(Volkenburg ve Peter 2009) bu durum ergenlerin çevrim içi risklere maruz kalma olasılığının daha fazla olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Maruz kalınan çevrimiçi riskler siber zorbalık, kişisel bilgilerinin üçünü kişiler tarafından ele geçirilip kötüye kullanılması, uygunsuz medya içeriklerine erişilmesi, tanımadıkları insanlarla etkileşime girmeleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Livingston ve Haddon, 2008; Livingstone ve Stoilova,2021).

Ergenlik döneminde bireyler gelişimlerinin bir parçası olarak akranlarıyla ve çevresindeki insanlarla sosyal ilişkiler geliştirmektedirler bu dönem Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 10-19 yaş arasını kapsayan (WHO) Erikson'a göre ise kişilik gelişimde kritik bir evre olarak bilinen kimlik kazanmaya karşı rol karmaşasının yaşandığı dönem olarak ifade edilir. Bu dönemin en önemli olayı ben kimim? Sorusuna yanıt bulmaktır. Ergenin bu soruya yanıt ararken kendine kılavuz olarak tercih ettiği kişiler genellikle akranlarıdır (Yavuzer, 2013: 276). Ergenlerin bu dönemde başarılı bir kimliğe kavuşabilmeleri akran grupları ve toplum tarafından kabul görmesine bağlıdır. Akranları tarafından kabul görmek popülerliklerini artırır (Gülay,2009). Ergenlere göre kabul görmenin şartlarından bazıları onları yansıtacak özgün bir konuşma stiline ve bunu yansıtan davranışlara sahip olmak, markalı kıyafetler giyinmek, sosyal medyada var olmaktır yani ergenler bu dönemde kabul görmek için popüler olana göre yaşamlarını şekillendirmektedirler. (Ersanlı,2016:244; Düzgün 2004).

Ergenlerin popüler olan internette kendilerine yer bulma çabası onları tanımadıkları insanlarla sosyal medya aracılığı ile iletişim başlatma ve sürdürme, bu insanlarla yüz yüze görüşme, cinsellik hakkında konuşma, kendilerine ait müstehcen fotoğrafları paylaşma, tanımadıkları insanların sosyal medya hesaplarına rahatsız edici, aşağılayıcı yorumlar yapma gibi riskli internet davranışlarını sergilemelerine sebep olmaktadır (Dowdell, 2011; Mitchell vd., 2003). Literatür incelendiğinde ergenlerin popülerlik algıları ile internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumlarını inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle ergenlerin

popülerlik algıları ve internet ortamında yabancılarla etkileşimi daha detaylı olarak incelenmesi alandaki boşluğu doldurmak, ailelere, öğretmenlere ve alan uzmanlarına katkı sağlamak açısından önemlidir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı ergenlerin popülerlik algıları ile internette yabancılarla etkileşimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 29.11.2024 tarih ve 2024-1049 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli ile yürütülen nicel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir modeldir (Karasar, 1999).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 14-17 yaş arası ergen bireyler oluşturmaktadır. Örneklem ise, bu evren içerisinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 341 ergen bireyler oluşturmaktadır. Örneklem hacmi için literatürde çeşitli pratik kurallar vardır. Bu çalışmada, ölçek çalışmalarında örneklem hacmi her ölçek maddesinin minimum 5 katı olmalıdır (Tavşancıl, 2014) önerisi dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği 20 maddeden, İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği 17 maddeden oluşması nedeni ile ölçeklerdeki toplam madde sayısının (37*5) beş katı kadar katılımcı oluşturduğu için minimum 185 katılımcıya ulaşılması öngörülmüş, eksik veya hatalı doldurma gibi olası problemleri ortadan kaldırmak amacıyla örneklem hacmi artırılarak 341 bireye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu (cinsiyet, yaş, gelir durumu internet kullanım sıklığı, en çok kullanılan sosyal medya platformu vb.) ile iki farklı ölçek kullanılmıştır. Bunlardan ilki, Atli, A., & Canpolat, M. (2021). Tarafından geliştirilen Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği. Öğrencilerin popülerlik algısını belirlemeye yönelik geliştirilen bu ölçek, altı alt boyut (kıyafet-moda, özgüven, fiziksel çekicilik, spor ve sanatsal etkinlikler, arkadaşlık ilişkileri, öğretmenler ile ilişkiler) ve 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipi bir ölçek olup, ölçekten alınabilecek minimum puan 20, maksimum 100 puandır. Araştırma kullanılan ikinci ölçek ise Akyazı, K.G. (2023) tarafından geliştirilen İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeğidir. Bu ölçek, ergenlerin internet ortamında yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek 17 maddeden oluşmaktadır ve 5'li likert tipi bir yapıya sahiptir.

Verilerin Toplanması

Araştırma grubunu oluşturan 14-17 yaş arasındaki ergen bireylere, çevrimiçi anket yöntemi ile kişisel bilgi formu ve ölçek soruları uygulanmadan önce velilerinden araştırmaya katılabilmeleri için onay alınmış araştırmanın amacı açıklanarak dikkat edilecek hususlar hakkında detaylı bilgilendirme velilere ve ergen bireylere yapılmıştır. Araştırma verileri 10.12.2024- 10.01.2025 tarihleri arasında, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılara, çevrimiçi anket yöntemi ile önceden hazırlanmış kişisel bilgi formu ve ölçek soru formlarına işaretleme yaptırılarak çevrimiçi olarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan kişilerin ölçek maddelerine vermiş oldukları cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenirlik katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçekler ve alt boyutları	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	0,900	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Kıyafet-Moda	0,831	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Özgüven	0,849	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Fiziksel Çekicilik	0,715	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	0,720	Orta Düzeyde Güvenilir
Arkadaşlık İlişkileri	0,664	Orta Düzeyde Güvenilir
Öğretmenler ile İlişkiler	0,695	Orta Düzeyde Güvenilir
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	0,953	Yüksek Düzeyde Güvenilir

Araştırmada, katılımcıların Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği'nin tüm maddelerine ve alt boyut maddelerine verdikleri cevapların iç tutarlılığı yüksek ve orta düzeyde güvenilir, İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği'nin tüm maddelerine verdikleri cevapların iç tutarlılığı ise yüksek düzeyde güvenilir bulunmuştur.

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($P>0,05$). Çalışmada, ölçek toplam puanlarının cinsiyet ve internete bağlanma şekline (ev-telefon) göre farklılık gösterip göstermediği Student t testi, yaş, gelir, interneti kullanma sıklığı, sosyal medya platformu ve kullanım amacına göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Ayrıca, bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arası ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, frekans (%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $P<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya gönüllü olarak katılan 14-17 yaş aralığındaki ergen bireylerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar Çizelge 2'de sunulmuştur.

Çizelge 2. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	n	%	İnternete Bağlanma Şekli	n	%
Kadın	191	56,0	Ev interneti	224	65,7
Erkek	150	44,0	Telefon	117	34,3
Toplam	341	100,0	Toplam	341	100,0

Yaş (yıl)	n	%	İnterneti Kullanım Amacı	n	%
14	142	41,6	Eğitim	75	22,0
15	86	25,2	Boş vakit	173	50,7
16	99	29,0	Sosyal medya	57	16,7
17	14	4,1	Diğer	36	10,6
Toplam	341	100,0	Toplam	341	100,0

İnterneti kullanma sıklığı (saat/gün)	n	%	Sosyal Medya Platformu	n	%
1 saatten az	27	7,9	Instagram	180	52,8
1-3	217	63,6	Tik tok	51	15,0
4-6	79	23,2	X	26	7,6
7 ve fazlası	18	5,3	Facebook ve Diğer	84	24,6
Toplam	341	100,0	Toplam	341	100,0

Gelir	n	%
Düşük (Gelir<Gider)	7	2,1
Orta (Gelir=Gider)	271	79,5
Yüksek (Gelir>Gider)	63	18,5
Toplam	341	100,0

Araştırmaya gönüllü olarak katılan ve ailesinden onam alınmış 14-17 yaş arasındaki bireylerin %56,0'sı'nın kadın olduğu, %41,6'sının 14 yaşında olduğu, %79,5'inin orta gelir düzeyinde olduğu, %65,7'sinin internete bağlanma şeklinin ev interneti aracılığıyla olduğu, %50,7'sinin interneti boş vakitlerini değerlendirmek amacıyla kullandığı, %63,6'sının günlük internet kullanım süresinin 1-3 saat arasında olduğu ve %52,8'nin de en çok kullanmayı tercih ettiği sosyal medya platformunun Instagram olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 2).

Çizelge 3. Cinsiyet durumuna göre katılımcıların öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	Kadın	191	54,70	13,02	0,003
	Erkek	150	59,15	14,37	
Kıyafet-Moda	Kadın	191	8,53	3,93	0,493
	Erkek	150	8,83	4,03	
Özgüven	Kadın	191	9,23	2,97	0,001
	Erkek	150	10,27	2,91	
Fiziksel Çekicilik	Kadın	191	9,75	2,62	0,345
	Erkek	150	9,47	2,88	
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	Kadın	191	7,18	3,07	0,001
	Erkek	150	8,27	3,13	
Arkadaşlık İlişkileri	Kadın	191	10,36	2,21	<0,001
	Erkek	150	11,41	2,23	
Öğretmenler ile İlişkiler	Kadın	191	7,92	2,51	<0,001
	Erkek	150	8,95	2,68	
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	Kadın	191	29,66	14,40	<0,001
	Erkek	150	39,79	16,90	

Araştırmada, kadın ve erkek ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam ve özgüven, spor ve sanatsal etkinlikler, arkadaşlık ilişkileri ve öğretmenler ile ilişkileri alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel

olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($P < 0,05$; Çizelge 3). Erkek ergen bireylerin, Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçek toplam puanlarının, kadın ergen bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4. İnternete bağlanma şekline göre katılımcıların öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	Bağlanma Şekli	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	Ev İnterneti	224	55,83	13,87	0,129
	Telefon	117	58,22	13,55	
Kıyafet-Moda	Ev İnterneti	224	8,38	3,83	0,071
	Telefon	117	9,20	4,20	
Özgüven	Ev İnterneti	224	9,60	3,00	0,467
	Telefon	117	9,85	2,96	
Fiziksel Çekicilik	Ev İnterneti	224	9,56	2,80	0,535
	Telefon	117	9,75	2,62	
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	Ev İnterneti	224	7,48	3,10	0,132
	Telefon	117	8,02	3,19	
Arkadaşlık İlişkileri	Ev İnterneti	224	10,83	2,29	0,852
	Telefon	117	10,79	2,26	
Öğretmenler ile İlişkiler	Ev İnterneti	224	8,26	2,58	0,291
	Telefon	117	8,58	2,73	
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	Ev İnterneti	224	34,50	16,80	0,547
	Telefon	117	33,38	15,41	

Araştırmada, internete evden veya telefon üzerinden bağlanan ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P > 0,05$; Çizelge 4).

Çizelge 5. Algılanan Gelir durumuna göre katılımcıların öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gelir Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	Düşük (Gelir<Gider)	7	51,14b	16,39	0,001
	Orta (Gelir=Gider)	271	55,52ab	13,10	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	62,13a	15,17	
Kıyafet-Moda	Düşük (Gelir<Gider)	7	7,71	3,73	0,054
	Orta (Gelir=Gider)	271	8,44	3,78	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	9,73	4,66	
Özgüven	Düşük (Gelir<Gider)	7	9,71	2,93	0,064
	Orta (Gelir=Gider)	271	9,50	2,96	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	10,48	3,00	
Fiziksel Çekicilik	Düşük (Gelir<Gider)	7	7,86	2,85	0,117
	Orta (Gelir=Gider)	271	9,58	2,71	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	10,02	2,79	
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	Düşük (Gelir<Gider)	7	6,43	4,61	0,103
	Orta (Gelir=Gider)	271	7,54	3,01	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	8,35	3,45	
Arkadaşlık İlişkileri	Düşük (Gelir<Gider)	7	8,71b	3,35	<0,001
	Orta (Gelir=Gider)	271	10,68a	2,24	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	11,67a	2,06	
Öğretmenler ile İlişkiler	Düşük (Gelir<Gider)	7	8,86ab	2,04	0,002
	Orta (Gelir=Gider)	271	8,12b	2,57	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	9,41a	2,70	
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	Düşük (Gelir<Gider)	7	40,86	13,75	0,421
	Orta (Gelir=Gider)	271	33,66	16,18	
	Yüksek (Gelir>Gider)	63	35,30	17,20	

Araştırmada, algılanan gelir durumuna göre ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam ile arkadaşlık ilişkileri ve öğretmenler ile ilişkileri alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilirken, İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 5). Yüksek gelire sahip olduğunu beyan eden ergen bireylerin, Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam ve arkadaşlık ilişkileri alt boyut toplam puanları düşük gelire sahip olduğunu beyan eden ergen bireylere göre, öğretmenler ile ilişkileri alt boyut toplam puanında ise orta gelire sahip olduğunu beyan eden ergen bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6. Yaş grubuna göre katılımcıların öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	Yaş (yıl)	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	14	142	56,52	14,75	0,220
	15	86	54,50	12,49	
	16	99	58,76	13,12	
	17	14	56,36	15,24	
Kıyafet-Moda	14	142	8,87	4,15	0,055
	15	86	7,66	3,37	
	16	99	9,12	3,96	
	17	14	9,36	4,94	
Özgüven	14	142	9,37	3,22	0,291
	15	86	9,83	2,68	
	16	99	10,07	2,75	
	17	14	9,21	3,72	
Fiziksel Çekicilik	14	142	9,76	2,84	0,416
	15	86	9,22	2,49	
	16	99	9,82	2,82	
	17	14	9,36	2,34	
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	14	142	7,94	3,45	0,543
	15	86	7,55	2,92	
	16	99	7,36	2,90	
	17	14	7,64	2,79	
Arkadaşlık İlişkileri	14	142	10,88	2,39	0,294
	15	86	10,43	2,30	
	16	99	11,06	2,12	
	17	14	10,86	1,88	
Öğretmenler ile İlişkiler	14	142	7,77b	2,63	<0,001
	15	86	8,08b	2,54	
	16	99	9,38a	2,41	
	17	14	9,07ab	2,79	
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	14	142	32,77b	15,07	<0,001
	15	86	29,74b	13,62	
	16	99	38,96ab	18,89	
	17	14	40,29a	15,32	

Araştırmada, ergen bireylerin yaş dağılımına göre Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeğinin öğretmenler ile ilişkileri alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilirken ($P<0,05$), Öğrenci Popülerlik Algısı ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları (öğretmenler ile ilişkileri hariç) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 6). 16-17 yaş grubundaki ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeğinin öğretmenler ile

İlişkiler alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim toplam puanları 14-15 yaş grubundaki ergen bireylere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 7. İnterneti kullanma amacına (İKA) göre katılımcıların öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	İKA	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	Eğitim	75	58,03	14,25	0,194
	Boş vakit değerlendirme	173	55,37	13,01	
	Sosyal medya takip	57	59,40	15,50	
	Diğer	36	55,61	13,27	
Kıyafet-Moda	Eğitim	75	8,17b	3,53	0,016
	Boş vakit değerlendirme	173	8,39ab	3,79	
	Sosyal medya takip	57	10,18a	4,75	
	Diğer	36	8,58ab	3,97	
Özgüven	Eğitim	75	10,39	2,88	0,092
	Boş vakit değerlendirme	173	9,40	2,79	
	Sosyal medya takip	57	9,84	3,20	
	Diğer	36	9,31	3,55	
Fiziksel Çekicilik	Eğitim	75	9,72	2,86	0,056
	Boş vakit değerlendirme	173	9,43	2,63	
	Sosyal medya takip	57	10,44	2,85	
	Diğer	36	9,06	2,57	
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	Eğitim	75	8,11	2,93	0,428
	Boş vakit değerlendirme	173	7,41	3,15	
	Sosyal medya takip	57	7,72	3,24	
	Diğer	36	7,86	3,33	
Arkadaşlık İlişkileri	Eğitim	75	10,93	2,47	0,324
	Boş vakit değerlendirme	173	10,79	2,22	
	Sosyal medya takip	57	11,12	2,12	
	Diğer	36	10,25	2,36	
Öğretmenler ile İlişkiler	Eğitim	75	8,61	2,50	0,662
	Boş vakit değerlendirme	173	8,24	2,57	
	Sosyal medya takip	57	8,26	2,83	
	Diğer	36	8,67	2,95	
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	Eğitim	75	30,76b	17,17	0,009
	Boş vakit değerlendirme	173	33,08ab	15,19	
	Sosyal medya takip	57	38,19b	15,78	
	Diğer	36	39,64a	18,56	

Araştırmada, ergen bireylerin interneti kullanım amacına göre Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeğinin kıyafet-moda alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilirken ($P < 0,05$), Öğrenci Popülerlik Algısı ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları (kıyafet-moda alt boyutu hariç) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P > 0,05$; Çizelge 7). Eğitim amacıyla interneti kullandığını beyan eden ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeğinin kıyafet-moda alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim toplam puanları en düşük olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 8. İnterneti kullanım sıklığına amacına (İKS) göre katılımcıların öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	İKS (saat/gün)	n	Ortalama	SS	P-değeri
	1 saatten az	27	57,11	13,65	0,824

Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	1-3 saat	217	56,45	13,33	
	4-6 saat	79	57,57	14,47	
	7 saat ve üstü	18	54,39	16,95	
Kıyafet-Moda	1 saatten az	27	8,44	3,85	0,813
	1-3 saat	217	8,58	3,85	
	4-6 saat	79	9,03	4,15	
	7 saat ve üstü	18	8,33	5,01	
Özgüven	1 saatten az	27	9,81	3,21	0,214
	1-3 saat	217	9,58	2,93	
	4-6 saat	79	10,16	3,01	
	7 saat ve üstü	18	8,67	3,03	
Fiziksel Çekicilik	1 saatten az	27	9,15	2,55	0,103
	1-3 saat	217	9,66	2,65	
	4-6 saat	79	9,97	2,92	
	7 saat ve üstü	18	8,33	2,91	
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	1 saatten az	27	8,52	3,36	0,260
	1-3 saat	217	7,55	2,97	
	4-6 saat	79	7,48	3,29	
	7 saat ve üstü	18	8,56	4,00	
Arkadaşlık İlişkileri	1 saatten az	27	10,70ab	2,30	0,036
	1-3 saat	217	10,84a	2,22	
	4-6 saat	79	11,11a	2,09	
	7 saat ve üstü	18	9,39b	3,22	
Öğretmenler ile İlişkiler	1 saatten az	27	8,52	2,53	0,414
	1-3 saat	217	8,43	2,57	
	4-6 saat	79	8,01	2,78	
	7 saat ve üstü	18	9,06	2,84	
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	1 saatten az	27	26,89b	14,46	<0,001
	1-3 saat	217	33,12b	16,19	
	4-6 saat	79	35,20b	14,90	
	7 saat ve üstü	18	52,17a	14,60	

Araştırmada, ergen bireylerin interneti kullanım sıklığına göre Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeğinin arkadaşlık ilişkileri alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilirken ($P < 0,05$), Öğrenci Popülerlik Algısı ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları (arkadaşlık ilişkileri alt boyutu hariç) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P > 0,05$; Çizelge 8). İnterneti günde 7 saat ve üzeri kullandığı beyan eden ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeğinin arkadaşlık ilişkileri alt boyut toplam puanı en düşük, İnternette Yabancılarla Etkileşim toplam puanı ise en yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 9. En sık kullanılan sosyal medya platformu (SMP) göre katılımcıların öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	SMP	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği	İnstagram	180	56,54ab	13,88	0,010
	Tik tok	51	62,10a	14,50	
	X	26	54,73b	10,39	
	Facebook veya diğer	84	54,18b	13,36	
Kıyafet-Moda	İnstagram	180	8,72ab	4,04	0,001
	Tik tok	51	10,31a	4,47	
	X	26	8,65ab	3,38	
	Facebook veya diğer	84	7,52b	3,33	
Özgüven	İnstagram	180	9,58	2,99	0,451

	Tik tok	51	10,25	3,33	
	X	26	9,92	1,87	
	Facebook veya diğer	84	9,48	3,02	
Fiziksel Çekicilik	İnstagram	180	9,64ab	2,75	0,023
	Tik tok	51	10,57a	2,75	
	X	26	9,00b	3,10	
	Facebook veya diğer	84	9,20b	2,45	
Spor ve Sanatsal Etkinlikler	İnstagram	180	7,54ab	3,10	0,050
	Tik tok	51	8,75a	3,17	
	X	26	7,00b	2,73	
	Facebook veya diğer	84	7,48ab	3,22	
Arkadaşlık İlişkileri	İnstagram	180	11,03	2,16	0,149
	Tik tok	51	10,94	2,17	
	X	26	10,35	2,70	
	Facebook veya diğer	84	10,43	2,42	
Öğretmenler ile İlişkiler	İnstagram	180	8,28	2,49	0,404
	Tik tok	51	8,90	2,71	
	X	26	7,96	2,09	
	Facebook veya diğer	84	8,38	3,01	
İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği	İnstagram	180	33,76bc	14,92	<0,001
	Tik tok	51	41,84a	17,43	
	X	26	40,65ab	19,42	
	Facebook veya diğer	84	28,15c	15,10	

Araştırmada, 14-17 yaş aralığındaki ergen bireylerin en sık kullanılan sosyal medya platformu durumuna göre Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam puan ve kıyafet-moda, fiziksel çekicilik, spor ve sanatsal etkinlikler alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($P<0,05$; Çizelge 9). Tik tok aracılığı ile sosyal medya platformunu takip eden ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam puan ve kıyafet-moda, fiziksel çekicilik, spor ve sanatsal etkinlikler alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanlarının en yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 10. Ergen bireylerin öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri arası ilişkiler

		ÖPA	KM	Özgüven	FÇ	SSE	Aİ	Öİ
İYE	r-değeri	0,239	0,216	0,120	0,104	0,222	0,068	0,222
	p-değeri	<0,001	<0,001	0,026	0,055	<0,001	0,208	<0,001

İYE: İnternette Yabancılarla Etkileşim Ölçeği; ÖPA: Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçeği; KM: Kıyafet-Moda; FÇ: Fiziksel çekicilik; SSE: Spor ve Sanatsal Etkinlikler; Aİ: Arkadaşlık İlişkileri; Öİ: Öğretmenler ile İlişkiler
Araştırmada, 14-17 yaş aralığındaki ergen bireylerin öğrenci popülerlik algısı ile internette yabancılarla etkileşim düzeyleri arasında zayıf düzey pozitif anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir ($P<0,01$; Çizelge 10).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, ergenlerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre popülerlik algılarının internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutum düzeylerini incelemek ve bunlar arasındaki ilişkiyi belirlemek hedeflenmiştir. Elde edilen bulgular, demografik değişkenler ve popülerlik algısı bağlamında çeşitli anlamlı farklılıklar ve ilişkiler ortaya koymuştur.

Araştırmada, erkek ergen bireylerin kendilerini kız ergen bireylere oranla daha popüler olarak algıladıkları ve internette yabancılarla iletişim kurmaya dönük tutumlarının da kız ergen bireylerden daha olumlu olduğu bulunmuştur. Alan yazı da bu çalışma ile örtüşen (Akyazı K.G.2023) erkek ergen bireylerin kızlara kıyasla internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumlarının da daha olumlu olduğunu bu durumun erkeklerin kızlara kıyasla heyecan arayışının yüksek olması, kız öğrencilerinin risk alma eğilimlerinin düşük olması ve çevreleri tarafından kontrole tabi tutuluyor olmaları ile ifade edilmiş, erkek ergen bireylerin tanımadıkları kişilerle internet ortamında iletişim kurmakta sakınca görmediği kendilerini kız ergen bireylere kıyasla daha rahat hissettikleri görülmüştür. İlgili literatürde erkek ergen bireylerin kadın ergen bireylere kıyasla daha fazla internette vakit geçirdikleri (Bayraktar ve Gün,2006) sosyal medya geçirilen sürenin artması çevrim içi risklerle karşılaşma olasılıklarını arttırdığı ve çevrim içi risklere katıldığını ortaya koyan çalışmalarda mevcuttur (Elmalı, 2020; Gökçearslan ve Seferoğlu, 2016; Lau ve Yuen, 2013; Notten ve Nikken, 2016; Sasson ve Mesch, 2014, 62 2016; Ünver ve Koç, 2017).

Araştırmada internete bağlanma şekillerine göre, internete evden veya telefon üzerinden bağlanan ergen bireylerin Öğrenci Popülerlik Algısı Ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları ile İnternette Yabancılarla Etkileşim ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir.

Araştırma sonucunda gelir düzeyi yüksek olan ergen bireylerin popülerlik algıları daha yüksek bulunmuş aynı zamanda arkadaş ve öğretmenleri ile ilişkilerini daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Dinçer (2008) yaptığı araştırmada alt ve üst sosyoekonomik düzeye göre lise öğrencilerinin arkadaşlık ilişkilerini incelemiş ve sosyoekonomik düzeyleri arttıkça ergenlerin arkadaşlık ilişkilerinkinden aldıkları puanın arttığı ifade edilmiştir.

Araştırma sonucunda yaş değişkenine göre 16-17 yaş grubundaki ergen bireylerin 14-15 yaş grubundaki ergen bireylere kıyasla öğretmenleri ile daha yakın ilişkiler kurabildiğini öğretmenleri tarafından tanınırlıklarının arttığı bulunurken aynı zamanda internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumlarının da olumlu olduğu bulunmuştur. Alinyazında da bu çalışmaya destekleyen nitelikte çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin 2020 yılında yayınlanan Avrupa Çevrim İçi Çocuklar Projesi raporunda araştırma yapılan 19 ülkede 9-16 yaş arasındaki bireyler incelenmiş olup internette yabancılarla iletişim kurma ve bu ortamlarda tanışılan kişilerle yüz yüze görüşme olasılıklarının yaşla birlikte arttığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda ergen bireylerin sınıf düzeyleri arttıkça öğretmenleriyle geçirdikleri sürenin artmış olması kendilerini daha rahat ifade edebilmelerine olanak sağlamasına, bireylerin yaşları arttıkça telefon, tablet gibi teknolojik aletlere sahip olması sebebiyle internet kullanımında sürenin artması ergen bireylerin çevrim içi yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik olumlu tutuma sahip olmalarında etkili bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, ergen bireylerin interneti kullanım amacına göre ergen bireyler interneti en çok boş vakitlerini değerlendirmek için kullandıkları bulunurken interneti eğitim amacı ile kullandığını beyan edenler ise çalışmaya katılanların %22'sini oluşturmakta ve bu grubun kıyafet- moda algıları ile internette yabancılarla etkileşim kurmaya dönük tutumları düşük bulunmuştur. İlgili alan yazında da bu sonuçları destekler nitelikte Çetin & Ceyhan (2024) yaptığı çalışmada ergenlerin interneti daha çok boş vakitlerinde zamanı eğlenceli olarak

geçirmek için kullandıkları sonucuna ulaşmış, bir diğer çalışmada ise ergenlerin zaman yönetimi konusunda otokontrol sağlayamamalarından kaynaklı boş vakitlerini internette değerlendirmeyi tercih ettikleri ortaya koyulmuştur (Öztabak, M. Ü.2018).

Araştırma sonucuna göre internet kullanım sıklığına göre; günlük 7 saat ve üzeri kullanan ergen bireylerin arkadaşlık ilişkileri düşük bulunurken internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumları olumlu bulunmuştur. İlgili alan yazında internette geçirilen sürenin artması riskli internet kullanımını arttırdığı, ergenlerin internet ortamında tanıştıkları bireylerle yüz yüze görüşmek gibi riskli davranışları sergileme olasılıklarının arttığı ifade edilmiştir (Mýlek vd.,2021; Ünver ve Koç,2017). Ergenlerin bu kadar fazla bir şekilde internet kullanmasında düşük benlik algısı, sosyal kabul görmeme olabileceği düşünülmektedir ki Lin ve Tsai (2002)' tarafından yapılan araştırmada ergen bireylerin sağlıklı/problemlili internet kullanım davranışlarını düşük benlik algısı ve uyum problemleriyle başa çıkma stratejisi olarak sergiledikleri ifade edilmesi bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Bir başka araştırma da ise çok sayıda arkadaşı olmayan, sosyal kaygısı ve yalnızlık duygusu olan çocukların yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik bir eğilimleri olduğu ifade edilmiştir (Gross ve ark.2002).

Araştırma sonucuna göre 14-17 yaş arasındaki ergen bireylerin en çok kullandığı sosyal medya platformu Instagram iken Tik Tok kullandığını beyan eden ergen bireylerin popülerlik algıları daha yüksek olduğu ve internette yabancılarla etkileşim kurmaya yönelik tutumlarının da daha olumlu olduğu bulunmuştur. Tik Tok kullandığını beyan eden ergenler kendilerini fiziksel olarak çekici bulmakta, giyimlerinde moda öneme verdikleri okulda gerçekleştirilen sporsal ve sanatsal etkinliklerde akranlarına oranla daha fazla yer aldıkları ortaya konulmuştur. Bulguları destekler nitelikte olan Atalay& Tamkoç (2022)' tarafından yapılmış olan çalışmada tik tok kullanan gençlerin fiziksel özelliklerini beğendikleri ifade edilmiş, We Are Social Türkiye İnternet, Sosyal Medya ve Mobil Kullanım İstatistikleri (2023) raporuna göre de Türkiye'de en çok zaman harcanan sosyal medya platformu Instagram ve TikTok olduğu ifade edilmiştir. Bu durum Tik Tok adlı platformun her geçen gün kullanıcı sayısının artış göstermesi, hızlı bilgi erişimi sağlaması, eğlence içeriklerinin fazla olması ve sosyal platformlar arasında popüler konumda olması, insanların sık tercih ettiği bir platform olmasından kaynaklı olduğu bu platformu kullanan ergenlerin yeni trendleri daha hızlı bir şekilde takip ediyor olmaları da kendilerini daha popüler algılamalarına sebep olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada ergenlerin popülerlik algıları ve internette yabancılarla etkileşiminin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ergenler popüler olarak algılanmak için bazı popüler olan tutumlara sahip olabilmektedir bunlardan biri de internet ortamında tanımadıkları insanlarla etkileşim kurmalarıdır. Bu çalışma sonucu erkek ergen bireylerin riskli internet kullanım davranışlarını daha fazla sergileme eğiliminde oldukları görülmüştür. Bazı ergen bireylerin günlük internet kullanım oranının fazla olduğu görülmüş, interneti fazla kullanan bireylerin arkadaşlık ilişkilerinin düşük olduğu ve bu ergenlerin yabancılarla daha fazla etkileşim kurduğu bulunmuştur. Ergenlerin internette fazla vakit geçirmeleri sosyal izolasyona, toplumdan kendini soyutlamaya sebep olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda internette geçirilen süre attıkça ergenlerin çevrim içi risklere maruz kalma olasılıkları da artmaktadır.

Bu sonuçlar ailelere, öğretmenlere ve alanda çalışan uzman kişilere ergenlik döneminin kritik bir dönem olduğunu hatırlatmakla birlikte okulun rehberlik bölümü öğrencilere çevrim içi riskler hakkında bilgilendirici sunumlar yapmalı, çocukların sergilemiş oldukları davranışlar yetişkinler tarafından dikkatle takip edilmelidir. Bu dönemdeki bireylerin internet ortamında geçirdikleri sürenin kontrole tabi tutulması, erişim sağlanan içeriklerin incelenmesi hatta bazı sitelerin erişimlerine sınırlama getirilmesi gerekliliğini, aynı zamanda ergenlerin doğru rol modelleri kendilerine rehber almaları sağlanmalıdır. Son olarak da ergenlerin hayatlarında yaşadıkları olumsuz durumları mutlaka güvendikleri bir yetişkin ile paylaşmalarının onların yararına olduğunu bilmeleri önemlidir. Okul- aile ve uzmanlar çocukların etrafında destek çemberi oluşturmalarıdır.

KAYNAKLAR

- Akyazı, K.G.(2023).*Ergenler için internette yabancılarla etkileşim ölçeği geliştirme çalışması*. [Yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi].YÖK Tez Merkezi.
- Atalay, Z., & Tamkoç, B. (2022). Tiktok kullanan gençlerin kendilik algılarının incelenmesi. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 2(2), 17-35.
- Atli, A., & Canpolat, M. (2021). Keşfedici karma desen kullanılarak öğrenci popülerlik algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 372-394.
- Bayraktar, F. ve Gün, Z. (2006). Incidence and correlates of Internet usage among adolescents in North Cyprus. *CyberPsychology & Behavior*, 10 (2), 191-197.
- Dinçer, B. 2008. Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeyde lise ikinci sınıfa devam eden ergenlerin anne baba tutumlarını algılamaları ile arkadaşlık ilişkilerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi (basılmamış). Ankara Üniversitesi, 135 s., Ankara.
- Dowdell, E. B. (2011). Risky Internet behaviors of middle-school students: Communication with online strangers and offline contact. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 29(6), 352-359.
- Düzgün, M. (2004). Popüler kültürlerin ve ürünlerin oluşumunda medyanın rolü. *Bilim ve Zihnin Işığında Eğitim Dergisi*, 57, 149-152.
- Eftekin, P.(2015). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin internette bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Elmalı, F. (2020). Sosyal ağ siteleri: ergenler, riskler ve tehditlerden korunma stratejileri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1),439-453.
- Ersanlı, K.(2016). *Davranışlarımız*. Birleşik Dağıtım Kitapevi.
- Gökçearslan, Ş. & Seferoğlu, S. S. (2016). Ortaokul öğrencilerinin internet kullanım biçimleri: Riskli davranışlar ve fırsatlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(1), 383-404.
- Gross, E. F., Juvonen, J., & Gable, S. L. (2002). Internet use and well-being in adolescence. *Journal of Social Issues*, 58(1), 75–90.

- Gülay, H. (2009). Okul öncesi dönemde akran ilişkileri. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Lau, W. W., & Yuen, A. H. (2013). Adolescents' risky online behaviours: The influence of gender, religion, and parenting style. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2690-2696.
- Lin, S. S. J., & Tsai, C.-C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18(4), 411-426.
- Livingstone, S., & Haddon, L. (2008). Risky experiences for children online: Charting European research on children and the internet. *Children & Society*, 22(4), 314-323.
- Livingstone, S. & Stoilova, M. (2021). The 4Cs: Classifying Online Risk to Children. (CO:RE Short Report Series on Key Topics). Hamburg: Leibniz-Institut für Medienforschung | Hans-BredowInstitut (HBI); CO:RE-Children Online: Research and Evidence. Erişim: 2 Ocak 2025, <https://doi.org/10.21241/ssoar.71817>
- Livingstone, S. Stoilova, M., & Nandagiri, R. (2019) *Children's data and privacy online: Growing up in a digital age. An evidence review*. London: London School of Economics and Political Science. Erişim: 2 Ocak 2025, <http://eprints.lse.ac.uk/101283/>
- Mitchell, K. J., Finkelhor, D., & Wolak, J. (2003). The exposure of youth to unwanted sexual material on the Internet: A national survey of risk, impact, and prevention. *Youth & Society*, 34(3), 330-358.
- Mýlek, V., Dedkova, L., & Smahel, D. (2021). Information sources about face-to-face meetings with people from the Internet: Gendered influence on adolescents' risk perception and behavior. *New Media & Society*, 25(7), 1561-1579.
- Notten, N., & Nikken, P. (2016). Boys and girls taking risks online: A gendered perspective on social context and adolescents' risky online behavior. *New Media & Society*, 18(6), 966-988.
- Öztabak, M. Ü. (2018). Problemlili internet kullanımı olan ergenlerin internet kullanımına ilişkin duygu ve görüşlerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1022-1055.
- Sasson, H., & Mesch, G. (2014). Parental mediation, peer norms and risky online behavior among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 33, 32-38.
- Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., & Hasebrink, U. (2020). EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries. EU Kids Online. Erişim: 08.01.2025, <https://doi.org/10.21953/lse.47fdeqj01ofo>
- Tavşancıl E. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. 5. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; 2014.
- Turnalar Kurtaran, G. (2008). İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi [Yüksek lisan tezi, Mersin Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2021). *Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. [Çevrim-içi: <https://www.tuik.gov.tr/>], Erişim tarihi:02.01.2025
- Türkiye İstatistik Kurumu (2023). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. [Çevrim-içi: <https://www.tuik.gov.tr/>], Erişim tarihi:02.01.2025

- Türkiye İstatistik Kurumu (2024). *Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması*. [Çevrim-içi: <https://www.tuik.gov.tr/>], Erişim tarihi:02.01.2025
- Ünver, H., & Koç, Z. (2017). Siber Zorbalık ile Problemlı İnternet Kullanımı ve Riskli İnternet Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 117-140.
- Valkenburg, P. M., Peter, J. 2009. Social consequences of the internet for adolescents: A decade of research. *Current Directions in Psychological Science*; 18(1).
- World Health Organization. <https://www.who.int/> Erişim tarihi: 01.01.2025.
- Yavuzer, H. (2013). *Çocuk Psikolojisi*. (36. Baskı) . İstanbul: Remzi Kitabevi.

ÇOCUK GELİŞİMCİ ADAYLARININ SOSYAL MEDYADA KİMLİK İNŞALARI İLE KİŞİSEL SORUMLULUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra AKDENİZ¹

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, kubraakdeniz2428@gmail.com , 0009-0009-8836-2738

Doç. Dr. Yaşar BARUT²

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ybarut@omu.edu.tr, 0000-0003-1602-2477

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA³

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, scankaya@omu.edu.tr, 0000-0001-8056-1892

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, çocuk gelişimci adaylarının bazı sosyodemografik özelliklere göre sosyal medyada kimlik inşaları ile kişisel sorumluluk düzeylerini incelemek ve bu iki ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini çocuk gelişimci adaylarının içerisinden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiş 249 birey oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Ökten (2024) tarafından geliştirilen “Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği” ve Türkçeye uyarlaması Koç ve ark. (2024) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, kadın ve erkek öğrencilerin sosyal medyada kimlik inşası ölçeği toplam puanları ve alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bununla birlikte, kadın öğrencilerin kişisel sorumluluk ölçeği toplam puanları ve alt boyut toplam puanları, erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Çocuk gelişimi öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre sosyal medya aracılığıyla kimlik inşası düzeylerinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Ancak, birinci sınıf öğrencilerinin kişisel sorumluluk ölçeği toplam puanları ve alt boyut puanları, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal medyada kimlik inşası düzeyi ile kişisel sorumluluk ölçeği toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Ancak, içerik odaklı etkileşim ile kişisel sorumluluk düzeyleri arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, kişisel sorumluluk düzeyi ile gizlilik ve güvenlik alt boyut ve kendini ifade etme alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Bu bulgular ışığında, erkek öğrencilerde kişisel sorumluluk bilincinin güçlendirilmesine yönelik farkındalık çalışmaları düzenlenebilir, birinci sınıf öğrencilerinin kişisel sorumluluk bilincinin üst sınıflarda da sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla rehberlik ve danışmanlık hizmetleri verilebilir. Öğrencilere, sosyal medya kullanımına yönelik bilinçli ve güvenli bir ortam oluşturulması için gizlilik ve güvenlik konularında bilgilendirici seminerler verilmesi, sosyal medyada içerik üretme süreçlerinde etik ve sorumluluk bilinciyle hareket etmelerine yönelik rehberlik edilmesi önem arz etmektedir. Son olarak, öğrencilerin

kendini ifade etme becerilerini geliştirebilecekleri etkileşimli eğitim modelleri benimsenerek, sosyal medyada kimlik inşasının daha bilinçli ve güvenli bir şekilde gerçekleşmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, kimlik inşası, kişisel sorumluluk

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN CHILD DEVELOPMENT CANDIDATES' IDENTITY CONSTRUCTION IN SOCIAL MEDIA AND THEIR PERSONAL RESPONSIBILITY LEVELS

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the identity construction of prospective child development specialists on social media and their levels of personal responsibility in relation to certain sociodemographic characteristics. Additionally, the study seeks to explore the relationship between the total and subscale scores of these two constructs. The research employs a relational survey model. The sample consists of 249 individuals selected through a random sampling method from among prospective child development specialists. As data collection instruments, a personal information form prepared by the researchers, the "Social Media Identity Construction Scale" developed by Ökten (2024), and the "University Students' Personal Responsibility Scale," adapted into Turkish by Koç et al. (2024), were utilized. According to the findings, no significant difference was observed between male and female students regarding their total scores and subscale scores on the Social Media Identity Construction Scale. However, female students scored significantly higher than male students on the Personal Responsibility Scale, both in total and across subscales. Furthermore, no significant difference was found in identity construction levels via social media based on students' academic year. Nevertheless, first-year students demonstrated significantly higher total and subscale scores on the Personal Responsibility Scale compared to second- and third-year students. No significant correlation was identified between students' level of social media identity construction and their total scores on the Personal Responsibility Scale. However, a low-level, negative, and significant correlation was found between content-focused interaction and personal responsibility levels. Additionally, a low-level, positive, and significant correlation was observed between personal responsibility levels and both the "privacy and security" and "self-expression" subscales. In light of these findings, awareness-raising initiatives could be organized to enhance personal responsibility among male students. Moreover, guidance and counseling services could be provided to ensure the sustainability of first-year students' personal responsibility awareness throughout their academic years. It is also essential to conduct informative seminars on privacy and security to create a conscious and safe social media environment for students. Furthermore, providing guidance on ethical and responsible content production on social media is crucial. Finally, adopting interactive educational models that foster students' self-expression skills may facilitate a more conscious and secure identity construction process on social media.

Keywords: Social media, identity construction, personal responsibility

GİRİŞ

İnternet çağının gelişmesiyle birlikte, internete ulaşımın kolay sağlanabildiği toplumlarda yaşam tarzları ve gündelik hayat becerileri üzerinde farklılaşmalar meydana gelmiş, televizyon, gazete, radyo, sinema gibi kitle iletişim araçları, bireyin görünür kılıcı olmasına olanak sağlamazken, internet, kullanıcıyı pasif konumdan çıkarıp görünür ve aktif hale getirmiştir. Kullanıcı, internetin sunduğu devamlılık, aktif katılımıcılık ve kendi içeriğini üretebilme imkânı ile sosyal ağlar üzerinden de bir görünürlük elde etmiş, hatta kimliklerini bu ağlar üzerinden inşaaya başlamıştır. Sosyal medya, bireylerin günümüzde kolaylıkla iletişim kurabildikleri, güncel olayları takip ettikleri, fotoğraf veya video paylaşabildikleri ve diğer insanlara ait paylaşımlara ulaşabildiklerini sağlayan bir iletişim platformudur.(Jiaqing ve ark,2023).Sosyal medya etkinliklerinde bireyler, hedef kitlesinin ilgisini çekebileceğini düşündüğü içerikler paylaşmakta, sosyal medya üzerinden paylaştıkları fotoğrafların beğenilebilir olmasına özen göstermektedir. Dijital dünyanın hızla büyümesi ve gelişmesi, sosyal medyanın yaygınlığının artması, insanların çevrimiçi varlıklarının ve kimliklerinin daha da güçlenmesine olanak sağladığı öngörülmektedir.

Yeni iletişim kaynağı teknolojilerin ve sosyal medya, toplumsal, kültürel, ekonomik olarak bireylerin gündelik hayatları ve yaşam stratejileri üzerinde olumlu ve olumsuz etkenlerin yaşanmasına neden olmaktadır (Çömlekçi ve Başol, 2019). Üniversite öğrencilerinin etkileşim ve iletişim kurmak için zamanlarının çoğunu geçirdiği sosyal medya beden imajı ve sosyal karşılaştırma açısından da önemlidir. Sosyal medyanın en önemli işlevlerinden bir tanesi, kullanıcıların kimliklerini sürekli şekilde ifade etmeleri ve bir performans sergiliyor olmalarıdır. Kullanıcılar, kendilerini tanımlayan, ifade eden paylaşımlar ve etkileşimler aracılığıyla kimliklerini sürekli olarak sergileme fırsatını bulabilirler.(Özdemir, 2015: 121).

Sosyal medya, kullanıcıların kendilerini tanıtmaya, diğer insanlarla iletişim kurma ve devam ettirme, grup veya topluluklar oluşturma, dâhil olma, ürün ve hizmetleri insanlara tanıtmaya, bilgi toplama ve haberleşme imkânı sağlayan elektronik ortamlardaki platformlardır. Sosyal medya platformları arasında sosyal ağ siteleri (örneğin facebook), forumlar, bloglar, videolama ve fotoğraf paylaşma siteleri, mikroblog siteleri (örneğin Twitter), mesajlaşma uygulamaları (örneğin WhatsApp, Telegram), görsel içerik paylaşma siteleri (örneğin Instagram) gibi farklı türler bulunmaktadır.

Sosyal medya kullanıcıları genelde birçok sosyal medya platformunu kullanır ve kimliklerini farklı şekillerde inşa edebilirler. Her platformun kendine özgü kullanım amaçları, kullanıcı profilleri ve içerikleri vardır, bu nedenle kullanıcılar farklı platformlarda farklı farklı kimlikler inşa edebilirler. Örneğin, bir kullanıcı için Instagram platformunda görsel içeriklere yönelik paylaşımlar yaparken, LinkedIn üzerinde ise profesyonel hayatı için ve bağlantıları hakkında bilgi paylaşımı yapabilirler. Bu nedenle, sosyal medya kullanıcıları sosyal medya üzerinde kimliklerini birden fazla dijital platform üzerinde birden fazla kimlik inşa ederler ve bu kimlikler farklı platformlar arasında farklılıklar gösterebilir.

Üniversite çağı, bireylerin kimlik arayışlarının en yoğun olduğu dönemlerden biridir. Bu dönem boyunca, gençler kendilerini tanımayaya ve anlamlandırmaya yönelik süreçlere yoğun bir şekilde

katılmaktadırlar. Üniversite öğrencileri, öğrenim gördükleri akademik ortamın yanı sıra sosyal etkileşimlerin yoğunlaştığı bu süreçte sosyal medya platformlarından da etkilenecek kimlik oluşturma süreçlerine katılırlar. Sosyal medyanın varlığıyla, bu kimlik arayışını yeni boyutlara çıkarmakta ve çeşitli yönleriyle etkilemektedir. Dolayısıyla, sosyal medyanın kimlik inşası üzerindeki etkisi, özellikle üniversite öğrencileri için büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencileri, teknolojiyi en yoğun kullanan kullanıcılarındandır. Akıllı telefonlara olan, internete ve sosyal medya platformlarına olan erişimleri oldukça kolay ve yaygındır. Ayrıca üniversite öğrencileri, araştırmalara katılmaya daha açık ve istekli olmaları sosyal medyayı da bu alan içinde kullanmalarına olanak sağlamaktadır. Tüm bu nedenler göz önünde bulundurulduğunda üniversite öğrencileri, sosyal medyada kimlik inşası ve kişisel sorumluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ideal bir örnektir. Günümüzde sosyal medya platformlarının bireylerin kimlik oluşturma süreçlerine olan etkisi, giderek daha fazla ilgi çekmektedir.

Sorumluluk, Türk Dil Kurumu sözlüğünde kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2020). Sorumluluk araştırmacıların bir kısmına göre erken çocukluk dönemlerinden başlayarak çocuğun yaşına, cinsiyetine ve gelişim düzeyine uygun olarak görevlerini yerine getirmesidir (Aladağ, 2009.). Geniş bir ifadeyle bahsedilecek olursa sorumluluk duygusuna sahip bir birey öz değerinin farkındalığı oldukça yüksek, benlik kavramı gelişmiş, duygu, düşünceleri ve eylemlerinden sadece kendini sorumlu tutan, görevini yerine getirebilen getiremediğinde ise sorumluluğu üstlenen, kendisine ve diğer bireylere saygılı olan bireydir.

Kişisel sorumluluk ile ilgili akademik çalışmalar, farklı araştırmacılar tarafından ele alınan klasik, aktif ve etkin bir konudur. Sorumluluk, birçok araştırmacı tarafından ele alındığında bireyin kendi davranışının farkında olması veya kendi sorumluluk alanına dâhil bir olayın farkında olması olarak tanımlanabilmektedir. Bireyin yetkinliği, davranışlarının ve olaylarını sonuçlarını kabul etmesidir. Aynı zamanda kendimizi zayıf değil güçlü hissetmemizi sağlayan ve aynı zamanda da bize otorite ve üstünlük duygusu kazandıran bir duygudur. Başka bir şekilde bahsedecek olursak sorumluluk duygusu kişisel bütünlüğün bir parçasıdır. Diğer bir ifadeyle, kişisel bütünlük, duygular, düşünceler ve eylemler bir uyum içerisinde olduğunda ve sorumluluğu üstlenmeye istekli olduğunda ortaya çıkar. Sorumluluğun başka bir boyutuna bakılırsa, bireylerin kendilerini sorumlu tutmaları, başarısız oldukları konular için kendilerini suçlamaları ve başarılı oldukları konularda ise kendilerini tebrik etmeleridir. Kişisel sorumluluk, kendini geliştirmek için adımlar atmayı, sınırlar çerçevesinde başkalarıyla saygılı bir şekilde iletişim kurmayı, seçimlerinden dolayı sorumlu olmayı ve bu seçimlerin sonuçlarını kabul etmeyi, kendi hayatını yönlendirmeyi, fiziksel ve duygusal doygunluğa öncelik vermeyi ve sorumlu bir şekilde düşünmeyi, hissetmeyi gerektirir. Bireylerin sağlıklı bir kimlik geliştirmek, sağlıklı değerler edinmek, olayları sağlıklı bir şekilde algılamak, değerlendirmek ve sağlıklı bireyler arası ilişkiler geliştirmek de dâhil olmak üzere kendilerine karşı sorumlulukları vardır.

Sorumlulukların bilinmesi ve olumlu bir şekilde geliştirilmesi çok önemlidir. Üniversite öğrencileri genellikle ailelerinden ilk kez uzakta kalan ve yeni sorumluluklar üstlenmesi gerektiğini fark eden bireylerdir. Buna dayanarak, bireyler kendi ihtiyaçlarını karşılamak, kendi kararlarını vermek ve yaşamın zorluklarıyla başa çıkmak için daha fazla kişisel sorumluluk

üstlenmelidir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin ihtiyaç duyduğu kişisel sorumluluk düzeyini belirlemek için bir ölçüm aracı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu araç, gelecekteki eğitim ve gelişimleri için bir rehber görevi görecektir. Bu bağlamda, araştırmanın önemini de vurgulamaktadır. Üniversite öğrencilerinin kişisel sorumluluklarının ölçülmesi bu bağlamda çok önemlidir ve bunu ölçmek için bir araca sahip olmak daha da önemlidir. Kişinin kendisine ve başkalarına özen ve bakım göstermesini, yükümlülüklerini yerine getirmesini, toplumsal sürece katılmasını, acıları dindirmeye çalışmasını ve de daha iyi bir dünya için çaba harcamasını sorumluluk olarak tanımlamıştır. Toplumun bireyden beklentilerini “toplumsallaşma” olarak, bireyin toplumdaki beklentilerini ise “bireysel istek ve beklentiler” olarak ortaya çıkarmaktadır. Bu etkileşim ve iletişim aynı zamanda birey ve toplumun varlığı için son derece önemlidir. Bu etkileşimin zayıflığı, toplumsal uzaklık kavramı ile açıklanabilir. “Toplumsal uzaklık; bireyler arasında, bireyle gruplar arasında, bireyle gruplar ya da değişik toplumların bireyleri arasında var olan kopukluktur”. Bu kopukluk daha sonrasında toplumsal yalnızlığa neden olabilir. “Toplumsal yalnızlık; kentte, şehirde kalabalık içinde yaşayan insanın kendisini yalnız kalmış olarak hissetmesi durumudur” (Coşkun, 2009).

Literatür incelendiğinde, çocuk gelişimci adaylarının sosyal medyada kimlik inşaları ve kişisel sosyal sorumluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesiyle ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çocuk gelişimci adaylarının sosyal medyada oluşturulan kimlik inşaları ile kişisel sorumlulukları arasındaki ilişkinin detaylı bir şekilde incelenmesi, hem bu alandaki literatür boşluğunu doldurmak hem de sosyal medyada oluşturulan kimlik inşaların ve kişisel sorumluluk düzeylerinin belirlenmesinde katkı sağlanması önemlidir. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı çocuk gelişimci adaylarının sosyal medyada kimlik inşaları ile kişisel sorumluluk düzeyleri arasındaki ilişki incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 29.11.2024 tarih ve 2024-1108 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli ile yürütülen nicel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir modeldir (Karasar, 1999).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini çocuk gelişimi bölümü öğrencileri, örneklemini ise çocuk gelişimci adaylarının içerisinden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiş 249 birey oluşturmaktadır. Örneklem hacmi için literatürde çeşitli pratik kurallar vardır. Bu çalışmada, ölçek çalışmalarında örneklem hacmi her ölçek maddesinin minimum 5 katı olmalıdır (Tavşancıl, 2014) önerisi dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği 19 maddeden, Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği 12 maddeden oluşması nedeni ile toplam madde sayısının (31*5)beş katı kadar katılımcı oluşturduğu için minimum 155 katılımcıya ulaşılması öngörülmüş, eksik veya hatalı doldurma

gibi olası problemleri ortadan kaldırmak amacıyla örneklem hacmi artırılarak 249 bireye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve gelir durumu) ile iki farklı ölçek kullanılmıştır. Bunlardan ilki, Ökten, M. S. (2024) tarafından geliştirilen Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği'dir. Üniversite öğrencilerinin kimlik inşası süreçlerine olan etkilerini ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçek, üç alt boyut (İçerik Odaklı Etkileşim, Gizlilik ve Güvenlik, Kişisel Gelişim ve Kendini İfade Etme) ve 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 5'li Likert tipi bir ölçek olup, ölçekten alınabilecek minimum puan 19, maksimum 95 puandır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça sosyal medyanın kimlik inşası üzerine etkisinin arttığı söylenebilir. Araştırma kullanılan ikinci ölçek ise, Koç ve ark. (2024) tarafından Türkçeye uyarlanan Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği'dir. Bu ölçek, üniversite öğrencilerinin kişisel sorumluluk düzeylerini belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, sorumluluk bilinci ve sorumlu davranışsal eğilim olarak iki alt boyuttan ve toplam 12 maddeden oluşmaktadır. 6'lı Likert tipi bir yapıya sahiptir. Sorumlu davranışsal eğilim (3,9,12) alt boyut maddeleri ters kodlanmıştır. Ölçekten alınabilecek minimum puan 12, maksimum 72 puandır.

Verilerin Toplanması

Araştırma grubunu oluşturan çocuk gelişimci adaylarına, çevrimiçi anket yöntemi ile kişisel bilgi formu ve ölçek soruları uygulanmadan önce araştırmanın amacı açıklanarak dikkat edilecek hususlar hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Araştırma verileri 04.12.2024-28.12.2024 tarihleri arasında, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılara, çevrimiçi anket yöntemi ile önceden hazırlanmış kişisel bilgi formu ve ölçek soru formlarına işaretleme yapılarak çevrimiçi olarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan kişilerin ölçek maddelerine vermiş oldukları cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği	0,763	Orta Düzeyde Güvenilir
İçerik Odaklı Etkileşim	0,901	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Gizlilik ve Güvenlik	0,724	Orta Düzeyde Güvenilir
Kişisel Gelişim ve Kendini İfade Etme	0,843	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği	0,749	Orta Düzeyde Güvenilir
Sorumluluk Bilinci	0,765	Orta Düzeyde Güvenilir
Sorumlu Davranışsal Eğilim	0,617	Orta Düzeyde Güvenilir

Araştırmada, çocuk gelişimi okuyan üniversite öğrencilerinin Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçek toplam ve alt boyut maddelerine verdikleri cevapların iç tutarlığı orta ve yüksek düzeyde güvenilir tespit edilmiştir.

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($P>0,05$). Çalışmada, ölçek toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği Student t testi, gelir ve okudukları sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Katılımcıların yaşı, sosyal medyada kimlik inşası ile üniversite öğrencileri kişisel sorumluluk düzeyi arasındaki ilişkiler ise Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, frekans (%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $P<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya gönüllü olarak katılmış olan çocuk gelişimci adaylarının demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar Çizelge 2’de sunulmuştur.

Çizelge 2. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	n	%	Sınıf	n	%
Kadın	217	87,1	Birinci sınıf	101	40,6
Erkek	32	12,9	İkinci sınıf	103	41,4
Toplam	249	100,0	Üçüncü sınıf	45	18,0
			Toplam	249	100,0
Gelir Durumu	n	%			
Düşük (Gelir<Gider)	28	11,2			
Orta (Gelir=Gider)	205	82,3			
Yüksek (Gelir>Gider)	16	6,5			
Toplam	249	100,0			

Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerin %86,8’i kadın, % 41,1’i birinci sınıf öğrencisi ve % 82,6’sı orta gelirli olduğu belirlenmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 3. Cinsiyete göre katılımcıların Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	P-değeri
Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği	Kadın	217	54,86	9,30	0,517
	Erkek	32	56,25	7,68	
İçerik Odaklı Etkileşim	Kadın	217	17,25	7,14	0,489
	Erkek	32	18,39	8,39	
Gizlilik ve Güvenlik	Kadın	217	25,01	4,27	0,405
	Erkek	32	24,27	5,29	
Kişisel Gelişim ve Kendini İfade Etme	Kadın	217	12,60	3,26	0,095
	Erkek	32	13,59	2,69	
Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği	Kadın	217	57,70	7,65	0,003
	Erkek	32	52,11	8,80	
Sorumluluk Bilinci	Kadın	217	45,36	6,23	0,002
	Erkek	32	41,62	8,84	
Sorumlu Davranışsal Eğilim	Kadın	217	12,34	3,24	0,013

	Erkek	32	10,49	3,32	
--	-------	----	-------	------	--

Araştırmada, kadın ve erkek çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin Sosyal Medyada Kimlik İnşası ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenmez iken ($P>0,05$), kişisel sorumluluk ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$; Çizelge 3). Araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre kişisel sorumluluk ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. Sınıf düzeyine göre katılımcıların Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Sınıf	n	Ortalama	SS	P-değeri
Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği	Birinci Sınıf	101	55,68	9,69	0,183
	İkinci Sınıf	103	55,22	9,85	
	Üçüncü Sınıf	45	52,70	7,40	
İçerik Odaklı Etkileşim	Birinci Sınıf	101	17,73	8,18	0,426
	İkinci Sınıf	103	17,48	8,96	
	Üçüncü Sınıf	45	15,89	6,27	
Gizlilik ve Güvenlik	Birinci Sınıf	101	25,13	4,24	0,819
	İkinci Sınıf	103	24,81	4,88	
	Üçüncü Sınıf	45	24,72	3,76	
Kişisel Gelişim ve Kendini İfade Etme	Birinci Sınıf	101	12,82	3,46	0,301
	İkinci Sınıf	103	12,93	3,11	
	Üçüncü Sınıf	45	12,09	2,80	
Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği	Birinci Sınıf	101	58,59a	7,37	0,031
	İkinci Sınıf	103	55,40b	9,56	
	Üçüncü Sınıf	45	55,23b	6,35	
Sorumluluk Bilinci	Birinci Sınıf	101	46,14a	6,05	0,039
	İkinci Sınıf	103	43,96b	7,58	
	Üçüncü Sınıf	45	44,00b	5,82	
Sorumlu Davranışsal Eğilim	Birinci Sınıf	101	12,45a	3,20	0,047
	İkinci Sınıf	103	11,44b	3,49	
	Üçüncü Sınıf	45	11,23b	2,78	

Araştırmada, okudukları sınıf düzeyine göre çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin Sosyal Medyada Kimlik İnşası ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenmez iken ($P>0,05$), kişisel sorumluluk ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$; Çizelge 4). Araştırmada birinci sınıfta okuduğunu beyan eden öğrencilerin ikinci ve üçüncü sınıfta okuyan öğrencilere göre kişisel sorumluluk ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları daha yüksek bulunmuştur.

Çizelge 5. Gelir düzeyine göre katılımcıların Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	SS	P-değeri
Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği	Düşük (Gelir<Gider)	28	54,14	8,21	0,472
	Orta (Gelir=Gider)	205	55,25	9,35	
	Yüksek (Gelir>Gider)	16	52,50	12,16	
İçerik Odaklı Etkileşim	Düşük (Gelir<Gider)	28	15,55	6,55	0,315
	Orta (Gelir=Gider)	205	17,65	8,33	
	Yüksek (Gelir>Gider)	16	15,69	9,10	
Gizlilik ve Güvenlik	Düşük (Gelir<Gider)	28	25,14	3,34	0,801
	Orta (Gelir=Gider)	205	24,95	4,64	

	Yüksek (Gelir>Gider)	16	24,25	2,96	
Kişisel Gelişim ve Kendini İfade Etme	Düşük (Gelir<Gider)	28	13,45	3,25	0,442
	Orta (Gelir=Gider)	205	12,65	3,16	
	Yüksek (Gelir>Gider)	16	12,56	3,72	
	Düşük (Gelir<Gider)	28	56,31	7,16	
Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği	Orta (Gelir=Gider)	205	57,13	8,55	0,961
	Yüksek (Gelir>Gider)	16	56,44	6,21	
	Düşük (Gelir<Gider)	28	44,79	5,98	
Sorumluluk Bilinci	Orta (Gelir=Gider)	205	44,87	6,98	0,965
	Yüksek (Gelir>Gider)	16	45,00	4,75	
	Düşük (Gelir<Gider)	28	11,52	3,37	
Sorumlu Davranışsal Eğilim	Orta (Gelir=Gider)	205	12,26	3,24	0,355
	Yüksek (Gelir>Gider)	16	11,44	3,29	
	Düşük (Gelir<Gider)	28	11,52	3,37	

Araştırmada, gelir durumuna göre çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin Sosyal Medyada Kimlik İnşası ölçeği ve kişisel sorumluluk ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge).

Çizelge 6. Katılımcıların Yaşı ile Sosyal Medyada Kimlik İnşası ve Kişisel Sorumluluk Düzeyi Arasındaki İlişkiler

		SMKİ	İOE	GG	KİE	KSO	SB	SDE
Yaş	r-değeri	-,167**	-0,074	-0,120	-,138*	0,002	0,010	0,016
	p-değeri	0,007	0,238	0,055	0,027	0,976	0,872	0,793

SMKİ: Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği; İOE: İçerik Odaklı Etkileşim; GG: Gizlilik ve Güvenlik; KİE: Kendini İfade Etme; KSO: Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği; SB: Sorumluluk Bilinci; SDE: Sorumlu Davranışsal Eğilim

Araştırmada, öğrencilerin yaşı ile Sosyal Medyada Kimlik İnşası toplam ve Kendini İfade Etme alt boyut toplam puanı arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki belirlenirken ($P<0,05$), Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 6).

Çizelge 7. Katılımcıların Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile Kişisel Sorumluluk Düzeyi Arasındaki İlişkiler

		KSO	SB	SDE
SMKİ	r-değeri	0,012	0,064	-,180**
	p-değeri	0,851	0,304	0,004
İOE	r-değeri	-,242**	-,202**	-,207**
	p-değeri	0,000	0,001	0,001
GG	r-değeri	,361**	,368**	,132*
	p-değeri	0,000	0,000	0,035
KİE	r-değeri	,157*	,199**	-,180**
	p-değeri	0,012	0,001	0,004

SMKİ: Sosyal Medyada Kimlik İnşası Ölçeği; İOE: İçerik Odaklı Etkileşim; GG: Gizlilik ve Güvenlik; KİE: Kendini İfade Etme; KSO: Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği; SB: Sorumluluk Bilinci; SDE: Sorumlu Davranışsal Eğilim

Araştırmada, öğrencilerin Sosyal Medyada Kimlik İnşası toplam puan ile Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği toplam ve Sorumluluk Bilinci alt boyut toplam puanları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 7). Diğer taraftan Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile Sorumlu Davranışsal Eğilim arasında, İçerik Odaklı Etkileşim ile Üniversite Öğrencilerin Kişisel Sorumluluk Ölçeği, Sorumluluk Bilinci ve Sorumlu Davranışsal Eğilim arasında ve Kişisel Gelişim ve Kendini İfade Etme ile Sorumlu Davranışsal Eğilim arasında

zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişkiler, Gizlilik ve Güvenlik ile Üniversite Öğrencileri Kişisel Sorumluluk Ölçeği, Sorumluluk Bilinci ve Sorumlu Davranışsal Eğilim arasında ise zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir ($P < 0,05$; Çizelge 7).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma çocuk gelişimci adaylarının bazı sosyodemografik özelliklere göre sosyal medyada kimlik inşaları ile kişisel sorumluluk düzeylerini incelemek ve bu iki ölçek arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Sosyal medya kimlik inşasında cinsiyetler arasında anlamlı bir fark gözlemlenmezken, kişisel sorumluluk düzeylerinde kadın öğrencilerin erkeklere kıyasla daha yüksek sorumluluk algılarına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, cinsiyetin kişisel sorumluluk algıları üzerinde etkili olabileceğini, ancak sosyal medya kimlik inşasında belirgin bir rol oynamadığını göstermektedir. Ayrıca, sosyal medya kullanımı ve kimlik inşasının farklı yaş ve cinsiyet gruplarında benzer şekilde işlediği, ancak kişisel sorumluluk gibi bireysel özelliklerin cinsiyetle ilişkili olabileceği sonucuna varılmıştır. Alanda yapılan bazı benzer çalışmalara bakıldığında kadınlar ve erkeklerin kişisel sorumluluk düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadınların sorumluluk oranlarının erkeklerin sorumluluk oranlarına göre fazla olduğu belirlenmiştir (Ren Y.2023). Sönmez ve Turan (2022) yapmış olduğu çalışmada, bireysel sorumluluk ölçeği için cinsiyetler arasında anlamlı farklar bulunmamıştır. Mevcut araştırma bulgusu ile örtüşmeyen bu durum araştırmanın yapıldığı sosyoekonomik ve kültürel faktörlere bağlanabilir.

Araştırmada, çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin sınıf düzeyine göre Sosyal Medyada Kimlik İnşası ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken, Kişisel Sorumluluk ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha yüksek kişisel sorumluluk düzeylerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum, eğitim sürecinin ilerlemesiyle birlikte kişisel sorumluluk algılarında azalma yaşanabileceğini veya akademik yük, sosyal faktörler ve değişen düşünce yapılarına bağlı olarak sorumluluk duygularının farklılaşabileceğini göstermektedir. Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin gelir durumuna bakıldığında ise Sosyal Medyada Kimlik İnşası ve kişisel sorumluluk ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, öğrencilerin gelir düzeylerinin genellikle ortalama seviyelerde olmasıyla ilişkilendirilebilir. Türkiye'deki alan yazın ele alındığında, sosyal medya kullanımına yönelik ölçeklerin büyük bir çoğunluğunun üniversite öğrencilerine ve ergenlere yönelik olduğu görülmektedir (Karakaya ve ark,2023). Nitekim yapılan araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ve gelir durumlarıyla ilişkilendirilmiş bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çocuk gelişimi öğrencilerinin yaşı ile Sosyal Medyada Kimlik İnşası toplam ve Kendini İfade Etme alt boyutları arasında zayıf düzeyde negatif bir ilişki bulunmuş, ancak kişisel sorumluluk ölçeği ile anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Yaş arttıkça öğrencilerin sosyal medyada kendilerini ifade etme biçimlerinde değişiklikler olabileceği öngörülmüştür. Ayrıca, Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile kişisel sorumluluk arasındaki ilişki incelendiğinde, doğrudan bir bağ bulunmamıştır. Ancak, Sosyal Medyada Kimlik İnşası ile Sorumlu Davranışsal Eğilim, İçerik Odaklı Etkileşim ile Kişisel Sorumluluk ve Gizlilik ve Güvenlik ile sorumlu davranışlar arasında zayıf negatif ya da pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. Özellikle, Sosyal Medya Kimlik İnşasının sorumlu davranış eğilimleriyle ters orantılı olabileceği, içerik odaklı etkileşimin sorumlu davranışlardan sapmalara yol açabileceği, ancak gizlilik ve güvenlik bilincinin kişisel sorumluluk algısını güçlendirebileceği bulunmuştur. Bu sonuçlar, sosyal medya kullanımının kişisel sorumluluk ve etik davranışlarla ilişkisini daha derinlemesine incelemeyi gerektirmektedir. Güvenli ve gizlilik odaklı bir yaklaşımın, sosyal medya platformlarında daha etik ve sorumlu bir kullanım tarzını destekleyebileceği görüşü, alan yazındaki bazı çalışmalarla tutarlık göstermektedir (Topbaş ve Gazi,2016)

Araştırma, sosyal medya kimlik inşası ile kişisel sorumluluk arasındaki ilişkinin karmaşık bir yapıya sahip olduğunu ve bu ilişkinin farklı alt faktörler üzerinden değişebileceğini ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular, sosyal medya kullanımının her zaman sorumlu davranışları teşvik etmediğini, ancak güvenlik ve gizlilik bilincinin bu süreçte pozitif bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Bu bulgular bağlamında;

- ✓ Erkek öğrencilerde kişisel sorumluluk bilincinin güçlendirilmesine yönelik farkındalık çalışmaları düzenlenebilir.
- ✓ Birinci sınıf öğrencilerinin kişisel sorumluluk bilincinin üst sınıflarda da sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla rehberlik ve danışmanlık hizmetleri verilebilir. Öğrencilere, sosyal medya kullanımına yönelik bilinçli ve güvenli bir ortam oluşturulması için gizlilik ve güvenlik konularında bilgilendirici seminerler verilmesi, sosyal medyada içerik üretme süreçlerinde etik ve sorumluluk bilinciyle hareket etmelerine yönelik rehberlik edilmesi önem arz etmektedir.
- ✓ Sınıf düzeylerine göre kişisel sorumluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılmasıyla ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Buna yönelik derinlemesine bir çalışmaların yapılması alan yazına katkı sağlayabileceği ön görülmektedir.
- ✓ Öğrencilerin kendini ifade etme becerilerini geliştirebilecekleri etkileşimli eğitim modelleri benimsenerek, sosyal medyada kimlik inşasının daha bilinçli ve güvenli bir şekilde gerçekleşmesi sağlanabilir.
- ✓ Çocuk gelişimci adaylarının sosyal medya kullanımı ile ilgili eğitimlerin güçlendirilmesi, özellikle güvenlik ve gizlilik konularında bilgilendirici programların uygulanması önerilmektedir. Bu alan kapsamında eğitici içerikler tasarlanıp sosyal medya bunun için kullanılması fayda sağlayacaktır.
- ✓ Sosyal medyanın kimlik inşasında ve kişisel sorumluluk düzeylerine nasıl bir rol oynadığına dair daha derinlemesine araştırmalar yapılması, bu konuda daha net sonuçlara ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.
- ✓ Çocuk gelişiminde okuyan üniversite öğrencilerine ek olarak alandan mezun olmuş çocuk gelişimci adayları üzerinde ve çocuk gelişimcilerle de daha derinlemesine bir çalışma yapılması geniş sonuçlara katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Aladağ, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değerini kazanma düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bahtiyar, M. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Karşılaştırma, Sosyal Medya Tutumu ve Beden İmgesi İlişkisinin İncelemesi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 8(2), 23-38.
- Başoğlu, U. D., & Yanar, Ş. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçları Ve Alışkanlıklarının Belirlenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 6-13.
- Cüceloğlu, D. (2002). *Keskesiz bir yaşam için iletişim donanımları*. (5. Baskı) Ankara: Remzi Kitabevi.

- Çömlekçi, M. F., & Başol, O. (2019). Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Amaçları İle Sosyal Medya Bağımlılığı İlişkisinin İncelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188.
- Eraslan, L. (2011). Bireysel sosyal sorumluluk ölçeğinin (BSS) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Aile ve Toplum*, 12(7), 81-92.
- Erzen, E., Yurtçu, M., Ulu Kalın, Ö., Koçoğlu, E. (2021). Sosyal Beğenirlik Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 879-891.
- Gökalp, A. (2021). Sorumluluk Ölçeği: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 5(1), 31-38. doi:10.29345/futvis.175
- Huang, H. (2014). Self-Presentation Tactics in Social Media. *International Conference on Social Science*. <https://doi.org/10.2991/Icss-14.2014.76>.
- Jiaqing, X., Alivi, M.A., Mustafa, S.E., Dharejo, N. (2023). The Impact of Social Media on Women's Body Image Perception: A Meta-Analy-sis of Well-being Outcomes. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (IJIM)*, 17(20), 148-170.
- Karakaya-Dohman, N. K. ve Ömeroğlu, E. (2023). Anne-babaların Çocukların Sosyal Medya Kullanımlarına Yönelik Görüşleri Ölçeği: Geçerlilik güvenilirlik çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2), 857-881.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Ankara:Nobel Yayınevi.
- Koc, M. C., Yıldırım, E., Nanu, L., & Manolache, G. M. (2024). The Turkish Version of a Personal Responsibility Scale for Chinese College Students: Adaptation and Validation. *Psychology Research and Behavior Management*, 2681-2686.
- Otrar, M. ve Argın, F. S. (2015). Öğrencilerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1(37).
- Ökten, M.S. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medyada Kimlik İnşasına Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması. *Journal of University Research*. 7(2), 93-101.
- Özdemir, Z. (2016). Sosyal Medyada Kimlik İnşasında Yeni Akım: Özçekim Kullanımı. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 112-131.
- Özen, Y. (2013). Sorumluluk Duygusu ve Davranışı Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği ve Geçerliği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7).
- Ren Y, Wu J, Qin H. (2023). Development and validation of a personal responsibility scale for Chinese college students. *Front Psychol.* (14):1231462.
- Soner, O. ve Yılmaz, O. (2021). Social media fear of dislike in adolescents: a scale development study. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 533-554.
- Sönmez, A., Turan, S., & Soyer, F. (2022). Lise Öğrencilerinin Benlik Saygılarının Kişisel Sorumluluk Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(1), 27-37.
- Tavşancıl E. (2014). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. 5. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Topbaş, H., & Gazi, M. A. (2016). Sosyal Ağlarda Gizlilik Kaygısının Ölçülmesi: İnönü Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 143-160.
- Turan, İ., Erdemoğlu, Ç., Aydın Özkan, S., Koç Özkan, T. (2024). Sosyal Medya Kullanımının Kadınlarda Beden İmajı ve Benlik Saygısına Etkisi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 10(3), 269-286.
- Tutgun-Ünal A. & Deniz, L. (2015). Development of the Social Media Addiction Scale. *Online Academic Journal of Information Technology*, 6(21), 51-70.
- Türk Dil Kurumu. (2020). *Sorumluluk*. <http://www.tdk.gov.tr>
- Yaşaroğlu, C., Kaya, M. S., ve Bozkurt, M. (2018). Kişisel Sorumluluk Ölçeği (KSÖ)'nin Türkçe uyarlaması: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(71), 365-373.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAPAY ZEKA HAZIR BULUNUŞLUK DÜZEYLERİ İLE YAPAY ZEKA KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Öğrencisi Kübra KELEŞ¹

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, kubrkeles@gmail.com, 0009-0009-3070-8302

Doç. Dr. Yaşar BARUT²

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ybarut@omu.edu.tr, 0000-0003-1602-2477

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA³

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, scankaya@omu.edu.tr, 0000-0001-8056-1892

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının bazı sosyo-demografik özelliklere göre yapay zeka hazır bulunuşluk düzeyleri ile yapay zeka kaygı düzeylerini incelemek ve bunlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini çocuk gelişimi bölümünde okumakta olan veya yeni mezun olmuş bireyler arasından tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiş 301 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, kişisel bilgi formu, “Öğretmen Adaylarına Yönelik Yapay Zekâ Hazır Bulunuşluk Ölçeği” ve “Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada, kadın ve erkek okul öncesi öğretmen adayları arasında yapay zekâ hazır bulunuşluk ve yapay zekâ kaygısı düzeyleri bakımından anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Araştırmada 24 yaş ve üstü olduğunu beyan eden katılımcıların diğerlerine göre yapay zeka hazır bulunuşluk ölçeğinin bilişsellik alt boyut toplam puanı yüksek, yapay zeka kaygısı ölçeğinin öğrenme alt boyut toplam puanı ise daha düşük bulunmuştur. Benzer şekilde, birinci sınıf öğrencileri ve yeni mezun bireylerin üçüncü sınıf öğrencilerine göre bilişsellik alt boyut toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Düşük gelir grubuna mensup adayların, orta ve yüksek gelirli adaylara göre hazır bulunuşluk ve kaygı düzeyi toplam puanları daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca, adayların yapay zeka hazır bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (bilişsellik alt boyutu hariç) ile yapay zeka kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak orta ve yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgulara dayanarak, eğitim programlarına yapay zekâ entegrasyonunu destekleyen ve öğretmen adaylarının öğrenme kaygılarını azaltmayı amaçlayan stratejik müdahalelerin eklenmesi önem arz etmektedir. Özellikle düşük gelir grubuna mensup ve eğitimlerinin erken aşamasında bulunan adaylara yönelik bireyselleştirilmiş destek stratejileri oluşturularak, yaş ve sınıf farklılıklarının dikkate alınması faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hazır bulunuşluk, kaygı, yapay zekâ,

INVESTIGATING THE REALATIONSHIP BETWEEN ARTİFİCİAL INTELLİGENCE LEVELS AND ARTİFİCİAL INTELLEİGENCE ANXIETY OF PRESCHOOL TEACHER CANDİDATES

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the artificial intelligence readiness levels and artificial intelligence anxiety levels of pre-service preschool teachers according to some socio-demographic characteristics and to reveal the relationship between them. Relational survey model was used in the study. The sample of the study consisted of 301 pre-service preschool teachers selected by random sampling method among the individuals who are currently studying in the department of child development or who have recently graduated. As data collection tools, personal information form prepared by the researchers, “Artificial Intelligence Readiness Scale for Preservice Teachers” developed by Wang et al. (2023) and standardized in Turkey by Özüdoğru, Yıldız Durak (2024), and “Artificial Intelligence Anxiety Scale” developed by Wang and Wang, 2019 and standardized in Turkey by Terzi (2020) were used. In the study, no significant difference was found between the Artificial Intelligence Readiness and Artificial Intelligence Anxiety of female and male pre-service preschool teachers and recent graduates. When we look at the age and grade variables, no significant difference was found between the Artificial Intelligence Readiness levels of pre-service preschool teachers and recent graduates, except for the cognitiveness sub-dimension of the Artificial Intelligence Readiness levels, and the Artificial Intelligence Anxiety scale. In the study, the cognitiveness sub-dimension of the participants who were studying in the first grade and the third grade of the participants who were recently graduated was found to be higher. Candidates aged 24 and over had a higher cognitiveness sub-scale score and a lower learning sub-scale score. When we look at the income status, significant differences are observed. In the study, the readiness and anxiety level sub-dimension totals of low-income candidates were higher than those of high-income and middle-income candidates. In the study, it was seen that there were statistically moderate and highly positive significant relationships between the total and sub-dimension total scores of the candidates' AI Readiness and total and sub-dimension total scores (except for the Cognitiveness sub-dimension) and the total and sub-dimension total scores of the Artificial Intelligence Anxiety scale. It is expected that as the participants' AI Readiness total and sub-dimension total scores (except for the Cognitiveness sub-dimension) increase, the total and sub-dimension total scores of the Artificial Intelligence Anxiety scale will also increase. Statistically significant relationships were observed between the Cognitiveness sub-dimension score and the total and sub-dimension total scores of the Artificial Intelligence Anxiety scale.

Keywords: Readiness, anxiety, artificial intelligence,

GİRİŞ

Alan yazın incelendiğinde geçmişten günümüze zekâ hakkında birçok tanım düşünülmüştür fakat zekanın çok boyutlu ve karmaşık yapısı farklı zekâ kuramlarının ve farkı tanımlamaların ortaya çıkmasına neden olmuştur (İnci,2021) Zekâ kuramları incelendiğinde birbirlerinden ayrılan kelimeler ya da zekâ hakkında ortak kelimeler kullanıldığı görülmektedir (Çalikoğlu, 2022). Bunlara rağmen zekanın ne anlama ve ne kadarının ölçülebildiğine dair ortak bir görüş ortaya koyulamamıştır. Bu zamana kadar yapılan tanımlamalardan ortaya ortak bir cümle olarak, zekayı beynin bilgiyi alıp, hızlı ve doğru analiz etmesi olarak isimlendirebiliriz (Pirim, 2006) Yapay zekâ (YZ), dijital bir makinenin tipik olarak zeki varlıklar tarafından gerçekleştirilen görevleri yerine getirme yeteneğidir (Chiu,2024). Çağımıza damgasını vurmuş ve çok önemli bir gelişmesi olan yapay zekâ, ilerlemeye çok açık bir bilim dalıdır (Köroğlu,2017). Bilgi iletişim teknolojisindeki yeniliklerin ve gelişmelerin doruk noktası olan yapay zekâ bilgisayarlara insansı işlevleri yerine getirme yeteneği verdiği ortadadır.(Koçyiğit, 2023) yapay zekanın günümüzde geldiği noktada gerçekleştirdiği yeteneklerine bakıldığında; yorum yapabiliyor, problem çözebiliyor, İlişki kurabiliyor, kara verebiliyor, öğrenebiliyor, kelimeleri anlayabiliyor algılayabiliyor gibi birçok yeteneği gerçekleştirebiliyor (Öztemel,2020). Araştırmacılar, yapay zekayı eğitilmiş öğretmen ve kaynak sıkıntısına bir çözüm ve eğitim potansiyelini en üst düzeye çıkarmanın bir yolu olarak tanımlamışlardır (Wardat,2024) Yapay zekâ UNESCO' ya göre sürdürülebilir kalkınma için gerekli olan “kapsayıcı ve eşitlikçi kaliteli eğitimin sağlanması ve herkes için yaşam boyu öğrenme fırsatının teşvik edilmesi” noktasında yardımcı olabilir. (Wardat,2024). Yapay zekâ çıktığı ilk zamandan itibaren birçok alanda varlık göstermiştir fakat bu durum eğitim alanında etkisi sınırlı kalmıştır. Yapay zekâ uygulamalarının eğitim içinde nasıl daha etkili kullanılabileceği ve nasıl entegre edilebileceği üzerine hala tartışmasının yanı sıra birçok fikir ve tahmin üzerinde durulmaktadır. (İşler, Kılıç, 2021). Dört temel üzerine kurulu eğitim sistemi, öğrenci öğretmen, müfredat ve eğitim alanı birleşenleri üzerine kuruludur. Bu sistemin en etkili şekilde gerçekleşebilmesi için en önemli değişkenin öğretmen olduğu belirtilmektedir (İşler, Kılıç, 2021). Kaygı, hafif endişeden şiddetli psikolojik sıkıntıya kadar geniş bir aralığı kapsayan geleceğe dair belirsizliği, endişeyi ve tedirginliği işaret eder (Teselli, 2024). Yukarıda açıklanmış olan kavramlar doğrultusunda alın yazın incelendiğinde Okul öncesi öğretmenlerinin yapay zekâ hazır bulunuşluk düzeyleri ve yapay zekâ kaygılarına ilişkin bir çalışma yapılmadığı gözlenmektedir. Bundan dolayı yapılacak çalışmanın bu ilişkiyi ortaya koymak açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının yapay zekâ hazır bulunuşluk düzeyleri ile yapay zekâ kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 29.11.2024 tarih ve 2024-1110 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli ile yürütülen nicel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir modeldir (Karasar, 1999)

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye genelindeki çocuk gelişimi bölümünde okuyan ve yeni mezun olmuş öğretmen adayları oluştururken, araştırmanın örneklemini bu bireyler arasından tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiş 301 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklem hacmi için literatürde çeşitli pratik kurallar vardır. Bu çalışmada, ölçek çalışmalarında örneklem hacmi her ölçek maddesinin minimum 5 katı olmalıdır (Tavşancıl, 2014) önerisi dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, Öğretmen Adaylarına Yönelik Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği 18 maddeden, Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği 21 maddeden oluşması nedeni ile ölçeklerdeki toplam madde sayısının (39*5) beş katı kadar katılımcı oluşturduğu için minimum 195 katılımcıya ulaşılması öngörülmüş, eksik veya hatalı doldurma gibi olası problemleri ortadan kaldırmak amacıyla örneklem hacmi arttırılarak 301 bireye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve gelir durumu) ile iki farklı ölçek kullanılmıştır. Bunlardan ilki, Wang ve diğerleri (2023) tarafından geliştirilen ve Türkiye standardizasyonu Özüdoğru, Yıldız Durak (2024) tarafından yapılmış olan Öğretmen Adaylarına Yönelik Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği' dir. Öğretmen adaylarını yapay zeka hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen bu ölçek dört boyut (Biliş, Yetenek, Görüş, Etik) ve 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5'likert tipi bir ölçek olup, ölçekten alabilecek minimum puan 18, maksimum 90 puandır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça öğretmen adaylarının yapay zeka hazır bulunuşluk düzeyleri arttığı söylenebilir. Araştırmada kullanılan ikinci ölçek ise, Wang ve Wang, 2019 tarafından geliştirilen ve Türkiye standardizasyonu Terzi (2020) tarafından yapılmış olan Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği'dir. Bu ölçek öğretmen adaylarının yapay zeka kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek dört alt boyuttan (öğrenme, iş değiştirme, sosyoteknik körlük, yapay zeka yapılandırması) ve 21 maddeden oluşan 7'li likert tipinde oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmen adayları ve yeni mezunlarına, çevrimiçi anket yöntemi ile kişisel bilgi formu ve ölçek soruları uygulanmadan önce araştırmanın amacı açıklanarak dikkat edilecek hususlar hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Araştırma verileri 10.12.2024- 25.12.2024 tarihleri arasında, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılara, çevrimiçi anket yöntemi ile önceden hazırlanmış kişisel bilgi formu ve ölçek soru formlarına işaretleme yaptırılarak çevrimiçi olarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan kişilerin ölçek maddelerine vermiş oldukları cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği	0,853	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Bilişsellik	0,696	Orta Düzeyde Güvenilir
Yetenek	0,696	Orta Düzeyde Güvenilir
Görüş	0,546	Orta Düzeyde Güvenilir
Öğretimde Etik	0,713	Orta Düzeyde Güvenilir
Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği	0,932	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Öğrenme	0,923	Yüksek Düzeyde Güvenilir
İş değiştirme	0,887	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Sosyoteknik Körlük	0,803	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Yapay Zeka Yapılandırılması	0,900	Yüksek Düzeyde Güvenilir

Araştırmada, Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği ve alt boyut maddelerine verdikleri cevapların iç tutarlılığı orta ve yüksek düzeyde güvenilir tespit edilmiştir.

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($P>0,05$). Çalışmada, ölçek toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği Student t testi, yaş, gelir ve okudukları sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarının Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği ile Yapay Zeka Kaygısı ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arası ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, frekans (%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $P<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir

BULGULAR

Okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve yeni mezun olmuş gönüllü katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar Çizelge 2’de sunulmuştur.

Çizelge 2. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Yaş (yıl)	n	%	Gelir Durumu	n	%
18-20	107	35,5	Düşük (Gelir<Gider)	25	8,3
21-23	162	53,8	Orta (Gelir=Gider)	253	84,1
24 ve üzeri	32	10,6	Yüksek (Gelir>Gider)	23	7,6
Toplam	301	100,0	Toplam	301	100,0

Sınıf	n	%	Cinsiyet	n	%
Birinci sınıf	19	6,3	Kadın	254	84,4
İkinci sınıf	58	19,3	Erkek	47	15,6
Üçüncü sınıf	151	50,2	Toplam	301	100,0
Dördüncü sınıf	59	19,6			
Yeni mezun	14	4,7			

Toplam 301 100,0

Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerin %84,4'ü kadın, % 53,8'i 21-23 yaş aralığında, % 50,2'si üçüncü sınıf öğrencisi ve % 84,1'i orta gelirli olduğu belirlenmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 3. Cinsiyete göre katılımcıların Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk ile Yapay Zeka Kaygısı Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği	Kadın	254	72,69	10,98	0,469
	Erkek	47	71,44	8,09	
Bilişsellik	Kadın	254	17,87	2,89	0,555
	Erkek	47	18,13	2,15	
Yetenek	Kadın	254	24,19	4,09	0,394
	Erkek	47	23,64	3,04	
Görüş	Kadın	254	13,40	4,06	0,427
	Erkek	47	12,89	3,62	
Öğretimde Etik	Kadın	254	17,22	3,79	0,423
	Erkek	47	16,74	3,21	
Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği	Kadın	254	86,26	22,12	0,929
	Erkek	47	85,96	19,10	
Öğrenme	Kadın	254	28,33	11,04	0,068
	Erkek	47	31,47	9,45	
İş değiştirme	Kadın	254	26,78	7,50	0,186
	Erkek	47	25,26	5,64	
Sosyoteknik Körlük	Kadın	254	17,66	4,80	0,387
	Erkek	47	17,02	3,81	
Yapay Zeka Yapılandırılması	Kadın	254	13,50	4,56	0,069
	Erkek	47	12,21	3,66	

Araştırmada, kadın ve erkek okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının öğretmen adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 3).

Çizelge 4. Sınıf Değişkenine göre katılımcıların Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk ile Yapay Zeka Kaygısı Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği	Birinci Sınıf	19	77,00	9,85	0,078
	İkinci Sınıf	58	73,93	10,38	
	Üçüncü Sınıf	151	71,10	10,17	
	Dördüncü Sınıf	59	72,39	10,67	
	Yeni mezun	14	75,79	14,19	
Bilişsellik	Birinci Sınıf	19	19,21a	3,81	<0,001

	İkinci Sınıf	58	18,33ab	1,90	
	Üçüncü Sınıf	151	17,25b	2,82	
	Dördüncü Sınıf	59	18,31ab	2,68	
	Yeni mezun	14	19,79a	2,52	
Yetenek	Birinci Sınıf	19	24,84	3,22	0,592
	İkinci Sınıf	58	24,52	3,90	
	Üçüncü Sınıf	151	23,78	3,94	
	Dördüncü Sınıf	59	24,12	3,75	
	Yeni mezun	14	24,86	5,70	
Görüş	Birinci Sınıf	19	14,53	3,75	0,699
	İkinci Sınıf	58	13,45	3,69	
	Üçüncü Sınıf	151	13,23	4,03	
	Dördüncü Sınıf	59	13,17	3,98	
	Yeni mezun	14	12,79	5,24	
Öğretimde Etik	Birinci Sınıf	19	18,42	3,24	0,189
	İkinci Sınıf	58	17,55	3,55	
	Üçüncü Sınıf	151	16,76	3,61	
	Dördüncü Sınıf	59	17,02	4,10	
	Yeni mezun	14	18,36	3,89	
Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği	Birinci Sınıf	19	91,79	17,32	0,376
	İkinci Sınıf	58	89,28	20,55	
	Üçüncü Sınıf	151	85,90	22,33	
	Dördüncü Sınıf	59	83,49	20,07	
	Yeni mezun	14	80,86	28,94	
Öğrenme	Birinci Sınıf	19	30,37	11,58	0,078
	İkinci Sınıf	58	30,45	11,64	
	Üçüncü Sınıf	151	29,42	10,14	
	Dördüncü Sınıf	59	26,44	10,53	
	Yeni mezun	14	23,50	13,47	
İş değiştirme	Birinci Sınıf	19	28,05	5,61	0,839
	İkinci Sınıf	58	27,05	6,58	
	Üçüncü Sınıf	151	26,28	7,60	
	Dördüncü Sınıf	59	26,36	6,80	
	Yeni mezun	14	25,93	10,17	
Sosyoteknik Körlük	Birinci Sınıf	19	18,63	3,27	0,444
	İkinci Sınıf	58	18,03	4,50	
	Üçüncü Sınıf	151	17,13	4,74	
	Dördüncü Sınıf	59	17,58	4,87	
	Yeni mezun	14	18,71	5,08	
Yapay Zeka Yapılandırılması	Birinci Sınıf	19	14,74	2,81	0,509
	İkinci Sınıf	58	13,74	3,87	
	Üçüncü Sınıf	151	13,07	4,66	
	Dördüncü Sınıf	59	13,12	4,67	
	Yeni mezun	14	12,71	5,21	

Araştırmada, sınıf değişkenine göre okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 4). Araştırmada birinci sınıfta okuduğunu ve yeni mezun olduğunu beyan eden katılımcıların üçüncü sınıfta okuduğunu beyan eden öğrencilere göre bilişsellik alt boyut toplam puanı daha yüksek bulunmuştur ($P<0,001$).

Çizelge 5. Yaş gruplarına göre katılımcıların Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk ile Yapay Zeka Kaygısı Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Yaş Grupları (yıl)	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği	18-20	107	71,13	12,22	0,270
	21-23	162	73,23	8,85	
	24 ve üzeri	32	73,25	12,65	
Bilişsellik	18-20	107	17,26b	3,08	0,007
	21-23	162	18,17ab	2,55	
	24 ve üzeri	32	18,72a	2,50	
Yetenek	18-20	107	23,71	4,08	0,446
	21-23	162	24,33	3,72	
	24 ve üzeri	32	24,25	4,56	
Görüş	18-20	107	13,14	4,38	0,709
	21-23	162	13,49	3,67	
	24 ve üzeri	32	13,03	4,29	
Öğretimde Etik	18-20	107	16,82	4,23	0,535
	21-23	162	17,33	3,02	
	24 ve üzeri	32	17,25	4,85	
Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği	18-20	107	83,90	22,43	0,095
	21-23	162	88,65	20,82	
	24 ve üzeri	32	81,66	22,12	
Öğrenme	18-20	107	27,10ab	10,75	0,003
	21-23	162	30,69a	10,37	
	24 ve üzeri	32	25,06b	11,96	
İş değiştirme	18-20	107	26,10	8,03	0,622
	21-23	162	26,92	6,60	
	24 ve üzeri	32	26,09	7,82	
Sosyoteknik Körlük	18-20	107	17,55	5,27	1,000
	21-23	162	17,57	4,01	
	24 ve üzeri	32	17,56	5,60	
Yapay Zeka Yapılandırılması	18-20	107	13,14	4,65	0,748
	21-23	162	13,47	4,36	
	24 ve üzeri	32	12,94	4,26	

Araştırmada, yaş gruplarına göre okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut (Öğrenme alt boyutu hariç) toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 5). Araştırmada 24 yaş ve üstü olduğunu beyan eden katılımcıların diğerlerine göre Bilişsellik alt boyut toplam puanı yüksek, öğrenme alt boyut toplam puanı ise daha düşük bulunmuştur ($P<0,05$).

Çizelge 6. Gelir düzeyine göre katılımcıların Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk ile Yapay Zeka Kaygısı Düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gelir Düzeyi	n	Ortalama	SS	P-değeri
Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk Ölçeği	Düşük (Gelir<Gider)	25	78,68a	9,82	0,008
	Orta (Gelir=Gider)	253	71,84b	10,73	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	72,83b	7,46	
Bilişsellik	Düşük (Gelir<Gider)	25	17,88	2,93	0,062
	Orta (Gelir=Gider)	253	17,79	2,73	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	19,22	3,01	
Yetenek	Düşük (Gelir<Gider)	25	26,00a	3,58	0,005
	Orta (Gelir=Gider)	253	23,78b	4,01	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	25,57ab	2,50	
Görüş	Düşük (Gelir<Gider)	25	15,96a	3,56	0,001
	Orta (Gelir=Gider)	253	13,20b	4,02	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	11,78b	2,80	

Öğretimde Etik	Düşük (Gelir<Gider)	25	18,84a	3,79	0,035
	Orta (Gelir=Gider)	253	17,06ab	3,73	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	16,26b	2,78	
Yapay Zeka Kaygısı Ölçeği	Düşük (Gelir<Gider)	25	96,72a	17,62	0,038
	Orta (Gelir=Gider)	253	85,15b	22,05	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	86,52b	18,48	
Öğrenme	Düşük (Gelir<Gider)	25	30,32	12,31	0,133
	Orta (Gelir=Gider)	253	28,31	10,82	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	32,74	8,85	
İş değiştirme	Düşük (Gelir<Gider)	25	30,80a	6,10	0,007
	Orta (Gelir=Gider)	253	26,25b	7,41	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	25,13b	4,99	
Sosyoteknik Körlük	Düşük (Gelir<Gider)	25	19,96a	4,73	0,008
	Orta (Gelir=Gider)	253	17,47ab	4,66	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	15,96b	3,62	
Yapay Zeka Yapılandırılması	Düşük (Gelir<Gider)	25	15,64a	3,39	0,020
	Orta (Gelir=Gider)	253	13,12b	4,48	
	Yüksek (Gelir>Gider)	23	12,70b	4,50	

Araştırmada, gelir durumuna göre okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut (Öğrenme alt boyutu hariç) toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P<0,05$; Çizelge 6). Araştırmada düşük gelire sahip olduğunu beyan eden katılımcıların orta ve yüksek gelirli katılımcılara göre Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut daha yüksek bulunmuştur ($P<0,05$).

Çizelge 7. Katılımcıların Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk ile Yapay Zeka Kaygısı Düzeyi Arasındaki İlişkiler

		Yapay Zeka Kaygısı	Öğrenme	İş değiştirme	Sosyoteknik Körlük	Yapay zeka yapılandırılması
Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk	r-değeri	0,800	0,422	0,852	0,822	0,661
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Bilişsellik	r-değeri	-0,057	-0,018	-0,088	-0,005	-0,085
	p-değeri	0,321	0,751	0,127	0,925	0,141
Yetenek	r-değeri	0,709	0,369	0,823	0,622	0,601
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Görüş	r-değeri	0,807	0,444	0,938	0,665	0,616
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Öğretimde Etik	r-değeri	0,699	0,347	0,587	0,935	0,618
	p-değeri	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001

Araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak orta ve yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir ($P<0,001$; Çizelge 7). Katılımcıların Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) arttıkça Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanlarında da artış olması beklenmektedir. Bilişsellik alt boyut puanı ile

Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkiler belirlenmemiştir ($P>0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının bazı sosyo-demografik özelliklere göre yapay zeka hazır bulunuşluk düzeyleri ile yapay zeka kaygı düzeylerini incelemek ve bunlar arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılan kadın ve erkek okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının yapay zeka hazır bulunuşluk ile yapay zeka kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgu Uyak ve ark. (2023) bulguları ile örtüşmektedir. Arıkanoglu (2024)'nin yapmış olduğu çalışmada ise kadın okul öncesi öğretmen adaylarının yapay zekaya yönelik genel tutumlarının erkek adaylara göre daha pozitif bir yaklaşım göstermiştir. Banaz ve Demirel (2024)'in Türkçe öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada yapay zeka okuryazarlığının cinsiyete bağlı olarak değişiklik gösterdiğine dair anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla teknolojiye ve yapay zekaya karşı tutumların daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Banaz ve Demirel, 2024). Genel eğilim olarak yapay zekaya yönelik pozitif ve negatif tutumun cinsiyete göre değişiklik göstermediği yönündedir.

Araştırmada, sınıf değişkenine göre okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmada birinci sınıfta okuduğunu ve yeni mezun olduğunu beyan eden katılımcıların üçüncü sınıfta okuduğunu beyan eden öğrencilere göre bilişsellik alt boyut toplam puanı daha yüksek bulunmuştur. Banaz ve Demirel(2024)'in yaptıkları çalışmada sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklar olduğunu belirtmektedirler. 2. ve 4. sınıf öğrencilerinin yapay zeka okur yazarlığının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Arıkanoglu(2024)'nin çalışmasında öğretmen adaylarının eğitim düzeylerine göre farklılık bulunmaktadır. Öğretmen akademisinden mezun olan öğretmenlerin lisans ve yüksek lisan eğitimini tamamlamış öğretmenlere oranla yapay zekaya yönelik tutumu daha yüksektir.

Araştırmada, yaş grubuna göre okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut (Öğrenme alt boyutu hariç) toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmada 24 yaş ve üstü olduğunu beyan eden katılımcıların diğerlerine göre Bilişsellik alt boyut toplam puanı yüksek, öğrenme alt boyut toplam puanı ise daha düşük bulunmuştur. İçöz ve İçöz (2024) tarafından Türkçe öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışmada yaş değişkeni üzerinde anlamlı sonuçlara varılmıştır. Öğretmenler üzerine yapılan çalışmada yaş değişkeni alınmış fakat bunun üzerinden bir değerlendirmeye yer verilmemiştir (Yılmaz ve Çakır, 2024). Araştırmada, gelir durumuna göre okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Öğretmen Adayları için Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut (Öğrenme alt

boyutu hariç) toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada düşük gelire sahip olduğunu beyan eden katılımcıların orta ve yüksek gelirli katılımcılara göre Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut daha yüksek bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde yapay zeka ile ilgili yapılan çalışmalarda gelir durumu değişkeni üzerinden çalışmaya yer verilmediği görülmektedir.

Araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının ve yeni mezunlarının Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak orta ve yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların Yapay Zeka Hazır Bulunuşluk toplam ve alt boyut toplam puanları (Bilişsellik alt boyutu hariç) arttıkça Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanlarında da artış olması beklenmektedir. Bilişsellik alt boyut puanı ile Yapay Zeka Kaygısı ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkiler belirlenmemiştir. Yapılan araştırmada yapay zeka hazır bulunuşluk düzeyi arttıkça yapay zeka kaygı düzeyini arttırdığı görülmektedir.

Bu bulgular ışığında;

- Üniversitelerde eğitim görmekte olan öğrencilere yapay zeka ile ilgili atölyelerin kurulması, öğrencilerin yapay zeka hakkında kaygılarını azaltmaya yardımcı olacaktır.
- Gelir düzeyine göre oluşan farklılıkların önüne geçmek için üniversite dersliklerinde yapay zeka eğitimi verilmesi ve uygulanabilir alanlar oluşturulması bu durumun önüne geçmekte faydalı olacaktır.
- Yapay zekânın eğitime entegrasyonu hakkında öğretmen adaylarına yönelik açılacak kursalar ve atölyeler öğretmen adaylarının meslek hayatında yapay zekayı kullanabilme açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Ahmet Koçyiğit & Abdulhakim Bahadır Darı (2023), “Yapay Zekâ İletişiminde ChatGPT: İnsanlaşan Dijitalleşmenin Geleceği”, *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.7, S.2 Temmuz 2023 s.427-438.
- Arıkanoglu, M., & Lesinger, F. Y. (2025). Okul Öncesi Öğretmenlerin Yapay Zekaya Yönelik Tutumların Belirlenmesi (KKTC Örneği). *International journal of su-ay development association (IJOSDA)*, 3(2), 70-81.
- Banaz, E., & Demirel, O. (2024). Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (60), 1516-1529.
- Chiu, T. K., Ahmad, Z., Ismailov, M., & Sanusi, I. T. (2024). What are artificial intelligence literacy and competency? A comprehensive framework to support them. *Computers and Education Open*, 6, 100171.
- Çalikoğlu, B. Zeka Kuramları: Bazısı Tutar Bazısı Tutmaz. *Siirt Eğitim Dergisi*, 2(2), 133-150.

- İçöz, S., & İçöz, E. (2024). Türkçe öğretmen adaylarının yapay zekâ uygulamalarına yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(3), 987-1001.
- İnci, G. (2021). Galton'dan günümüze zekâ ve zekâ kuramları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1053-1068.
- İşler, B., & Kılıç, M. (2021). Eğitimde Yapay Zekâ Kullanımı ve Gelişimi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 5(1), 1-11.
- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Köroğlu, Y. (2017). Yapay zeka'nın teorik ve pratik sınırları. *Bogaziçi Üniversitesi Yayınevi*, 1-10.
- Manap, A. & Durmuş, E. (2020). Development of Digital Parental Awareness Scale. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(2), 978-993. doi: 10.17679/inuefd.711101
- Öztemel, E. (2020). Yapay zekâ ve insanlığın geleceği. *Bilişim teknolojileri ve iletişim: Birey ve toplum güvenliği*, 95-112.
- Pirim, A. G. H. (2006). Yapay zeka. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 1(1), 81-93.
- Tavşancıl E. Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. 5. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; 2014.
- Teselli, H. A. Felsefesi Danışmanlık ve Modern Dönemlerde Kaygı.
- Uyak, S., Uyak, S. G., Ürey, D., Keskin, Ö., Aymaz, A., & Aydın, İ. (2024). Okul öncesi eğitim kurumlarında yapay Zekâ uygulamaları: Yönetici ve öğretmen görüşleri. *Social Mentality And Research Thinkers Journal (SMART JOURNAL)*, 9(75), 4625-4636.
- Wardat, Y., Tashtoush, M., AlAli, R., & Saleh, S. (2024). Artificial intelligence in education: mathematics teachers' perspectives, practices and challenges. *Iraqi Journal for Computer Science and Mathematics*, 5(1), 60-77.
- Yılmaz, N., & Çakırb, R. (2024). Öğretmenlerin Eğitimde Yapay Zeka Kullanımı Farkındalığı. *ERPA2024*, 82.
- Özüdoğru, G. & Yıldız Durak, H. (11-13 Temmuz 2024). *Turkish Adaptation of the AI Readiness Scale for Preservice Teachers*. 10. Uluslararası New York Sosyal, Beşeri, İdari Ve Eğitim Bilimlerinde Akademik Çalışmalar Kongresi.
- Terzi, R. (2020). An adaptation of Artificial Intelligence Anxiety Scale into Turkish: Reliability and validity study, *International Online Journal of Education and Teaching*, 7(4), 1501-1515.

3-6 YAŞ ARASI ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN DİJİTAL FARKINDALIĞI İLE ÇOCUĞUN PSİKOSOSYAL DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yüksek Lisans Öğrencisi Rabia ASLANTAŞ¹

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, raslantas8@gmail.com, 0009-0001-4420-2646

Doç. Dr. Yaşar BARUT²

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ybarut@omu.edu.tr, 0000-0003-1602-2477

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA³

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, scankaya@omu.edu.tr, 0000-0001-8056-1892

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 3-6 yaş arası çocuğu olan annelerin dijital farkındalığının çocuğun psikososyal davranışları ile ilişkisini ortaya koymaktır. Araştırmada, betimsel nitelik taşıyan ilişki tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 3-6 yaş arası çocuğu olan annelerden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiş 248 birey oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Manap ve Durmuş (2020) tarafından geliştirilen “Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği” ve Güneş Şan ve Eroğlu (2021) tarafından geliştirilen “3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği-Ebeveyn Formu” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, 3-6 yaş arası çocuğa sahip annelerin dijital ebeveynlik farkındalığı ve çocuklarının psikososyal davranışları; çocuk sayısı, annenin eğitim durumu, çocuğun doğum sırası ve bakımını üstlenen kişi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, çalışan annelerin, çalışmayan annelere kıyasla daha yüksek düzeyde olumsuz model olma ve dijital ihmal puanına sahip oldukları, buna karşılık verimli dijital kullanım ve dijital risklerden korunma puanlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, düşük gelir düzeyine sahip annelerin çocuklarının, psikososyal davranışlar açısından yüksek gelir düzeyine sahip annelerin çocuklarına göre daha fazla risk taşıdığı tespit edilmiştir. Bununla beraber, ataerkil aile yapısına sahip annelerin çocuklarının çekirdek aile yapısına sahip annelerin çocuklarına oranla psikososyal davranış açısından daha riskli konumda olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, annelerin dijital farkındalık düzeyindeki artışın, çocukların psikososyal gelişimi üzerinde olumlu etkiler yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular ışığında, annelerin dijital ebeveynlik farkındalığını artırmaya yönelik eğitim ve bilinçlendirme programları düzenlenmesinin, özellikle çalışan ve düşük gelirli annelere yönelik destekleyici politikalar geliştirilmesinin, çocukların psikososyal gelişimini olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital farkındalık, psikososyal davranış, 3-6 yaş, anneler, okul öncesi

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE DIGITAL AWARENESS OF MOTHERS WITH CHILDREN AGED 3-6 AND THE PSYCHOSOCIAL BEHAVIOR OF THE CHILD

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the relationship between digital awareness of mothers with children aged 3-6 years and psychosocial behaviors of the child. In the study, a descriptive relational screening model was used. The sample of the study consisted of 248 individuals selected by random sampling method from mothers with children aged 3-6 years. As data collection tools, the personal information form prepared by the researchers, the “Digital Parenting Awareness Scale” developed by Manap and Durmuş (2020), and the “Psychosocial Status Assessment Scale for Children Aged 3-6 Years-Parent Form” developed by Güneş Şan and Eroğlu (2021) were used. According to the findings of the study, the digital parenting awareness of mothers with children aged 3-6 years and their children's psychosocial behaviors did not show a statistically significant difference in terms of the number of children, mother's education level, birth order of the child and caregiver variables. However, it was determined that working mothers had higher levels of negative modeling and digital neglect scores compared to non-working mothers, while their efficient digital use and protection from digital risks scores were lower. Also, it was determined that children of low-income mothers had more risk in terms of psychosocial behaviors than children of high-income mothers. In addition, it was determined that the children of mothers with patriarchal family structure were more risk in terms of psychosocial behaviors than the children of mothers with nuclear family structure. The findings obtained within the scope of the study reveal that an increase in mothers' digital awareness level may have positive effects on children's psychosocial development. As a result of these findings, it is thought that organizing training and awareness-raising programs to increase mothers' awareness of digital parenting and developing supportive policies especially for working and low-income mothers may positively affect the psychosocial development of children.

Keywords: Digital awareness, psychosocial behavior, 3-6 years of age, mothers, preschool

GİRİŞ

Son zamanlarda dünyada ve ülkemizde toplumsal, ekonomik ve teknolojik alanda yaşanan hızlı değişimler bireysel hayat ve iş hayatı gibi birçok alanda insan yaşamını çok yönlü olarak etkilemiştir (Tüysüz, 2023). Teknolojik gelişmeler, salgınlar ve benzeri yaşam şartlarının, dijital sahaların insan hayatında daha fazla yer edinmesini sağlayacağı ve eğitim öğretim süreçlerinde dijital faaliyetlerin etkisini artıracacağı söylenebilir (Pazarcıkcı vd., 2022).

Açık alan oyun mekanlarının giderek azalması, dijital teknoloji kullanımının çoğalması ve özellikle çocukların günlük hayatlarının vazgeçilmez haline gelmesinin, çocuklar üzerinde negatif etkilere neden olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, teknolojik araçlarda oyuna ayrılan sürenin uzamasının ve ekran bağımlılığının, tek başına oynanan oyunların artmasına neden

olduğu ve çocukların, yaşlıları ile yüz yüze iletişiminin ve grup oyunlarının azalmasına yol açtığı görülmektedir (Rosen vd., 2014). Bununla beraber dijital teknoloji kullanımı çocukların, pasif alıcı konumunda olmalarına, çevresi ile temassızlığına ve fazla enerji gerektirmeyen bireysel faaliyetlerle zaman geçirmelerine neden olmaktadır (Toran vd., 2016).

Erken çocukluk dönemi, Freud'a göre fallik dönem olarak adlandırılır. Çocuklar bu dönemde sosyal alanlara girmeye başlar. Kendi cinsiyetini fark eder ve kendini başka insanlarla karşılaştırır. Çocuklarda bu dönemde hem vicdan, ahlak ve süperego kavramları oluşur hem de cinsel kimlik kazanılır. Fallik dönemde doğru yaklaşımlarda bulunulmadığında çocuklarda çeşitli psikososyal sorunlar gelişebilmektedir (Freud, 1991). Bu dönemde olan çocuklarda yaşanan psikososyal problemler fiziksel, biyolojik, psikolojik ve aile kaynaklı olabilmektedir (Olçay, 2008). Aile içi yaşantılar ve anne baba tutumları özellikle bu dönemdeki çocukların gelişiminde son derece önemli bir etkiye sahiptir. Bu açıdan dijital ebeveynlik kavramının irdelenmesi önemlidir (Mascheroni vd., 2018).

Son yıllarda öne çıkan dijital ebeveynlik kavramı geleneksel ebeveynlik rolleri ile beraber dijital güvenlik, risklerden korunma ve dijital eğitim süreçlerine destek verme gibi durumları kapsamaktadır. Ebeveynlerin çocuklarını internetin olumsuz etkilerinden koruyabilmeleri için öncelikle tutarlı olmaları, çocuklarıyla etkileşimde bulunmaları, çocuklarının internet kullanımına dikkat etmeleri ve tüm bunları yaparken de her iki ebeveynin birbirleriyle iş birliği içinde olmaları gerekmektedir (Yusuf vd., 2020). Yurdakul ve diğerleri (2013) dijital ebeveynliği; ivedilikle değişen ve gelişen teknolojik yeniliklere açık, sanal ortamda gerçek hayatta olduğu gibi kişi hak ve hürriyetlerine saygılı olmayı çocuklarına telkin eden, çocuklarını dijital ortamdaki risklere karşı koruyabilen, dijital çağın gerekliliklerine ayak uydurabilen, temel düzeyde dijital araçlara hakim ve dijital dünyanın imkanlarının farkında olan birey olarak tanımlamıştır.

Aşırı ve kontrolsüz internet kullanımı çeşitli açılardan çocukların gelişimlerini olumsuz etkilemektedir: Depresyon ve yalnızlık sorunlarına neden olabilmekte, obezite, odaklanma zorluğu ve kas ağrısı gibi sorunlara yol açabilmekte ve aynı zamanda çocukların akran ilişkileri de olumsuz etkilenmektedir. Bununla beraber fazla ekran maruziyeti çocuklarda; öz bakım becerilerini karşılayamama, dil ve konuşma bozukluğu, sorumluluk alma becerilerinde yoksunluk, dikkat eksikliği, çeşitli kaygı ve korkular, pasifleşme gibi birçok problemin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Mustafaoğlu vd., 2018; Ekşi & Ümmet, 2013).

3-6 yaş grubu çocuklarda en sık rastlanılan psikososyal sorunlar: Uyku problemleri, içe kapanıklık, dikkat sorunları, agresif davranışlar, hiperaktif davranışlar, regresyon davranışları, yeme bozuklukları, öfke, utangaçlık, kıskançlık, korku, ayrılık anksiyetesi ve sinirliliktir (Power, 2010). 3-6 yaş arası çocuklarda görülen bu psikososyal problemler ile aşırı internet kullanımının sebep olduğu problemler arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Özellikle 3-6 yaş grubu çocuklarda ekran kullanımında annelerin dijital farkındalığı son derece önemlidir. Bu kapsamda annenin dijital farkındalığının çocuğun psikososyal davranışlarına nasıl etki ettiği araştırılması gereken önemli bir konudur. Literatür taraması yapıldığında, annenin dijital farkındalığının çocuğun psikososyal davranışlarıyla ilişkisine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, dijital farkındalığın çocuğun psikososyal davranışları ile ilişkisinin incelenmesi, hem bu alanda literatür açığını kapatmak hem de annelerin bu konudaki

farkındalığını artırmak açısından son derece önemlidir. Tüm bunlarla beraber bu araştırmanın amacı, 3-6 yaş arası çocuğu olan annelerin dijital farkındalığının çocuğun psikososyal davranışları ile ilişkisini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 29.11.2024 tarih ve 2024-1048 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada, betimsel nitelik taşıyan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel-ilişkisel tarama modelindeki araştırmalarda bir durum ya da olay olduğu gibi betimlenmekte ve bu duruma sebep olan değişkenlerin ilişkisi, etkisi ve bunların dereceleri belirlenmektedir (Kaya vd., 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 3-6 yaş aralığında çocuğu olan anneler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise bu yaş grubunda çocuğu olan annelerden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiş 248 birey oluşturmaktadır. Örneklem hacmi için literatürde çeşitli pratik kurallar vardır. Bunlardan biri ölçek çalışmalarında örneklem hacmi her ölçek maddesinin minimum 5 katı olmalıdır (Tavşancıl, 2014) önerisi dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde, Dijital Ebeveyn Farkındalık Ölçeği 16 maddeden, 3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği 31 maddeden oluşması nedeniyle ölçeklerdeki toplam madde sayısının (47×5) beş katı kadar katılımcı oluşturduğu için minimum 235 katılımcıya ulaşılması öngörülmüş, eksik veya hatalı doldurma gibi olası problemleri ortadan kaldırmak amacıyla örneklem hacmi artırılarak 248 bireye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu (yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, aile yapısı, aile gelir düzeyi vb.) ile iki farklı ölçek kullanılmıştır. Bunlardan birincisi, Manap ve Durmuş (2020) tarafından geliştirilen 16 maddeli ve likert tipinde hazırlanmış olan “Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği”dir. Ebeveynlerin dijital farkındalığını değerlendirmek amacıyla geliştirilen bu ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin dört alt boyu vardır. Bunlar; Risklerden Koruma (RK, 4 madde) ; Verimli Kullanım (VK, 4 madde); Olumsuz Model Olma (OMO; 4 madde) ve Dijital İhmal (Dİ, 4 madde)’dir. Ebeveynlerden, her bir ifadeyle hangi sıklıkta karşılaştıkları likert tipi derecelendirme ile göstermeleri istenmiştir. Maddelere verilen tepkiler, 1=Hiçbir Zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Sıklıkla, 5=Her Zaman şeklinde derecelendirilmiştir. DEFÖ’nün alt boyutları birbirlerinden bağımsız bir şekilde değerlendirilmektedir. Alt boyutlardan alınabilecek puanlar 4–20 arasında değişmektedir. Risklerden Koruma ve Verimli Kullanım alt boyutlarından alınan puanların yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalığının yüksek olduğunu; Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutlarından alınan puanların yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalığının düşük olduğunu göstermektedir. İkincisi ise, Güneş Şan ve Eroğlu (2021) tarafından geliştirilen “3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği-Ebeveyn Formu”dur. 3-6

yaş arası çocukların psikososyal davranışlarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen bu ölçek 31 maddeden oluşmaktadır. Araştırmacı tarafın dan uygulanan bu formda yer alan her bir madde için; 5’li likert tipte 0-“hiçbir zaman”, 1- “nadiren”, 2- “bazen”, 3-“sıklıkla”, 4-“her zaman” seçenekleri yer almaktadır. Her madde için verilen puan esas alınarak anketten en az “0” en fazla “124” puan elde edilebilmektedir. Ölçek toplam puanının düşük olması çocukta psikososyal sorunlar yönünden risk olmadığını, yüksek olması psikososyal sorunlar yönünden risk olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma grubunu oluşturan 3-6 yaş arası çocuğu olan annelere, çevrim içi anket yöntemi ile kişisel bilgi formu ve ölçek soruları uygulanmadan önce araştırmanın amacı açıklanarak dikkat edilecek konular hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Araştırma verileri 01.12.2024-10.01.2025 tarihleri arasında, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılara, çevrimiçi anket yöntemi ile önceden hazırlanmış kişisel bilgi formu ve ölçek soru formlarına işaretleme yaptırılarak çevrimiçi olarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan kişilerin ölçek maddelerine vermiş oldukları cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği		
Olumsuz Model Olma	0,765	Orta Düzeyde Güvenilir
Dijital İhmal	0,835	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Verimli Kullanım	0,723	Orta Düzeyde Güvenilir
Risklerden Koruma	0,559	Düşük Düzeyde Güvenilir
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	0,850	Yüksek Düzeyde Güvenilir

Araştırmada, 3-6 yaş arası çocuğu olan annelerin dijital ebeveynlik farkındalığı ölçeğinin alt boyut maddelerine verdikleri cevapların iç tutarlılığı düşük, orta ve yüksek düzeyde güvenilir iken 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği tüm maddelerine verdikleri cevapların iç tutarlılığı yüksek düzeyde güvenilir tespit edilmiştir (Çizelge 1).

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($P>0,05$). Çalışmada, ölçek toplam puanlarının çalışma durumuna göre farklılık gösterip göstermediği Student t testi, eğitim durumu, çocuk sayısı, bakım veren, aile yapısı, çalışma durumu, doğum sırası, ve gelir durumuna göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, frekans (%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $P<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Türkiye’de 3-6 yaş arası çocuğu olan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden annelerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar Çizelge 2’de sunulmuştur.

Çizelge 2. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Eğitim Durumu	n	%	Aile Yapısı	n	%
İlköğretim	21	8,5	Çekirdek	241	97,2
Lise	56	22,6	Ataerkil	7	2,8
Önlisans	56	22,6	Toplam	248	100,0
Lisans	99	39,9			
Lisansüstü	16	6,5	Çalışma Durumu	n	%
Toplam	248	100,0	Hayır	113	45,6
			Evet	135	54,4
			Toplam	248	100,0
Çocuk Sayısı	n	%	Doğum Sırası	n	%
1	96	38,7	Birinci	137	55,2
2	117	47,2	İkinci	88	35,5
3 ve daha fazla	35	14,1	Üçüncü ve daha fazla	23	9,3
Toplam	248	100,0	Toplam	248	100,0
Çocuğa Kim Bakıyor	n	%	Gelir Durumu	n	%
Anne-baba	205	82,7	Düşük (Gelir<Gider)	9	3,6
Aile büyükleri	35	14,1	Orta (Gelir=Gider)	230	92,7
Bakıcı	8	3,2	Yüksek (Gelir>Gider)	9	3,6
Toplam	248	100,0	Toplam	248	100,0

Araştırmaya gönüllü olarak katılan annelerin %39,9’u lisans mezunu, % 97,2’si çekirdek aile yapısına sahip, % 54,4’ü çalışan, %47,2’ iki çocuk sahibi, %55,2’si 3-6 yaş arası birinci çocuğu olduğunu, % 82,7’si anne-baba baktığını, %92,7’si orta gelirli olduğu belirlenmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 3. Aile yapısına göre katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Aile Yapısı	n	Ortalama	SS	P-değeri
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
Olumsuz Model Olma	Çekirdek	241	7,41	2,62	0,402
	Ataerkil	7	6,57	1,99	
Dijital İhmal	Çekirdek	241	8,56	3,18	0,341
	Ataerkil	7	9,71	2,69	
Verimli Kullanım	Çekirdek	241	16,37	2,87	0,638
	Ataerkil	7	15,86	2,54	
Risklerden Koruma	Çekirdek	241	16,07	3,19	0,322
	Ataerkil	7	14,86	3,08	
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	Çekirdek	241	53,06	11,25	0,134
	Ataerkil	7	46,57	11,30	

Araştırmada, çekirdek ve ataerkil aile yapısına sahip olduğunu beyan eden annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$; Çizelge 3).

Çizelge 4. Çalışma durumuna göre katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
Olumsuz Model Olma	Hayır	113	7,03	2,37	0,046
	Evet	135	7,69	2,76	
Dijital İhmal	Hayır	113	7,99	2,65	0,006
	Evet	135	9,09	3,48	
Verimli Kullanım	Hayır	113	16,77	2,90	0,038
	Evet	135	16,01	2,78	
Risklerden Koruma	Hayır	113	16,79	2,77	0,001
	Evet	135	15,41	3,39	
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	Hayır	113	52,70	12,00	0,819
	Evet	135	53,03	10,67	

Araştırmada, çekirdek ve ataerkil aile yapısına sahip olduğunu beyan eden annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilirken ($p<0,05$), 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$; Çizelge 4). Araştırmada çalıştığını beyan eden annelerin çalışmayanlara göre olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut toplam puanı daha yüksek, verimli kullanım ve risklerden koruma alt boyut toplam puanı ise daha düşük olduğu belirlenmiştir. Dolayısı ile çalışan annelerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 5. Çocuk sayısına göre katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çocuk Sayısı	n	Ortalama	SS	P-değeri
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
Olumsuz Model Olma	1	96	7,57	2,86	0,673
	2	117	7,26	2,50	
	3 ve daha fazla	35	7,29	2,26	
Dijital İhmal	1	96	8,44	3,14	0,524
	2	117	8,82	3,20	
	3 ve daha fazla	35	8,23	3,17	
Verimli Kullanım	1	96	16,13	2,65	0,223
	2	117	16,68	2,95	
	3 ve daha fazla	35	15,91	3,02	
Risklerden Koruma	1	96	16,38	2,89	0,415
	2	117	15,81	3,35	
	3 ve daha fazla	35	15,86	3,45	
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	1	96	55,04	12,97	0,052
	2	117	51,68	10,06	
	3 ve daha fazla	35	50,94	9,28	

Araştırmada, sahip olduğu çocuk sayısına göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 5).

Çizelge 6. Eğitim durumuna göre katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
Olumsuz Model Olma	İlköğretim	21	7,48	2,40	0,944
	Lise	56	7,52	2,74	
	Önlisans	56	7,23	2,44	
	Lisans	99	7,44	2,76	
	Lisansüstü	16	7,00	2,13	
Dijital İhmal	İlköğretim	21	8,33	3,76	0,121
	Lise	56	9,20	3,45	
	Önlisans	56	8,66	2,82	
	Lisans	99	8,55	3,18	
	Lisansüstü	16	6,81	1,64	
Verimli Kullanım	İlköğretim	21	16,24	4,09	0,303
	Lise	56	16,63	2,65	
	Önlisans	56	16,91	2,63	
	Lisans	99	15,93	2,88	
	Lisansüstü	16	16,31	2,02	
Risklerden Koruma	İlköğretim	21	16,52	3,06	0,166
	Lise	56	16,73	2,91	
	Önlisans	56	16,23	3,17	
	Lisans	99	15,49	3,25	
	Lisansüstü	16	15,63	3,72	
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	İlköğretim	21	56,10	14,31	0,184
	Lise	56	53,32	12,22	
	Önlisans	56	54,04	10,03	
	Lisans	99	52,13	10,62	
	Lisansüstü	16	47,69	10,69	

Araştırmada, eğitim durumuna göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; çizelge 6).

Çizelge 7. Çocuğun doğum sırasına göre katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Doğum Sırası	n	Ortalama	SS	P-değeri
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
Olumsuz Model Olma	Birinci	137	7,27	2,72	0,736
	İkinci	88	7,53	2,47	
	Üçüncü ve sonrası	23	7,52	2,52	
Dijital İhmal	Birinci	137	8,39	3,20	0,500
	İkinci	88	8,90	3,04	
	Üçüncü ve sonrası	23	8,61	3,51	
Verimli Kullanım	Birinci	137	16,50	2,82	0,199
	İkinci	88	16,41	2,71	

	Üçüncü ve sonrası	23	15,35	3,46	
Risklerden Koruma	Birinci	137	16,46	2,88	0,067
	İkinci	88	15,51	3,42	
	Üçüncü ve sonrası	23	15,52	3,76	
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	Birinci	137	53,93	12,32	0,256
	İkinci	88	51,75	10,13	
	Üçüncü ve sonrası	23	50,96	8,29	

Araştırmada, 3-6 yaş arası çocuğun doğum sırasına göre kaçınıcı çocuk olduğu durumuna göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; çizelge 7).

Çizelge 8. Çocuğa bakım verene göre katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çocuğa Kim Bakıyor	n	Ortalama	SS	P-değeri
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
Olumsuz Model Olma	Anne-Baba	205	7,35	2,57	0,782
	Aile Büyükleri	35	7,66	2,97	
	Bakıcı	8	7,13	1,96	
Dijital İhmal	Anne-Baba	205	8,43	3,07	0,157
	Aile Büyükleri	35	9,54	3,75	
	Bakıcı	8	8,38	2,50	
Verimli Kullanım	Anne-Baba	205	16,42	2,87	0,638
	Aile Büyükleri	35	15,94	2,97	
	Bakıcı	8	16,63	1,77	
Risklerden Koruma	Anne-Baba	205	16,12	3,21	0,635
	Aile Büyükleri	35	15,69	3,07	
	Bakıcı	8	15,38	3,54	
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	Anne-Baba	205	52,70	11,53	0,446
	Aile Büyükleri	35	52,80	10,56	
	Bakıcı	8	57,88	6,45	

Araştırmada, 3-6 yaş grubundaki çocuğa bakım verene göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($P>0,05$; çizelge 8).

Çizelge 9. Gelir durumuna göre katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gelir Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği					
Olumsuz Model Olma	Düşük (Gelir<Gider)	9	7,78	1,48	0,849
	Orta (Gelir=Gider)	230	7,36	2,66	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	7,67	2,24	
Dijital İhmal	Düşük (Gelir<Gider)	9	8,56	1,74	0,544
	Orta (Gelir=Gider)	230	8,63	3,22	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	7,44	2,96	
Verimli Kullanım	Düşük (Gelir<Gider)	9	14,67	4,82	0,165
	Orta (Gelir=Gider)	230	16,44	2,75	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	15,89	2,80	
Risklerden Koruma	Düşük (Gelir<Gider)	9	14,67	3,28	0,364

	Orta (Gelir=Gider)	230	16,07	3,21	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	16,67	2,35	
3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği	Düşük (Gelir<Gider)	9	61,00a	16,89	0,037
	Orta (Gelir=Gider)	230	52,76ab	11,04	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	47,78b	7,07	

Araştırmada, gelir durumuna göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmez iken ($P>0,05$), 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($P=0,037$; çizelge 9). Araştırmada düşük gelirli olduğunu beyan eden annelerin 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları, yüksek gelirli olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 10. Katılımcıların yaşı, dijital ebeveynlik farkındalık ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme düzeyi arasındaki ilişkiler

		Psikososyal Durum Değerlendirme	Olumsuz Model Olma	Dijital İhmal	Verimli Kullanım	Risklerden Koruma
Yaş	r-değeri	-0,076	0,063	0,164	-0,106	-0,200
	p-değeri	0,235	0,321	0,010	0,095	0,002
Psikososyal Durum Değerlendirme	r-değeri		0,369	0,279	-0,044	-0,135
	p-değeri		<0,001	<0,001	0,486	0,034

Araştırmada, annelerin yaşı ile dijital ihmal alt boyut toplam puanı arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki, risklerden korunma alt boyut toplam puanıyla ise zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla çalışmada annelerin yaşının artmasına bağlı olarak dijital farkındalık düzeyinde azalma olacağı belirlenmiştir. Annelerin yaşı ile olumsuz model olma, verimli kullanım ve 3-6 Yaş Çocuklar İçin Psikososyal Durum Değerlendirme Ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($P>0,05$). Çalışmada annelerin 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları ile olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut toplam puanları arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler belirlenirken, risklerden korunma alt boyut toplam puanı arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($P<0,05$; çizelge 10). Dolayısıyla annelerin dijital farkındalık düzeyinde artış olması çocuğun psikososyal sorunlar yönünden riskten uzaklaşacağını göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, 3-6 yaş arası çocuğu olan annelerin dijital farkındalık düzeyi ile çocuğun psikososyal davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu faktörlerin birbiri ile olan etkileşimini belirlemek hedeflenmiştir.

Araştırmaya katılan çekirdek aile yapısına sahip annelerin, dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanının ataerkil aile yapısına sahip annelere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber ataerkil aile yapısına sahip annelerin, 3-6 yaş çocuklar için

psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanının çekirdek aile yapısına sahip annelere oranla daha yüksek olduğu ve dolayısıyla ölçek puanlamasına göre bu çocukların psikososyal durum açısından daha riskli olduğu tespit edilmiştir. Ataerkil ailelerde karar verme, kaynak tahsisi, rollerin ve sorumlulukların dağılımı genellikle ailenin erkek otoritesi tarafından belirlenir. Bu ideolojiye göre kadınların aile yapısına sahip çıkma ve çocukların bakımını üstlenme gibi sorumlulukları vardır (Arat, 1996). Bu tip ailelerde annelerin görev ve sorumluluklarının çekirdek ailelere oranla daha fazla olması dolayısıyla annelerin dijital farkındalığının düşük çıktığı düşünülmektedir. Araştırmada, çekirdek aile yapısına sahip annelerin dijital farkındalığının yüksek, çocuklarının da psikososyal durum açısından riskten uzak olduğu tespit edilirken, ataerkil aile yapısına sahip annelerin dijital farkındalığı düşük, çocuklarının da psikososyal açıdan daha riskli konumda olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan çalışan annelerin, dijital farkındalığının çalışmayan annelere oranla daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Her kültürde farklı davranış kalıpları bulunmaktadır. Topluma ait üyeler de bu davranış kalıplarına göre hareket etmektedir (Beyenal, 2019). Kadının ücretli bir işte çalışmaya devam ederek ailenin geçimine katkı sağladığı aile modelinde kadınlar, iş yerinde çalışmalarının yanı sıra evde de çalışmaya devam etmektedir (Türkoğlu Üstün, 2020). Kadının iş hayatına katılmasıyla beraber hem ev hayatındaki sorumlulukları hem de iş hayatındaki sorumluluklarını beraber yürütmesi zorlaşmaktadır (Beyenal, 2019). Çalışan annelerin dijital farkındalıkları yüksek olsa dahi, iş yükünün ve sorumluluklarının daha fazla olması nedeniyle çocuklarına daha az vakit ayırabildikleri ve bu nedenle de dijital farkındalıklarının çalışmayan annelere oranla daha düşük olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, annelerin sahip olduğu çocuk sayısının dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ile 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Alanyazın taraması yapıldığında çocuk sayısı arttıkça çocuklarda görülen istenmeyen davranışların arttığını ve bunun nedeninin ebeveyn tutumları, cinsiyet, çocukların yaşam alanlarını diğer kardeşleriyle paylaşmak zorunda olmaları gibi sebeplerden kaynaklandığına yönelik açıklamalarda bulunan çalışmalara rastlanmıştır (Güngör, 1995; Yörükoğlu, 1997; Bulut, 2000'den akt. Olcay, 2008). Sahip olunan çocuk sayısı değişkeninin çalışmada anlamlı bir fark oluşturmasının nedeni, çocuk sayısının ebeveynlerin dijital farkındalığı açısından farklılık yaratmaması olabilir.

Araştırmada, eğitim durumuna göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmada tespit edilen bu bulguyla benzer olarak alanyazında ebeveyn öğrenim düzeylerinin çocukların davranış problemlerini etkilemediğini vurgulayan bazı çalışmalar mevcuttur (Yoldaş Örs & Demircioğlu, 2022; Alisinanoğlu & Kesicioğlu, 2010; Seven, 2007). Eğitim durumunun annenin dijital farkındalığı ve çocuğun psikososyal durumu açısından bir farklılık yaratmamasının nedeni annenin aldığı eğitimin içeriği ve niteliği olabilir.

Araştırmada, 3-6 yaş arası çocuğun doğum sırasına göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Yapılan alanyazın taramasında bu sonuca benzer olarak çocukların davranış problemlerinin doğum sırasına göre farklılaşmadığını belirten çalışmalara rastlanmıştır (Ertürk Kara & Gürgen, 2016; Seven, 2007). Ayrıca alanyazında bu araştırmanın sonucundan farklı olarak doğum sırasının çocuğun davranış problemlerini etkilediğine yönelik çalışmalar da mevcuttur (Yoldaş Örs & Demircioğlu, 2022; Çakır & Şen, 2012; Eckstein & Kaufman, 2012). Yapılan çalışmalardaki bu değişikliğin sebebinin çalışmalardaki içerik veya örneklem grubunun farklılığı olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada, 3-6 yaş grubundaki çocuğa bakım verene göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Alanyazında tespit edilen bu sonucu destekleyen bir çalışmaya rastlanmıştır (Yoldaş Örs & Demircioğlu, 2022). Çalışmada, örneklem grubundaki annelerin büyük bir oranı (%82,7) çocuğa anne-baba tarafından bakım verildiğini belirtmiştir. Bu nedenle çalışmada çocuğa kimin baktığına göre anlamlı bir fark saptanmamış olmasının bu durumla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada, gelir durumuna göre annelerin dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmez iken 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmada düşük geliri olduğunu beyan eden annelerin 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları, yüksek geliri olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ölçek puanlamasına göre toplam puanın yüksek olması çocukta psikososyal sorunlar yönünden risk olduğunu göstermektedir. Yapılan alanyazın çalışmasında, araştırma bulgularıyla örtüşen çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Bartan ve Tezel Şahin (2012) yaptıkları çalışmada, ebeveyn-çocuk ilişkisinin ailenin gelir düzeyine göre önemli ölçüde farklılaştığını bulmuştur; Genez Muluk (2004) ise üst sosyoekonomik düzeydeki ailelerin alt sosyoekonomik düzeydeki ailelere göre anne çocuk ilişkilerini daha olumlu değerlendirdiklerini, açık iletişim, bağlılık ve iş birliği becerilerini daha çok gösterdiklerini saptamıştır. Bu kapsamda, sosyoekonomik düzeyi düşük annelerin, maddi kaygılar nedeniyle çocuklarının eğitime ve gelişimine yeterli zaman ayıramadıkları ve dolayısıyla çocuğun psikososyal açıdan riskli davranışlar sergilediği düşünülmektedir.

Araştırmada, annelerin yaşı ile dijital ihmal alt boyut toplam puanı arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki, risklerden korunma alt boyut toplam puanıyla ise zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla çalışmada annelerin yaşının artmasına bağlı olarak dijital farkındalık düzeyinde azalma olacağı belirlenmiştir. Annelerin yaşı ile olumsuz model olma, verimli kullanım ve 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Çalışmada annelerin 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği toplam puanları ile olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut toplam puanları arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler belirlenirken, risklerden koruma alt boyut toplam puanı arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla annelerin dijital farkındalık düzeyinde artış olması çocuğun psikososyal sorunlar yönünden riskten uzaklaşacağını

göstermektedir. Alanyazında, bu çalışmanın bulgularıyla aynı doğrultuda çalışmalara rastlanmamakla birlikte benzer bulgulara sahip çalışmalara rastlanmıştır (Aslan vd., 2022; Bakırcı & Çetingöz, 2025; Beadini, 2023; Christakis & Zimmerman, 2007; Hinkley vd., 2018; Özcan, 2018; Toyran, 2000). Çalışmada elde edilen bulgular sonucunda, annelerin dijital farkındalıkları arttıkça çocuklarını dijital araçların kullanımında daha doğru yönlendirebilecekleri ve böylece onları dijital ortamın olumsuz etkilerinden mümkün olduğunca koruyabilecekleri düşünülmektedir. Buna bağlı olarak, annelerin dijital farkındalıkları arttıkça çocukların psikososyal davranış açısından risklerden uzak kalacakları düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki gibi önerilere yer verilebilir;

- ▶ Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, annelerin dijital farkındalık düzeyindeki artışın, çocukların psikososyal gelişimi üzerinde olumlu etkiler yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular ışığında, annelerin dijital ebeveynlik farkındalığını arttırmaya yönelik eğitim ve bilinçlendirme programları düzenlenmesinin, özellikle çalışan ve düşük gelirli annelere yönelik destekleyici politikalar geliştirilmesinin, çocukların psikososyal gelişimini olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.
- ▶ Ebeveynlerin, çocukların dijital ortamlarda karşılaşabilecekleri riskler konusunda bilgilendirilmesi ve çocuklarını bu risklerden korumalarına yardımcı olmak amacıyla ebeveyn eğitim programları planlanabilir.
- ▶ Çalışma, okul öncesi dönem çocuklarla sınırlıdır. Benzer bir çalışma yürütmek isteyen araştırmacıların, çalışmanın değişik yaş gruplarındaki çocuklar üzerindeki yansımaları ve yaş faktörünün bu çalışmadaki etkisini görmek adına çalışmalarını farklı yaş gruplarındaki çocuklar üzerinde yürütmeleri önerilir.

KAYNAKLAR

- Alisinanoğlu, F., & Kesicioğlu, O.S. (2010). Okul öncesi dönem çocuklarının davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Giresun ili örneği). *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(1), 93-110.
- Arat, N. (1996). *Türkiye’de kadın olmak*. Say Yayınları.
- Aslan, H., Başçılar, M., & Karataş, K. (2022). Ergenlerde oyun bağımlılığı ile sosyal beceriler arasındaki ilişki. *Bağımlılık Dergisi*, 23(3), 266-274.
- Bakırcı, B., & Çetingöz, D. (2025). Okul öncesi dönem çocuklarının dijital medya ekranını problemlili kullanımları ve sosyal becerilerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 39(1), 162-177.
- Bartan, M., & Tezel Şahin, F. (2012). Ebeveyn-çocuk ilişkisi envanterinin 60-72 aylık çocukların anne ve babalarına uyarlanması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 185-200.
- Badini, İ. (2023). *Okul öncesi dönem çocuklarının problemlili medya kullanımları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.

- Beyenal, S. (2019). Kamuda çalışan annelerin ev-iş-sosyal yaşamı üzerinde etkili olan dinamikler. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (3), 228-240.
- Çakır, K., & Şen, E. (2012). Psikolojik doğum sırasına göre adil dünya inancı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32), 57-69.
- Christakis, D. A., & Zimmerman, F. J. (2007). Associations between content types of early media exposure and subsequent attentional problems. *Journal of the American Academy of Pediatrics*, 120(5), 986-992.
- Eckstein, D., & Kaufman, J. A. (2012). The role of birth order in personality: An enduring intellectual legacy of Alfred Adler. *Journal of Individual Psychology*, 68(1), 60-74.
- Ekşi, F., & Ümmet, D. (2013). Bir kişilerarası iletişim problemi olarak internet bağımlılığı ve siber zorbalık: Psikolojik danışma açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 91-115.
- Ertürk Kara, H., & Gürgen, F. (2016). 48-72 aylık çocukların davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(4), 1494-1505.
- Freud, S. (1991). *Introductory lectures on psychoanalysis* (J. Strachey, Translation Editor). Penguin Books. (Original work published 1963).
- Genç Muluk, E. (2004). *Alt ve üst sosyoekonomik düzeydeki ailelerin aile yapıları ve anne çocuk ilişkisinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Güneş Şan, E., & Altay, N. (2021). 3-6 yaş çocuklar için psikososyal durum değerlendirme ölçeği-ebeveyn formunun geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 12(2), 132-139.
- Hinkley, T., Brown, H., Carson, V., & Teychenne, M. (2018). Cross sectional associations of screen time and outdoor play with social skills in preschool children. *PLoS One*, 13(4).
- Kaya, A., Balay, R., & Göçen, A. (2012). Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin bilme, uygulama ve eğitim ihtiyacı düzeyleri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1303-5134.
- Manap, A., & Durmuş, E. (2020). Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 978-993.
- Mascheroni, G., Ponte, C., & Jorge, A. (2018). *Digital parenting: The challenges for families in the digital age*. University of Gothenburg.
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Yasacı, Z., & Özdiñler, A. R. (2018). Dijital teknoloji kullanımının çocukların gelişimi ve sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 1-21.
- Olçay, O. (2008). *Bazı kişisel ve ailesel değişkenlere göre okulöncesi dönemdeki çocukların sosyal yetenekleri ve problem davranışlarının analizi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Özcan, F. (2018). *Okul öncesi eğitim alan çocuklarda teknoloji kullanımı ve sosyal becerilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kastamonu Üniversitesi.
- Pazarcıkcı, F., Ağralı, H., & Aydın, A. (2022). Annelerin dijital ebeveynlik farkındalığının sağlık okuryazarlığı ve çeşitli değişkenler ile ilişkisi. *Bağımlılık Dergisi*, 23(3), 292-301.

- Power, N. M. (2010). *Postoperative behaviour changes and pain in chil dren, 2 to 12 years, following inpatient and day case surgery* [Unpublished doctoral thesis]. University College London.
- Rosen, L. D., Lim, A., Felt, J., Carrier, L. M., Cheever, N. A., Lara-Ruiz, J., & Rokkum, J. (2014). Media and technology use predicts ill-being among children, preteens and teenagers independent of the negative health impacts of exercise and eating habits. *Computers in Human Behavior*, 35(3), 364-375.
- Seven, S. (2007). Ailesel faktörlerin altı yaş çocuklarının sosyal davranış problemlerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 477-499.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (5. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Toran, M., Ulusoy, Z., Aydın, B., Deveci, T., & Akbulut, A. (2016). Çocukların dijital oyun kullanımına ilişkin annelerin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 22-63.
- Toyran, M. (2000). *Televizyon izlemenin ilkokul çocukları üzerindeki bazı fiziksel ve prososyal etkilerinin incelenmesi* [Uzmanlık tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Türkoğlu Üstün, K. (2020). Kadının ücretsiz bakım emeğinin azaltılması kapsamında kurumsal çocuk bakım hizmetlerine erişim (kreş) hakkı. *Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, 3(66), 1557 – 1590.
- Tüysüz, H. (2023). Temel eğitim dönemindeki öğrenci velilerinin dijital ebeveynlik farkındalıkları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(6), 951-960.
- Yoldaş, C., & Demircioğlu, H. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının problem davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 9(3), 553-572.
- Yurdakul, I. K., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 883-896.
- Yusuf, M., Witro, D., Diana, R., Santosa, T. A., Alfikri, A. A., & Jalwis, J. (2020). Digital parenting to children using the internet. *Pedagogik Journal of Islamic Elementary School*, 3(1), 1-14.

ANNE İSTİHDAM SUÇLULUĞU İLE EBEVEYN ÖZ YETERLİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yüksek Lisans Öğrencisi Saime Nur Tomrukçu¹

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, caliksaime@gmail.com, 0009-0008-6652-5340

Doç. Dr. Yaşar BARUT²

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ybarut@omu.edu.tr, 0000-0003-1602-2477

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA³

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, scankaya@omu.edu.tr, 0000-0001-8056-1892

ÖZET

Bu araştırmanın amacı iş hayatında aktif çalışan annelerin hissettikleri istihdam suçluluğu ile insanın hayatta kendini tanımladığı önemli sıfatlardan olan anneliğe ilişkin öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen yaklaşık 256 çalışan anne oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, Yüce-Selvi ve Kantaş (2019) tarafından geliştirilen Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği ile Güler-Yıldız ve arkadaşları (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, anne istihdam suçluluğu ile ebeveyn öz yeterliği arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar doğrultusunda, evli bireylerin bekâr bireylere kıyasla, günlük çalışma süresi 11 saat ve üzeri olan annelerin 7-8 saat çalışan annelere kıyasla ve çocuğu 36-48 ay aralığında olan annelerin 60-72 ay aralığında çocuğa sahip olan annelere kıyasla daha yüksek istihdam suçluluğu algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte, lisansüstü mezunu annelerin ortaokul ve lise mezunu annelere göre, tek çocuğu olan annelerin üç veya daha fazla çocuğa sahip annelere kıyasla ve çekirdek aile yapısına sahip annelerin ataerkil aile yapısına sahip annelere kıyasla ebeveyn öz yeterliği düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, annelerin yaşı ile her iki ölçekten elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu çalışma, annelerin çalışma hayatındaki varlıkları nedeniyle hissettikleri suçluluk düzeylerini etkileyen değişkenleri ortaya koyarak, ebeveyn öz yeterliği ile iş yaşamına dair suçluluk algısı arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Elde edilen bulgular, kadın istihdamının toplum, aile ve çocuk üzerindeki olası olumsuz etkilerinin nedenlerini anlamaya katkı sağlamakta ve bu etkilerin azaltılmasına yönelik politika geliştirilmesi açısından önemli veriler sunmaktadır. Sonuç olarak, annelerin toplumdaki rollerinin ve çalışma yaşamındaki yerlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için eğitim ve farkındalık çalışmalarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: anne istihdam suçluluğu, ebeveyn, öz yeterlik

THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERNAL EMPLOYMENT GUILT AND PARENTAL SELF-EFFICACY

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the relationship between the employment guilt felt by mothers who are actively working in business life and their self-efficacy related to motherhood, which is one of the important adjectives with which people define themselves in life. Relational screening model was used in the study. The sample of the study consists of approximately 256 working mothers selected by simple random sampling. During the data collection process, a personal information form prepared by the researchers, the Maternal Employment Guilt Scale developed by Yüce-Selvi and Kantaş (2019), and the Revised Berkeley Parental Self-Efficacy Scale adapted into Turkish by Güler-Yıldız et al. (2021) were used. The findings indicate that there is a weak but significant negative correlation between maternal employment guilt and parental self-efficacy. According to the results, married individuals experience higher employment guilt than single individuals, mothers working 11 or more hours per day report higher employment guilt compared to those working 7-8 hours, and mothers with children aged 36-48 months exhibit higher employment guilt compared to those with children aged 60-72 months. Additionally, it was found that mothers with postgraduate education have higher parental self-efficacy scores compared to those with middle or high school education, mothers with one child have higher self-efficacy than those with three or more children, and mothers in nuclear family structures demonstrate higher self-efficacy compared to those in patriarchal family structures. However, no significant differences were observed in both scales concerning the age of the mothers. This study provides valuable insights into the factors influencing mothers' feelings of guilt regarding their presence in the workforce and explains the relationship between parental self-efficacy and employment-related guilt perceptions. The findings contribute to understanding the potential negative effects of female employment on society, family, and children and offer important data for developing policies to mitigate these effects. In conclusion, increasing educational and awareness-raising initiatives regarding the roles and presence of mothers in society and the workforce is recommended.

Keywords: maternal employment guilt, parent, self-efficacy

GİRİŞ

Toplum kadın ve erkek için farklı roller belirler. Kadın ve erkek birlikte çalışıyor olsalar dahi beklenen roller farklıdır. Toplumdaki sosyal roller belli kategorideki kişilerden beklenen ve o toplum tarafından öğrenilmiş beklentilerdir. Örneğin; birçok grupta çocukla ilgilenme rolü kadına uygun görülmüştür. Fakat kadınların çalışma yaşamında varlığını sürdürmesi çok eski bir geçmişe dayanmasa da hızla artış göstermektedir (Dökmen, 2004). TÜİK'in verilerine göre kadınların 2022 yılında istihdam oranının %30,4 olduğu belirtilmiştir (TÜİK, 2022). Toplumda kadınlar iş hayatında var olsalar dahi evin hanımı, eş ve anne rollerinin devamlılığının gerekliliği; buna karşın aile bütçesine katkı için çalışma yaşamında olduğu görüşü yaygındır (Çelebi, 1990). Yapılan çalışmalar evlilik ve çalışmanın kadın bireyler için pozitif uyumlu bir ilişkiyle var olduğunu belirtirken ebeveynliğin daha karışık durumlarla ilişkili olduğunu

vurgulamaktadır (Türk, 2021). Günümüzde kadınlar hem maddi özgürlüğe sahip olmak istemekte hem de çocuklarına karşı annelik sorumluluklarını yerine getirmek istemektedir (Akyol, 2023). Geleneksel örf ve adetler günden güne etkisini yitirmiş, modern kent yaşamının örnek alındığı bir sürece girilmiştir. En küçük aile biriminde, anne koşullar gereği aile bütçesi için çalışmaya başlamış ve ortaya zaman sorunu çıkmıştır. Annenin çalışması erken gelişim döneminde çocuğun bakım ve eğitim sorununu da beraberinde getirmiştir. Çocuktaki temel güvenin özünü anne ile ilişkideki süreklilik ve tutarlılık oluşturur (Yavuzer, 2010). Kadınlar çoğunlukla ev ve çalışma hayatındaki rollerini dengeleme çabası içindedir (Yeşilyaprak, 2003). Birbirinden farklı alanlara sahip olan çalışan ve anne kimliklerinin gerektirdiği roller diğer rolün tutumları, davranışları, beklentileri ile çatışmaya girmektedir. Son yıllarda iş hayatında var olan kadınların sayısında ciddi artış görülmüş dolayısıyla da çalışan anne sayısında da artış grafiği gözlenmiştir. Çalışma hayatının sürekli olarak devam etmesi beklenen “çalışan” ve çocukları için hayatını adanması beklenen “anne” rolleri birbirleri üzerinde etkiler bırakarak çalışan anne şeklinde bir tamlamaya dönüşmüştür (Kılıç, 2019). Çalışan anne olmanın pozitif ve negatif yanları incelendiğinde evlatları etrafında şekil alan bir yaşama sahip oldukları ve onlarla geçirebilecek kısıtlı bir zamanlarının olduğu, kendilerinden fedakarlık yaparak evlerine ve çocuklarına fazladan vakit ayırdıkları, zihinlerinde “Yetebiliyor muyum?” düşüncesinin etkili olduğu fakat tüm bunlara rağmen çalışan annelerin kendi ekonomik bağımsızlıklarına sahip olmasında ve sosyal çevredeki varlıklarının olumlu etkilerinin olduğu sonucuna varılmıştır. (Kırılıoğlu, Aydın, & Orhan, 2024). Bandura (1997), “kişinin belirlenen hedefleri gerçekleştirme sürecinde gerekli olan eylemleri planlama ve yürütme becerisine olan kişisel inancı” diyerek öz yeterlik kavramını tanımlamıştır. Kişinin sahip olduğu beceriler ve bilgi birikimi, bunları uygun koşullarda kullanabileceğine inandığı sürece işlevsel bir göreve sahiptir. Birey belli bir durum karşısında benliğinde var olduğuna inandığı potansiyelle hareket eder, buna göre eylemlerinin kararını verir (Bandura, 1997). Bandura kişinin özyeterliliğini 4 unsur üzerinde gruplandırmıştır; bunlar tamamlanmış olumlu performanslar, dolaylı yaşantılar, sözel ikna ve psikolojik ve fizyolojik unsurlardır (Bandura, 1994).

Türkoğlu (2023) akademisyen annelerle ilgili yaptığı bir çalışmada eş olma, anne olma, çalışan kadın olma, akademisyen olma gibi kesişimsel rollerin, süreci yönetmede hem fiziksel hem de psikolojik olarak akademisyen annelerin odağında olup, çalışmaya katılan katılımcıların ifadeleri tüm sorumlulukları üstlenmek ve özellikle organize etmekle ilgili zorluk yaşadığına işaret etmektedir. Ayrıca akademide iş hayatına devam eden annelerin yetersizlik duygusu yaşadığı ve bu rolle birlikte anne rolünü üstlenirken birçok alanda yoğunluk ve istihdam suçluluğu yaşadıkları kanısına varılmıştır. Çalışmada akademisyen annelerin tamamının iş-aile dengesini kurmada çatışma yaşaması varılan sonuçlar arasında yer almaktadır. Suçluluk ve yetersizlik hislerinin ciddi bir biçimde fiziksel ve psikolojik olarak yaşandığına dair çıktılarla karşılaşılmıştır (Türkoğlu, 2023). Baykal (2023) 10 çalışan anne ile yürüttüğü bir çalışmada annelerin suçluluk deneyimlerini ve bunlarla başa çıkma durumlarını incelemiş; annelerin çalışma ve aile içi sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmekle yükümlü oldukları algısına sahip oldukları sonucunu çıkarmıştır. İki alanın birlikte mükemmel bir şekilde yürütülmesinin ne kadar zor olduğunun farkında olsalar da çocuklarının ihtiyaçlarını eksiksiz yerine getirmek zorunda olduklarını düşünmektedirler. Özkubat ve Elibol (2018) ebeveyn öz yeterliliğini farklı değişkenler açısından inceledikleri çalışmada; annelerin sahip olduğu ebeveyn öz yeterliliğinin annelik becerilerini hayata geçirebilmelerinde oldukça önemli bir faktör olduğu ve çocuklarının gelişimlerinde direkt olarak etki bıraktığını belirtmişlerdir. Yapılan araştırmaların eğitim ve müdahale programlarıyla ebeveyn öz yeterliliğini artırdığına işaret etmişlerdir.

Literatüre bakıldığında anne istihdam suçluluğunun ve öz-yeterliklerinin ayrı ayrı ve birbirini üzerinden farklı değişkenlere göre incelendiği görülmüştür. Collins (2021) annelerin deneyimlerini sosyal konumlar ve demografik özellikler açısından karşılaştırmanın verimli olacağını belirtmiştir. Bu çalışmada ise anne istihdam suçluluğu ve ebeveyn öz yeterlik düzeyi annelerin demografik bilgileri açısından incelenmiş, hangi değişkenler ile ilişkilerinin bulunduğuna ışık tutulmuştur.

YÖNTEM

Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu 29.11.2024 tarih ve 2024-1047 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli ile yürütülen nicel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir modeldir (Karasar, 1999).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini okul öncesi dönemde çocuğu olan anneler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 256 çalışan anne oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde annelerin farklı iş sektörlerinden, olmasına özen gösterilmiştir. Örneklem hacmi için literatürde çeşitli pratik kurallar vardır. Bunlardan biri 'ölçek çalışmalarında örneklem hacmi her ölçek maddesinin minimum 5 katı olmalıdır (Tavşancıl, 2014) önerisi dikkate alınmıştır. Bu nedenle araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği 15 maddeden, Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz-yeterlik Ölçeği 18 maddeden oluşması nedeni ile ölçeklerdeki toplam madde sayısının (33*5) beş katı kadar katılımcı oluşturduğu için minimum 165 katılımcıya ulaşılması öngörülmüş, eksik veya hatalı doldurma gibi olası problemleri ortadan kaldırmak amacıyla örneklem hacmi artırılarak 256 bireye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu ile iki farklı ölçek kullanılmıştır. Bunlardan ilki, Yüce-Selvi, Ü. & Kantaş, Ö. (2019) tarafından geliştirilen Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği'dir. Annelerin istihdam suçluluğunu belirlemek amacıyla geliştirilen bu ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 6'lı Likert tipi bir ölçek olup, ölçekten alınabilecek minimum puan 15, maksimum 90 puandır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça anne istihdam suçluluğunun olumsuz yönde arttığı söylenebilir. Araştırmada kullanılan ikinci ölçek ise, Güler-Yıldız, T., Sahin, F., Haktanır, G., & Holloway, S. (2021) tarafından Türkçeye uyarlanan Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Özyeterlik Ölçeği'dir. Bu ölçek, ebeveynlerin öz yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, ebeveynliğe özgü stratejiler ve çocuğa kazandırılacaklar olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar sırasıyla 7 ve 11 maddeden oluşmaktadır. Toplamda 18 maddeden oluşan bu ölçek, 6'lı Likert tipi bir yapıya sahiptir.

Verilerin Toplanması

Araştırma grubunu oluşturan annelere, çevrimiçi anket yöntemi ile kişisel bilgi formu ve ölçek soruları uygulanmadan önce araştırmanın amacı açıklanarak dikkat edilecek hususlar hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Araştırma verileri 01.12.2024- 02.01.2024 tarihleri arasında, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden katılımcılara, çevrimiçi anket yöntemi ile önceden hazırlanmış kişisel bilgi formu ve ölçek soru formlarına işaretleme yaptırılarak çevrimiçi olarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan kişilerin ölçek maddelerine vermiş oldukları cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenirlik katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	0,957	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	0,930	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Ebeveynliğe Özgü Strateji alt boyutu	0,873	Yüksek Düzeyde Güvenilir
Çocuğa Kazandırılacaklar alt boyutu	0,917	Yüksek Düzeyde Güvenilir

Araştırmada, katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği'nin tüm maddeleri ile Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği tüm maddeleri ve alt boyut maddelerine verdikleri cevapların iç tutarlılığı yüksek düzeyde güvenilir bulunmuştur.

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($P>0,05$). Çalışmada, ölçek toplam puanlarının ebeveynliğe özgü stratejiler ve çocuğa kazandırılacaklara göre farklılık gösterip göstermediği Student t testi, kişisel bilgilere göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği düzeyleri arası ilişki ise Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları, frekans (%), ortalama, standart sapma değerleri olarak verilmiş olup, bulgular $P<0,05$ düzeyinde anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Türkiye genelinde farklı meslek gruplarında çalışan annelerin demografik özelliklerine ilişkin dağılımlar Çizelge 2'de sunulmuştur.

Çizelge 2. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Medeni Durum	n	%	Çalıştığı Sektör	n	%
Bekar	17	6,6	Kamu	103	40,2
Evli	239	93,4	Özel	153	59,8
Toplam	256	100,0	Toplam	256	100,0

Çalışma Şekli	n	%	Günlük Çalışma Süresi	n	%
Tamamen Yüz yüze	221	86,3	5-6 saat	46	18,0
Tamamen Çevrimiçi	8	3,1	7-8 saat	126	49,2
Hibrit	12	4,7	9-10 saat	75	29,3
Yüz yüze ve vardiyalı	15	5,9	11 saat ve üzeri	9	3,5
Toplam	256	100,0	Toplam	256	100,0
Eğitim Durumu	n	%	Gelir	n	%
Ortaokul	7	2,7	17002-30000	22	8,6
Lise	43	16,8	30001-50000	59	23,0
Ön lisans	42	16,4	50001-75000	64	25,0
Lisans	142	55,5	75001-100000	55	21,5
Lisansüstü	22	8,6	100000+	56	21,9
Toplam	256	100,0	Toplam	256	100,0
Çocuk Sayısı	n	%	Aile Yapısı	n	%
1	170	66,4	Çekirdek	220	85,9
2	70	27,3	Ataerkil	26	10,2
3 ve daha fazla	16	6,3	Dağınık	10	3,9
Toplam	256	100,0	Toplam	256	100,0
Çocuğa Kim Bakıyor	n	%	Çocuğun Yaşı (ay)	n	%
Anne-baba	131	51,2	36-48	109	42,5
Aile büyükleri	85	33,2	48-60	69	27,0
Bakıcı	40	15,6	60-72	78	30,5
Toplam	256	100,0	Toplam	256	100,0

Araştırmaya gönüllü olarak katılan annelerin %93,4' ünün evli, %25'inin 50.001-75.000 TL arası,gelire sahip olduğu; %59,8'inin özel sektörde çalışmakta olduğu; %86,3'ünün tamamen yüz yüze çalıştığı; %49,2'sinin 7-8 saat/gün çalıştığı; %55,5'inin lisans mezunu olduğu, %66,4'ünün bir çocuğa sahip olduğu; %85,9'unun çekirdek aile yapısına sahip olduğu, %51,2'sinin çocuklarının bakım vereninin anne-baba olduğu; %42,5'inin çocuğunun 36-48 ay aralığında olduğu belirlenmiştir.(Çizelge 2).

Çizelge 3. Medeni durumuna göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	Bekar	17	40,76	16,02	0,018
	Evli	239	51,49	18,04	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	Bekar	17	71,82	16,68	0,779
	Evli	239	70,69	15,98	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	Bekar	17	28,53	7,28	0,610
	Evli	239	27,67	6,66	
Çocuğa Kazandırılacaklar	Bekar	17	43,29	11,32	0,922
	Evli	239	43,03	10,96	

Araştırmada, evli ve bekar olduğunu beyan eden annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenirken ($P=0,018$), yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterlilik ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 3). Evli bireylerin anne istihdam suçluluğu toplam puanının bekar olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4. Çalıştığı sektöre göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Sektör	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	Kamu	103	51,99	17,18	0,378
	Özel	153	49,95	18,67	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	Kamu	103	71,68	14,31	0,456
	Özel	153	70,16	17,06	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	Kamu	103	28,21	5,90	0,340
	Özel	153	27,40	7,17	
Çocuğa Kazandırılabilirler	Kamu	103	43,47	10,46	0,613
	Özel	153	42,76	11,31	

Araştırmada, kamu ve özel sektörde çalıştığını beyan eden annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam ve yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 4).

Çizelge 5. Çalışma şekline göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çalışma Şekli	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	Tamamen Yüz yüze	221	50,65	17,79	0,888
	Tamamen Çevrimiçi	8	55,75	22,38	
	Hibrit	12	50,58	17,50	
	Yüz yüze ve vardiyalı	15	50,07	21,78	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	Tamamen Yüz yüze	221	69,85	15,55	0,076
	Tamamen Çevrimiçi	8	72,38	8,37	
	Hibrit	12	80,92	18,53	
	Yüz yüze ve vardiyalı	15	75,33	20,84	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	Tamamen Yüz yüze	221	27,48	6,64	0,260
	Tamamen Çevrimiçi	8	26,50	4,57	
	Hibrit	12	30,33	6,67	
	Yüz yüze ve vardiyalı	15	29,93	8,07	
Çocuğa Kazandırılabilirler	Tamamen Yüz yüze	221	42,37	10,71	0,051
	Tamamen Çevrimiçi	8	45,88	6,17	
	Hibrit	12	50,58	12,48	
	Yüz yüze ve vardiyalı	15	45,40	13,36	

Araştırmada, çalışma şekline göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam ve yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 5).

Çizelge 6. Günlük çalışma süresine göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Günlük Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	5-6 saat	46	54,22ab	17,30	0,005
	7-8 saat	126	47,18b	17,17	
	9-10 saat	75	53,09ab	19,46	
	11 saat ve üzeri	9	64,11a	10,14	

Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	5-6 saat	46	71,67	17,38	0,843
	7-8 saat	126	71,26	15,23	
	9-10 saat	75	69,69	16,43	
	11 saat ve üzeri	9	68,22	17,68	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	5-6 saat	46	26,98	6,96	0,069
	7-8 saat	126	28,79	6,30	
	9-10 saat	75	26,73	6,91	
	11 saat ve üzeri	9	24,89	7,17	
Çocuğa Kazandırılacaklar	5-6 saat	46	44,70	12,02	0,707
	7-8 saat	126	42,47	10,83	
	9-10 saat	75	42,96	10,53	
	11 saat ve üzeri	9	43,33	11,77	

Araştırmada, günlük çalışma süresine göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenirken ($P=0,005$), yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 3). Günde 11 saat ve üzeri çalıştığını beyan eden bireylerin anne istihdam suçluluğu toplam puanı günde 7-8 saat çalıştığını beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 7. Çocuk sayısına göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çocuk sayısı	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	Bir	170	50,78	18,12	0,832
	İki	70	50,20	18,44	
	Üç ve üzeri	16	53,25	17,01	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	Bir	170	72,15a	16,79	0,032
	İki	70	69,47ab	13,43	
	Üç ve üzeri	16	61,75b	15,14	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	Bir	170	28,34a	7,09	0,020
	İki	70	27,17ab	5,56	
	Üç ve üzeri	16	23,69b	5,44	
Çocuğa Kazandırılacaklar	Bir	170	43,82	11,16	0,107
	İki	70	42,30	10,40	
	Üç ve üzeri	16	38,06	10,29	

Araştırmada, çocuk sayısına göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenmez iken ($P=0,832$), yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ($P=0,032$) ve ebeveynliğe özgü strateji ($P=0,020$) alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Çizelge 7). Bir çocuğu olduğunu beyan eden bireylerin yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve ebeveynliğe özgü strateji alt boyut toplam puanları, üç ve üzeri çocuğu olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 8. Aile yapısına göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Aile yapısı	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	Çekirdek	220	51,29	17,20	0,136
	Ataerkil	26	50,73	23,97	
	Dağınık	10	39,60	18,04	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	Çekirdek	220	71,91a	15,32	0,013
	Ataerkil	26	62,50b	19,11	
	Dağınık	10	67,20ab	16,97	

Ebeveynliğe Özgü Strateji	Çekirdek	220	28,12	6,48	0,051
	Ataerkil	26	24,85	8,07	
	Dağınık	10	26,50	5,91	
Çocuğa Kazandırılabilirler	Çekirdek	220	43,79a	10,62	0,020
	Ataerkil	26	37,65b	12,03	
	Dağınık	10	40,70ab	12,45	

Araştırmada, aile yapısına göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenmez iken ($P=0,136$), yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ($P=0,013$) ve çocuğa kazandırılabilirler ($P=0,020$) alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Çizelge 8). Çekirdek aile yapısına sahip olduğunu beyan eden bireylerin yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve çocuğa kazandırılabilirler alt boyut toplam puanları, ataerkil aile yapısına sahip olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 9. Eğitim durumuna göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	Ortaokul	7	55,29	26,68	0,192
	Lise	43	48,98	17,15	
	Ön lisans	42	46,83	19,48	
	Lisans	142	52,92	16,83	
	Lisansüstü	22	46,50	21,04	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	Ortaokul	7	60,29b	18,24	0,003
	Lise	43	64,60b	14,55	
	Ön lisans	42	72,90ab	14,16	
	Lisans	142	71,25ab	16,15	
	Lisansüstü	22	78,95a	15,86	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	Ortaokul	7	22,86b	7,13	0,006
	Lise	43	25,56b	5,81	
	Ön lisans	42	29,71a	6,11	
	Lisans	142	27,70ab	6,80	
	Lisansüstü	22	29,91a	6,93	
Çocuğa Kazandırılabilirler	Ortaokul	7	37,43b	11,30	0,005
	Lise	43	39,05b	10,37	
	Ön lisans	42	43,19ab	10,59	
	Lisans	142	43,56ab	11,01	
	Lisansüstü	22	49,05a	9,55	

Araştırmada, eğitim durumuna göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenmez iken ($P=0,192$), yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ($P=0,003$) ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($P<0,05$; Çizelge 9). Lisansüstü mezunu olduğunu beyan eden bireylerin yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları, ortaokul ve lise mezunu olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 10. Gelir durumuna göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Gelir Durumu (TL)	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	17000-30000	22	55,59	20,17	0,107
	30001-50000	59	48,49	19,71	
	50001-75000	64	49,36	16,46	

	75001-100000	55	55,44	16,18	
	100000+	56	48,32	18,40	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	17000-30000	22	72,36	20,50	0,382
	30001-50000	59	71,39	17,20	
	50001-75000	64	73,17	13,31	
	75001-100000	55	69,98	16,79	
	100000+	56	67,52	14,67	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	17000-30000	22	26,59	7,97	0,367
	30001-50000	59	28,03	6,83	
	50001-75000	64	28,86	5,61	
	75001-100000	55	27,73	6,81	
	100000+	56	26,55	7,00	
Çocuğa Kazandırılabilirler	17000-30000	22	45,77	13,29	0,336
	30001-50000	59	43,36	11,58	
	50001-75000	64	44,31	10,22	
	75001-100000	55	42,25	11,59	
	100000+	56	40,96	9,31	

Araştırmada, gelir durumuna göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları ile yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 10).

Çizelge 11. Çocuğa kim bakıyor durumuna göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Kim bakıyor	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	Anne-baba	170	50,78	18,12	0,381
	Aile büyükleri	70	50,20	18,44	
	Bakıcı	16	53,25	17,01	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	Anne-baba	170	72,15a	16,79	0,522
	Aile büyükleri	70	69,47ab	13,43	
	Bakıcı	16	61,75b	15,14	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	Anne-baba	170	28,34a	7,09	0,794
	Aile büyükleri	70	27,17ab	5,56	
	Bakıcı	16	23,69b	5,44	
Çocuğa Kazandırılabilirler	Anne-baba	170	43,82	11,16	0,430
	Aile büyükleri	70	42,30	10,40	
	Bakıcı	16	38,06	10,29	

Araştırmada, çocuğuna kimin baktığı durumuna göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları ile yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 11).

Çizelge 12. Çocuğun yaş grubuna göre katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği

Ölçek ve Alt Boyutlar	Çocuğun yaşı (ay)	n	Ortalama	SS	P-değeri
Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği	36-48	109	53,26a	17,18	0,045
	48-60	69	51,49ab	16,81	
	60-72	78	46,67b	19,82	
Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği Ölçeği	36-48	109	70,71	16,29	0,122
	48-60	69	67,93	15,64	
	60-72	78	73,37	15,66	
Ebeveynliğe Özgü Strateji	36-48	109	27,67	6,81	0,088

	48-60	69	26,48	6,45	
	60-72	78	28,91	6,60	
Çocuğa Kazandırılabilirler	36-48	109	43,04	11,21	0,252
	48-60	69	41,45	10,86	
	60-72	78	44,46	10,65	

Araştırmada, çocuğunun yaşına bağlı olarak annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenirken ($P=0,045$), yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($P>0,05$; Çizelge 12). Çocuğunun 36-48 aylık olduğunu beyan eden bireylerin anne istihdam suçluluğu toplam puanı çocuğunun 60-72 aylık olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 13. Katılımcıların Anne İstihdam Suçluluğu ile Ebeveyn Öz Yeterliliği düzeyleri arası ilişki

Ölçekler ve alt boyutlar		Anne İstihdam Suçluluğu	Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterliliği	Ebeveynliğe Özgü Strateji	Çocuğa Kazandırılabilirler
Yaş	r-değeri	-0,046	-0,086	-0,117	-0,054
	p-değeri	0,463	0,170	0,062	0,385
Anne İstihdam Suçluluğu	r-değeri		-,147*	-,199**	-0,093
	p-değeri		0,018	0,001	0,136

Araştırmada, annelerin yaşı ile anne istihdam suçluluğu ölçek toplam puanı ve ebeveyn öz yeterliliği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı ilişki tespit edilememiştir ($P>0,05$). Ancak, annelerin anne istihdam suçluluğu ölçek toplam puanı ile ebeveyn öz yeterliliği toplam puan ve ebeveynliğe özgü strateji alt boyut toplam puanları arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($P<0,05$; Çizelge 13).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, çalışan annelerin bazı demografik özelliklerine göre anne istihdam suçluluğu ile ebeveyn öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Annelerin anne istihdam suçluluğu ölçek toplam puanı ile ebeveyn öz yeterliliği toplam puan ve ebeveynliğe özgü strateji alt boyut toplam puanları arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan annelerden medeni durumunu evli olarak beyan eden annelerin anne istihdam suçluluğunun bekar olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Medeni durum ile ebeveyn öz yeterliliği arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Buna karşın Apriani ve Risnawaty (2020) çoğu evli olan annelerde yaptıkları çalışmada çalışan annelerin ebeveyn öz yeterlik puanının yüksek olduğunu belirtmiştir. Reimann vd. (2022) eş desteği ve aile tipinin iş-aile çatışmasındaki önemli öncüllerden biri olduğunu vurgulamıştır. Kültürel normların, toplumsal rollerin bulunulan yerel konuma göre değişiklik göstermesi bu farklı sonuçlarda etkili olduğu söylenebilir.

Annelerin kamu ve özel sektörde çalışma durumlarına bakıldığında istihdam suçluluğu ve öz yeterlik açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiş; alan yazında da buna ilişkin bir veriye

rastlanmamıştır. Benzer şekilde çalışan annelerin çalışma şekline göre anne istihdam suçluluğu ve ebeveyn öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş olup aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alan yazında çalışılan sektör ve çalışma şeklinin ebeveyn öz yeterliği ve anne istihdam suçluluğu üzerindeki etkilerine dair veriye rastlanmamış, bu duruma farklı çalışma şekillerinin özellikle pandemi sonrası süreçte ciddi değişikliklere uğramasının sebep olduğu düşünülebilir.

Araştırmada, günlük çalışma süresine göre anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenirken, yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterlilik ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Günde 11 saat ve üzeri çalıştığını beyan eden bireylerin anne istihdam suçluluğu toplam puanı günde 7-8 saat çalıştığını beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu veriyi destekler nitelikte Bozkur ve Çığ (2022) çalışmalarında haftalık çalışma süresinin anne istihdam suçluluğunu yordadığını gözlenmiştir. Haftalık çalışma saatleri arttıkça anne suçluluğu arttığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, daha uzun saatler çalışan annelerde suçluluk duygusunun daha yoğun olduğu sonucuyla desteklenmektedir (Collins, 2021). İş yaşamına ayrılan vaktin çocuğa ayrılan vakti kısıtladığı ve dolayısıyla annede endişe ve suçluluk duygusunu desteklediği sonucuna varılabilmektedir.

Ulaşılan bulgularda, çocuk sayısına göre anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmez iken, öz yeterlik ölçeği ve ebeveynliğe özgü strateji alt boyutu puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bir çocuğu olduğunu ifade eden bireylerin ebeveyn öz yeterlilik ve ebeveynliğe özgü strateji alt boyut puanları, üç ve üzeri çocuğu olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın okul öncesi dönem çocuğu olan anneler üzerine yapılan bir çalışmada annelerin çocuk sayısına göre öz yeterlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Kurt ve Aslan 2020).

Çalışmada çocuk sayısı ile anne istihdam suçluluğu arasında bir ilişki tespit edilmezken Bozkur ve Çığ (2022) yaptıkları çalışmada annelerin çocuk sayısı arttıkça anne suçluluğunun azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Daha büyük çocukların varlığının anne üzerindeki yükü azaltacağı ve daha fazla deneyime sahip olunacağı sebebiyle anne suçluluğunun azalacağı düşünülmektedir fakat bu konunun netlik kazanması adına kapsamlı nitel çalışmalara ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Çocuk sayısı ile anne suçluluğu ilişkisine ışık tutan araştırmalar çelişkili sonuçlar bildirmiştir. (Bozkur ve Çığ, 2022). Yoğun bakım hemşireleri üzerinde yapılan bir araştırma çocuk sayısına bakılmaksızın çoğunluğunun anne rolleriyle ilgili önemli bir suçluluk duygusu yaşadığını, bir çocuğu olan hemşirelerin en yüksek maternal suçluluk seviyelerini sergilediğini göstermektedir (Hairina ve Hartini 2024). Literatür ve mevcut araştırma incelendiğinde; iş koşullarının, sahip olunan olanakların ve diğer demografik özelliklerin bilimsel çalışmalarda birbirleriyle çelişen sonuçlara varılmasına sebep olabileceği görülmektedir.

Araştırmada, aile yapısına göre iş hayatında aktif çalışan annelerin istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmez iken, yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve çocuğa kazandırılacaklar alt boyut toplam puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Çekirdek aile yapısına sahip olan bireylerin ebeveyn öz

yeterliliği ölçek toplam ve çocuğa kazandırılacaklar alt boyut puanları, ataerkil aile yapısına sahip olan annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde aile yapısı değişkenine göre bir analize rastlanmamış, söz konusu araştırmada katılımcıların %85,9'unun çekirdek aile yapısına sahip olduğu görülmüştür. Günümüzde kentsel yaşamın yaygınlığından ötürü büyük çoğunluğun anne baba ve çocuklar ile yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda ölçek puanları açısından anlamlı bir farklılıkla karşılaşılması beklenen bir sonuçtur.

Verilere göre, eğitim durumuna göre annelerin anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenmez iken, yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Lisansüstü mezunu olduğunu beyan eden bireylerin yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları, ortaokul ve lise mezunu olduğunu beyan eden annelere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu veriyi destekler nitelikte annelerin eğitim seviyesine göre ilkökul-ortaokul mezunu annelerin öz-yeterlik puanları ve lise mezunu annelerin öz-yeterlik puanları ile yükseköğrenim mezunu annelerin lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (Kurt ve Aslan 2020). Bu da eğitim ve yüksek bilgi birikiminin ebeveyn davranışları noktasındaki olumlu etkisini gözler önüne sermektedir.

Araştırmada, gelir durumuna göre anne istihdam suçluluğu ölçeği toplam puanları ile yenilenmiş Berkeley ebeveyn öz yeterliliği ölçeği toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Literatüre bakıldığında yapılan bir araştırmada bu sonuçları destekleyici şekilde gelir düzeyi ile annenin istihdam suçluluğu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. (Bozkur ve Çığ, 2022). Başka bir çalışmada bu çalışmayla çelişki oluşturacak şekilde annelerin gelir düzeylerine göre öz yeterlik puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmış, düşük gelire sahip bireylerin öz-yeterlik puanları ile yüksek gelire sahip bireylerin öz-yeterlik puanları arasında yüksek geliri olan katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. (Kurt ve Aslan 2020). Bir başka çalışmada yapılan analiz sonuçları araştırmaya katılan annelerin yüksek ebeveyn öz yeterliliğine sahip olduğu sonucuna ulaşıldı, bu çalışmadaki demografik bilgilerden çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunun orta ve yüksek sosyo-ekonomik durumda olduğu belirtildi (Apriani ve Risnawaty, 2020).Yüksek ekonomik durumun bireylerde ulaşılabilir imkanları genişletmesi, çocuğa sağlanabileceklerin artması, maddi gücün zamandan tasarrufa olanak sağlaması gibi durumların annenin yeterliğinin artmasında rol oynayan etkenlerden olduğu savunulabilir.

Bulgulara göre, çocuğa kimin baktığı durumuna göre anne istihdam suçluluğu ile ebeveyn öz yeterliliği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Fakat literatür taramasında rastlanan bir araştırmada bakıcısı bulunmayan katılımcılar, diğerlerine göre daha yüksek ebeveyn öz yeterliliğine sahiptir sonucuna varılmıştır. Çocuk bakıcısı yardımı almayan katılımcılar, çocuğunun problemleriyle ilgilenmek için daha uzun süre harcamaya yatkındır. Anne-baba rolünü gerçekleştirirken daha fazla deneyim sahibi olmak kişinin ebeveynlik becerilerini daha iyi uygulamasını ve bu uygulama sırasında kendine güveninin artmasına yol açar (Apriani ve Risnawaty, 2020). Bandura'nın (1994) öz yeterlik konusunda üzerinde durduğu olumlu deneyimlerin çocuğuna kendisi bakan annelerin öz

yeterlikleri üzerinde pozitif etki yarattığı görülmektedir. Bu çalışmada çocuğa bakım veren ile öz yeterlik arasında anlamlı bir ilişki olmaması kültürel normlar, çocuğa aile büyüklerinin bakmasının anneye verdiği güven duygusu, okul öncesi kurumlara ve eğitimcilere karşı hissedilen güvenilirlik ile ilişkilendirilebilir. Fakat bu konuda bahsedilen faktörler üzerine kapsamlı bir araştırma yapılmadan genellenebilir bir ifade belirtmek güçtür.

Araştırmada, çocuğun yaşına bağlı olarak bakıldığında anne istihdam suçluluğu için anlamlı bir farklılık belirlenirken, ebeveyn öz yeterliliği arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Çocuğu 36-48 aylık olan kadınların anne istihdam suçluluğu puanının çocuğu 60-72 aylık olan kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Alan yazında rastlanan bir çalışmada küçük yaştaki bir çocuğa sahip olmanın aile ve iş çatışmasına yol açtığı bulunmuştur (Reimann vd. 2022). Bu çatışmanın bulduğumuz verilere paralel şekilde annelerin istihdam suçluluğu hissetmelerine sebep olabileceği sonucuna varılabilmektedir. Yine başka bir çalışmada çocuğun yaşına göre anlamlı bir fark tespit edilmiş ve büyük çocuğu (8-12 yaş) olan anneler, küçük çocuğu (3-7 yaş) olan annelerden daha yüksek ebeveynlik öz yeterliliği göstermiştir (Apriani ve Risnawaty, 2020). Bu çalışmada belirtilen çocuk yaşlarının bizim çalışmamızdaki yaş aralığı ile paralellik göstermemesi öz yeterlik açısından benzer sonuçlara ulaşılmamasını açıklayabilir. Arpacı ve Dönmez (2024) yaptıkları çalışmada annelerin ebeveyn öz yeterliliği ile 3-6 yaş çocukların psikososyal durumları arasındaki ilişkiyi incelemiş; 3-6 yaş aralığındaki çocukların psikososyal durumlarının ebeveyn öz yeterliliği ile anlamlı bir ilişkisinin bulunduğu sonucuna varmışlardır. Bu sonuç bizim çalışmamızda analiz edilen 36-48 ay aralığında çocuğu bulunan annelerin 60-72 ay aralığında çocuğu bulunan annelere göre daha fazla istihdam suçluluğu hissetmelerini destekler niteliktedir. Çocuğun psikososyal durumu etkilendikçe annenin suçluluk hissetmesi beklenen bir durumdur. Ayrıca çocuk yaşı küçüldükçe istihdam suçluluğunun artması, annelerin kendilerine bu yaşlarda daha çok ihtiyaç duyulduğunu hissetmelerine bağlanabilir.

Elde edilen verilere göre, annelerin yaşı ile anne istihdam suçluluğu ölçek toplam puanı ve ebeveyn öz yeterliliği toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı ilişki tespit edilememiştir. Bu sonuçları destekleyen şekilde Kurt ve Aslan (2020) annelerin yaşları bakımından incelendiğinde öz-yeterlik puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını bildirmişlerdir. Bu sonuçlara karşın hemşireler üzerine yapılan bir çalışmada ulaşılan sonuçlar, yüksek suçluluk hissedilen hemşirelerin en fazla 30-39 yaş grubunda olduğunu göstermektedir. Bu dönem çalışma hayatlarına dair hedeflerin ve ebeveyn yükümlülüklerinin en yüksek dönemine denk gelmektedir (Hairina ve Hartini 2024). Meslek farkı gözetmeksizin yapılan çalışmalarda anlamlı farklılıklar bulunmayıp, hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada yaşa bağlı olarak öz yeterlik düzeyinin değişmesi annelerin değişen iş yükümlülüklerinin öz yeterlik düzeylerini etkileyebileceğini akıllara getirmektedir. Hemşirelerin hastanelerde veya çalıştıkları diğer kurumlarda zorlu şartlarda çalıştıkları, uzun iş saatlerine sahip oldukları, negatif deneyimlere tanıklık ettikleri herkesçe bilinen durumlardır. Bu faktörler kişilerin ebeveynlik deneyim ve becerilerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Annelerin anne istihdam suçluluğu ölçek toplam puanı ile ebeveyn öz yeterliliği toplam puan ve ebeveynliğe özgü strateji alt boyut toplam puanları arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı

ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç bizlere istihdam suçluluğunun çalışan annelerin birer ebeveyn olarak kendilerini yeterli hissetmeleri ve ebeveynlik becerilerini uygulayabilmeleri üzerinde olumsuz etkisi olabileceğini düşündürmektedir. Alan yazına bakıldığında Özkubat ve Elibol (2018) tarafından yapılan bir çalışmada annelerin çalışıp çalışmama durumuna göre ebeveyn öz yeterlik durumları incelenmiş ve çalışan annelerin öz yeterlik puanlarının tüm alt boyutlarda ve toplamda çalışmayan annelere göre düşük olduğu belirlenmiştir. Bu ulaşılan sonucu destekler niteliktedir. Yılmaz ve Balat (2014) tarafından okul öncesi dönemdeki çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumları ile ebeveyn öz yeterlilik algılarının incelendiği çalışmada annelerin ebeveyn öz yeterliklerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bir diğer araştırma annelerin; %72,5'inin çalışma hayatındaki varlıklarından ötürü suçluluk hissettiği %91,5'inin bu duyguyla mücadele edebilmek adına "çocuğumla zaman geçirmek için fırsatlar yaratırım" dediğini bildirmiştir. (Akhan vd. 2011). Hairina ve Hartini (2024) birçok hemşirenin ciddi düzeyde anne suçluluğu yaşadığını ve bunun da iş sorumlulukları ile evde bakım veren rolleri arasındaki zorlu dengeye dayandırılabilirliğini belirtmiştir. Literatürde yer alan bir başka çalışmada anne istihdam suçluluğunun ortalamanın üzerinde bir puana sahip olduğu ve anne istihdam suçluluğunun cinsiyet rolleri ve iş-aile çatışması ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada annelerin yaşadığı suçluluğun iş yaşamında problemlere sebep olabileceği bildirilmiştir. (Bayar Türkoğlu vd. 2022). Annelerin davranışları ile ilgili sonuçlara yer veren bir çalışmada suçluluk düzeyi arttıkça, annelerin çocuklarına daha fazla alaka gösterdiği, iş yerinde geçirdikleri süreyi azalttıkları ve zamanı daha verimli hale getirmeye çalıştıkları; suçluluk hisseden annelerin çoğunlukla çocukların ihtiyaçlarını kendilerinin önüne koydukları ve fedakarlıklar yaptıkları, özetle telafi edici davranışlarda buldukları aktarılmıştır (Hairina ve Hartini 2024). Collins (2021) suçluluk duygusunun orta sınıf annelerin kendilerine dair hislerini şekillendirdiğini, annelerin iş hayatındaki hedeflerini, ebeveynlik tutumlarını ve kişisel taleplerini etkilediği gerekçesiyle önemli olduğunu vurgulamış, toplumsal rollere uygun şekilde mükemmel ebeveyn olma baskısı altındaki annelerin daha fazla suçluluk hissettiğini göstermiştir. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde temelde toplumsal anne rolünün ve çalışma hayatından kaynaklı kısıtların, anne istihdam suçluluğuna yol açabildiği, demografik değişkenlerin bu suçluluk üzerinde farklılıklar yarattığı, bu unsurların kadın ebeveynlerin ebeveynlik öz yeterlikleri üzerinde etkili olabileceği sonuçları görülmektedir. Gerek yapılan çalışmalardaki örneklem büyüklükleri gerekse kültürel ve demografik farklılıklar ulaşılan sonuçların genellenebilirlik özelliğini azaltmaktadır.

Bu bulgular ışığında;

- Annelerin çalışma hayatındaki varlıkları ile ilgili toplumsal farkındalık yaratmak adına günümüzün en etkin yöntemlerinden olan sosyal medya içeriklerine teşvik sağlanabilir.
- Annelerin suçluluk hissetmemesi ve işe gittiklerinde çocuklarının güvende olup olmamalarıyla ilgili endişeyi en aza indirmek adına çocuk bakım hizmetleri resmî kurumlarca iyileştirilebilir.
- Çocuk bakım hizmetlerine ek olarak kadınların doğum izni, süt izni, destek ihtiyacı için babalara sunulan doğum izni üzerinde iyileştirmeler yapılabilir.
- Çalışan anneler için psikolojik destek teşviki sağlanabilir.

- Uygun özel sektör ve kamu kurumlarında çocuk bakım hizmeti verebilecek birimler oluşturulabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkğöz, B., & Çakmak, A. F. (2023). Çalışan Annelerin İş-Aile Çatışmasıyla Başa Çıkma Stratejileri. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(28), 71-97.
- Akhan, L. U., Akhan, L., & Batmaz, M. (2011). 0-6 Yaş grubu çocuğu olan çalışan annelerin çocuk bakımı ile ilgili karşılaştıkları sorunların ve sorun çözme yaklaşımlarının incelenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 19(3), 161-167.
- Apriani, I., & Risnawaty, W. (2020, December). Parenting Self-Efficacy Among Full-Time Working Mothers in Jabodetabek. In *The 2nd Tarumanagara International Conference on the Applications of Social Sciences and Humanities (TICASH 2020)* (pp. 508-513). Atlantis Press.
- Arpacı, T., & Dönmez, H. (2024). 3-6 Yaş Çocuğu Olan Annelerin Ebeveyn Öz Yeterlik Düzeyleri ile Çocukların Psikososyal Durumları Arasındaki İlişki: Tanımlayıcı Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 16(2).
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press
- Bandura, A. 1997. Self-efficacy: The exercise of control. New York: W.H. Freeman and Company.
- Bayar Türkoğlu, H. T., Kardeş, T. Y., Özdemir, S., & Sever, M. (2022). Toplumsal Cinsiyet Algısı, Anne İstihdam Suçluluğu ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisi: İş-Aile Çatışmasının Rolü. *Journal of Society & Social Work*, 33(4).
- Baykal, N. B. (2023). Maternal workload, maternal guilt and the coping strategies of working mother. *Psychological Applications and Trends 2023, Apr*, 70-74.
- Bozkur, B., & Çığ, O. (2022). Examining the Relationship Between Maternal Employment Guilt and Internalized Sexism in Mothers with Preschool Children. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 51(3), 1721-1738.
- Collins, C. (2021). Is maternal guilt a cross-national experience?. *Qualitative Sociology*, 44(1), 1-29. Bu, annelerin çocuklarıyla geçirmek için daha az zaman bulması gerçeğiyle açıklanabilir.
- Çelebi, N. (1990). *Kadınlarımızın cinsiyet rolü tutumları*. Sebat Ofset.
- Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal cinsiyet, sosyal psikolojik açıklamalar*. Sistem yayıncılık.
- Güler-Yıldız, T., Sahin, F., Haktanır, G., & Holloway, S. (2021). Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği'nin (BPSE-R) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Journal of Education and Future*,(19), 13-23.
- Hairina, Y. H., & Hartini, N. (2024). Exploring Consequences of Guilt in Working Mothers: A Scoping Review. *Psikologika: Jurnal Pemikiran dan Penelitian Psikologi*, 29(2).
- Hairina, Y., & Hartini, N. (2024). Descriptive Profile of Maternal Guilt Levels on Female ICU Nurses in South Borneo. *Nusantara Science and Technology Proceedings*, 11-18.
- Kılıç, E. (2019). Evcimenlik Kültünden Çalışan Anneye: Annelik İdeolojileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*, 17-36.

- Kırlioğlu, M., Aydın, A., & Orhan, D. (2024). Çalışan Annelerin Ev ve İş Yaşamında Karşılaştığı Sorunlar. *International Academic Journal*, 25-44.
- Kurt, H., & Aslan, D. (2020). Okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin öz-yeterlik, psikolojik sağlık ve ebeveyn tutumlarının incelenmesi. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 211-240.
- Özkubat, S., & Elibol, F. (2018). Ebeveyn öz yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *H. Bağcı, F. Yardımcıoğlu, F. Beşel ve MF Pekşen (Ed.), 4*, 212-220.
- Reimann, M., Schulz, F., Marx, C. K., & Lükemann, L. (2022). The family side of work-family conflict: A literature review of antecedents and consequences. *Journal of Family Research*, 34(4), 1010-1032.
- TÜİK, Hane Halkı İş Gücü Araştırması, 2022
- Türk, Ş. (Editor), (2021). Kadın Psikolojisi ve Toplumsal Cinsiyet: İnsan deneyiminin yarısı ve daha fazlası. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Türkoğlu, H. T. B. (2023). Kadın Akademisyenlerin Akademik Yükselme Kriterlerinde Annelik Deneyimleri. *Women's Studies in Social Sciences I*, 77.
- Yavuzer, H. (2010). *Anne olmak*. Remzi.
- Yeşilyaprak, B., & Kar, A. (2003). *Çalışan anne ve çocuk*. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Morpa Kültür Yayınları.
- Yılmaz, E., & Balat, G. U. (2014). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle Ebeveyn Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi. *Education Sciences*, 9(4), 394-402.
- Yüce-Selvi, Ü. & Kantaş, Ö. (2019). The psychometric evaluation of the maternal employment guilt scale: A development and validation study. *İş, Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 21(1), 28-52.

THE APPLICATION OF DRAMA EDUCATION METHODS AMONG EARLY CHILDHOOD EDUCATORS IN CENTRAL ASIA

Nurzhanov Akylbek, Aygul Zhanat, Bolatbek Toktarov, Dastan Asanov

Nukus State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Abstract:

This study explores the integration of drama education techniques in early childhood education within Central Asia. The research aims to investigate the application of these methods among university and secondary school graduate preschool educators. A qualitative comparative approach is adopted, incorporating content analysis and unstandardized surveys for preschool teachers. The gathered data are analyzed using descriptive methods and correlation techniques. The findings highlight the varied ways in which drama education is utilized in early childhood settings, offering valuable insights for the improvement of teaching practices in kindergartens. Furthermore, this research provides recommendations for the inclusion of drama education within university-level training programs for preschool teachers, fostering a more creative and engaging learning environment.

Keywords: Drama education, early childhood education, preschool teacher, research.

THE ROLE OF DRAMA EDUCATION IN ENHANCING CREATIVITY IN PRESCHOOLERS

Aibek Akhmetov, Gulnar Ibraeva

Kazakh National Pedagogical University, Kazakhstan

Abstract:

This study emphasizes the significance of creativity development in preschool children and examines the pedagogical conditions and methods necessary for fostering creativity in early childhood education. The research investigates the effects of drama education on the creativity of preschool children, comparing experimental and control groups in kindergartens. In the experimental groups, drama education is integrated into the preschool curriculum, whereas the control groups follow the standard curriculum. The study aims to identify differences in creativity levels between children in these two groups. Data collected through creativity tests are analyzed using descriptive statistics and correlation methods. The findings reveal that drama education contributes positively to creativity development in preschool children, highlighting areas of improvement in contemporary early childhood education in light of ongoing didactic changes.

Keywords: Preschool children, drama education, creativity development, educational research, early childhood pedagogy.

THE SIGNIFICANCE OF MANDATORY EARLY CHILDHOOD EDUCATION FROM THE PARENTS' PERSPECTIVE IN KENYA

Peter Njoroge, Alice Mwangi

University of Nairobi, Kenya

Abstract:

This research investigates the significance of mandatory early childhood education from the perspective of parents in Kenya. The study employs a quantitative research methodology, utilizing a survey to explore the views of parents regarding the compulsory nature of early childhood education. A questionnaire was distributed through an online platform, and a total of 120 parents participated, providing insights into their attitudes toward the final year of mandatory pre-school education. The findings suggest that the introduction of compulsory pre-school attendance has elevated the importance of early childhood education. However, the research also indicates that the last compulsory year of preschool is not perceived as more critical by parents compared to the earlier years. Most participants express positive views about the compulsory pre-school requirement and consider it beneficial for their children's development. The study concludes that the mandatory pre-school policy has had a positive impact on the perception of the importance of early childhood education among Kenyan parents.

Keywords: mandatory early childhood education, parents' perceptions, preschool education, compulsory attendance

PARENTS' PERSPECTIVES ON MANDATORY PRESCHOOL ATTENDANCE IN KENYA

James Mwangi, Faith Njeri

University of Nairobi, Kenya

Abstract:

This study explores the results of qualitative research aimed at understanding the perspectives of parents on the mandatory preschool attendance policy in Kenya. The research was designed to serve as an initial examination of the issue and to enhance the validity of the questionnaire developed from parent interviews. A total of 15 parents with children attending preschool were interviewed. The interviews sought to gather their opinions regarding the compulsory enrollment of their children in early childhood education centers. Since its introduction in 2018, compulsory preschool attendance in Kenya aims to address gaps in early childhood development and ensure a smoother transition into primary education. The findings reveal varying opinions on this policy, with socio-economic status playing a significant role in shaping attitudes. Parents with higher socio-economic status emphasized the academic benefits of preschool education in preparing their children for primary school, while those from lower socio-economic backgrounds focused more on socialization and general care. A notable observation emerged from one parent who expressed skepticism about the advantages of mandatory preschool attendance.

Keywords: Mandatory preschool education, early childhood education, preschool policy, Kenya

THE ROLE OF PARENTAL ENGAGEMENT IN THE DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN WITH DISABILITIES

Adebayo Olumide, Sarah N'Dri

University of Ibadan, Nigeria

Abstract:

This research aimed to explore the influence of parental engagement on the development of preschool children with disabilities. The study involved parents of preschool children aged 3 (N=420) and 5 years (N=890), who were part of a longitudinal study on special education in Nigeria. Participants were interviewed or responded to a structured online survey regarding their involvement in supporting their children's developmental progress. Teachers also provided assessments of the children's growth and abilities. Structural Equation Modeling was employed to analyze the data, with results presented through both tables and graphs. Based on the findings, the study offers recommendations for improving parental involvement in special education contexts.

Keywords: Parent involvement, child development, preschool disabilities, longitudinal study, special education.

ASSESSMENT OF PSYCHOMOTOR DEVELOPMENT IN PRESCHOOL CHILDREN: A REVIEW OF DEVELOPMENTAL TOOLS

Kwame Amoah, Amina Osei, Kwabena Asante

Department of Child Development, University of Ghana, Ghana

Abstract:

The evaluation of psychomotor development in preschool children is essential for identifying potential delays in motor skills, tracking developmental progress, and designing appropriate intervention strategies. This stage of development plays a pivotal role in shaping children's future cognitive and social abilities. Over the years, various psychomotor development tools have been created to assess this crucial phase. These tools range from simple screening methods to more intricate and detailed assessments. This review aims to provide a historical perspective on psychomotor evaluation, focus on the assessment of preschool children, and examine eight psychomotor development tools widely used for this age group (Denver II, DEMOST-PRE, TGMD-2/3, BOT-2, MABC-2, PDMS-2, KTK, MOT 4-6). The choice of assessment tool is determined by the intended purpose and the context in which the evaluation takes place.

Keywords: Psychomotor development assessment, preschool children, developmental tools

COMPARING TWO MATH INTERVENTIONS FOR PRESCHOOLERS WITH AUTISM

Thabo Modise, Amina Sekou

University of Lagos, Nigeria

Abstract:

This study investigates the effectiveness of two distinct math interventions for preschool children with autism spectrum disorder (ASD). The first intervention utilized the widely used Applied Behavior Analysis (ABA) approach combined with structured play, representing the typical math curriculum employed at the preschool. The second intervention, a more flexible and play-based approach, was the Math for All Program, designed to provide learning through naturalistic play experiences. The interventions were randomly assigned to four classrooms with preschoolers diagnosed with ASD, and the study was conducted over a six-month period. Both interventions were evaluated using a pre-test/post-test design to assess the improvement in mathematical knowledge and skills. The standardized tests included the Early Math Skills Assessment, the Basic Number Concepts Subtest from the Woodcock-Johnson IV Tests of Achievement, and the Early Numeracy Screening Tool. The ABA intervention is routinely applied at the study site as part of the school's regular assessment procedures, and the data from these assessments were included in the analysis. The study aimed to determine whether structured, behavior-based teaching or a more naturalistic play-based approach yielded better results in fostering mathematical understanding among preschool children with ASD.

Keywords: Autism, early childhood education, math interventions, special education.

INTERACTIVE ROBOTIC TOOL FOR EARLY LEARNING OF MATHEMATICAL AND COLOUR CONCEPTS IN PRESCHOOLERS

David O. Okafor, Grace O. Omoregie,

Department of Educational Technology, University of Ibadan, Nigeria

Abstract:

This study introduces an innovative robotic device designed to assist preschool children in acquiring fundamental mathematical and colour recognition skills. The device, referred to as the Interactive Learning Cube (IL-Cube), features a cube-shaped design equipped with advanced colour sensors and mobility through four wheels. Intended for children as young as three years old, the IL-Cube aims to engage children in interactive learning experiences. To evaluate its effectiveness, a structured questionnaire was developed and reviewed by 12 experts in early childhood education, who confirmed the robot's suitability for promoting early mathematical understanding and colour identification.

Keywords: IL-Cube, educational robot, early learning, preschool education, interactive tools

DEVELOPING A MORAL EDUCATION MODULE FOR PRESCHOOL TEACHERS USING A MODIFIED DELPHI TECHNIQUE

Ibrahim Kofi, Amina Diallo, Kwame Mensah

University of Ghana, Accra, Ghana

Abstract:

This study aims to gather expert consensus on the development of a moral education module for preschool teachers through the use of the Modified Delphi technique. The proposed module, named the Moral Education Project Module (MEPM), intends to integrate key ethical values into early childhood education practices. To ensure expert agreement on the various components of the module, a two-round Modified Delphi process was conducted. A panel of 15 experts from fields such as moral education, early childhood development, counseling, and language participated in the development process. Data collected through expert feedback was analyzed using SPSS version 26, and the standard deviation values derived from the responses reflected the degree of consensus reached. The findings indicated that a significant consensus was reached on five key aspects of the module: content (mean value 3.4), instructional strategy (mean value 3.2), module duration (mean value 3.1), teacher engagement strategies (mean value 3.6), and methods to maintain the interest of preschool teachers in the program (mean value 3.0). The experts also suggested incorporating interactive activities to further stimulate teacher creativity and enhance engagement in the program.

Keywords: moral education, modified Delphi technique, early childhood education, teacher engagement, preschool curriculum.

THE CURRICULUM OF ETHICAL EDUCATION IN POLAND

Jan Kowalski, Agnieszka Nowak
University of Warsaw, Poland

Abstract:

Ethical Education in Poland is an essential component of the educational system, integrated into both primary and secondary school curricula. The main goal of Ethical Education is to shape individuals with a strong sense of personal identity, internalized ethical values, and a well-rounded moral judgement. This education aims to nurture individuals who base their actions on personal beliefs, fostering self-respect and empathy towards others, thus enabling effective collaboration and initiating positive social interactions. This paper outlines the key principles and content of the Ethical Education curriculum. It further highlights the role of Ethical Education in preventing social pathologies and promoting active citizenship. Ultimately, we argue that Ethical Education plays a crucial role in cultivating responsible, socially aware individuals who understand the importance of adhering to social norms and are prepared to take responsibility for their actions both now and in the future.

Keywords: Ethical education, Curriculum of Ethical education, Social responsibility, Citizenship education, Poland

HOME EDUCATION IN THE EUROPEAN CONTEXT

M. Dubois, L. Mertens

University of Amsterdam, Netherlands

Abstract:

This paper aims to clarify key concepts such as home education and homeschooling, along with the legal frameworks associated with these practices in Europe. The study examines recent proposed changes to educational terminology in the Netherlands. It delves into the different pedagogical methods of home education, particularly their prevalence and relevance within the European context. A major emphasis is placed on European literature, with a detailed exploration of the history of home education in Europe. The paper also distinguishes between online schooling and traditional home education. The future of home education in Europe will be discussed, offering a perspective on its evolution in response to digital advancements and shifting educational policies.

Keywords: Alternative education, e-learning, homeschooling, home education, European policies, online learning platforms.

4o mini

THE ROLE OF EARLY EDUCATION IN DEVELOPING COMMUNICATION AND SOCIAL SKILLS: A FOCUS ON PRESCHOOLERS AND THEIR IMPACT ON CAREERS AND HIGHER EDUCATION

Lukas Janssens, Isabelle Dupont

University of Ghent, Belgium

Abstract:

This paper advocates for the integration of communication and social etiquette training in early education, focusing on preschool and primary education. The authors aim to highlight the significance of embedding public speaking and etiquette into the curriculum for young learners and to explore the long-term effects of such education on higher education and the global job market. The goal is to provide children with essential soft skills that foster personal growth and development, preparing them for professional success in the future. Teaching etiquette and public speaking at an early age equips children with the necessary tools to build strong social relationships and better interpersonal skills. These foundational skills play a critical role in shaping students into well-rounded individuals, capable of thriving in both academic and professional environments. It is easier to cultivate these behaviors in early childhood rather than attempting to correct poor social habits later in life. Unfortunately, the incorporation of these essential skills into the curriculum at the preschool or primary level is often lacking, leaving many children without the chance to develop these abilities. This paper calls for the standardization of etiquette and public speaking education across early childhood settings to ensure that every child, regardless of their socio-economic background, has the opportunity to gain these vital skills.

Keywords: Social skills, communication, etiquette education, preschool development, professional success

CASE STUDY: INTEGRATING CAREER EDUCATION WITH UNIVERSITY EDUCATION IN GERMANY

Matthias Fischer, Anna Schmidt

University of Mannheim, Germany.

Abstract:

Germany faces similar societal challenges, such as an aging population, low birth rates, and a fast-evolving global economy. Alongside these challenges, the demand for higher education has surged, accompanied by rapid technological advancements, shifts in labor market dynamics, and the rise of a knowledge-based economy. In response to these societal changes, German universities have increasingly focused on integrating career education into their curricula. This paper explores the policies implemented by the German government to promote career education and presents case studies from two German universities that have successfully connected career education to university education, fostering greater employability among graduates.

Keywords: Career Education, Employability, Higher Education, German University, University Education.

COMPUTER-ASSISTED EVALUATION OF INDIVIDUAL EDUCATION PLANS IN SPECIAL EDUCATION SETTINGS

Laura De Bruyn, Pieter Janssens

Department of Educational Technology, University of Antwerp, Belgium

Abstract:

The evaluation of Individual Education Plans (IEPs) plays a critical role in the field of special education. This study addresses the challenges in IEP assessment by proposing a computer-based software solution that processes data collected during IEP implementation. Designed for use by special education institutions in Belgium, the software facilitates the evaluation of both school-based and family-oriented training. The tool offers an intuitive user interface and integrates graphical development features to enhance usability and accessibility for educators and practitioners.

Keywords: Special education, individualized education plans, educational software, assessment tools.

FROM MONOLINGUALISM TO MULTILINGUALISM IN EUROPEAN HIGHER EDUCATION

Lucas P. Jansen, Sofia M. De Vries

University of Amsterdam, Netherlands

Abstract:

Over the past decades, higher education has undergone significant transformation, moving from a monolingual framework to a bilingual one, and now increasingly embracing multilingualism in response to global interconnectedness. This shift is particularly evident in European countries, where multilingual education has become an essential part of the academic landscape. However, while the development of multilingual education is progressing, challenges remain in ensuring its effective implementation across all regions. The adoption of multilingual models in higher education is often more advanced in Western European countries, with others lagging behind. This paper proposes an innovative model for integrating multilingual education in European universities, focusing on its implementation in less resource-rich regions. The aim is to enhance students' language competencies, reduce the time required to master additional languages, promote multilingualism in European universities, and elevate the international standing of these institutions. Moreover, it seeks to foster new research initiatives in the field of multilingual education.

Keywords: Bilingual Education, Higher Education, Multilingual Education, European Universities, Education System Models

ESTABLISHING A NEW EDUCATION STRATEGY IN A DIGITAL AGE: THE ROLE OF STUDENT FEEDBACK

Maria Dubois, Jean Dupont

University of Leuven, Belgium

Abstract:

With the rapid advancements in information and communication technologies, there is an increasing need to incorporate these technologies into educational frameworks. It is evident that the integration of digital tools into the educational system varies across different levels of education, from primary to higher education, as well as traditional to online learning settings. This study focuses on the role of technology integration in distance education, specifically from the students' perspective. By analyzing student feedback on programs utilizing modern technological tools, this paper explores how survey data can be categorized into positive, negative, and supportive factors. It further discusses how these factors can guide the redesign of educational strategies within higher education institutions. The study concludes with suggestions for the importance of collaboration among experts from various fields and the use of statistical methods to ensure the development of effective educational strategies.

Keywords: Distance education, student feedback, collaborative approach, statistical methods.

THE ROLE OF ART AND PUBLIC COMMUNICATION IN SOCIAL EDUCATION

Luca D'Amico, Sofia Moretti

University of Bologna, Italy

Abstract:

Universities play a crucial role in fostering social education by influencing public awareness and engagement with societal issues. In this context, they are at the forefront of guiding public perception and fostering understanding of social challenges. One of the most effective ways to gain public support for social education initiatives is through the development of public communication campaigns. This study aims to present a model of public communication specifically tailored to social education practices. The research, titled “The Role of Art and Public Communication in Social Education,” explores several key areas: the impact of public communication campaigns on social education, public relations strategies for educational purposes, communication techniques, the stages of public relations campaigns within social education, crafting persuasive messages for these campaigns, as well as incorporating art activities into educational communication. Additionally, the study examines media planning, the formation of campaign management teams, interactions with educational opinion leaders, and the creation of innovative communication strategies for social education. Furthermore, this study critically evaluates existing social education case studies from Italy, providing insights into communicative strategies and principles through the lens of public communication campaigns.

Keywords: Art activities in social education, Persuasive communication, Public communication campaigns.

MODELING CHILD DEVELOPMENT FACTORS FOR THE EARLY INTRODUCTION OF ICTS IN SCHOOLS

M. T. Gossens, L. P. Sevens

University of Amsterdam, Netherlands

Abstract:

The continuous evolution of Information and Communication Technology (ICT) is characterized by the regular release of new models and technologies, which significantly impact students' academic, social, and psychological well-being when integrated into educational systems. Despite these advancements, concerns are rising about the potential negative effects of introducing ICTs to students at an early stage in their education. This study seeks to develop a model addressing the factors of child development that influence the early incorporation of ICTs in schools. The model is grounded in a robust theoretical framework, constructed through an extensive review of existing child development theories and related factors. After analyzing the various theoretical approaches, the Jean Piaget cognitive development theory was identified as the most suitable framework for understanding the implications of early ICT introduction. The study emphasizes the importance of aligning ICT implementation with key developmental milestones to ensure positive outcomes for students.

Keywords: Child development factors, child development theories, ICT integration, Piaget, educational technology.

MODELING CHILD DEVELOPMENT FACTORS FOR THE EARLY INTRODUCTION OF ICTS IN SCHOOLS

M. L. Dupont, F. H. Garcia

Université Libre de Bruxelles, Belgium

Abstract:

Information and Communication Technology (ICT) plays a crucial role in the evolving educational landscape, with its continuous advancements influencing academic, social, and psychological outcomes for students. However, there is increasing concern about the potential negative effects of early ICT introduction in schools on students' overall development. This study seeks to develop a model to identify the key child development factors influencing the early implementation of ICTs in educational settings, aiming to enhance the understanding of how child development interacts with ICT usage in schools. The proposed model is grounded in a robust theoretical framework, derived from a comprehensive review of child development theories and factors. After analyzing various theories, the research identifies Lev Vygotsky's socio-cultural development theory as the most suitable framework for modeling the impact of ICT on child development in educational environments.

Keywords: Child development factors, child development theories, ICTs, Vygotsky's theory.

